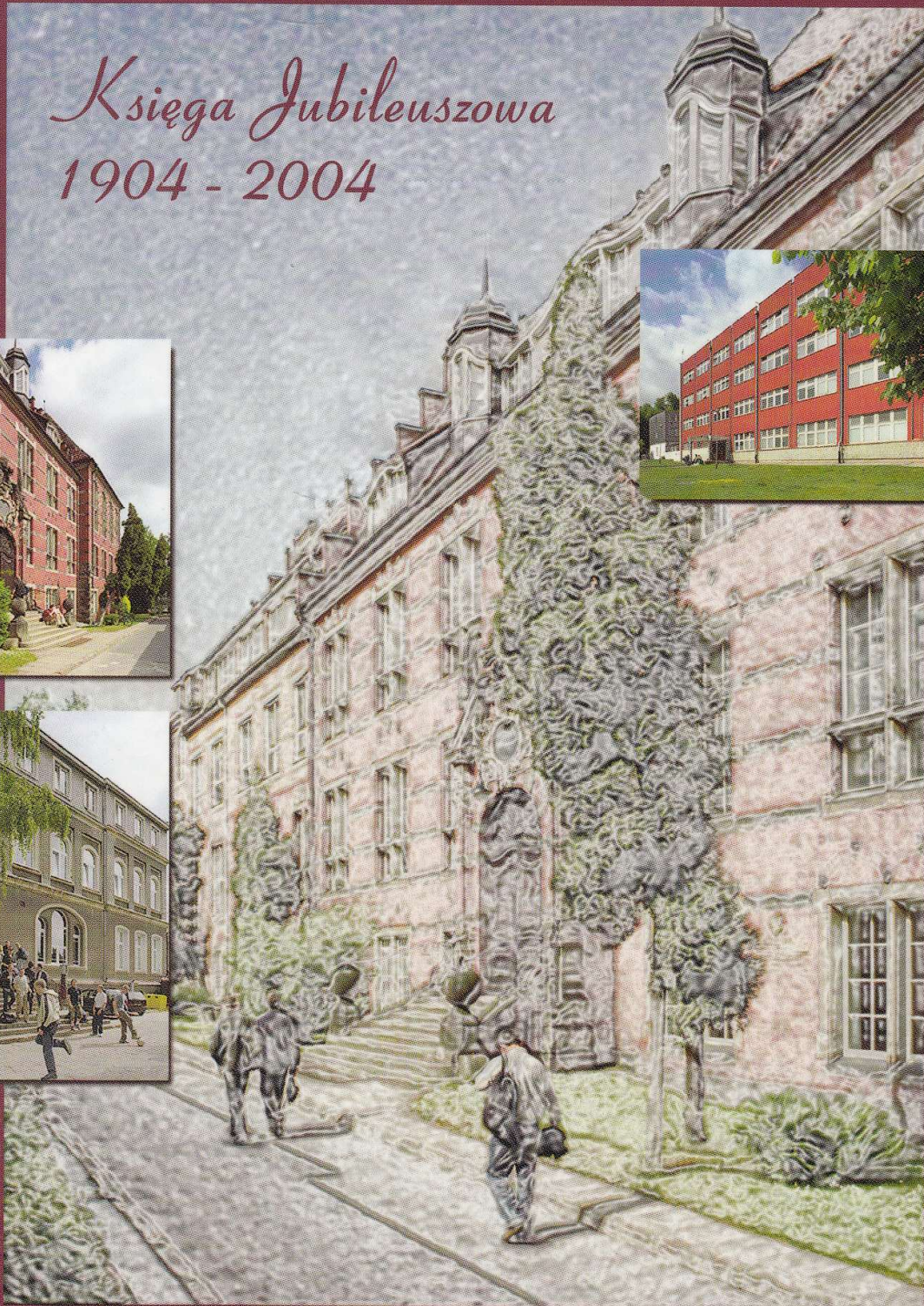

Politechnika Gdańska

Wydział Elektrotechniki i Automatyki

wczoraj i dziś

*Księga Jubileuszowa
1904 - 2004*

Gdańsk 2004

POLITECHNIKA GDAŃSKA

*Wydział Elektrotechniki
i Automatyki
wczoraj i dziś*

*Księga jubileuszowa
1904-2004*

Gdańsk 2004

Wydział Elektrotechniki i Automatyki
Politechniki Gdańskiej
ul. G. Narutowicza 11/12, 80-952 Gdańsk
e-mail: dziekanat@ely.pg.gda.pl

Dziekan Wydziału
Prof. dr hab. inż. Paweł Zimny, prof. nadzw. PG

*Komitet Obchodów Jubileuszowych
Wydziału Elektrotechniki i Automatyki
1904 – 1945 – 2004/2005*

Dr hab. inż. Ryszard Roskosz, prof. nadzw. PG – przewodniczący
Dr inż. Dariusz Swisulski - sekretarz
Prof. dr hab. inż. Andrzej J. Grono, prof. nadzw. PG – członek
Prof. dr hab. inż. Andrzej Wolny, prof. nadzw. PG – członek

Wydano za zgodą
Rektora Politechniki Gdańskiej

Dobór tematyki monografii oraz redakcja
Prof. dr. hab. inż. Andrzej J. Grono, prof. nadzw. PG

Projekt okładki
mgr Ewa Niziołekiewicz

Zdjęcia
Autorzy tekstów, archiwum i zbiory prywatne

Korekta językowa
mgr Hanna Kościelecka

Skład komputerowy
inż. Maciej Kozyra

© Copyright by
Wydział Elektrotechniki i Automatyki
Politechniki Gdańskiej
Gdańsk 2004

ISBN 83-9116-693-7

Spis treści

Od Redaktora (<i>Andrzej J. Grono</i>)	5
Przedmowa (<i>Paweł Zimny – Dziekan</i>)	6
Euroatlantycka cywilizacja techniczna. Refleksja dziejowa o tradycjach i wyzwaniach – <i>Wacław Dziewulski</i>	7
Na styku prehistorii z prahistorią	7
Tradycje europejskie	7
Tradycje gdańskie	10
Tradycje polskie	11
Wyzwania współczesności	12
Refleksja	13
Początki politechniki w Gdańsku – <i>Bolesław Mazurkiewicz</i>	14
Okres międzywojenny politechniki w Gdańsku – <i>Bolesław Mazurkiewicz</i>	25
Politechnika Gdańska w latach 1945–2003 – <i>Bolesław Mazurkiewicz</i>	39
Dzieje Wydziału Elektrotechniki i Automatyki (1904–2004) – <i>Edward Musiał</i>	50
Wprowadzenie	50
Erygowanie politechniki w Gdańsku	51
Początki Instytutu Elektrotechnicznego	54
Lata 1904–1921 – od Królewskiej Politechniki w Gdańsku do Politechniki Wolnego Miasta Gdańska	64
Lata 1921–1945 – od Politechniki Wolnego Miasta Gdańska do upadku	70
Lata 1945–1955 – początki polskiej Politechniki Gdańskiej	80
Lata 1956–2004 – rozwój i stabilizacja	105
Posłowie	121
Dendrogram Wydziału po II wojnie światowej	125
Z przeszłości gmachu Wydziału Elektrotechniki i Automatyki – <i>Aleksander Piwek</i>	129
Wstęp	129
Pierwszy układ funkcjonalny	130
Historyczne elewacje gmachu	132
Zabytkowy wystrój	133
Symbolika dekoracji architektonicznej elewacji gmachu Wydziału Elektrotechniki i Automatyki – <i>Maria Bigoś-Bojarska</i>	142
Wstęp	142
Interpretacja ikonograficzna zespołu znaków symbolicznych	143
Interpretacja ikonologiczna zespołu znaków symbolicznych	143

Stan obecny (na dzień 1 maja 2004 roku)	157
Schemat organizacyjny	157
Kierownictwo Wydziału	158
Rada Wydziału	158
Działalność naukowo-badawcza i kadra – <i>Kazimierz Jakubiuk</i>	159
Dydaktyka – <i>Ryszard Zajczyk</i>	163
Międzynarodowa współpraca naukowo-badawcza – <i>Janusz Nieznański</i>	166
Baza lokalowa – <i>Janusz Fudali</i>	168
Skład osobowy	169
Zestawienie liczbowe stanu osobowego	176
Sylwetki samodzielnych pracowników Wydziału po II wojnie światowej	177

Od Redaktora

*J*ubileusz Wydziału to piękna uroczystość. Jak tu nie uczcić tego pięknego wydarzenia wydawnictwem pamiątkowym. Z tej właśnie okazji powstała ta księga, upamiętniająca przeszłość Wydziału i ukazująca jego teraźniejszość. Oczywiście Wydział w minionym czasie nie działał w próżni. Zawsze bowiem funkcjonował w ramach struktur macierzystej uczelni. Dlatego sensowne i właściwe wydawało się ukazanie również tej uczelni, zwłaszcza jej rozwoju w ciągu minionego wieku, jej prestiżu – także międzynarodowego – budowanego wysiłkiem wielu pokoleń i w końcu jej wkładu w rozwój kraju, a szczególnie regionu.

Treści zawarte w poszczególnych rozdziałach sygnowanych nazwiskami Autorów odtwarzają Ich poglądy i nie podlegały ocenie merytorycznej; za zgodą Autorów wykonano jedynie weryfikację redakcyjną w trosce o zachowanie w miarę jednolitej formy pracy.

Starano się możliwie najpełniej i najwierniej odtworzyć wydarzenia minionego okresu, przedstawić osiągnięcia, ukazać sylwetki osób, które miały na to istotny wpływ. Charakterystyki tzw. samodzielnych pracowników z okresu powojennego, bo tylko te są w miarę dostępne i kompletne, zestawione według przyjętego klucza i jednolitego schematu, zawierają podstawowe dane, które nie zawsze były możliwe do całkowitego zweryfikowania. Sięgano przy tym do licznych opracowań źródłowych, nie zawsze wzajemnie zgodnych, do archiwum oraz odwoływano się do pamięci tych, którzy są jeszcze osiągalni. Natomiast unikano wartościowania poszczególnych osób, nawet gdy bezspornie już dziś wiadomo, że zasługują na szczególne wyróżnienie. To zostawiono ocenie historii, która w tym miejscu i w tym czasie była wyjątkowo burzliwa.

Przedstawienie poszczególnych osób czy zdarzeń nie jest tożsame z Ich znaczeniem. Być może wiele istotnych faktów w ogóle pominięto w tej pracy. Różne są tego przyczyny, ale w żadnym razie nie było to zamierzone i celowe działanie jej twórców. Wykonanie dzieła idealnego, które zadowala wszystkich bohaterów opisu, nie jest możliwe. W trosce o dogłębne dotarcie do prawdy wydawca niniejszej monografii uprzejmie prosi Czytelników o nadsyłanie wszelkich uwag. Będą one zapewne pomocne dla twórców podobnych opracowań, które niewątpliwie pojawią się w przyszłości.

Godzi się dodać, że wszyscy Autorzy wykonali swoje prace honorowo. W tym miejscu składam Im serdeczne podziękowanie za ogromny trud włożony w powstanie tej monografii oraz za wspaniałą współpracę. Słowa podziękuję też do wszystkich, którzy pracując na Wydziale, brali udział w przygotowaniu materiałów dotyczących charakterystyk poszczególnych pracowników. Za poświęcony czas i ogromny wysiłek włożony w powstanie tej pracy wyrażam wszystkim ogromną wdzięczność.

Andrzej J. Grono

Przedmowa

Szanowni Państwo,

Historia Wydziału Elektrotechniki i Automatyki jest nierozzerwalnie związana z historią naszej uczelni. Stulecie politechniki w Gdańsku i 60-lecie Politechniki Gdańskiej jest dobrą okazją do przedstawienia historii naszego Wydziału i jego aktualnego stanu. Pamięć ludzka jest niestety bardzo ulotna. Dlatego też o ludziach pracujących niegdyś na naszym Wydziale szybko zapominamy, tak jak nasi następcy zapomną o nas. Trzeba jednak pamiętać, że tylko dzięki olbrzymiemu zaangażowaniu zarówno tych, którzy tu kiedyś pracowali, jak i tych pracujących obecnie ma on ustaloną renomę naukową i odgrywa istotną rolę w kształceniu inżynierów elektryków i automatyków. Poczuwając się do obowiązku utrwalenia w pamięci dokonań tych, którzy tworzyli lub tworzą wizerunek Wydziału, postanowiliśmy wydać tę księgę jubileuszową.

Dzięki dużemu zaangażowaniu prof. Andrzeja Grono, który pełnił obowiązki redaktora tej książki, i całego zespołu Autorów poszczególnych rozdziałów udało się stworzyć to opracowanie.

Chciałbym w tym miejscu w imieniu całego zespołu kolegium dziekańskiego gorąco podziękować:

Panu Profesorowi Bolesławowi Mazurkiewiczowi,

Panu Docentowi Wacławowi Dziewulskiemu,

Panu Doktorowi Edwardowi Musiałowi,

Panu Doktorowi Aleksandrowi Piwkowi,

Pani Magister Marii Bigoś-Bojarskiej

za czas poświęcony bezinteresownie naszej księdze.

Mam nadzieję, że to opracowanie będzie stanowiło istotny wkład do historii elektrotechniki i automatyki na Politechnice Gdańskiej.

Dziekan

Paweł Zimny

Euroatlantycka cywilizacja techniczna. Refleksja dziejowa o tradycjach i wyzwaniach

Wacław Dziewulski

*Chcąc mieć przyszłość,
Należy mieć przeszłość.*
Cyprian Kamil Norwid

Na styku prehistorii z prahistorią

Już ponad 20 wieków p.n.e w dolinach wielkich rzek rozwijały się prehistoryczne cywilizacje. Tworzyli je Inkowie, Chińczycy, Kreteńczycy, Sumerowie, Żydzi, Babilończycy, Arabowie, Egipcjanie... Cywilizacje hydrauliczne (*hydro* w języku greckim: woda) umacniały się z racji jednorodności środowiskowej i plemiennej. Na ich rozwój wpłynęła znakomita organizacja pracy i doskonałe zarządzanie ogromnymi (jak na ówczesne czasy) społecznościami.

Dzięki zasobności tych cywilizacji wybrana kasta (np. mędrcy, kapłani) mogła zgłębiać wiedzę i umiejętności na potrzeby życia społecznego. To astronomowie chaldejscy (w tzw. Nowej Babilonii) podzielili rok, składający się z 365 dni, na 12 miesięcy. To kapłani egipscy zmyślnie wykorzystali zaćmienie Słońca do rozstrzygnięcia sporu (co opisuje Bolesław Prus w powieści pt. *Faraon*).

Z wolna formowały się podstawy matematyki, mechaniki, astronomii, chemii... Kolejno pojawiały się: zegar, prasa drukarska, młyn wodny, kompas, warsztat tkacki, tokarka, proch strzelniczy, pergamin... Prace inżynierskie były rezultatem intuicji geniuszy i fenomenalnej organizacji całych armii pracowniczych. Zdobywanie umiejętności rzemieślniczych oraz inżynierskich odbywało się wyłącznie poprzez terminowanie ucznia u mistrza. Ten model zdobywania szczególnych umiejętności nie stracił do dziś swej aktualności.

Tradycje europejskie

Starożytna Grecja i Rzym

Gymnos to po grecku: nagi, natomiast *gymnasion* to ośrodek gimnastyczny z boiskami, basenami, ołtarzami... a w gaju odbywały się prelekcje i dysputy. Obecnie używamy wyrazu: gimnazjum.

Platon około 350 lat p.n.e. utworzył szkołę filozoficzną przed bramami Aten w gaju *Akademosa* – mitycznego bohatera. Stąd w języku polskim „akademia”. Wypracował on szkołę filozoficznego dialogu, który zmusza do twórczego myślenia i samodzielnego formułowania myśli. Obecnie na uniwersytetach tę formę kształcenia samodzielności umysłowej trenuje się w ramach zajęć dydaktycznych nazywanych seminariami.

Arystoteles około 300 roku p.n.e. założył szkołę filozoficzną w gaju Apollina Lykeiosa (tzn. świetlistego). Rzymianie ten przydomek przekształcili w „liceum”; stąd współczesne liceum.

Rzymskie szkoły retorów przetrwały aż do średniowiecza. Retoryka to sztuka wysławiania się, wykład zaś to sztuka nawiązywania specyficznego kontaktu myślowego ze słuchaczami, to ulotne chwile wspólnych przemyśleń.

Prawnicy cesarstwa rzymskiego pieczołowicie spisali swój pionierski dorobek myśli społecznej. Kodeks Justyniana stanowił ideał legalności i dominował w społecznej myśli europejskiej przez stulecia. Na jego kanonach praworządności opiera się prawo cywilne państw rządzonych demokratycznie oraz prawo kanoniczne Kościoła.

Lecz i cesarstwo rzymskie się przeżyło. Hordy barbarzyńców nie wytepiły jednak wszystkich rzemieślników, kupców i ludzi światłych. Zakony ustrzegły od zagłady sztukę pisania, liczenia, znajomość mierzenia czasu, rozwijały również kulturę myśli, słowa, śpiewu oraz umiejętność leczenia ludzi i zwierząt. Kościół uczył wznoszenia oczu ku górze, a myśli – ku Bogu. Rolę miast garnizonowych dawnego cesarstwa rzymskiego przejmowały klasztory, przy których rozwijały się osiedla.

Średniowiecze

W średniowieczu pokutował pogląd, odziedziczony po Grekach, że ludziom wykształconym, należącym do wyższych sfer, przystoją tylko tzw. sztuki wyzwolone, a sztuki mechaniczne – jedynie ludziom niższego stanu. Choć sztuki rzemieślnicze doskonaliły się – stosunek do nich przez stulecia nie ulegał zmianom. Nadal uważano, że „praktykować, a nawet poznawać technikę, to zniżać się do spraw, w odniesieniu do których poszukiwania są mozolne, medytacje wulgarne, a uprawianie hańbiące”.

Nieustanny rozwój działalności rzemieślniczej i inżynierskiej wyrobił przekonanie, że dzięki osiągnięciom w budowaniu przeróżnych „machin” i obiektów technicznych można oszukiwać prawa przyrody; był to element magii, relikw starożytności. Wierzono, że budowle i zmyślnie maszyny pozwolą człowiekowi uniezależnić się od sił natury, i to właśnie budowniczy oraz mechanik mogą stać się panami przyrody.

Słowa „mechanika” i „technika” pochodzą z greki i łaciny:

- *machinatio* (łac.) – fortel, sztuka, intryga, od *machina* (gr.) – sposób, podstęp;
- *technikos* (gr.) – kunsztowny, artystyczny, biegły, od *techne* (gr.) – sztuka, nauka, rzemiosło, biegłość, chytryść, przebiegłość.

W średniowiecznej Europie światło umysły przyciągały uczniów, powstawały więc szkoły, kształtowała się kultura umysłowa elit. Dostrzegając pożytki, jakie przynoszą ogółowi ludzie wykształceni, dobrodzieje i fundatorzy chętniej łożyli na oświatę. A gdy uznano przydatność szkół, przyznawano im prawa i nadawano przywileje. Tak tworzyły się ośrodki uniwersyteckie.

Włoskie odrodzenie inspirowało tę część cywilizowanej Europy, która znajdowała się pomiędzy miastami uniwersyteckimi: Neapolem i Edynburgiem oraz pomiędzy Salamanką (zachodnia Hiszpania) i Krakowem. A wnet Stefan Batory ustanowił w Wilnie uniwersytet, który stał się najdalej na wschód wysuniętym przyczółkiem kultury rzymskiej.

Ku współczesności

Gdy odrodzenie, zapoczątkowane w XIV wieku we Włoszech, rozprzestrzeniło się w Europie, Anglia w wyniku epidemii dżumy („czarnej śmierci”) straciła połowę ludności. Na opustoszałych terenach rozwijano hodowlę owiec, co się okazało ogromnie intratnym zajęciem. „Rewolucja pasterska” spowodowała upadek rolnictwa. Lasy natomiast wycinano na potrzeby okrętownictwa i wytopu żelaza. Armie bezrobotnych czekały na pracę w manufakturach. Kowale awansowali na producentów maszyn.

Stosunek do twórców techniki zaczął się zmieniać dopiero w XVI wieku. Zaczęły się pojawiać traktaty wyjaśniające tajemnice techniki i rozbudzające ciekawość intelektualną związaną z jej zagadnieniami. Autorami tych dzieł byli rzemieślnicy, budowniczości obiektów technicznych oraz myśliciele (termin „uczony” jeszcze nie istniał).

Dopiero w pierwszej połowie XVII wieku Galileusz jako pierwszy napisał, że maszyna nie może być czymś więcej niż wykorzystaniem sił natury, że prawa przyrody można wykorzystywać na sposób inżynierski, a nie magiczny. Należy przypomnieć, że dla Platona wiedza matematyczna była „kierowaniem duszy ku boskości”, dla Galileusza – uzupełnieniem praktycznej myśli inżynierskiej.

Na przełomie XVII i XVIII wieku w zachodnich krajach Europy następował zmierzch ustroju feudalnego. Powstawało społeczeństwo uprzemysłowione. Pojawiło się więc zapotrzebowanie na pracowników o nowych zawodach. Następne stulecie to wiek pary i elektryczności, to wiek rewolucji przemysłowej. Gwałtownie narastała potrzeba kształcenia umożliwiającego efektywną pracę w fabrykach, w górnictwie, budownictwie, komunikacji...

Dotychczasowa cywilizacja typu „strach i łup” zaczęła przechodzić proces przemian zmierzających w kierunku cywilizacji typu „praca i zysk”.

Szkolnictwo grzęzło jeszcze w średniowiecznej scholastyce. Uniwersytety, pod wpływem romantyzmu i neohumanizmu, snobowały się w uprawianiu dyscyplin czysto teoretycznych. Uświęcone tradycją kształcenie humanistyczne i torujące sobie drogę kształcenie zawodowe stanowiły jaskrawe przeciwności. Pomimo to jednak obie strony konfliktu zgodnie uważały, że wychowanie młodzieży poprzez jej kształcenie należy traktować jako proces, który powinien przebiegać w warunkach szkolnych.

Uniwersytety, zobligowane do uruchomienia praktycznego kształcenia dla niechcianych kierunków, tworzyły odrębne instytuty, aby nie naruszać swoich tradycyjnych struktur. Z czasem niektóre z tych instytutów przystały jednak do uniwersytetów jako ich nowe wydziały. Tak się stało z kierunkami matematyczno-przyrodniczymi z racji niebywałego rozwoju nauk ścisłych za przyczyną takich umysłów, jak: Kartezjusz, Galileusz, Leibniz, Newton, Pasteur, Bertholet, Darwin. Inne zaś kierunki przekształcały się w jednowydziałowe uczelnie medyczne, teologiczne, handlowe, artystyczne itd.

Do wyjątków należały kierunki inżynierskie, które – całkowicie ignorowane przez uniwersytety – skazane były na samodzielne torowanie sobie własnej drogi rozwoju.

Nazwa samodzielnej uczelni technicznej: politechnika pochodzi z języka greckiego. *Polys* to: liczny, dużo, wiele, potężny; *techne* to: rzemiosło, sztuka, chytryść; *technikos* to: biegły w sztuce, kunsztowny, przebiegły. Tak więc *politechnicos* to biegły w wielu sztukach. W codziennym obiegu używany jest zwrot: sztuka inżynierska. Sztuka projektowania, budowania, produkowania, naprawiania, ale nade wszystko sztuka organizowania dużych zespołów ludzkich dla

wykonywania ogromnych przedsięwzięć, jak budowa kanałów, tuneli, fabryk, stoczni, kopalni, oraz dla produkowania artykułów tekstylnych, półfabrykatów budowlanych, statków, przetworów spożywczych oraz energii do napędzania urządzeń służących do produkcji. Takimi inżynierami byli np. Ernest Malinowski (kolej transandyjska), Edward Habich (szkoła inżynierska w Limie), Stanisław Kierbedź i Ralph Modjeski, czyli Rafał Modrzejewski (budowniczości mostów), Stefan Drzewiecki (łódzie podwodne, lotnictwo), Ignacy Łukasiewicz i Witold Zglenicki (nafciarze), a wreszcie współcześni – Tadeusz Wenda (Gdynia) i Eugeniusz Kwiatkowski.

To była dygresja na temat specyfiki zawodu inżyniera.

Politechniki na ziemiach polskich

W otoczeniu państw absolutystycznych Rzeczpospolita szlachecka XVIII wieku używała swoich swobód. Z chwilą wyboru Stanisława Augusta Poniatowskiego obóz reform usiłował podźwignąć kraj pod względem gospodarczym. Zamierzano budować manufaktury, rozwijać górnictwo, a rolnictwo udoskonalać, ale nade wszystko wychowywać świadomych obywateli. I tu należy, chociażby tylko jednym tchem, wymienić działających w Rzeczypospolitej księży: Stanisława Konarskiego, Hugona Kołłątaja i Stanisława Staszica. W Warszawie w 1826 roku ruszyła Szkoła Przygotowawcza do Instytutu Politechnicznego, a po trzech latach awansowała ona do rangi Instytutu Politechnicznego (im. Mikołaja II). W 1895 roku otwarto Szkołę Techniczną Wawelberga i Rotwanda. W zaborze austriackim powstał w 1834 roku Instytut Techniczny w Krakowie, a w 10 lat później – Akademia Techniczna we Lwowie.

Szkolnictwo inżynierskie się rozrastało. Nadszedł czas, że zaczęło się ono domagać zrównania praw i przywilejów z uniwersytetami.

W drugiej połowie XIX wieku w cesarstwie austro-węgierskim, obejmującym również Galicję i Lodomerię, przebiegał proces awansowania instytutów technicznych na uczelnie techniczne. Wiedeń zdecydował o przekształceniu lwowskiej „Techniki” na szkołę wyższą (później nazwaną Politechniką Lwowską).

Tradycje gdańskie

Gdańsk, dzięki przynależności do hanzeatyckiego związku miast (XIII–XVIII wieku), rozwijał się i bogacił. Dewizą włodarzy portowego miasta stała się sentencja: „*Nec temere, nec timide*” – rozważnie, ale bez trwogi. Zasobne miasto przyciągało ludzi światłych. W Gdańsku osiedlali się Holendrzy, Flamandowie, Włosi, Francuzi... ale dominowali Niemcy, którzy wnosili cywilizację zachodniej Europy, nie eksponując swych interesów narodowych. Ich wspólnota odmienności kultur, narodowości, religii – pomimo zgrzytów – koegzystowała, aż ukształtowało się swoiste środowisko kultury gdańskiej. Potok dóbr materialnych portowego miasta gdańszczanie umiejętnie przetwarzali na dobra kultury. W okresie od XVI do XVIII wieku Gdańsk był znaczącym ośrodkiem europejskiego życia umysłowego; powołano Gimnazjum Akademickie, powstała oficyna wydawnicza, założono bibliotekę... Jakże wielu gdańszczan (np. Jan Heweliusz, Daniel Fahrenheit, Artur Schopenhauer) zyskało sławę z racji swych szczególnych dokonań, które w znacznym stopniu przyczyniły się do rozwoju światowej nauki lub stały się udziałem dziedzictwa kultury europejskiej.

Pomimo dramatycznej sytuacji Rzeczypospolitej – w okresie długotrwałych wojen z różnymi wrogami – gdańszczanie dawali liczne dowody woli zachowania ścisłej łączności z Polską. Dopiero kongres wiedeński (1815) ostatecznie przesądził o przynależności Gdańska do Prus. Rozpoczął się wiek застоju gospodarczego, a więc i zahamowania rozwoju miasta. Władze pruskie konsekwentnie eliminowały polskość. Pod koniec XIX wieku – uważając, że żywioł polski został już zmarginalizowany – energicznie przystąpiły do cywilizowania zaniedbanego Pomorza. W 1904 roku w Gdańsku uruchomiono politechnikę. Z chaosu końca I wojny światowej wynurzała się niepodległość i – nieoczekiwanie dla Niemców – Gdańsk znalazł się w bezpośrednim sąsiedztwie państwa polskiego. Na mocy traktatu wersalskiego (1919) utworzono Wolne Miasto Gdańsk. W 1928 roku w Gdańsku uczyło się 400 Polaków na 1500 studentów politechniki. Nadszedł jednak czas, że wybujały nacjonalizm wyzwolił zło w umysłach ludzkich i płomień wojny ogarnął obie półkule. W 1945 roku „złoty Gdańsk” uległ zagładzie z racji działań frontowych i świadomych poczynań zwycięzców, a jego mieszkańcy zostali rozproszeni przez dwa walczące ze sobą totalitaryzmy. Pozostał jednak *genius loci* – duch opiekuńczy miejsca szczególnego. Opustoszałe budynki niegdyśszej uczelni technicznej Gdańska stały się nadzieją dla wysiedlanych ze Lwowa i Wilna, dla rozbitków wojennych oraz dla tych, którzy stracili wszystko w gruzach stolicy.

Tradycje polskie

Bez mała pięć pokoleń Polaków żyło pod zaborami. Pozytywizm końca XIX wieku, poprzez konsekwentne wdrażanie pracy organicznej u podstaw, umożliwiał Polakom ukształtowanie ogólnoludzkich wartości społecznych. Znacząca część społeczeństwa polskiego była więc przygotowana do niepodległego bytu. Po odzyskaniu niepodległości (1918) z emigracji wracali wybitni inżynierowie: Eugeniusz Kwiatkowski – inspirator budowy nowoczesnego przemysłu polskiego, Tadeusz Wenda – budowniczy portu w Gdyni, Gabriel Narutowicz – hydrotechniczny, Ignacy Mościcki – chemik... Młode pokolenie lat międzywojennych, obdarzone świadomością społeczną, coraz liczniej wchodziło w życie niepodległej Polski.

Ludzie świadomi tradycji kultury śródziemnomorskiej ukształtowali między innymi szkołę lwowsko-warszawską; było to największe w naszych czasach ugrupowanie intelektualne. Jej współzałożyciel Kazimierz Twardowski, światły pedagog, przed 70 laty sformułował znamienity postulat, odnoszący się do świadomej odpowiedzialności za wychowanków: mniej uczyć, więcej kształcić, a najwięcej wychowywać. W postulatcie tym uczyć – to przymuszać do akceptacji, kształcić – to profilować według wzorców, wychowywać – to prowokować do samodzielności według zasady „*sapere aude*” – odważ się być mądrym. Treść tego postulatcie można wyrazić dosadnie: najpierw – charakter człowieka, następnie – rozwój intelektualny, a dopiero wtędy – wiedza profesjonalna.

Według obiegowego powiedzenia Polska miała dwie i pół politechniki: Warszawę, Lwów oraz możność niemieckojęzycznych studiów w Gdańsku. Rozwój cywilizacyjny harmonijnie wpisywał się w narodową kulturę europejską Polski. Właśnie to stanowiło istotę sukcesu dwudziestolecia międzywojennego, bo na kształtowanie gospodarki znaczący wpływ mieli światli inżynierowie, odznaczający się żywą (europejską!) świadomością i mający wypracowaną wizję przyszłości, z planem sięgającym kilkunastu lat.

Podczas II wojny światowej polscy inżynierowie na zachodzie mieli między innymi udział w doskonaleniu techniki wojskowej. Część z nich – ze względów politycznych – nie zdecydowała się na powrót do kraju. Był wśród nich np. Jerzy Dąbrowski, który opracował profil współczesnego skrzydła lotniczego, Tadeusz Sędzimir – konstruktor urządzeń walcowniczych do blach, Mieczysław Bekker – trzy jego pojazdy znalazły się na Księżycu.

Rząd PRL-u prowadził transformację w kierunku energochłonnego uprzemysłowienia oraz wdrażał gospodarkę rozdzielczo-nakazową i centralne planowanie, wprzęgając kraj w politykę „bloku wschodniego”. Rozwój przyszłościowych gałęzi przemysłu stale się opóźniał, tak że różnica wynosiła nawet dwie generacje. O sprawach gospodarczych decydowali absolwenci kierunków ekonomicznych wykształceni w PRL-u. Nie odbywali oni praktyki w przemyśle (dla nabrania szacunku dla techniki), a ówczesna organizacja społeczna podlegała ideologii, bo jej zasady były dopasowywane do dyktatów politycznych.

Po 1989 roku struktura psychiczna społeczeństwa polskiego nie była zdolna adaptować się do nagle zwielokrotnionego pola wolności myśli, do racjonalnego zagospodarowywania przywilejów i powinności obywatelskich w świecie odmienionych skal wartości. Należy więc przypomnieć, że w złożonej całości (np. w wielopokoleniowej rodzinie, instytucji, przedsiębiorstwie) organizacja – jako taka – stanowi tkankę łączną, która przenika całokształt wzajemnie powiązanych poczynań, rozpisanych – jak w orkiestrze – na poszczególne instrumenty i głosy. Powodzenie całości zależy od powodzenia części, a powodzenie części wpisuje się w powodzenie całości.

Wyzwania współczesności

Nauka nowożytna – rozumiana jako teoria, z której dopiero wyrastają zastosowania praktyczne – jest spadkobierczynią myśli greckiej, jest następstwem umiłowania mądrości, a więc filozofii. Nauka współczesna jest zaś sukcesorką nauki nowożytnej, która została ukształtowana w Europie w XVIII wieku przez narody rozwijające myślenie filozoficzne. Francja, Anglia, Niemcy to kraje, w których budowano wielkie systemy filozoficzne, a równolegle – w tym samym czasie – rozwijano teorię i praktykę badań naukowych. Stany Zjednoczone i Kanada należą do europejskiej tradycji kultury nauki, bo były zasiedlane przez Anglików, Francuzów, przez narody z tradycją filozoficzną umożliwiającą tworzenie potęgi naukowej i gospodarczej. Ameryka Południowa była kolonizowana przez Hiszpanów i Portugalczków, którzy nie mogli się poszczycić ani rozwojem naukowym, ani rozwojem ekonomicznym. Obecnie jesteśmy świadkami przyspieszenia cywilizacji euro-amerykańskiej i dynamiki procesów społecznych, które zmierzają ku zachwianiu dotychczasowej równowagi. Refleksja musi więc być na miarę przyszłych pokoleń. Nie dojdziemy do Europy, jeżeli umysły kolejnych pokoleń będą zamknięte na specyfikę myślenia filozoficznego, poczynając od szkoły, poprzez studia akademickie, seminaria doktoranckie aż po koła (zespoły) profesjonalistów. Ta prawda jest dalekosiężna, a więc nie na miarę aktualnych dylematów; sięga ona poza horyzont, dotykając rzeczywistości najmłodszych pokoleń.

Większość współczesnych kultur została zdominowana przez cywilizację techniczną. Rola i ranga ludzi techniki staje się więc szczególnie doniosła (dominująca). Natomiast cele ludzkości, określone przez systemy wartości,

są zlokalizowane w obszarach: społecznym, moralnym i kulturowym, a więc poza techniką. Znajomość tych obszarów i świadomość ich immanentnych treści umożliwia odpowiedzialne uczestniczenie w człowieczeństwie. Tymi właśnie problemami zajmuje się humanistyka, a filozofia jest jej ekstraktem, bo zajmuje się istotą prawdy, dobra i piękna. Kształcenie humanistyczne polega na specyficznym przekazywaniu wiedzy i wartości humanistycznych. Powinno ono wpa-jać przekonanie o wzajemnym przenikaniu się treści technicznych, ekonomicznych, humanistycznych i ekologicznych. Powinno też umacniać w przekonaniu, że działalność zawodowa musi być podporządkowana szeroko rozumianemu dobru człowieka. Istnieje nieodzowna potrzeba, wręcz konieczność, rozwijania wrażliwości intelektualnej, zwłaszcza w zakresie ludzkiej podmiotowości. Wszak wielu spośród obecnych kandydatów na inżynierów już wkrótce będzie kierownikami zespołów ludzkich, decydentami w różnych sferach życia społecznego, a wreszcie i dyrektorami, menadżerami, animatorami poczynań w większych jednostkach gospodarczych.

Na zakończenie należy przypomnieć, że porządek społeczny ulega twórczemu rozwojowi, jeżeli jest budowany na prawdzie i podporządkowany prawu, a całość tę ożywia miłość. To jednak wypracowują kolejne pokolenia wychowywane w szacunku dla określonej hierarchii wartości.

Refleksja

Wielowiekowe tradycje miasta nad Motławą, exodus ludności Europy Środkowo-Wschodniej, piętrzące się wyzwania współczesności i dylematy edukacyjne kolejnych pokoleń skłaniają do głębokiej refleksji nad cywilizacyjną i kulturotwórczą rolą akademickiej uczelni technicznej Gdańska.

*Zły to nauczyciel,
Jeżeli uczeń mistrza nie prześciga.*

Myśli przewodnie zaczerpnąłem z opracowań:

1. Jacek J. Jadecki (prof. UW): *Myśli o wychowaniu narodu*, „Odra”, kwiecień 2002.
2. Stefan Wołoszyn (prof. UW): *Nauki o wychowaniu w Polsce w XX wieku*, Kielce 1998.
3. Andrzej Targowski (prof. Western Michigan University, USA): liczne publikacje w tygodniku „Nasz Czas” (Wilno).

Początki politechniki w Gdańsku

Bolesław Mazurkiewicz

Powstanie wyższej uczelni w Gdańsku poprzedzone było różnego rodzaju wydarzeniami, które traktować należy jako zdarzenia lub fakty historyczne, mające wpływ nie tylko na powstanie uczelni, ale również na jej profil, kierunki kształcenia i schemat organizacyjny, nie mówiąc o orientacji politycznej i warunkach społecznych. Aby zrozumieć genezę powstania gdańskiej uczelni, celowe jest przedstawienie tych faktów, dających obraz warunków istniejących w Gdańsku pod koniec ubiegłego stulecia. Rozpocząć należy przy tym od przedstawienia pewnych wybranych zdarzeń, a mianowicie:

- 1558 – utworzenie w Gdańsku Gimnazjum Akademickiego.
- 1711 – utworzenie w Gdańsku pierwszej szkoły technicznej w Polsce pn. „Oficyna sztuki matematycznej i mechanicznej Pawła Patera”.
- 1743 – utworzenie Gdańskiego Towarzystwa Przyrodniczego (Societas Physicae Experimentalis).
- 1772 – pierwszy rozbiór Polski; znaczny spadek polskiego eksportu przez Gdańsk, przede wszystkim zboża; liczba mieszkańców Gdańska zmniejsza się do 36 000.
- 1793 – Gdańsk w wyniku drugiego rozbioru Polski zostaje wcielony do Prus.
- 1807 – Gdańsk zostaje zajęty przez Francuzów i staje się Wolnym Miastem; przekształcenie miasta w bazę militarną.
- 1813 – kapitulacja Gdańska; zmniejszenie liczby mieszkańców do 16 000.
- 1815 – kongres wiedeński ustala nowe granice, w wyniku których Gdańsk zostaje wcielony do Prus.
- 1815 – utworzona zostaje pruska prowincja Prusy Zachodnie ze stolicą w Gdańsku; silne niemczenie miasta, głównie przez napływ niemieckich urzędników, utworzenie garnizonu pruskiej marynarki wojennej; Gdańsk silną twierdzą morską.
- 1817 – likwidacja Gimnazjum Akademickiego.
- 1824 – Prusy Zachodnie z Gdańskiem i Prusy Wschodnie z Królewcem tworzą prowincję Prusy ze stolicą w Królewcu; przeniesienie władz prowincji do Królewca, upadek gdańskiego handlu.
- 1821 – początek rozwoju przemysłu stoczniowego w Gdańsku (stocznia Klawittera).
- 1840 – początek rozwoju przemysłu zbrojeniowego w Gdańsku.
- 1844 – powstanie w Gdańsku królewskiej pruskiej stoczni marynarki wojennej (Königliche Preussische Marinenwerft).
- 1851 – wodowanie w Gdańsku pierwszego pruskiego okrętu wojennego o napędzie parowym.

- 1871 – przekształcenie królewskiej pruskiej stoczni marynarki wojennej w stocznnię cesarską (Kaiserliche Werft Danzig), specjalizującą się w budowie okrętów wojennych, przede wszystkim krążowników i torpedowców, następnie łodzi podwodnych.
- 1876 – w wyniku prowadzonej „walki o kulturę” (*Kulturkampf*) język niemiecki staje się w całych Prusach językiem obowiązującym w administracji i sądownictwie.
- 1878 – tworzenie prowincji Prusy Zachodnie ze stolicą w Gdańsku; wzrost liczby mieszkańców do około 100 000.
- 1885 – rugi pruskie, czyli wydalanie z granic państwa pruskiego Polaków pochodzących z zaborów rosyjskiego i austriackiego.
- 1886 – rozpoczęcie działalności Pruskiej Komisji Kolonizacyjnej (Preussische Ansiedlungskommission); intensywny wzrost osadnictwa niemieckiego na okupowanych ziemiach polskich.
- 1891 – przeniesienie stoczni Schichaua z Elbląga do Gdańska.
- 1894 – powstanie Niemieckiego Związku Kresów Wschodnich (Ostmarkenverein); aktywizacja niemieckiego kapitału i rozwój przemysłu na wschodzie monarchii.
- 1897 – admirał Tirpitz mianowany sekretarzem stanu w Krajowym Urzędzie Marynarki Wojennej (Reichsmarineamt); powstanie planów rozbudowy niemieckiej floty wojennej.
- 1898 – powstanie Związku Wschodniemieckich Przemysłowców (Verband Ostdeutscher Industrieller).

Zestawione powyżej zdarzenia świadczą o tym, że Gdańsk i ziemia gdańska, podobnie zresztą jak Pomorze, Wielkopolska i Śląsk, były przedmiotem działań mających na celu przekształcenie ich w ziemie kulturowo i językowo nierozłącznie związane z ziemią niemieckimi, a ściśle z ziemią zamieszkanymi w przeważającej części przez ludność niemiecką. Uznano, że proces ten jest szczególnie daleko posunięty w odniesieniu do Gdańska, będącego od ponad stu lat pod zaborem pruskim, a zaliczanego wraz z Królewcem i Wrocławiem do miast leżących na wschodzie pruskiej monarchii.

Likwidacja Gimnazjum Akademickiego w zestawieniu z proniemieckim charakterem Gdańskiego Towarzystwa Przyrodniczego, działającego w mieście, które staje się stolicą pruskiej prowincji, pozwala na twierdzenie, iż inteligencją gdańską była w większości inteligencja niemiecka. Świadczy o tym także wychodząca w Gdańsku prasa codzienna, która od połowy XIX wieku staje się wyrazem przekonań jedynie gdańskiego społeczeństwa niemieckiego („Danziger Allgemeine Zeitung”, „Danziger Zeitung”, „Westpreussisches Volksblatt” i „Danziger Katholisches Kirchenblatt” – M. Pelczar: *Nauka i kultura w Gdańsku*, w: *Gdańsk. Jego dzieje i kultura*, Warszawa 1969).

Z redaktorem naczelnym „Danziger Zeitung”, Henrykiem Rickertem, związane są działania mające na celu powstanie w Gdańsku uniwersytetu, który miałby się stać „ośrodkiem życia duchowego” („*Sammelstelle des geistlichen Lebens*”) Prus Zachodnich, podobnie jak uniwersytet w Królewcu dla Prus Wschodnich (E. Keyser: *Die Begründung der Technischen Hochschule Danzig*. „*Zeitschrift des westpreussischen Geschichtsvereins*“, H. 69, Danzig, 1929).

Przebieg działań mających na celu utworzenie wyższej uczelni w Gdańsku, pozbawionym – w wyniku likwidacji w roku 1817 Gimnazjum Akademickiego – nawet pozoru szkolnictwa wyższego, nie jest udokumentowany. Z pracy E. Keysera wynika, że w gazecie „Kölnische Zeitung” ukazał się dnia 28 września 1896 roku artykuł przedstawiający plan powołania uniwersytetów w prowincjach Poznań i Prusy Zachodnie. W wyniku tego artykułu wspomniany wyżej Henryk Rickert w swojej gazecie „Danziger Zeitung” napisał:

„Na całym Wschodzie nie ma chyba miasta, które miałyby lepsze niż Gdańsk warunki sprzyjające utworzeniu uniwersytetu. Tu pomniki wielkiej przeszłości łączą się z urokami pięknego otoczenia. Czym Heidelberg i Freiburg dla południa, tym Gdańsk dla północnego wschodu. Tu pęka właśnie ciasny pan-cerz opasujący dotychczasowe miasto. Nie wiadomo, czy następne dziesięciolecie przyniesie dalszy rozwój miasta i postęp w nim. Dla rozwoju narodowego na wschodzie byłaby w każdym razie dużym osiągnięciem możliwość utworzenia przynajmniej wyższej szkoły rolniczej w Gdańsku”.

Propozycja powyższa była podobno przedmiotem dyskusji prasowej, prowadzonej w Grudziądzu na łamach gazety „Der Gesellige” i w Gdańsku na łamach „Westpreussisches Volksblatt”; chodziło głównie o zgłoszoną przez Grudziądz chęć utworzenia w tym mieście uniwersytetu przy założeniu, że Grudziądz ma warunki podobne do Heidelbergu.

Dalszym często cytowanym przyczynkiem do powstania politechniki w Gdańsku jest wystąpienie dra Karola Alfreda Jentzscha, profesora geologii uniwersytetu w Królewcu. W artykule pt. „*Die westpreussische Hochschule der Zukunft*” (Zachodniopruska uczelnia wyższa przyszłości) w „Danziger Zeitung” z 17 i 18 października 1896 roku twierdził on, że wobec istnienia uniwersytetu w sąsiadującym Królewcu nie ma żadnych podstaw do tworzenia uniwersytetu w Prusach Zachodnich. Proponował jednakże:

„W przekonaniu, iż uzasadniliśmy, że dążenie do uniwersytetu jest bez widoków na powodzenie, należy zadać pytanie, jaka inna uczelnia mogłaby tę lukę zapłacić. Akademii górniczej nie będzie tutaj nikt zakładał. Na akademię leśną nie ma absolutnie żadnego zapotrzebowania, gdyż istniejące akademie w Eberswalde i Münden, mimo sporadycznie niewielkiej liczby słuchaczy, są tak dalece wystarczające, że przed paru laty – niestety bez powodzenia – sprawa zamknięcia Münden przedstawiona mogła być do publicznej oceny. Akademia rolnicza nie ma również żadnych szans, gdyż wszyscy studiujący rolnicy chcą studiować w miastach uniwersyteckich, i to z bardzo wyraźnym ukierunkowaniem na zachód. Pozostają więc tylko, i to w wąskim zakresie, wyższe uczelnie techniczne, które obejmują obszerne dziedziny budownictwa i maszynoznawstwa, chemii i fizyki stosowanej, a w ogóle cały „zawód inżynierski”. Prusy posiadają trzy takie uczelnie: Charlottenburg koło Berlina, Hanower i Akwizgran. Jeśli nawet uznać, że nadzwyczajne wyposażenie tych zakładów i ich wybitna kadra są niewątpliwie wystarczające do wykształcenia potrzebnych Prusom techników z wyższym wykształceniem, to zwraca uwagę fakt, iż Prusy mają tylko trzy takie instytucje, podczas gdy pozostałe państwa niemieckie mają ich aż sześć, a mianowicie w Dreźnie, Monachium, Stuttgarcie, Karlsruhe, Darmstadt i Brunzwiku. Jeśli wziąć pod uwagę powierzchnię i liczbę mieszkańców, to Prusy są znacznie uboższe w wyższe uczelnie techniczne niż pozostałe państwa niemieckie. Natomiast pomiędzy Berlinem, Dreznem i Rygą nie ma wyższych uczelni technicznych w ogóle. Kto ze wschodnich prowincji chce studiować technikę, musi udać się przynajmniej do Berlina. Wschód jest więc nie tylko całkowicie pozbawiony wyższych uczelni technicznych, ale jest także biedny,

jeśli chodzi o liczbę uniwersytetów. Na wschód od Berlina uniwersytety mają tylko Wrocław i Królewiec, na północ od Berlina tylko Greifswald. Wyższa uczelnia techniczna w Prusach Zachodnich będzie miała bardzo duże znaczenie, i to daleko poza granicami prowincji. Znajdą się na niej studenci również z Prus Wschodnich, Pomorza Zachodniego, Poznania i pewnej części Śląska. Będzie mieć także na pewno studentów z Rosji, gdyż na uczelniach technicznych egzaminy państwowe nie są jeszcze wszędzie tak niezbędne, jak na uczelniach uniwersyteckich, do których napływ studentów rosyjskich całkowicie ustał”.

Dalsza część wywodów dra Jentzscha dotyczy możliwego zakresu wyższej uczelni technicznej, przy czym podkreśla on przede wszystkim, iż Gdańsk jest jedynym miejscem do odbywania studiów z zakresu budowy okrętów, głównie z powodu istnienia stoczni cesarskiej, stoczni Schichaua, portu handlowego oraz postoi w Gdańsku niemieckich okrętów wojennych. Swoje wywody kończy następującym stwierdzeniem:

„Wynik naszego omówienia daje się następująco zwięźle przedstawić: Jeśli Prusy Zachodnie mają zamiar tworzyć wyższą uczelnię, to nie powinien to być uniwersytet, a wyższa uczelnia techniczna, bardziej żywotna i o znacznie większym znaczeniu; jej naturalnym miejscem byłby Gdańsk. Czy i kiedy cel ten zostanie osiągnięty, nie jesteśmy w stanie określić”.

W styczniu 1897 roku, i to w gazecie „Danziger Neuesten Nachrichten”, poświęcono podobno tej sprawie trochę uwagi, przy czym dopiero w dniu 22 września 1897 roku założono w prezydium prowincji akta dotyczące utworzenia uniwersytetu w Prusach Zachodnich (Acta des Kgl. Ober-Präsidiiums Westpreussen. Vol. 1, Tit. VIII, Sect. 4, Fach 400, Nr. 6 – wg E. Keysera).

Przebieg działań, które miały na celu uzyskanie możliwości utworzenia wyższej uczelni technicznej w Gdańsku, może być przedstawiony następująco:

- 28.10.1887 – wykład redaktora Henryka Rickerta w Towarzystwie Przemysłowym w Gdańsku na temat utworzenia wyższej uczelni w Gdańsku.
- 16.11.1887 – przedstawienie ministrowi wyznań i oświaty oraz finansów przez ówczesnego nadburmistrza Gdańska Delbrücka i podskarbiego miejskiego Ehlersa życzenia miasta Gdańska utworzenia wyższej uczelni technicznej.
- 17.11.1897 – przekazanie ministrowi wyznań i oświaty przez prezydenta prowincji Gustava von Gosslera memoriału dotyczącego utworzenia wyższej uczelni technicznej w Gdańsku.
- 30.11.1887 – wniosek magistratu do zgromadzenia radnych miejskich w sprawie zakupu za 250 000 marek parceli przy parku Uphagena w Gdańsku Wrzeszczu.
- 7.12.1897 – pismo Gdańskiego Towarzystwa Przyrodniczego do ministra wyznań i oświaty, popierające wniosek miasta Gdańska i informujące o możliwości udostępnienia bardzo bogatej biblioteki Towarzystwa nowo utworzonej uczelni.
- 21.12.1897 – cesarz Wilhelm II przekazuje w Toruniu prezydentowi prowincji von Gosslerowi swoje poparcie dla idei utworzenia wyższej uczelni technicznej w Gdańsku oraz informuje, że przekazał odpowiednie polecenia w tej sprawie swoim ministrom.

- Styczeń 1898 – na polecenie cesarza w Ministerstwie Wyznań i Oświaty w Berlinie odbyło się spotkanie, w którym pod przewodnictwem dyrektora Ministerstwa Friedricha Althoffa udział wzięli najbliżsi doradcy ministerstwa, a mianowicie: prof. Lexis z Berlina, matematyk Felix Klein z Getyngi i prof. Alois Riedler w imieniu wyższych uczelni technicznych, a także, co jest godne podkreślenia, najważniejsi przedstawiciele budownictwa okrętowego (prof. Flamm, Berlin) i budownictwa wodnego (prof. Intze, Akwizgran). Wynikiem spotkania był plan wybudowania całkowicie nowej wyższej uczelni technicznej, obejmującej wszystkie wydziały i wyposażonej we wszystkie najnowocześniejsze urządzenia laboratoryjne i badawcze. Ciekawe jest uzasadnienie przedstawione przez ówczesnego rektora Wyższej Szkoły Technicznej w Berlinie, prof. Aloisa Riedlera (A. Riedler: *Unsere Hochschulen und die Anforderungen des zwanzigstens Jahrhunderts*, Berlin 1898), który stwierdza, że wyższa uczelnia techniczna powinna powstać w Gdańsku ze względu na potrzeby i możliwości w zakresie budownictwa wodnego, budownictwa okrętowego i marynarki, zaznaczając, że żadna uczelnia techniczna nie stworzy przemysłu na wschodzie; może się jednak przyczynić do rozwoju potrzebnego potencjału.
- 16.03.1889 – na posiedzeniu parlamentu (Haus der Abgeordneter) poświęconemu budżetowi na rok 1898, po długiej i ostrej dyskusji między zwolennikami utworzenia wyższej uczelni technicznej we Wrocławiu oraz w Gdańsku (m.in. poseł Henryk Rickert), minister wyznań, oświaty i medycyny (Minister der geistlichen, Unterrichts- und Medizin-Angelegenheiten) dr Bosse informuje zgromadzonych posłów, że cesarz osobiście zdecydował, iż politechnika zostanie utworzona w Gdańsku. Z pracy K.-H. Manegolda (K.-H. Manegold: *Die Technische Hochschulgeschichte, w: Beiträge und Dokumente zur Geschichte der Technischen Hochschule Danzig 1904–1945*, Hannover 1979) wynika, że decyzję powyższą cesarz podjął w związku z planami intensywnej rozbudowy niemieckiej floty wojennej. Zwraca się przy tym uwagę na fakt, że sekretarzem stanu w Krajowym Urzędzie Marynarki Wojennej (Reichsmarineamt) był admirał Tirpitz, który podobno sam przygotował wnioski do decyzji cesarza w tej sprawie.
- 4.04.1889 – minister finansów von Miquel, minister wyznań i oświaty Bosse i dyrektor tego ministerstwa Althoff przeprowadzają wizję lokalną proponowanych przez miasto dwóch parceli pod budowę uczelni, a mianowicie przy parku Uphagena i przy ulicy Michaelsweg (obecnie ulica R. Traugutta).
- 19.09.1889 – decyzja ministra wyznań i oświaty o wyborze parceli pod budowę przyszłej politechniki przy ulicy Michaelsweg.
- Zima 1898/1899 – przygotowanie w zainteresowanych ministerstwach programu budowy i statutu politechniki w Gdańsku. W Ministerstwie Robót Publicznych pod kierownictwem radcy Eggerta i dr Türa zostaje opracowany wstępny projekt budowlany trzech podstawowych

budynków (Gmachu Głównego, gmachu Instytutu Chemii i gmachu Instytutu Elektrotechnicznego wraz z Laboratorium Maszynowym). Na osobiste życzenie cesarza architektura zewnętrzna ma nawiązywać do gdańskiego renesansu.

- 2.03.1899 – przedstawienie pruskiemu parlamentowi przez ministrów finansów i wyznań, oświaty i medycyny memoriału w sprawie utworzenia politechniki w Gdańsku.
- 16.03.1899 – uchwalenie przez parlament pruski środków na budowę politechniki w Gdańsku.
- 20.03.1899 – przekazanie Akademii Budownictwa wstępnego projektu budowlanego do sprawdzenia.
- Kwiecień 1899 – powołanie inspektora A. Carstena do Ministerstwa Robót Publicznych na głównego projektanta i kierownika budowy obiektów uczelni.
- 3.05.1899 – przyjęcie projektu przez Akademię Budownictwa po wprowadzeniu drobnych poprawek.
- 15.07.1899 – przekazanie projektu budowlanego wraz z planem zabudowy cesarzowi i prezydentowi prowincji, którzy wnieśli liczne zmiany, szczególnie cesarz, uwzględnione w dalszych etapach projektowania i podczas budowy.
- 29.01.1900 – złożenie przez inspektora Carstena drugiej wersji projektu.
- 13.02.1900 – bezpłatne przekazanie przez radę miejską rządowi pruskiemu parceli przy ulicy Michaelsweg.
- 11.05.1900 – przekazanie placu budowy.
- 7.06.1900 – wmurowanie kamienia węgielnego.
- Wrzesień 1900 – rozpoczęcie robót budowlanych.
- 9.02.1901 – zakończenie czwartej i ostatniej wersji projektu przez Carstena; przekazanie tej wersji do realizacji.
- Sierpień 1904 – zakończenie budowy.
- 6.10.1904 – uroczyste otwarcie przez cesarza Wilhelma II politechniki w Gdańsku wraz z inauguracją pierwszego roku akademickiego nowej uczelni.
- 17.10.1904 – rozpoczęcie wykładów.

Od chwili ukazania się pierwszej wzmianki o potrzebie utworzenia w Gdańsku wyższej uczelni do chwili jej uroczystego otwarcia upłynęło zaledwie 10 lat. Jest to okres bardzo krótki, jeśli się weźmie pod uwagę zakres prac przygotowawczych i samą budowę obiektów uczelni. Powodem takiego tempa mogło być tylko bezpośrednie zainteresowanie głowy państwa sprawą utworzenia uczelni. Można bowiem stwierdzić, że cesarz chciał mieć silną flotę i potrzebna mu była do tego na miejscu wykształcona kadra specjalistów i bogate zaplecze badawcze. Tak też się stało.

Gdańsk w końcu XIX wieku był głównie portem lub ośrodkiem handlowym, a nie miastem przemysłowym. Posiadał przede wszystkim stocznie, i to umożliwiające budowę największych w owych czasach statków. Stocznia cesarska

uległa od roku 1890 znacznej rozbudowie, przy czym jedna z największych stoczni niemieckich, a mianowicie stocznia Schichaua, przeniesiona została w roku 1891 w zakresie budowy statków do Gdańska. Zatrudniała ona w roku 1900 około 10 000 robotników i budowała tak dla marynarki wojennej, jak i handlowej, ze statkami pasażerskimi włącznie. Budowała tzw. jednostki o największych wymiarach, przy czym sławna była ze względu na rozwój łodzi torpedowych oraz wówczas najszybszych krążowników świata, dostarczanych największym morskim potęgom. Czy na 15 lat przed wybuchem I wojny światowej nie myślano już o przygotowaniu się do niej?

A jak wyglądała sprawa polityki wschodniej? W oddzielonej w 1878 roku od Prus Wschodnich prowincji Prusy Zachodnie, zamieszkałej w większości przez ludność narodowości polskiej, przeważało rolnictwo. W 1900 roku tylko 15% ludności było zatrudnionych w przemyśle i rzemiośle, a 7% w handlu i komunikacji. Mogło to oznaczać, że na inżynierów po wyższych studiach nie było specjalnie zapotrzebowania, jeśli się nie weźmie pod uwagę właśnie rozwoju przemysłu okrętowego. Z tego też względu podstawowy motyw ówczesnej propagandy, mówiący o przemysłowym rozwoju prowincji i narodowym interesie, mógł być traktowany jako życzenie.

Politechnika w Gdańsku, jako Królewska Wyższa Szkoła Techniczna (Königliche Technische Hochschule zu Danzig), przyjęła **organizację uczelni** i rozpoczęła swoją działalność na podstawie statutu zatwierdzonego wyjątkowo przez cesarza Wilhelma II w dniu 1 października 1904 roku (Verfassungsstatut der Königlichen Technischen Hochschule zu Danzig), ze zmianami z dnia 5 lipca 1905 roku i 4 maja 1907 roku. Integralną częścią staje się regulamin dla studiujących i słuchaczy (Vorschriften für die Studierende und Hospitanten der Königlichen Technischen Hochschule zu Danzig), zatwierdzony przez ministra wyznań, oświaty i medycyny (Minister der geistlichen, Unterrichts- und Medizinal-Angelegenheiten) w dniu 2 października 1904 roku.

Uczelnia otrzymuje prawa nadawania stopnia inżyniera dyplomowanego (Dipl.-Ing.), doktora inżyniera (Dr.-Ing.) oraz doktora inżyniera honoris causa (Dr.-Ing. Ehren halbe) w wyniku rozporządzenia cesarza z dnia 11 października 1898 (Allerhöchster Order vom 11 Oktober 1899), regulaminu promocyjnego z dnia 19 czerwca 1900 roku (Promotions Ordnung für die Erteilung der Würde eines Doktor-Ingenieurs durch die Technische Hochschule Preussens. Berlin, am 19 Juni 1900. Der Minister der geistlichen, Unterrichts- und Medizinal-Angelegenheiten) oraz regulaminów egzaminów dyplomowych z dnia 12 września 1905 roku (poza Wydziałem Budowy Okrętów i Maszyn Okrętowych) oraz 13 maja 1913 roku (dla Wydziału Budowy Okrętów i Maszyn Okrętowych) (Diplomprüfungs-Ordnung für die Königliche Technische Hochschule zu Danzig. Durch Erlass des Herrn Ministers der geistlichen, Unterrichts- und Medizinal-Angelegenheiten vom 12 September 1905 mit Gültigkeit vom den selben Tag ab in Kraft gesetzt).

Opierając się na powyższych dokumentach, rektor i Senat wydali szereg innych zarządzeń i instrukcji dotyczących ogólnego porządku oraz działania poszczególnych jednostek organizacyjnych, np. wydziałów, Biblioteki Głównej, laboratoriów itp.

Gmach Główny w roku 1904

Politechnika w Gdańsku, zgodnie z obowiązującym statutem, podlegała ministrowi ds. wyznań, oświaty i medycyny, przy czym na miejscu nadzór nad uczelnią sprawował mianowany przez ministra komisarz królewski (der Königliche Kommissar). Uprawnienia komisarza były bardzo duże. Między innymi nadzorował on przestrzeganie statutu, akceptował całą korespondencję uczelni kierowaną do ministra oraz kontrolował realizację budżetu. Kierownictwo akademickie uczelni sprawował rektor oraz senat.

Rektor mianowany był przez ministra na dwa lata. Rozpoczynał działalność w dniu 1 lipca. Pierwszy rektor został mianowany do 1 lipca 1907 roku przez cesarza, natomiast pierwszy prorektor wybrany został przez Senat i zatwierdzony przez ministra na ten sam okres.

Rok akademicki podzielony był na semestry. Semestr zimowy rozpoczynał się 1 października, semestr letni – 1 kwietnia. Wakacje trwały od 1 sierpnia do 30 września oraz po dwa tygodnie w okresie świąt Bożego Narodzenia i Wielkiej Nocy.

W 1904 roku utworzono w uczelni 6 wydziałów zwanych oddziałami (Abteilung). Były to:

- Wydział Architektury (Abteilung für Architektur),
- Wydział Budownictwa (Abteilung für Bauingenieurwesen),
- Wydział Maszynowy i Elektrotechniczny (Abteilung für Maschineningenieurwesen und Elektrotechnik),
- Wydział Budowy Okrętów i Maszyn Okrętowych (Abteilung für Schiff und Schiff-Maschinenbau),
- Wydział Chemii (Abteilung für Chemie),
- Wydział Nauk Ogólnych (Abteilung für Allgemeine Wissenschaften).

Struktura powyższa utrzymywała się do końca roku akademickiego 1921/1922, przy czym obowiązywały również wszystkie wymienione wyżej akty prawne, między innymi statut i regulaminy studiów.

Istotny wpływ na organizację uczelni miały działania wojenne w latach 1914–1918. Z 731 studentów i słuchaczy, którzy zapisani byli na studia na koniec semestru letniego 1913/1914, wróciło na uczelnię po wakacjach letnich tylko około 10% liczby studentów. Zmniejszyła się także znacznie liczba nauczycieli akademickich. Stan taki utrzymywał się do końca semestru zimowego 1918/1919.

Od lutego 1916 roku do grudnia 1918 roku w północno-wschodnim skrzydle Gmachu Głównego na pierwszym oraz drugim piętrze urządzono szpital wojskowy. Z tego między innymi powodu zorganizowano od 1 lutego 1916 roku do 4 grudnia 1918 roku sześć kursów dla rannych oficerów przebywających w tym szpitalu.

W roku akademickim 1918/1919 uczelnia rozpoczęła semestr zimowy pod nową nazwą, a mianowicie Technische Hochschule zu Danzig (Statistik der Königlichen Technischen Hochschule zu Danzig, Sommer-Halbjahr 1918, 15. Mai 1918. Statistik der Technischen Hochschule zu Danzig, Winter Halbjahr 1918/1919, 5. Nov. 1918).

Z dniem 28 lipca 1921 roku uczelnia przeszła pod jurysdykcję Senatu Wolnego Miasta Gdańska i przyjęła nazwę Technische Hochschule der Freien Stadt Danzig.

Władze akademickie uczelni, zgodnie ze statutem (Verfassungsstatut der Königlichen Technischen Hochschule zu Danzig), stanowił rektor z Senatem, w skład którego wchodził rektor jako przewodniczący, prorektor, którym był poprzednio urzędujący rektor, dziekani wydziałów (przewodniczący oddziałów) oraz członkowie Senatu w liczbie równej liczbie wydziałów (oddziałów), wybrani z zasady spośród profesorów na okres dwóch lat.

Wydziałom (oddziałom) podlegali przydzieleni im nauczyciele akademicy oraz zapisani na nie studenci i wolni słuchacze, przy czym członek jednego wydziału nie mógł być członkiem drugiego wydziału.

Wydziały były reprezentowane i zarządzane przez kolegia wydziałowe, składające się z etatowych profesorów i tych docentów wydziału, którzy zostali mianowani członkami wydziału przez ministra. Na czele wydziału (oddziału) stał dziekan (przewodniczący oddziału), wybierany na rok przez kolegium wydziałowe spośród profesorów etatowych.

W latach 1904–1921, a więc od momentu powstania uczelni do jej przekształcenia w Wyższą Szkołę Techniczną Wolnego Miasta Gdańska, rektorami byli:

Prof. Hans von Mangoldt	1904–1907
Prof. Reinhold Kron	1907–1909
Prof. Adalbert Matthaei	1909–1912
Prof. August Wagener	1912–1913
Prof. Alfred Wohl	1913–1915
Prof. Hans Lorenz	1915–1917
Prof. Friedrich Schilling	1917–1919
Prof. Friedrich Wilhelm Otto Schulze	1919–1921.

Z kolei funkcje dziekanów Wydziału Maszynowego i Elektrotechniki pełnili:

Prof. Gustav Roessler	1904–1906, 1916–1918
Prof. August Wagener	1906–1907
Prof. Albrecht Tischbein	1907–1908
Prof. John Jahn	1908–1909, 1912–1913, 1915–1916, 1918–1919
Prof. Gerhard Schulze-Pillot	1909–1910, 1913–1914, 1920–1921
Prof. Heinrich Aumund	1910–1911, 1914–1915
Prof. Christian Prinz	1911–1912
Prof. Rudolf Plank	1919–1920.

Liczba nauczycieli akademickich rozpoczynających pracę na politechnice w Gdańsku na początku roku akademickiego 1904/1905 wynosiła 60 osób, wśród których było 27 profesorów zwyczajnych.

Uczęszczający na zajęcia, zgodnie ze statutem (Verfassungsstatut der Königlich-Technischen Hochschule zu Danzig. 1 Oktober 1904), dzielili się na trzy grupy:

- Studenci (*Studierende*). Zgodnie z § 31 statutu studentami mogły być osoby posiadające świadectwa dojrzałości uznane przez władze państwowe i akademickie. Studenci byli immatrykulowani na początku semestru, w którym rozpoczynali studia na politechnice w Gdańsku. Ważność immatrykulacji rozciągała się na cztery lata i mogła być przedłużona. Studenci otrzymywali zaświadczenia o uczęszczaniu na wykłady i ćwiczenia, przy czym w odniesieniu do ćwiczeń student mógł otrzymać świadectwo z uzyskanymi ocenami.
- Wolni słuchacze (*Hospitanten, Hörer*). Wolnymi słuchaczami, zgodnie z § 34 statutu, mogły być osoby, które nie zostały dopuszczone do podjęcia studiów w charakterze studentów wobec braku wymaganego wykształcenia, natomiast mogły udokumentować naukowe kwalifikacje do jednorocznej ochotniczej służby wojskowej (*wissenschaftliche Befähigung für den einjährig-freiwilligen Militärdienst*). Wolni słuchacze mogli otrzymać zaświadczenie o uczestnictwie w wykładach i ćwiczeniach.
- Goście biorący udział w zajęciach (*Gastteilnehmer*). Na podstawie § 35 statutu osobom, które chciały brać udział w poszczególnych wykładach i ćwiczeniach, a które ze względu na swoje uwarunkowania zewnętrzne nie mogły stać się studentami lub wolnymi słuchaczami, rektor w porozumieniu z właściwym nauczycielem mógł udzielić zezwolenia na uczestnictwo w charakterze gości w zajęciach tego nauczyciela.

Liczba studentów, wolnych słuchaczy i gości na początku roku akademickiego 1904/1905 wynosiła 599 (studenci 189, wolni słuchacze 57 i goście 353). Jeśli chodzi o studentów, to na koniec pierwszego w historii politechniki w Gdańsku semestru zimowego 1904/1905 ich podział na poszczególne lata i wydziały przedstawia się następująco:

**Podział studentów na poszczególne lata i wydziały w semestrze zimowym
1904/1905**

Lata	Wydział								Ogółem
	A	B	MiE		BOiMO		CH	NO	
			M	EI	O	MO			
I rok	4	20	5	5	7	2	5	8	56
II rok	2	7	1	1	1	1	-	-	13
III rok	2	2	3	1	4	-	1	1	14
IV rok	3	4	2	-	1	1	1	3	15
wyższe	13	25	21	5	8	5	11	3	91
Razem	24	58	32	12	21	9	18	15	189
			44		30				

- A – Wydział Architektury
- B – Wydział Budownictwa
- MiE – Wydział Maszynowy i Elektrotechniczny
- BOiMO – Wydział Budowy Okrętów i Maszyn Okrętowych
- CH – Wydział Chemii
- NO – Wydział Nauk Ogólnych

Pierwsi absolwenci Wydziału Maszynowego i Elektrotechnicznego ze stopniem inżyniera dyplomowanego (Dipl.-Ing.) w liczbie 6 opuścili mury uczelni już w semestrze zimowym roku akademickiego 1904/1905. Całkowita liczba absolwentów Wydziału Maszynowego i Elektrotechniki w latach 1904–1921 wyniosła 167.

Gmach Wydziału Elektrotechnicznego z chwilą otwarcia uczelni w dniu 6 października 1904 roku oddano oficjalnie do użytku pod nazwą Instytutu Elektrotechnicznego. Budowa Instytutu kosztowała 239 000 marek, a jego wyposażenie łącznie z maszynami 291 400 marek.

Gmach Wydziału o powierzchni 1800 m² obejmował przyziemie, wysoki parter i piętro. W przyziemiu umieszczono laboratorium dla studentów początkujących i lat starszych oraz samodzielnych techników i asystentów. Ponadto w przyziemiu znajdowały się kreślarnie, laboratorium wysokiego napięcia, fotometr, itd. Na poziomie przyziemia znajdowała się również hala maszyn. Wysoki parter obejmował kreślarnie, sale wykładowe, pomieszczenia dla samodzielnych techników i asystentów oraz dalsze laboratoria. Piętro tworzył gabinet profesora, biblioteka, sala posiedzeń i duża sala wykładowa.

Plan zagospodarowania gmachu dla Instytutu Elektrotechniki przygotował prof. Roessler, pierwszy dziekan Wydziału.

Okres międzywojenny politechniki w Gdańsku

Bolesław Mazurkiewicz

Wydarzenia dotyczące Gdańska i ziemi gdańskiej po zakończeniu I wojny światowej czekają jeszcze na obszerne opracowanie historyczne, uwzględniające przede wszystkim rzeczywiste przyczyny umieszczenia Polski w granicach, w których dotrwała do wybuchu II wojny światowej, oraz przyczyny powstania Wolnego Miasta Gdańska.

Losy politechniki w Gdańsku zależały od początku od decyzji podejmowanych w odniesieniu do Gdańska i chyba tak należy tłumaczyć fiasko polskich starań o tę uczelnię w latach 1918–1921. Niezależnie od tego celowe wydaje się przedstawienie pewnych faktów historycznych, związanych przede wszystkim z polskimi staraniami o politechnikę w Gdańsku, a mających bezpośredni lub pośredni wpływ na losy uczelni. Fakty te są następujące:

- 8.01.1918 – ogłoszenie 14-punktowego pokojowego programu prezydenta Stanów Zjednoczonych Wilsona; punkt 13. mówił o niepodległej Polsce z dostępem do morza: *„An independent Polish State should be erected which should include the territories inhabited by indisputably Polish populations, which should be assured a free and secure access to the sea, and whose political and economic independence and territorial integrity should be guaranteed by international covenant”* („Powinno być utworzone niepodległe państwo polskie, które powinno obejmować ziemie zamieszkałe przez ludność bezspornie polską, mieć zapewniony wolny i bezpieczny dostęp do morza; jego niezawisłość polityczna, gospodarcza oraz całość terytorialna powinna być zagwarantowana układem międzynarodowym”) (J. Żarnowski: *Listopad 1918*, Warszawa 1981).
- 9.11.1918 – abdykacja cesarza Wilhelma II i upadek monarchii pruskiej – zakończenie działań politechniki w Gdańsku jako Królewskiej Wyższej Szkoły Technicznej w Gdańsku. Skreślenie w dokumentach na pieczęciach przymiotnika „Królewska”. Wprowadzenie nazwy: Wyższa Szkoła Techniczna w Gdańsku (Technische Hochschule zu Danzig).
- 11.11.1918 – podpisanie w Rethondes zawieszenia broni między Niemcami a mocarstwami zachodnimi, zakończenie I wojny światowej, odzyskanie przez Polskę niepodległości, powstanie formalnych warunków przejęcia politechniki w Gdańsku przez Polskę.
- Grudzień 1918 – powstanie polskiej organizacji studenckiej Związek Akademików Gdańskich „Wisła” w wyniku reaktywowania Związku Akademików Gdańskich założonego 3 maja 1913 (B. Bukowski: *Polskie organizacje studenckie 1904–1939*, maszynopis; R. Wieloch: *Polska społeczność akademicka w Gdańsku w latach 1904–1939*, „Zeszyty Naukowe Politechniki Gdańskiej”, Budownictwo Lądowe XLIII, nr 406, 1987, str. 239-253).

- 28.01.1919 – powołanie przez premiera rządu polskiego Delegata Rządu Polskiego w Gdańsku (the Delegate of the Polish Government) w osobie Mieczysława Jałowieckiego (S. Mikos: *Działalność Komisariatu Generalnego Rzeczypospolitej Polskiej w Wolnym Mieście Gdańsku 1920–1939*, Warszawa 1971).
- 28.06.1919 – mocarstwa sprzymierzone i stowarzyszone podpisują traktat pokojowy z Niemcami (tzw. traktat wersalski). Decyzja o utworzeniu Wolnego Miasta Gdańska. Artykuł 104. w punkcie 5. głosił: „Pomiędzy Rządem Polskim a Wolnym Miastem Gdańskim zawarta zostanie konwencja; (...) konwencja ta: zapewni, iż żadne różnice nie będą czynione w Wolnym Mieście Gdańsku na niekorzyść obywateli polskich i innych osób polskiego pochodzenia lub mówiących po polsku” (M. Podlaszewski: *Ustrój polityczny Wolnego Miasta Gdańska w latach 1920–1933*, Gdynia 1966).
- 11.08.1919 – uchwalenie konstytucji weimarskiej; krajowy rząd pruski utrzymuje polityczne stosunki z Gdańskiem i nadzór nad politechniką w Gdańsku. Pruskie ministerstwo edukacji (Kultusministerium) utrzymuje politechnikę w Gdańsku, jako uczelnię poza granicami kraju (*Auslandshochschule*).
- 1.09.1919 – ratyfikacja traktatu wersalskiego przez Polskę.
1919 – zjazd profesorów uczelni polskich w Warszawie i podjęcie uchwały o rozpoczęciu starań o przyznanie politechniki w Gdańsku Polsce.
- Październik – opublikowanie przez rektora politechniki w Gdańsku prof. 1919 F. W. O. Schulze memoriału dotyczącego przekazania uczelni Wolnemu Miastu. Memoriał dostarczono osobiście, udzielając stosownych wyjaśnień wszystkim zainteresowanym urzędów w rządzie niemieckim i pruskim.
- 1919 – opublikowanie w Zurychu broszury pt. *Die deutsche Technische Hochschule in Danzig* (Niemiecka Wyższa Szkoła Techniczna w Gdańsku), w której profesorowie Aumund, Krüger, Kalähne, Matthaei i Schulze uzasadniają konieczność przyznania politechniki w Gdańsku Wolnemu Miastu.
- 10.01.1920 – wejście w życie postanowień traktatu wersalskiego i wyłączenie Gdańska oraz ziemi gdańskiej z terytorium i zwierzchnictwa państwa niemieckiego. Powołanie pełnomocnika Głównych Mocarstw Sprzymierzonych i Stowarzyszonych, administratora Wolnego Miasta Gdańska (11 lutego 1920) i Wysokiego Komisarza Ligi Narodów (13 lutego 1920) w osobie sir Reginalda TOWERA, obywatela brytyjskiego. Wysoki Komisarz popiera starania Wolnego Miasta Gdańska o przyznanie mu politechniki.
- Styczeń – politechnika w Gdańsku staje się członkiem Związku Niemiec- 1920 Szkół Wyższych, od chwili jego założenia w Halle, i członkiem rokrocznie organizowanej pruskiej konferencji rektorów.
- 8.02.1920 – początek działalności Komisarza Generalnego Rzeczypospolitej Polskiej w Gdańsku w osobie Macieja Biesiadeckiego.
- 13.03.1920 – delegacja polskiego Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego składa wizytę w Gdańsku i przeprowadza rozmowy z Wysokim Komisarzem Ligi Narodów sir Reginaldem

- Towerem na temat przekazania politechniki w Gdańsku Polsce, wręczając w tej sprawie odpowiedni memoriał (A. Wrzosek: *Polska a politechnika w Gdańsku*, „Dziennik Poznański”, 18 maja 1921).
- 20.05.1920 – Walne Zebranie Bratniej Pomocy na Politechnice Warszawskiej domaga się poczynienia starań o podporządkowanie politechniki w Gdańsku polskiemu Ministerstwu Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego (S. Mikos: *Polacy na politechnice w Gdańsku w latach 1904–1939*, Warszawa 1987).
- 11.08.1920 – uchwalenie przez Zgromadzenie Konstytucyjne Konstytucji Wolnego Miasta Gdańska, będącej podstawą ustroju tego miasta.
- 9.11.1920 – podpisanie konwencji paryskiej będącej podstawowym aktem prawnym regulującym stosunki polsko-gdańskie (art. 33 precyzuje zobowiązania Wolnego Miasta Gdańska wobec Polaków, traktowanych w tej konwencji jako mniejszość narodowa).
- 15.11.1920 – oficjalne proklamowanie Wolnego Miasta Gdańska, który przechodzi pod opiekę Ligi Narodów.
- 18.11.1920 – powołanie przez Radę Ambasadorów Międzysojusznicznej Komisji Podziału Mienia Państwowego.
- 27.07.1921 – podpisanie umowy polsko-gdańskiej w sprawie pewnych uprawnień Polaków studiujących na politechnice w Gdańsku, którą Międzysojusznicza Komisja Podziału Mienia przyznaje Wolnemu Miastu. W negocjacjach brali udział: Komisarz Generalny RP Pluciński, minister edukacji Madejski, prezydent Wolnego Miasta Struk i urzędujący rektor Schulze (F.W.O. Schulze: *Die Entwicklung der Danziger Technischen Hochschule*, „Danziger Allgemeine Zeitung“, 13 Febr.1931).
- 28.07.1921 – oficjalne przejęcie politechniki w Gdańsku przez Senat Wolnego Miasta Gdańska jako Wyższej Szkoły Technicznej Wolnego Miasta Gdańska (Technische Hochschule der Freien Stadt Danzig). Oficjalnie politechnika w Gdańsku podlega senatorowi ds. oświaty, sztuki i nauki (Senator für Volksbildung, Kunst und Wissenschaft).
- 20.09.1921 – założenie polskiej organizacji Towarzystwo Pomocy Naukowej z siedzibą w Gdańsku (H. Polak: *Młodzież polska na Politechnice Gdańskiej w latach 1920–1939*, „Gdańskie Zeszyty Humanistyczne”, 1965, nr 13, str. 91-120).
- 24.10.1921 – podpisanie w Warszawie umowy polsko-gdańskiej, regulującej położenie obywateli polskich w Wolnym Mieście Gdańsku (A. Drzycimski: *Polacy w Wolnym Mieście Gdańsku (1920–1933)*. *Polityka Senatu Gdańskiego wobec ludności polskiej*, Wrocław 1978).
- 22.11.1921 – zalegalizowanie przez rektora politechniki w Gdańsku powstałej w dniu 29 czerwca 1921 roku organizacji studentów polskich o nazwie „Bratnia Pomoc Studentów Polaków Politechniki Gdańskiej”, jako zrzeczenia o charakterze reprezentacyjno-samopomocowym wszystkich Polaków studiujących na politechnice w Gdańsku. Rozwiązanie Związku Akademików Gdańskich „Wisła” (R. Wieloch: *Polscy studenci i ich organizacje na Politechnice Gdańskiej w latach 1904–1939*, „Pismo Politechniki

- Gdańskiej” 1993, nr 1, str 5-7).
- 6.03.1922 – memoriał Komisarza Generalnego Rzeczypospolitej Polskiej i Międzysojuszniczej Komisji Podziału Mienia w sprawie ponownego rozpatrzenia uprawnień Polski na politechnice w Gdańsku.
 - 17.03.1922 – utworzenie w Berlinie Towarzystwa Przyjaciół Politechniki w Gdańsku (Gesellschaft von Freunde der Danziger Hochschule) mającego na celu udzielanie pomocy finansowej niemieckim studentom, którzy studiują w Gdańsku. Nawoływanie Niemców do studiowania w Gdańsku. Opublikowanie w tej sprawie memoriału prof. F.W.O. Schulzego. Towarzystwo to zostało reaktywowane po wojnie, w dniu 17 września 1955 w Düsseldorfie pod nazwą Gesellschaft der Freunde der Technischen Hochschule Danzig e.V. Aktualnie Towarzystwo przestało działać.
 - 13.05.1922 – zatwierdzenie konstytucji Wolnego Miasta Gdańska przez Radę Ligi Narodów.
 - 9.08.1922 – wprowadzenie przez Senat Wolnego Miasta Gdańska nowego statutu politechniki w Gdańsku, z mocą obowiązującą od 1 sierpnia 1922 roku.
 - 8.12.1922 – utworzenie niemieckiej organizacji studenckiej Deutsche Studentenschaft an der TH Danzig.
 - 10.09.1923 – podpisanie protokołu polsko-gdańskiego w sprawie ograniczeń w przyjmowaniu studentów polskich na politechnikę w Gdańsku.
 - 24.07.1924 – założenie pierwszego polskiego studenckiego koła naukowego pod nazwą Związek Studentów Polaków Techniki Okrętowej „Korab”.
 - 8.09.1926 – przyjęcie Niemiec do Ligi Narodów; rozpoczęcie bardzo aktywnej współpracy niemiecko-gdańskiej w Lidze – starania Wolnego Miasta Gdańska o traktowanie go jako składowej części wielkich Niemiec; wprowadzenie stałego niemieckiego programu pomocy dla Wolnego Miasta.
 - 30.09.1930 – wniesienie przez rząd polski skargi do Wysokiego Komisarza Ligi Narodów z powodu niedostatecznego zabezpieczenia praw polskich studentów na politechnice w Gdańsku.
 - 28.10.1930 – założenie Towarzystwa Pomocy Studentom Polakom Politechniki Gdańskiej z siedzibą w Warszawie.
 - 16.11.1930 – w wyniku wyborów do Volkstagu utworzony zostaje nacjonalistyczny Senat Wolnego Miasta Gdańska.
 - 1932 – Zarząd Bratniej Pomocy Studentów Politechniki Gdańskiej rozpoczął kampanię propagowania studiów w Gdańsku.
 - 27.09.1932 – uchwalenie przez Senat Wolnego Miasta Gdańska nowego statutu dla politechniki w Gdańsku, obowiązującego od 1 października 1932 roku.
 - 20.06.1933 – przejęcie władzy przez partię narodowo-socjalistyczną (NSDAP) i utworzenie monopartyjnego Senatu Wolnego Miasta Gdańska.
 - 18.09.1933 – podpisanie układu polsko-gdańskiego w sprawie traktowania obywateli polskich i innych osób języka lub pochodzenia polskiego na obszarze Wolnego Miasta Gdańska (art.15: „Obywatele polscy i inne osoby pochodzenia lub języka polskiego będą traktowani na politechnice w Gdańsku na równi ze studentami obywatelstwa gdańskiego narodowości niemieckiej”).

- 13.10.1933 – unieważnienie dotychczasowego statutu uczelni, wprowadzenie „Führera” uczelni, którego zobowiązano do opracowania nowego statutu odpowiadającego zasadom obowiązującym w państwie niemieckim (*nach „Führerprinzip”*).
- 26.01.1934 – podpisanie polsko-niemieckiej deklaracji o niestosowaniu przemocy.
- 14.11.1934 – powstanie narodowosocjalistycznego niemieckiego związku studentów – Nationalsozialistische Deutsche Studentenbund (G. Leidreiter: *Die Deutsche Studentenschaft Danzig*, w: *Technische Hochschule Danzig 1904–1945*, Teil I, Wuppertal 1954, str. 24-49).
- 14.02.1939 – uchwalenie przez zgromadzoną na wiecu polską młodzież studiującą na politechnice w Gdańsku tekstu rezolucji, w której wzywa się społeczeństwo polskie do obrony zagrożonych praw w Gdańsku (M. Feit: *Wspomnienie z pracy w Bratniej Pomocy. Jednodniówka Bratniej Pomocy Studentów Politechniki Gdańskiej*, Gdańsk 1949, str.15-24).
- 27.02.1939 – kulminacja zajęć antypolskich na politechnice w Gdańsku, w wyniku których część polskich studentów została wydalona z uczelni (C.J. Burchardt: *Meine Danziger Mission 1937–1939*, München 1960).
- 15.03.1939 – sporządzenie protokołu komisji polsko-gdańskiej w sprawie zajęć na politechnice w Gdańsku, przywracającego teoretycznie możliwość studiowania polskim studentom, także wydalonym, z dniem 18 marca 1939 roku.
- Marzec 1939 – zakończenie semestru zimowego i pozbawienie możliwości dalszego studiowania 420 studentów polskich na politechnice w Gdańsku w semestrze letnim, rozpoczynającym się 12 kwietnia 1939 roku.
- 1.09.1939 – włączenie Wolnego Miasta Gdańska do Rzeszy Niemieckiej.

Przejęcie politechniki w Gdańsku w dniu 28 lipca 1921 roku przez Senat Wolnego Miasta Gdańska nastąpiło przy zachowaniu, w odniesieniu do organizacji uczelni i wydziałów, statutu obowiązującego w latach 1904–1921. Należy tylko zaznaczyć, że 28 lipca 1921 roku utworzono tzw. Instytut Zewnętrzny (Ausseninstitut), który prowadził kształcenie dla osób z zewnątrz, głównie w dziedzinach gospodarczych.

Istotne zmiany nastąpiły w wyniku uchwały Senatu Wolnego Miasta Gdańska z dnia 12 lipca 1922 roku, kiedy to wprowadzono obowiązujący z dniem 1 sierpnia 1922 roku nowy statut (*Verfassung der Technischen Hochschule zu Danzig, 1.8.1922*) i regulamin studiów (*Vorschriften für die Studierenden und Hörer der Technischen Hochschule zu Danzig, 1.8.1922*) oraz powołano zamiast sześciu oddziałów trzy wydziały, a mianowicie:

- Wydział I Nauk Ogólnych (Fakultät I für Allgemeine Wissenschaften),
- Wydział II Budownictwa (Fakultät II für Bauwesen),
- Wydział III Techniki Maszyn, Techniki Okrętowej i Elektrotechniki (Fakultät III für Maschinen-, Schiffs- und Elektrotechnik).

Wprowadzone zmiany były zgodne z przyjętą w 1922 roku przez państwo pruskie organizacją wydziałową wszystkich uczelni technicznych, przy czym odpowiedni statut wzorcowy został zatwierdzony przez pruskie ministerstwo 15 czerwca 1922 roku.

Wydziały dzieliły się na oddziały (Abteilung), a mianowicie:

Wydział I:

- a) Oddział Humanistyczny (Abteilung für Geisteswissenschaften),
- b) Oddział Matematyki i Fizyki (Abteilung für Mathematik und Physik),
- c) Oddział Chemii (Abteilung für Chemie).

Wydział II:

- a) Oddział Architektury (Abteilung für Architektur),
- b) Oddział Inżynierii Budowlanej (Abteilung für Bauingenieurwesen).

Wydział III:

- a) Oddział Techniki Maszyn (Abteilung für Maschinentechnik),
- b) Oddział Techniki Okrętowej (Abteilung für Schiffstechnik),
- c) Oddział Elektrotechniki (Abteilung für Elektrotechnik).

W semestrze zimowym 1925–1926 utworzono w Oddziale Chemii Studium Rolnicze (Landwirtschaftliche Studium), dysponujące gospodarstwem rolnym o powierzchni 130 ha.

W roku akademickim 1926/1927 zamieniono nazwę Wydziału III na Wydział Budowy Maszyn, Elektrotechniki oraz Techniki Okrętowej i Lotniczej (Fakultät III für Maschinenbau, Elektrotechnik, Schiffs- und Flugtechnik).

Zmianie uległy także nazwy oddziałów:

- a) Oddział Budowy Maszyn (Abteilung für Maschinenbau),
- b) Oddział Elektrotechniki (Abteilung für Elektrotechnik),
- c) Oddział Techniki Okrętowej i Lotniczej (Abteilung für Schiffs- und Flugtechnik).

W roku akademickim 1938/1939 nastąpiły kolejne zmiany nazwy Wydziału III, tym razem na Wydział Maszynowy (Fakultät III für Maschinenwesen), przy pozostawieniu liczby oraz nazw oddziałów.

Rok akademicki podzielony był na semestry. Semestr zimowy rozpoczynał się 1 października, semestr letni – 1 kwietnia. Wakacje trwały od 1 sierpnia do 30 września oraz dwa tygodnie w okresie świąt Bożego Narodzenia i cztery tygodnie w okresie świąt Wielkiej Nocy.

W wyniku decyzji Senatu Wolnego Miasta Gdańska nastąpiły z dniem 1 sierpnia 1922 i z dniem 1 kwietnia 1932 roku zmiany regulaminów egzaminów dyplomowych (Diplomprüfungs-Ordnung für die Technische Hochschule der Freien Stadt Danzig. Durch Verfügung des Senats der Freien Stadt Danzig, Abtg. für Wissenschaft, Kunst und Volksbildung vom 9. August 1922 mit Gültigkeit vom 1. August 1922 in Kraft gesetzt oraz Diplomprüfungs-Ordnung für die Technische Hochschule der Freien Stadt Danzig. Durch Verfügung des Senats der Freien Stadt Danzig, Abt. für Wissenschaft, Kunst, Volksbildung und Kirchenwesen mit Gültigkeit vom 1 April 1932 in Kraft gesetzt). Z dniem 8 maja 1924 roku zmieniono zaś regulamin promocyjny doktora inżyniera (Dr.-Ing.) oraz doktora inżyniera honoris causa (Dr.-Ing. Ehren halbe) (Technische Hochschule der Freien Stadt Danzig. Promotions-Ordnung für Erteilung der Würde eines Doktor-Ingenieurs. Der Senat der Freien Stadt Danzig. Abteilung für Wissenschaft, Kunst und Volksbildung vom 8. Mai 1924).

Do tego czasu obowiązywał regulamin z dnia 19 czerwca 1900 roku, ważny dla wszystkich wyższych uczelni Prus (Promotionsordnung für die Erteilung der Würde eines Doktor-Ingenieurs durch die Technische Hochschulen Preussens vom 19. Juni 1900).

W dniu 29 grudnia 1928 roku Senat Wolnego Miasta Gdańska przyznał politechnice w Gdańsku prawo nadawania stopnia doktora nauk technicznych

(Dr.rer.techn.) (Promotions-Ordnung für die Erteilung der Würde eines Doktors der technischen Wissenschaften (Dr.rer.techn.) an der Technischen Hochschule Danzig. Der Senat der Freien Stadt Danzig. Abteilung für Wissenschaft, Kunst und Volksbildung vom 29. Dezember 1928).

Wszystkie uchwalone przez Senat Wolnego Miasta Gdańska regulaminy były zgodne z regulaminami obowiązującymi w pruskich wyższych szkołach technicznych, co umożliwiło przechodzenie studentów z jednej szkoły do drugiej oraz zdawanie określonych egzaminów.

W dniu 27 września 1932 roku został uchwalony przez Senat Wolnego Miasta Gdańska nowy statut dla politechniki w Gdańsku, obowiązujący od dnia 1 października 1932 roku.

Od roku akademickiego 1934/1935 w ramach Wydziału Nauk Ogólnych możliwe było uzyskanie stopnia naukowego doktora filozofii (Dr.phil.) według regulaminu doktora nauk technicznych (Dr.rer.techn.) z dnia 29 grudnia 1928 roku. Należy przy tym zaznaczyć, że profesorów politechniki w Gdańsku powoływał w latach 1921–1933 Senat Wolnego Miasta Gdańska.

Biorąc pod uwagę zasady obowiązujące w państwie niemieckim z chwilą przejęcia władzy w Niemczech przez Hitlera (*nach „Führerprinzip”*), Senat Wolnego Miasta w dniu 13 października 1933 r. unieważnił obowiązujący dotychczas statut i polecił kierującemu obecnie uczelnią „Führerowi” opracowanie nowego statutu spełniającego powyższe zasady. Odpowiednie ustawy dotyczące budowy Rzeszy Niemieckiej, utworzenia Ministerstwa Rzeszy ds. Nauki, Kształcenia i Oświaty Ludowej i przekazania temu ministerstwu wszystkich niemieckich szkół wyższych ukazały się w początkach roku 1934.

Z chwilą wprowadzenia nowego statutu (1 sierpnia 1922 roku) nastąpiły także zmiany we władzach akademickich uczelni. Tak jak poprzednio stanowił je rektor wraz z Senatem, w skład którego wchodził rektor jako przewodniczący, prorektor, dziekani wydziałów i po dwóch przedstawicieli każdego wydziału, wybieranych w maju na rok, z rozpoczęciem urzędowania z dniem 1 lipca.

Statut z roku 1932 (1 października 1932) ustalał jednoroczną kadencję rektorską z możliwością ponownego wyboru. Rektor był wybierany w styczniu i zatwierdzany przez Senat Wolnego Miasta Gdańska, a urzędowanie rozpoczynał z dniem 1 lipca.

Oddziały obejmowały przydzielonych nauczycieli i asystentów oraz zapisanych studentów i wolnych słuchaczy. Były reprezentowane i zarządzane przez kolegium oddziału składające się z profesorów zwyczajnych oraz przedstawicieli profesorów nadzwyczajnych. Na czele oddziału stał jego kierownik, wybierany w maju przez kolegium oddziału spośród profesorów zwyczajnych na jeden rok z rozpoczęciem urzędowania 1 lipca. Możliwy był ponowny wybór.

Oddziały tworzyły wydział, na którego czele stał dziekan. Dziekanem wybranym zostawał – na podstawie ustalonej na danym wydziale procedury – jeden z kierowników oddziałów na jeden rok z możliwością ponownego wyboru.

W latach 1921–1939, a więc od momentu przekształcenia uczelni w Wyższą Szkołę Techniczną Wolnego Miasta Gdańska, rektorami byli:

Prof. Friedrich Wilhelm Otto Schulze	1921–1923
Prof. Gerhard de Jonge	1923–1924
Prof. Julius Sommer	1924–1925
Prof. John Jahn	1925–1926

Prof. Otto Kloeppel	1926–1927
Prof. Gerhard Schulze-Pillot	1927–1928
Prof. Hermann Stremme	1928–1929
Prof. Eberhard Buchwald	1929–1930
Prof. Otto Lienau	1930–1931
Prof. Fritz Krischen	1931–1932
Prof. Otto Heuser	1932–1934
Prof. Ernst Pohlhausen	1934–1939.

Funkcje dziekana Wydziału Maszynowego i Elektrotechniki w latach 1921–1922 pełnił Prof. Ludwig Noè. Po wprowadzeniu nowego statutu, obowiązującego od 1 sierpnia 1922 roku, i utworzeniu Wydziału Techniki Maszyn, Techniki Okrętowej i Elektrotechniki oprócz dziekana objęli stanowiska kierownicy trzech oddziałów, w tym Oddziału Elektrotechniki. Funkcje kierownika Oddziału Elektrotechniki pełnili:

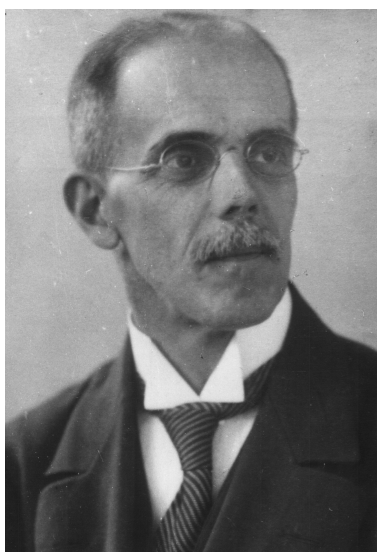
Prof. Gustav Roessler	1922–1923
Prof. Georg Mangold	1923–1924, 1933–1934
Prof. Richard Woernle	1924–1925
Prof. Walther Fischer	1925–1926
Prof. Heinrich Roth	1926–1927
Prof. Ernst Schmidt	1927–1928
Prof. Adolf Rubin	1928–1929
Prof. Henry Behrens	1929–1930
Prof. Karl Küpfmüller	1930–1931
Prof. Gerhard Schulze-Pillot	1931–1932
Prof. Walter Seiz	1932–1933
Prof. Otto Cranz	1934–1935
Prof. Friedrich Neesen	1935–1937
Prof. Hans Schwenkhagen	1937–1939.

Na podstawie statutów obowiązujących na politechnice w Gdańsku w okresie jej podległości Senatowi Wolnego Miasta Gdańska (ściśle: senatorowi ds. oświaty, sztuki i nauki – Senator für Volksbildung, Kunst und Wissenschaft) uczęszczający na zajęcia dzielili się na trzy grupy:

- Studenci (*Studierende*), przyjmowani zgodnie z § 32, 33, 34 i 35 statutu (Verfassung der Technischen Hochschule Danzig) na początku każdego semestru po przyrzeczeniu przestrzegania praw uczelni i zarządzeń władz akademickich; dotyczyło to w szczególności studentów i wolnych słuchaczy (Vorschriften für die Studierenden und Hörer der Technischen Hochschule zu Danzig). Każdy student wybierał w sposób dowolny określony oddział. Na zakończenie semestru i przy opuszczaniu uczelni studenci mogli otrzymać na swój wniosek zaświadczenie o uczęszczaniu na określone wykłady i ćwiczenia.
- Wolni słuchacze (*Hörer*), czyli zgodnie z § 36 statutu (Verfassung der Technischen Hochschule Danzig) osoby, które nie miały wymaganego przygotowania ze szkoły średniej, a zostały przyjęte na wybrany oddział na

mocy decyzji rektora i za zgodą tegoż oddziału. Gdy istniały wątpliwości w sprawie spełnienia warunków przyjęcia, decydowały władze państwowe. Wolnym słuchaczom mogły być wydane zaświadczenia o uczęszczaniu na wykłady i ćwiczenia. Inne świadectwa akademickie nie były wystawiane.

- Goście biorący udział w zajęciach (*Gastteilnehmer*), zgodnie z § 37 statutu, mieli prawo uczestniczyć w wybranych wykładach i ćwiczeniach za zgodą rektora i w porozumieniu z prowadzącym te zajęcia nauczycielem. W roku akademickim 1939/1940 nastąpiła zmiana: studenci zaczęli się dzielić na tych z dużą matrykulą (*mit grosser Matrikel*), z małą matrykulą (*mit kleiner Matrikel*) i słuchaczy gościnnych (*Gasthörer*) (Runderlass 29 April 1939).

Gerhard Schulze-Pillot, rektor w latach 1927–1928
i kierownik Oddziału Elektrotechniki w latach 1931–1932

Istotne dla okresu międzywojennego są warunki przyjęcia na studia na politechnice w Gdańsku. Przed utworzeniem Wolnego Miasta Gdańska, tzn. do roku akademickiego 1919/1920 włącznie, rozróżniało się kandydatów na studia należących do państwa niemieckiego (*Angehörigen des Deutschen Reiches*) i cudzoziemców (*Ausländer*). W roku akademickim 1920/1921 wyróżniało się kandydatów należących do Wolnego Miasta, państwa niemieckiego i Polski (*Angehörigen des Freistaates, des Deutschen Reiches und Polens*) oraz należących do państw obcych (*Angehörigen fremder Staaten*). Po przejęciu politechniki w Gdańsku przez Senat Wolnego Miasta Gdańska zaostrzono wymagania w sprawie świadectw ukończenia szkoły średniej, a podział na kandydatów należących do Wolnego Miasta Gdańska, państwa niemieckiego i Polski z jednej strony oraz kandydatów należących do państw obcych był nadal utrzymywany. Stan taki trwał do semestru letniego roku akademickiego 1938/1939 włącznie. Należy zaznaczyć, że tak obywatele Wolnego Miasta, jak i obywatele państwa niemieckiego i Polski przyjmowani byli bez czterotygodniowego okresu oczekiwania, który obowiązywał cudzoziemców.

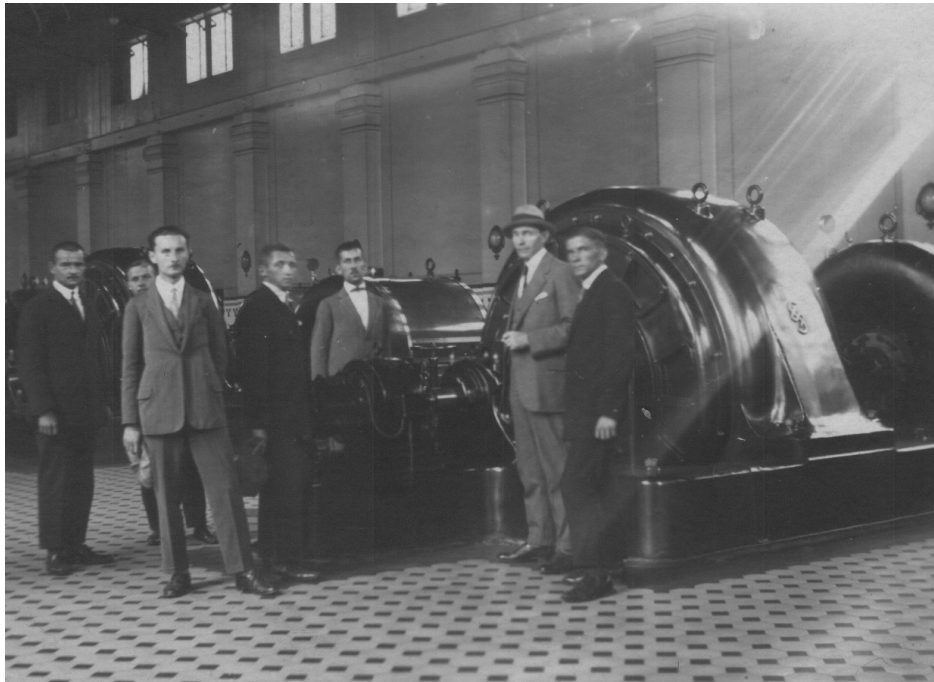
Dom Akademicki Studentów Polaków w Gdańsku

Z istniejących danych, zawartych między innymi w książce Stanisława Mikosa pt. *Polacy na politechnice w Gdańsku w latach 1904–1939*, wynika, że w latach 1921–1939 studiowało na politechnice w Gdańsku 1056 Polaków, przy czym największa ich liczba studiowała w następujących latach i semestrach:

Rok akademicki	Semestr	Ogółem studentów	Studentów Polaków	%
1922/23	zimowy	1650	595	36
1927/28	zimowy	1584	509	32
1929/30	letni	1741	521	30
1935/36	zimowy	1232	422	34
1937/38	zimowy	1400	350	25
1938/39	zimowy	–	420	–

Na politechnice w Gdańsku działały różne koła naukowe studentów Polaków, a między innymi Koło Mechaników i Elektrotechników Studentów Polaków Politechniki Gdańskiej, skupiające studentów Oddziałów Maszynowego i Elektrotechniki, utworzone na początku 1926 roku. Koło organizowało wzajemną pomoc w nauce, praktyki zawodowe, studiowanie polskiej literatury naukowej oraz odczyty, wycieczki do zakładów przemysłowych itp. Nawiązało również ścisłą współpracę z miejscową ludnością polską.

W wyniku zajęć antypolskich na politechnice w Gdańsku w lutym 1939 roku 420 studentów Polaków zakończyło praktycznie swoje studia w marcu 1939 roku, a więc w momencie zakończenia semestru zimowego 1938/1939. Oznaczało to także, mimo wielu prób przywrócenia im pełnych praw, iż właśnie w marcu zakończył się dla Polaków okres międzywojenny politechniki w Gdańsku.

Wycieczka członków Koła Mechaników i Elektrotechników Studentów Polaków Politechniki Gdańskiej do elektrowni w Łodzi w 1926 roku

Studenci w hali maszyn Instytutu Elektrotechniki

Profesor Politechniki Gdańskiej Alfons Hoffmann, absolwent Oddziału Elektrotechniki na Wydziale Budowy Maszyn, Elektrotechniki oraz Techniki Okrętowej i Lotniczej politechniki w Gdańsku

Die Technische Hochschule der Freien Stadt Danzig

erteilt durch diese Urkunde

Herrn Helmut Grajekky
aus Memel-Lanischken

den Grad eines Diplom-Ingenieurs

Er hat gemäß der Diplom-Prüfungsordnung vom 9. August 1922
die Diplom-Hauptprüfung der Abteilung für Maschinenbau u. Elektrotechnik
in der Richtung für Elektrotechnik abgelegt mit dem Gesamtergebnis
gut bestanden.

Danzig-Langfuhr, den 17. Dezember 1929

Der Rektor

Der Dekan

Diplom absolwenta o specjalności elektrotechnika

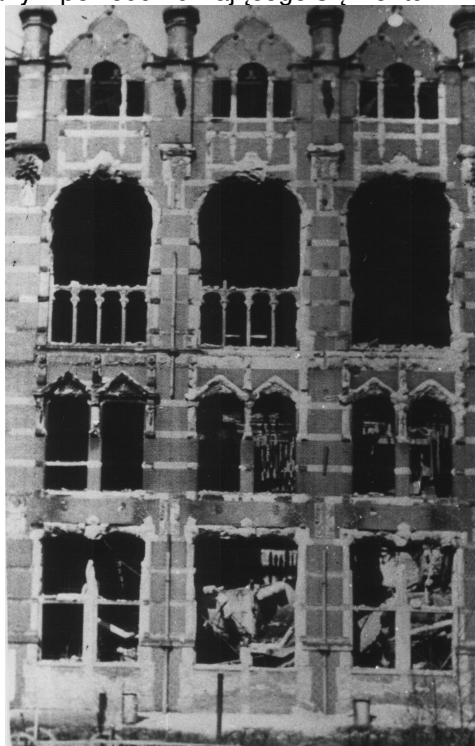

Z Polaków studiujących na politechnice w Gdańsku w latach 1921–1939 około 40 rozpoczęło pracę na Politechnice Gdańskiej, a więc po przekształceniu uczelni niemieckiej w polską państwową szkołę akademicką (24 maja 1945). Wśród nich wymienić można między innymi profesorów: Stanisława Błaszko-wiaka (BL), Bronisława Bukowskiego (BL), Henryka Hadriana (E), Alfonsa Hoffmanna (E), Jerzego Doerffera (BO), Józefa Kaźmierczaka (BO), Waleriana Liburę (E), Romana Lipowicza (M), Witolda Nowackiego (BL), Wojciecha Orszu-loka (BO), Jerzego Pacześniaka (BO), Aleksego Potockiego (CH), Aleksandra Potyrałę (BO), Janusza Staszewskiego (BO) i Romana Wielocha (BL).

Skróty oznaczają: BL – Wydział Budownictwa, Oddział Inżynierii Budowlanej; BO – Wydział Budowy Maszyn, Elektrotechniki oraz Techniki Okrętowej i Lotniczej, Oddział Techniki Okrętowej i Lotniczej; CH – Wydział Nauk Ogólnych, Oddział Chemii; E – Wydział Budowy Maszyn, Elektrotechniki oraz Techniki Okrętowej i Lotniczej, Oddział Elektrotechniki; M – Wydział Budowy Maszyn, Elektrotechniki oraz Techniki Okrętowej i Lotniczej, Oddział Budowy Maszyn.

Włączenie Wolnego Miasta Gdańska do Rzeszy Niemieckiej z dniem 1 września 1939 roku było powodem przejęcia politechniki w Gdańsku przez administrację rządową. Odtąd zaczęła funkcjonować jako Wyższa Uczelnia Rzeszy Niemieckiej (Reichshochschule). Oficjalne przejęcie nastąpiło w dniu 29 kwietnia 1941 roku.

Działalność uczelni w następnych latach napotykała przeszkody, wynikają-ce głównie z powołania wielu nauczycieli i studentów do wojska. Semestr zimowy, który miał trwać od 1 listopada 1944 do 28 lutego 1945 roku, został w zasadzie przerwany z powodu zbliżającego się frontu.

Zniszczony w roku 1945 Gmach Główny od strony ulicy Traugutta
(Fot. Maciej Jungst)

W dniu 30 stycznia 1945 roku na pokładzie statku „Deutschland” opuściło Gdańsk 375 pracowników uczelni i ich rodzin. Zabrali ze sobą także 500 skrzyń z dokumentami i pracami naukowymi. Oznaczało to w zasadzie zakończenie funkcjonowania politechniki w Gdańsku jako uczelni wyższej, tym bardziej że parę dni później powstał na uczelni szpital wojskowy z 3000 łóżek.

Niektórzy pracownicy wraz z rektorem prof. Egonem Martyrerem pozostali jeszcze na uczelni. Rektor opuścił ją ostatecznie w dniu 26 marca 1945 roku.

Szpital wojskowy, przyjmujący zwiększoną liczbę rannych w wyniku zbliżającego się frontu, został w zasadzie opuszczony przez personel szpitalny na kilka dni przed wejściem Rosjan na teren politechniki. Z chwilą ich nadejścia uszkodzone zostały na skutek strzelaniny głównie okna i drzwi oraz ściany wewnętrzne. Po zajęciu gmachów i zastrzeleniu wszystkich rannych podejrzanych o przynależność do gestapo lub Armii Własowa Gmach Główny został podpalony. Pozostała przy życiu część rannych zginęła w większości w pożarze. Jak to wynika z publikacji Horsta Wolfa – ostatniego lekarza szpitala (H. Wolf: *Ich sage die Wahrheit oder ich schweige*, Leer 1983) – uratowano około 40 osób z prawdopodobnej liczby około 800 rannych.

Pożar Gmachu Głównego spowodował jego bardzo duże zniszczenie, łącznie z zawaleniem stropów i dachu. Ogień przerzucił się także na gmach Instytutu Chemii, powodując jego znaczne uszkodzenia. W rezultacie nie tyle z powodu walk, ile z powodu podpalenia polska uczelnia – Politechnika Gdańska – powstała na gruzach uczelni niemieckiej. Musiała więc rozpocząć swoją działalność od daleko idącej rekonstrukcji i odbudowy. W odniesieniu do Gmachu Głównego można nawet powiedzieć, że powstała od nowa.

Politechnika Gdańska w latach 1945–2003

Bolesław Mazurkiewicz

Walka o przejęcie niemieckiej politechniki z zamiarem przekształcenia jej w polską uczelnię, rozpoczęta zaraz po I wojnie światowej, mogła mieć szczęśliwe dla Polski zakończenie dopiero z chwilą powrotu Gdańska do Macierzy. Idea powstania i działania polskiej uczelni w Gdańsku zawsze była żywa. Najlepszym tego świadectwem jest utworzenie jeszcze w trakcie działań wojennych na początku 1945 roku grup operacyjnych, które miały zabezpieczyć istniejące obiekty zniszczonej uczelni niemieckiej i zorganizować w nich polską uczelnię wyższą – Politechnikę Gdańską. Niewiarygodne jest to, że już 5 kwietnia 1945 roku, czyli pięć dni po wyzwoleniu Gdańska, przyjechała delegacja Ministerstwa Oświaty, w której skład wchodził: dr Stanisław Turski (kierownik), inż. Kazimierz Kopecki, dr Kazimierz Kubik, inż. Franciszek Otto i Stanisław Szymański. Delegacja ta stwierdziła następujący stan budynków uczelni:

- Gmach Główny – wypalona część środkowa z zawaleniem się stropów, zniszczenia ogółem 60%;
- gmach Instytutu Chemicznego – wypalona część pomieszczeń, duże zniszczenie aparatury chemicznej;
- Laboratorium Maszynowe – nieuszkodzone;
- gmach Instytutu Elektrotechnicznego – nieuszkodzony;
- gmach Instytutu Wodnego – nieuszkodzony;
- gmach Laboratorium Wytrzymałościowego – uszkodzony częściowo.

Z chwilą przejścia gmachów uczelni przez polską delegację rozpoczęto intensywne prace zabezpieczające i remontowe, które doprowadziły do tego, że w dniu 22 października 1945 roku mogła się rozpocząć nauka na czterech wydziałach, utworzonych w wyniku dekretu Rady Ministrów z dnia 24 maja 1945 roku, zatwierdzonego przez Prezydium Krajowej Rady Narodowej, o przekształceniu Politechniki Gdańskiej w polską państwową szkołę akademicką. Podkreślenia wymaga pewna zbieżność, a mianowicie polska Politechnika Gdańska rozpoczęła swoją działalność dydaktyczną w październiku, a więc w miesiącu, w którym otworzyła swoje podwoje także uczelnia niemiecka. Szkoda, że nastąpiło to dopiero po 41 latach.

Zgodnie z art. 2 tego dekretu Politechnika Gdańska została podzielona na cztery wydziały: „1) inżynierii lądowej, 2) mechaniczno-elektryczny, 3) budowy okrętów i 4) chemiczny”. W krótkim czasie, bo już 16 października 1945 roku, minister oświaty powołał Wydział Architektury i dokonał zmiany nazwy Wydziału Inżynierii Lądowej na Wydział Inżynierii Lądowej i Wodnej. Z kolei rektor w listopadzie 1945 roku podjął decyzję o oddzielnej rekrutacji na Wydział Mechaniczny i Wydział Elektryczny, dzięki czemu te dwa wydziały działały od samego początku w zasadzie samodzielnie. Formalnie podział ten został zalegalizowany decyzją ministra oświaty w końcu roku 1948. Wówczas też utworzono na Politechnice Gdańskiej Wydział Rolny, który zlikwidowano w roku 1952.

DZIENNIK USTAW RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Warszawa, dnia 11 czerwca 1945 r.

Nr 21

121

DEKRET

z dnia 24 maja 1945 r.

o przekształceniu Politechniki Gdańskiej w polską państwową szkołę akademicką.

Na podstawie ustawy z dnia 3 stycznia 1945 r. o trybie wydawania dekretów z mocą ustawy (Dz. U. R. P. Nr 1, poz. 1)—Rada Ministrów postanawia, a Prezydium Krajowej Rady Narodowej zatwierdza, co następuje:

Art. 1. Politechnika Gdańska staje się polską państwową szkołą akademicką.

Art. 2. (1) Politechnika Gdańska dzieli się na cztery wydziały: 1) inżynierii lądowej, 2) mechaniczno - elektryczny, 3) budowy okrętów i 4) chemiczny.

(2) Minister Oświaty może w drodze rozporządzenia powołać do życia nowe wydziały i oddziały

Art. 3. (1) Pierwszego rektora i pierwszy skład profesorów Politechniki Gdańskiej mianuje Prezydent Krajowej Rady Narodowej na wniosek Ministra Oświaty.

(2) W okresie organizacyjnym, trwającym do

dnia 30 sierpnia 1946 r., rektor Politechniki Gdańskiej ma kompetencje senatu akademickiego, dziekanów i rad wydziałowych.

(3) Minister Oświaty może w drodze rozporządzenia ograniczyć kompetencje rektora, określone w ust. (2).

Art. 4. Wykonanie niniejszego dekretu porucza się Ministrowi Oświaty.

Art. 5. Dekret niniejszy wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Prezydent Krajowej Rady Narodowej:
Bolesław Bierut

Prezes Rady Ministrów:
Edward Osóbka-Morawski

Minister Oświaty:
Stanisław Skrzyszewski

Pierwszym rektorem został mianowany przez ministra oświaty prof. Władysław Łukasiewicz, a organizatorami i pierwszymi dziekanami powołanych wydziałów byli:

- prof. Marian Osiński – Wydział Architektury,
- prof. Aleksander Rylke – Wydział Budowy Okrętów,
- prof. Włodzimierz Wawryk – Wydział Chemiczny,
- prof. Kazimierz Kopecki – Wydział Elektryczny,
- prof. Karol Taylor – Wydział Mechaniczny,
- prof. Karol Pomianowski – Wydział Inżynierii Lądowej i Wodnej.

Liczba studentów w pierwszym roku akademickim 1945/1946 wynosiła 1647.

Politechnika Gdańska przyjęła organizację uczelni i rozpoczęła działalność na podstawie wspomnianego wyżej dekretu oraz ustawy z dnia 15 marca 1933 roku o szkołach akademickich (jednolity tekst DzU nr 1 poz. 6, z 7 stycznia 1938 r.). Zgodnie z tą ustawą władze akademickie obejmowały: „zebranie ogólne profesorów”, „senat akademicki”, „rektora” i „prorektora”, a „rektor i prorektor” byli wybierani na dwa lata przez delegatów wydziałów.

W odniesieniu do wydziału władzą była „rada wydziałowa i dziekan”. Zastępcą dziekana, jako „prodziekan”, był dziekan ustępujący.

Do grona nauczycielskiego szkoły akademickiej, zgodnie z powyższą ustawą, należeli:

- nauczyciele akademicki, tj. profesorowie honorowi, zwyczajni, nadzwyczajni, tytułarni, kontraktowi, docenci i zastępcy profesorów;
- nauczyciele nieakademicki (pomocnicze siły naukowe), tj. adiunkci, kustosz, konstruktorzy (instruktorzy), prosekotorzy, obserwatorzy, asystenci starsi, asystenci młodsi (demonstratorzy, elewi) i zastępcy asystentów;
- lektorzy języków.

Tytuł docenta otrzymywało się zasadniczo poprzez habilitację, którą przeprowadzała rada wydziałowa. Uchwała rady wydziałowej, nadająca kandydatowi tytuł i prawa docenta, podlegała zatwierdzeniu przez ministra po wysłuchaniu opinii senatu.

Politechnika Gdańska, jako szkoła akademicka, mogła od początku nadawać stopnie naukowe – niższy i wyższy. Stopień wyższy był stopniem doktora, a stopień niższy inżyniera. Rada wydziałowa mogła także nadawać honorowe stopnie naukowe, które podlegały zatwierdzeniu przez Senat.

Studentami Politechniki Gdańskiej, zgodnie z obowiązującą ustawą w roku 1933, byli kandydaci, którzy po przyjęciu do szkoły uzyskali obywatelstwo akademickie przez akt immatrykulacji. Warunki przyjmowania określał regulamin wydziału.

Student miał prawo ubiegać się o stopnie naukowe i zawodowe.

W szkołach akademickich mogli studiować także wolni słuchacze, którzy nie podlegali immatrykulacji i nie mieli prawa składania egzaminów. Mogli jednak zdawać kolokwium z wysłuchanych wykładów.

W kolejnych latach wprowadzono nowe ustawy, dekrety, zarządzenia i rozporządzenia, które zasadniczo zmieniły postanowienia ustawy z roku 1933. Były to między innymi:

- Dekret Rady Ministrów z dnia 28 października 1947 roku o organizacji nauki i szkolnictwa wyższego (DzURP, nr 66, poz. 415, z 30.10. 1947 r.),
- Ustawa z dnia 15 grudnia 1951 roku o szkolnictwie wyższym i o pracownikach nauki (DzURP, nr 6 poz. 38, z 7 lutego 1952 r.),
- Ustawa z dnia 5 listopada 1958 roku o szkolnictwie wyższym (DzURP, nr 32, poz.191, z 10 lipca 1973 r.),
- Ustawa z dnia 4 maja 1982 roku o szkolnictwie wyższym (DzURP, nr 42, poz. 201, z 14 września 1985 r.),
- Ustawa z dnia 12 września 1990 roku o szkolnictwie wyższym (DzURP, nr 65, poz. 385, z 27 września 1990 r.).

Istotna zmiana, która nastąpiła w wyniku wprowadzenia ustawy z roku 1951, polegała na tym, że „plany studiów, programy nauczania i porządek studiów ustala minister”, gdy tymczasem w ustawie z roku 1933 i dekrete z roku 1947 zapisano, że „programy wykładów i ćwiczeń układają corocznie rady wydziałowe”.

Ustawa z roku 1951 wprowadzała także podział pracowników nauki na samodzielnych i pomocniczych. Samodzielnymi pracownikami nauki były osoby, które uzyskały tytuł naukowy profesora zwyczajnego, nadzwyczajnego lub docenta, a pracownikami pomocniczymi osoby na stanowisku adiunkta, starszego asystenta lub asystenta.

W następnych latach, przy wzrastającej liczbie studentów, wprowadzono istotne zmiany tak w zakresie liczby wydziałów i jednostek międzywydziałowych, jak i liczby katedr czy zakładów oraz realizowanych specjalności i specjalizacji. Stan obecny jest wynikiem wszystkich tych zmian. Należy się jednak spodziewać, iż zachodzą będą dalsze reorganizacje mające na celu sprostanie

bieżącym zadaniom Politechniki Gdańskiej w dynamicznie zmieniającej się rzeczywistości. Trzeba jednak podkreślić, że mimo różnych przeobrażeń, takich jak np. wprowadzenie na Politechnice struktury instytutowej na skutek zarządzenia ministra oświaty i szkolnictwa wyższego z dnia 13 marca 1969 roku, w minionych latach przeważała struktura wydziałowo-katedralna, a więc struktura charakteryzująca polskie szkolnictwo wyższe. Jeśli chodzi o strukturę instytutową, to uległa ona ostatecznie likwidacji w roku akademickim 1983/1984, chociaż niektóre wydziały strukturę instytutową utrzymały do roku 1991.

Rozpoczynając od liczby wydziałów, można stwierdzić, że jest ich obecnie 10 i kierują nimi następujący dziekani (rok akademicki 2003/2004):

- prof. Andrzej Baranowski – Wydział Architektury,
- prof. Bohdan Zadroga – Wydział Budownictwa Wodnego i Inżynierii Środowiska,
- prof. Sławomir Milewski – Wydział Chemiczny,
- prof. Henryk Krawczyk – Wydział Elektroniki, Telekomunikacji i Elektroniki,
- prof. Paweł Zimny – Wydział Elektrotechniki i Automatyki,
- prof. Jan Godlewski – Wydział Fizyki Technicznej i Matematyki Stosowanej,
- prof. Ryszard Krystek – Wydział Inżynierii Lądowej,
- prof. Adam Barylski – Wydział Mechaniczny,
- prof. Jan Szantyr – Wydział Oceanotechniki i Okrętownictwa,
- prof. Bolesław Garbacik – Wydział Zarządzania i Ekonomii.

Medal pamiątkowy Politechniki Gdańskiej

Liczba wydziałów nie ulegała w przeszłości istotnym zmianom, mimo że niektóre wydziały powstawały, a inne ulegały likwidacji lub zostały wchłonięte przez inny wydział. Nowymi wydziałami na Politechnice Gdańskiej są np. Wydział Fizyki Technicznej i Matematyki Stosowanej (1984) oraz Wydział Zarządzania i Ekonomii (1993). Przykładem rozdzielenia wydziału na dwa wydziały

jest Wydział Inżynierii Lądowo-Wodnej oraz Wydział Elektryczny. Wydział Inżynierii Lądowo-Wodnej w roku 1952 podzielił się na Wydział Budownictwa Lądowego (obecnie Inżynierii Lądowej) i Wydział Budownictwa Wodnego (obecnie Budownictwa Wodnego i Inżynierii Środowiska). Wydział Elektryczny został podzielony w roku 1955 na Wydział Elektryczny (obecnie Wydział Elektrotechniki i Automatyki) oraz na Wydział Łączności (obecnie Wydział Elektroniki, Telekomunikacji i Informatyki). Przykładem powstania wydziału z połączenia dwóch wydziałów jest Wydział Mechaniczny, który powołano w roku 1992 z połączenia wspomnianych wyżej wydziałów Budowy Maszyn i Mechaniczno-Technologicznego.

Istotny rozwój zauważa się w liczbie zatrudnionych pracowników naukowo-dydaktycznych, technicznych i administracyjnych. Przykładowo w roku 1945 zatrudnienie w grupie nauczycieli akademickich (stanowiska zgodnie z ustawą o szkołach akademickich z roku 1933) wynosiło 112 osób, a mianowicie:

profesorów zwyczajnych mianowanych	8
profesorów kontraktowych zwyczajnych	2
profesorów kontraktowych nadzwyczajnych	15
zastępców profesorów	11
adiunktów	23
starszych asystentów	31
młodszych asystentów	22.

Na koniec 2003 roku zatrudnienie w tej grupie pracowników (stanowiska zgodnie z ustawą o szkolnictwie wyższym z roku 1990) osiągnęło liczbę 1212 osób, w tym:

profesorowie zwyczajni	51
profesorowie nadzwyczajni z tytułem	56
profesorowie nadzwyczajni bez tytułu	74
docenci	6
adiunkci	528
starsi wykładowcy	177
wykładowcy	64
lektorzy i instruktorzy	13
asystenci	243.

Można zatem uznać, że w grupie nauczycieli akademickich wzrost w stosunku do roku akademickiego 1945/1946 jest prawie 11-krotny. Przyjmując, że liczba studentów w roku akademickim 1945/1946 wynosiła 1647, a na koniec 2003 roku 17 459, można stwierdzić, że wzrost liczby studentów jest mniejszy (10,6-krotny) w stosunku do wzrostu liczby nauczycieli akademickich, co jest w obecnych czasach zjawiskiem negatywnym. Należy przy tym jednak zaznaczyć, że aktualnie na Politechnice Gdańskiej prowadzone są nie tylko studia dzienne tak, jak to miało miejsce w roku 1945, ale również inne rodzaje studiów.

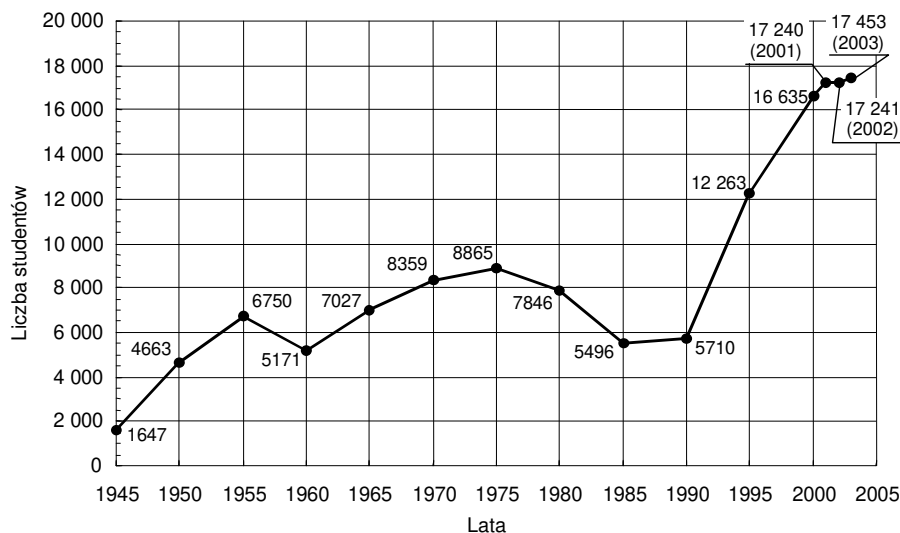
Studia dzienne (14 103 studentów) obejmują:

- studia magisterskie (10 981 studentów),
- studia magisterskie uzupełniające (867 studentów),
- studia inżynierskie (1718 studentów),
- studia doktoranckie (537 studentów).

Studia zaoczne, wieczorowe, eksternistyczne (3356 studentów) obejmują:

- studia zaoczne magisterskie (1442 studentów),
- studia zaoczne inżynierskie (1340 studentów),

- studia wieczorowe magisterskie (50 studentów),
- studia wieczorowe inżynierskie (443 studentów),
- studia eksternistyczne magisterskie (71 studentów)
- studia doktoranckie zaoczne (10 studentów).

Liczba studentów na Politechnice Gdańskiej w latach 1945–2003

Jeśli chodzi o pracowników niebędących nauczycielami akademickimi (pracownicy inżynieryjno-techniczni, pracownicy służby bibliotecznej, pracownicy administracyjno-ekonomiczni oraz pracownicy obsługi i robotnicy), to ich liczba w roku 1945 wynosiła 160, a w roku 2003 osiągnęła 1260. W stosunku do wzrostu liczby studentów i nauczycieli akademickich wzrost w tej grupie (7,9-krotny) można uznać za umiarkowany.

Politechnika Gdańska w roku akademickim 1945/1946 rozpoczęła swoją działalność dydaktyczną wyłącznie według programu czteroletniego, opracowanego zgodnie z ustawą z roku 1933 przez komisje programowe utworzonych rad wydziałów. W wyniku egzaminu dyplomowego absolwenci otrzymywali stopień inżyniera równoznaczny z obecnym stopniem magistra inżyniera.

W roku 1945/1946 studiowało 1647 studentów na następujących wydziałach:

- Architektury (262 studentów),
- Budownictwa Lądowego (188 studentów),
- Budownictwa Okrętowego (313 studentów),
- Chemii (214 studentów),
- Elektrycznym (266 studentów),
- Mechanicznym (404 studentów).

Godne podziwu jest to, że już w roku akademickim 1945/1946 dyplomy inżynierów (magistrów inżynierów) uzyskało 37 absolwentów, w roku 1946/1947 – 26 absolwentów, a w roku 1947/1948 – 65 absolwentów.

Z powodu braku wykształconej kadry technicznej uruchomiono od roku 1948/1949 studia dwustopniowe: pierwszy stopień – inżynierski (trzyipółletni), drugi stopień – magisterski (dwuletni). Przykładowo w roku 1953 liczba absolwentów po pierwszym stopniu studiów wynosiła 527.

Powrót do systemu studiów jednolitych pięcioletnich, a nawet pięćipółletnich, nastąpił w roku akademickim 1954/1955. Od tego momentu zaczęło się zmniejszać tygodniowe obciążenie studentów. Przykładowo na Wydziale Inżynierii Łądowo-Wodnej studia inżynierskie łącznie ze studiami magisterskimi obejmowały 4815 godzin bez dyplomów. Aktualnie studia magisterskie, np. na Wydziale Budownictwa Wodnego i Inżynierii Środowiska, obejmują 3480 godzin, także bez dyplomów, a więc liczba godzin uległa zmniejszeniu o prawie 30%. Jeśli weźmie się pod uwagę liczbę praktyk wówczas i obecnie, to efektywne zmniejszenie liczby godzin jest jeszcze większe.

Na Politechnice Gdańskiej utworzono w roku 1948 Wieczorową Szkołę Inżynierską dla osób zatrudnionych w przemyśle i niemających możliwości podjęcia studiów dziennych. Liczba studentów na tych studiach przekraczała w niektórych latach 2100 osób. Dla osób mieszkających poza Gdańskiem, w warunkach uniemożliwiających codzienne dojazdy na uczelnię, uruchomiono odrębne systemy studiów, a mianowicie studia zaoczne, studia zaoczne stacjonarne i studia eksternistyczne. Studia tego typu rozpoczęto w roku 1954. Liczba studiujących w tym trybie w ciągu roku przekraczała nawet 300 osób.

Tak szeroki zakres studiów przy stosunkowo małej liczbie pracowników naukowo-dydaktycznych wymagał nadludzkiego wysiłku, szczególnie jeśli weźmie się pod uwagę fakt, że młodzi pracownicy, legitymujący się dyplomami Politechniki Gdańskiej, bardzo często pracowali nie tylko na uczelni, ale też w przemyśle, biurach projektowych i administracji państwowej. Ponadto pracownicy uczelni realizowali wiele poważnych prac dla przemysłu w ramach tzw. gospodarstw pomocniczych. Wszystko to, mimo dużego wysiłku, powodowało bardzo mały przyrost młodej kadry legitymującej się stopniami doktora lub docenta (dr hab.). Świadczy o tym liczba własnych doktoratów w ciągu 25 lat istnienia Politechniki Gdańskiej, wynosząca 336 przy liczbie habilitacji 30. Godne podziwu jest jednak to, że pierwsze doktoraty obroniono na Politechnice Gdańskiej już w roku 1946, a pierwsza habilitacja miała miejsce w roku 1948.

Porównując powyższe liczby z liczbami promocji własnych pracowników w latach 1970–2003, a więc w kolejnych 33 latach, można zauważyć bardzo duży wzrost, świadczący o tym, że sprawie kształcenia własnej kadry dydaktyczno-naukowej poświęcono w minionych latach dużo uwagi.

Traktując rzecz statystycznie, można przedstawić następujące dane dotyczące lat 1945–2003:

• absolwenci	62 929
• promocje doktorskie pracowników własnych	2 188
• habilitacje pracowników własnych	307.

Wspomnieć należy jeszcze o liczbie kierunków studiów i specjalności. W 1945 roku było 7 kierunków studiów, a specjalności 35, natomiast w końcu roku 2002 liczba ta wzrosła odpowiednio do 16 i 93.

Odnosnie do władz akademickich uczelni można stwierdzić, iż na czele Politechniki Gdańskiej zawsze stał rektor, który współdziałał ściśle z prorektorami i pozostałymi członkami Senatu. Liczba prorektorów zmieniała się od jednego do czterech. Rektorzy w kadencji od I do XII byli mianowani przez ministra, któremu uczelnia podlegała, a od kadencji XIII (od roku 1981) byli wybierani albo przez Senat, albo przez Kolegium Elektorów. Rektorami w minionych latach byli:

prof. Stanisław Łukasiewicz	1945–1946
prof. Stanisław Turski	1946–1950

prof. Paweł Szulkin	1950–1951
prof. Robert Szewalski	1951–1954
prof. Stanisław Hückel	1954–1956
prof. Waclaw Balcerski	1956–1960
prof. Kazimierz Kopecki	1960–1966
prof. Władysław Bogucki	1966–1968
prof. Stanisław Rydlewski	1968–1970
prof. Janusz Staliński	1970–1975
prof. Tomasz Biernacki	1975–1978
prof. Marian Cichy	1978–1981
prof. Jerzy Doerffer	1981–1984
prof. Eugeniusz Dembicki	1984–1987
prof. Bolesław Mazurkiewicz	1987–1990
prof. Edmund Wittbrodt	1990–1996
prof. Aleksander Kołodziejczyk	1996–2002.

Aktualnie rektorem Politechniki Gdańskiej jest prof. Janusz Rachoń, a prorektorami są:

prof. Władysław Koc	ds. kształcenia
prof. Wojciech Sadowski	ds. współpracy z środowiskiem gospodarczym i inicjatyw europejskich
prof. Andrzej Stepnowski	ds. nauki
prof. Romuald Szymkiewicz	ds. organizacji.

W zajęciach na Politechnice Gdańskiej uczestniczyli – zgodnie z ustawą z roku 1933 – studenci i wolni słuchacze. Warunki przyjmowania określały regulaminy wydziałowe. Ustawa z roku 1951 wprowadzała zmiany polegające na tym, że tryb doboru kandydatów oraz warunki dopuszczania do studiów w szkole wyższej określał minister.

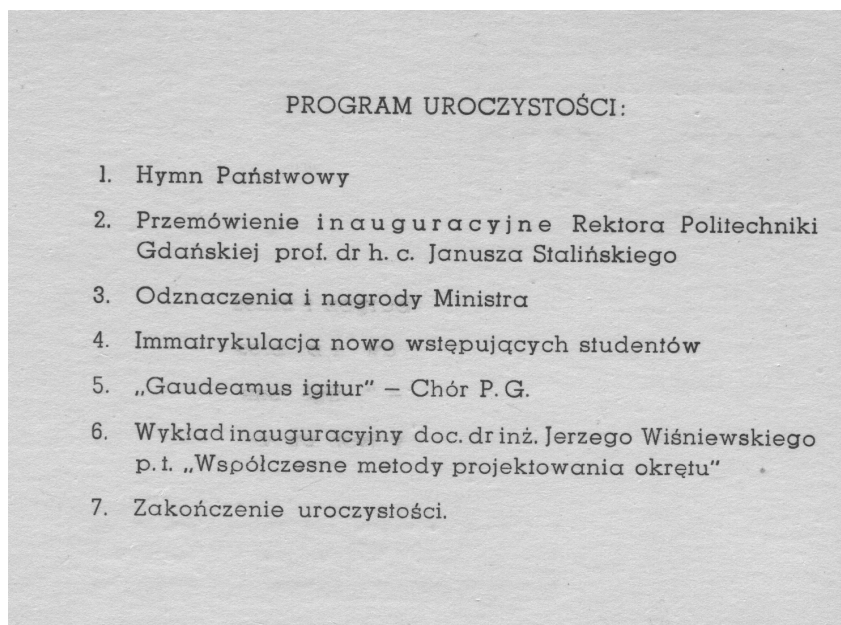
Odnosnie do rodzajów studiów ustawa z roku 1951 pozwalała na studiowanie w charakterze wolnych słuchaczy. Za zgodą rektora mogli oni wybrać zajęcia, w których chcieli brać udział. Ponadto wprowadzono możliwość odbywania studiów zaocznych i eksternistycznych. Sprawę rodzaju studiów sprecyzowała ostatecznie ustawa z roku 1990, która przewiduje prowadzenie w uczelni wyższej jednolitych studiów magisterskich, studiów wyższych zawodowych, uzupełniających studiów magisterskich, studiów podyplomowych, doktorskich i specjalnych. Studia mogą być również wieczorowe, zaoczne i eksternistyczne. Biorąc pod uwagę aktualną sytuację na Politechnice Gdańskiej, można stwierdzić, że uczelnia nasza prowadzi w zasadzie wszystkie możliwe rodzaje studiów.

Z chwilą przejścia w kwietniu 1945 roku obiektów poniemieckich i utworzenia Politechniki Gdańskiej przystąpiono nie tylko do odbudowy obiektów zniszczonych, ale i do budowy nowych, potrzebnych dla rozwijającej się uczelni. Kubatura byłej uczelni niemieckiej wynosiła 221 731 m³, przy czym ogólny procent zniszczeń oszacowano na 16. Rozbudowa objęła obiekty naukowo-dydaktyczne i socjalne, w tym także domy akademickie i obiekty sportowe.

W pierwszym ćwierćwieczu, a więc w latach 1945–1970, oddano do użytku szereg budynków o łącznej kubaturze 151 669 m³. Do budynków tych należały między innymi pawilon Radiotechniki, nowy gmach Chemii, nowy gmach Budownictwa Wodnego z halą laboratoryjną, nowa kotłownia, nowe gmachy dla wydziałów Budowy Okrętów i Mechanicznego. W kolejnym 25-leciu, a więc

w latach 1971–1995 oddano do użytku budynki o łącznej kubaturze 226 530 m³, przy czym obejmowały one budynki wydziałów Elektroniki, Elektrycznego i Chemii.

W ciągu ostatnich 7 lat kubatura budynków naukowo-dydaktycznych wzrosła o dalsze 30 637 m³, obejmując budynek Wydziału Zarządzania i Ekonomii. W sumie budynki naukowo-dydaktyczne Politechniki Gdańskiej na koniec roku 2002 osiągnęły kubaturę 630 567 m³, która 2,8-krotnie przekroczyła kubaturę budynków naukowo-dydaktycznych z 1945 roku.

REKTOR i SENAT POLITECHNIKI GDAŃSKIEJ

mają zaszczyt zaprosić

na

UROCZYSTĄ INAUGURACJĘ
ROKU AKADEMICKIEGO 1970/71

- W XXV ROCZNICĘ POWSTANIA UCZELNI -

Uroczystość odbędzie się w auli im. J. Marchlewskiego
dnia 2 października 1970 roku o godzinie 11,00

Uprasza się o zajmowanie miejsc na sali o godz. 10.45

Po inauguracji nastąpi otwarcie wystawy dorobku
XXV - lecia P. G. w hallu III p.

XXX LAT POLITECHNIKI GDAŃSKIEJ 1945 — 1975

REKTOR i SENAT POLITECHNIKI GDAŃSKIEJ

mają zaszczyt zaprosić

na

UROCZYSTĄ INAUGURACJĘ
ROKU AKADEMICKIEGO 1975/76

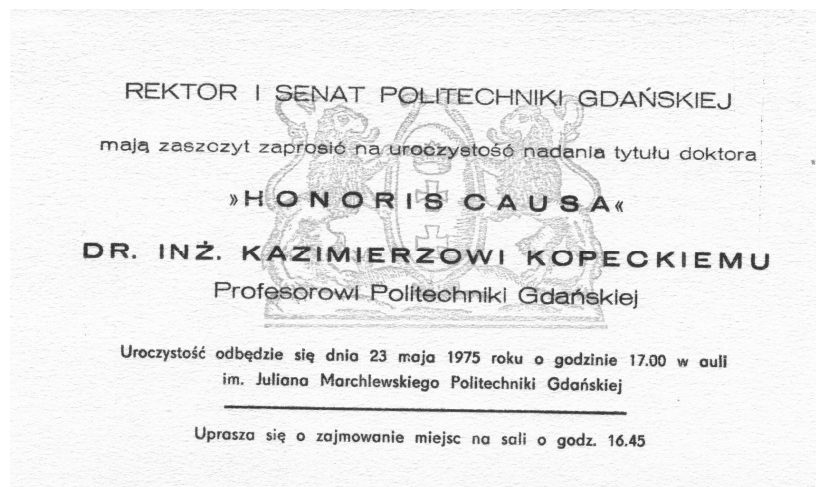
która odbędzie się w auli im. J. Marchlewskiego
dnia 2-go października 1975 roku o godzinie 11.00

Uprasza się o zajmowanie miejsc na sali o godz. 10.45

Przewidywane zakończenie uroczystości o godz. 13.00

Program uroczystości

1. Hymn Państwowy
2. Przemówienie inauguracyjne Rektora Politechniki Gdańskiej prof. dr hab. inż. Tomasza Biernackiego
3. Odznaczenia i nagrody Ministra
4. Immatrykulacja nowo wstępujących studentów
5. Wykład Inauguracyjny doc. dr inż. St. Raczyńskiego p. t. „Symulacja systemów żywych”
6. „Gaudeamus igitur” – Chór P. G.

Podsumowując działalność Politechniki Gdańskiej w latach 1945–2003, można uznać, że nastąpił bardzo wielki rozwój, objawiający się przede wszystkim znaczącym wzrostem liczby studentów i nauczycieli akademickich. Porównując liczbę studentów na koniec roku 2003 (17 459) z liczbą studentów w roku 1945 (1647), otrzymuje się wzrost 10,6-krotny, natomiast w odniesieniu do nauczycieli akademickich (1945 – 112; 2003 – 1212) wzrost 10,8-krotny. Przy stosunkowo małym (w porównaniu ze wzrostem liczby studentów i nauczycieli akademickich) wzroście kubatury budynków naukowo-dydaktycznych oznacza to nie tylko lepsze wykorzystanie obiektów Politechniki Gdańskiej, ale również istotne zwiększenie obciążeń dydaktycznych nauczycieli. Ostatnie stwierdzenie nie jest w pełni prawdziwe, gdyż nastąpiło, jak zaznaczono to poprzednio, znaczące zmniejszenie liczby godzin zajęć dla uzyskania zarówno tytułu zawodowego magistra inżyniera, jak i tytułu zawodowego inżyniera. Należy przy tym nadmienić, że w latach 1904–1945 największa liczba studentów na politechnice wynosiła 1686 (w roku 1928), natomiast liczba nauczycieli akademickich 150, w tym 73 profesorów i 77 asystentów. Oznacza to, że wzrost zarówno liczby studentów, jak i nauczycieli akademickich w porównaniu ze stanem występującym na politechnice w Gdańsku przed wojną jest tego samego rzędu co w stosunku do roku akademickiego 1945/1946.

Chcąc przedstawić wszystkie osiągnięcia Politechniki Gdańskiej w minionych latach, należałoby omówić różnego rodzaju koła naukowe, organizacje młodzieżowe i pracownicze, a także samorząd studentów oraz osiągnięcia w zakresie tworzenia bazy w postaci domów studenckich i stołówek dla studentów i pracowników, zaplecza socjalnego itd. Przekracza to jednak znacznie zakres niniejszej publikacji. Można tylko zaznaczyć, że rozwój ten jest znaczący, umożliwiając w zasadzie objęcie opieką całej społeczności akademickiej. Należy się spodziewać, szczególnie biorąc pod uwagę liczby kandydatów starających się o przyjęcie na studia na Politechnice Gdańskiej, iż dalszy rozwój uczelni będzie również intensywny i potwierdzi, że nasza uczelnia jest najważniejszą uczelnią techniczną nie tylko w północnej części, ale w całym kraju.

Dzieje Wydziału Elektrotechniki i Automatyki (1904–2004)

Edward Musiał

*Historia jest najlepszym nauczycielem,
ale ma najgorszych uczniów.*

Wprowadzenie

Politechnika w Gdańsku obchodzi stulecie istnienia jako uczelnia od początku obdarzona pełnymi prawami akademickimi. Istnieje i funkcjonuje nieprzerwanie od stu lat. Zachowała ciągłość mimo zawirowań dziejowych, bo w roku 1945 Rada Ministrów wydała dekret „o przekształceniu Politechniki Gdańskiej w polską państwową szkołę akademicką”, a nie o jej powołaniu.

Nie dość, że minione stulecie przypadło na czasy wyjątkowo burzliwe w Europie i w świecie, to miasto Gdańsk, siedziba uczelni, było miejscem oraz przedmiotem dramatycznych konfliktów i znalazło się w centrum dziejowych wydarzeń. Gdańsk jest miastem, w którym jeden totalitaryzm próbował butnie zatrumfować, a drugi otrzymał dotkliwy cios, i to z ręki prostego elektryka.

Najokrutniejsza z wojen wybuchła w Gdańsku, a Gdańsk był jej pretekstem. Wydarzenia ją poprzedzające i do niej zmierzające objęły również społeczność akademicką i ujawniły, jak niewielu zachowuje się godnie w godzinie trudnej próby. Niechlubne epizody zdarzały się i później, ilekroć ideologia próbowała obezwładnić co odważniejszych ludzi nauki, by zawładnąć nauką. Między innymi takim zakusom przeciwstawił się ożywczy prąd solidarności obywatelskiej, który wypłynął z Gdańska, po raz kolejny rozślawiając to miasto.

W ciągu minionych stu lat kilkakrotnie zmieniały się oficjalna nazwa uczelni i jej podległość administracyjna (tabl. 1), ale Polacy, również studenci uczelni i mieszkańcy Gdańska, od początku nazywali ją Politechniką Gdańską.

Stulecie Politechniki jest zarazem stuleciem nauczania w niej elektrotechniki, stuleciem kształcenia inżynierów elektryków w Gdańsku. Zmieniała się struktura organizacyjna uczelni, oddziałów, wydziałów, katedr i instytutów oraz kierunki i programy nauczania, ale od początku elektrotechnika stanowiła odrębną jednostkę organizacyjną z doborową kadrą i bogatym wyposażeniem. W tej części Europy to właśnie Gdańsk stał się pierwszym ośrodkiem kształcenia elektryków na poziomie akademickim. Stało się to przy Bursztynowym Wybrzeżu, co można uznać za znamienny omen, jeśli się pamięta, że elektryka zaczęła się od eksperymentów z bursztynem, greckim *elektronem*, opisanych przez Miletyńczyka Talesa już w VI wieku p.n.e.

Tablica 1. Nazwa uczelni w poszczególnych okresach jej istnienia

Lata	Urzędowa nazwa uczelni	Bezpośredni zwierzchnik administracyjny
1904–1918	Königliche Technische Hochschule zu Danzig	nadprezydent prowincji zachodniopruskiej minister ds. wyznań, oświaty i medycyny
1918–1921	Technische Hochschule zu Danzig	Komisja Państw Sprzymierzonych
1921–1939	Technische Hochschule der Freien Stadt Danzig	Senat Wolnego Miasta Gdańska Wydział ds. Oświaty, Nauki, Kultury i Wyznań
1939–1945	Technische Hochschule Danzig. Reichshochschule	minister Rzeszy Niemieckiej (formalnie od 29 kwietnia 1941 r.)
od 1945	Politechnika Gdańska	minister Rzeczypospolitej Polskiej
Do roku 1945 w nagłówkach pism, pieczęciach i publikacjach na ogół używano nazwy skróconej Technische Hochschule Danzig.		

Erygowanie politechniki w Gdańsku

Na przełomie XIX i XX wieku cesarstwo niemieckie Hohenzollernów stało się drugą po Stanach Zjednoczonych potęgą gospodarczą świata o ambicjach globalnych, o czym świadczy doktryna *Weltpolitik* – ekspansja kolonialna w Afryce, na Dalekim Wschodzie i w Oceanii oraz penetracja ekonomiczna na Bliskim Wschodzie. Niemcy miały silny nowatorski przemysł i promieniującą na cały kontynent naukę uprawianą w znamienitych uczelniach i instytucjach. Wystarczy przypomnieć, że przez pierwsze 14 lat przyznawania Nagrody Nobla (1901–1914) uczeni niemieccy otrzymali ją pięciokrotnie w dziedzinie fizyki i pięciokrotnie w dziedzinie chemii.

Wśród państw niemieckich politycznie dominowało Królestwo Pruskie, swe go czasu powiększone przez rozbiory Polski. Rozciągało się ono daleko na wschód, zajmując ziemie, które nie tylko miały być na zawsze zniemczone, ale miały być też racjonalnie zagospodarowane. Poza środkami materialnymi wymagało to licznej kadry zdolnej zarządzać nie tylko administracją cywilną i wojskową, ale i rolnictwem, leśnictwem oraz wytwórczością przemysłową, w tym – przemysłem zbrojeniowym. Kształcenie tej kadry na miejscu wydawało się tańsze i dawało korzyści propagandowe. Miało sprzyjać przekształceniu ziemi gdańskiej i innych ziem zaboru pruskiego w tereny kulturowo nierozzerwalnie związane z Niemcami.

Od roku 1896 pojawiały się postulaty utworzenia nowej pruskiej wyższej uczelni na wschód od linii miast uniwersyteckich Greifswald – Berlin – Wrocław, aby zappełnić pustkę akademicką, rozciągającą się aż do Królewca. Rozważano różne profile uczelni i rozmaite lokalizacje; ostatecznie przeważała koncepcja wyższej uczelni technicznej, i to w Gdańsku, stolicy Prus Zachodnich. Przeważało to, iż Królestwo Pruskie miało tylko trzy politechniki (Akwizgran, Charlottenburg i Hanower), a pozostałe mniejsze państwa niemieckie aż sześć (Brunszwik, Darmstadt, Drezno, Karlsruhe, Monachium i Stuttgart), a zwłaszcza to, iż nie było żadnej politechniki od Berlina po Rygę. We wniosku rządowym z 1898 r. do parlamentu pruskiego pisano o „kulturalno-politycznej potrzebie założenia umysłowej i technicznej centrali na wschodzie monarchii”.

W wyborze tej koncepcji, a następnie jej realizacji, szybkiej i przeprowadzonej z rozmachem, dopomogło zainteresowanie nią króla pruskiego i cesarza niemieckiego Wilhelma II, żywo zainteresowanego planami admirała Alfreda von Tirpitz na gigantycznej rozbudowy floty wojennej. Już w roku 1821 ruszył w Gdańsku przemysł stoczniowy, w roku 1844 powstała stocznia marynarki wojennej, a w roku 1891 produkcja okrętowa stoczni Schichaua została przeniesiona z Elbląga do Gdańska. Gdańskie stocznie budowały największe podówczas jednostki, zarówno statki pasażerskie jak i okręty wojenne. Cesarz osobiście rozstrzygnął (1898), że powstanie politechnika, że będzie miała wydział budowy okrętów i że powstanie w Gdańsku, a nawet sugerował styl architektoniczny głównych budowli. A kiedy w ciągu dokładnie 4 lat, od września 1900 roku do sierpnia 1904 roku, za ok. 6,5 mln marek na parceli 6,5 ha uczelnię zbudowano i wyposażono oraz skompletowano kadre, cesarz osobiście 1 października 1904 roku zatwierdził jej statut i kilka dni później, 6 października 1904 roku, uczelnię uroczystie otworzył, inaugurując pierwszy rok akademicki.

Widok ogólny politechniki w roku 1904. Od lewej: Wydział Chemii, Gmach Główny, Instytut Elektrotechniczny i Laboratorium Maszynowe

Oprócz imponującego Gmachu Głównego politechnika miała w chwili inauguracji okazałe i bogato wyposażone budynki Instytutu Elektrotechnicznego, Laboratorium Maszynowego, Wydziału Chemii oraz kilka mniejszych.

Uruchomiono początkowo cztery wydziały: Wydział Budowy Okrętów i Maszyn Okrętowych, Wydział Budownictwa, Wydział Maszynoznawstwa i Elektrotechniki oraz Wydział Chemii. Wkrótce utworzono dwa następne: Wydział Architektury oraz Wydział Nauk Ogólnych i ten stan (tabl. 2) utrzymał się do roku 1921.

Tablica 2. Wydziały uczelni w latach 1906–1921

Abteilung I für Architektur	Wydział I Architektury
Abteilung II für Bauingenieurwesen	Wydział II Budownictwa
Abteilung III für Maschinen-Ingenieurwesen und Elektrotechnik	Wydział III Maszynoznawstwa i Elektrotechniki
Abteilung IV für Schiff- und Schiffsmaschinenbau	Wydział IV Budowy Okrętów i Maszyn Okrętowych
Abteilung V für Chemie	Wydział V Chemii
Abteilung VI für Allgemeine Wissenschaften	Wydział VI Nauk Ogólnych
Wydziały od I do V były określane jako wydziały zawodowe (<i>Fachabteilungen</i>).	

Do kategorii nauczycieli (*Lehrer*) zaliczano profesorów etatowych (*etatmäßige Professoren*), mianowanych przez króla, oraz profesorów honorowych (*Honorarprofessoren*), docentów (*Dozenten*) i lektorów (*Lektoren*), mianowanych przez ministra, przy czym mianowanie profesora honorowego wymagało królewskiego przyzwolenia. Uczelnia mogła też zatrudniać osoby legitymujące się habilitacją jako nieetatowych „prywatnych docentów” (*Privatdozenten*) do prowadzenia wykładów i ćwiczeń z dziedziny wiedzy związanej z rozprawą habilitacyjną. Do pomocy profesorom i etatowym docentom uczelnia stosownie do potrzeb angażowała asystentów i innych pracowników. W dniu inauguracji politechnika miała 27 profesorów etatowych, jednego profesora honorowego, 12 docentów, 3 lektorów i 17 asystentów.

Pierwszy rektor (w latach 1904–1907)
prof. dr Hans von Mangoldt

Projektant i budowniczy politechniki oraz jej
pierwszy prorektor – prof. Albert Carsten

Pierwszym rektorem został prof. dr Hans Karl von Mangoldt (*1854 †1925), wybitny matematyk, autor trzutomowej monografii *Einführung in die Mathematik*, napisanej już w Gdańsku, a prorektorem – architekt, projektant i budowniczy uczelni, prof. Albert Carsten (*1859 †1942?).

Tuż po otwarciu uczelni nauki pobierało 599 osób, z czego niespełna połowę stanowili pełnoprawni studenci (189 osób) różnych semestrów, niektórzy po przejściu z innych uczelni, a pozostali to wolni słuchacze (57) oraz goście (353).

Od kandydatów na studentów (*Studierende*) wymagano matury 9-klasowej szkoły średniej. Studia trwały osiem semestrów i kończyły się tytułem inżyniera dyplomowanego, po wykonaniu pracy dyplomowej i złożeniu egzaminu dyplomowego (*Diplom-Hauptprüfung*), co dodatkowo zajmowało co najmniej jeden semestr. Niezależnie od cosemestralnych zaliczeń ćwiczeń, projektów i zajęć laboratoryjnych, po dwóch latach studiów obowiązywał egzamin półdyplomowy (*Diplom-Vorprüfung*), obejmujący przedmioty wykładane na pierwszych czterech semestrach. Na Wydziale III Maszynoznawstwa i Elektrotechniki był ponadto egzamin ćwierćdyplomowy (*Diplom-Teil-Vorprüfung*).

Od kandydatów na wolnych słuchaczy (*Hospitanten*) nie wymagano matury, lecz takich świadectw szkolnych, które uprawniałyby do odbycia jednorocznej

ochotniczej służby wojskowej. Goście (*Gastteilnehmer*) uczestniczyli tylko w wybranych zajęciach.

Rok akademicki był podzielony na dwa semestry: zimowy (od 1 października) i letni (od 1 kwietnia); wakacje trwały od 1 sierpnia do 30 września oraz po dwa tygodnie w okresie świąt Bożego Narodzenia i Wielkanocy. Jednocześnie były prowadzone wszystkie semestry studiów, parzyste i nieparzyste, rekrutacja odbywała się co pół roku.

Początki Instytutu Elektrotechnicznego

Nie sposób zrozumieć i docenić początków nauczania elektrotechniki w Gdańsku od roku 1904, jeśli się nie pamięta ówczesnych realiów.

Wprawdzie od końca XVIII wieku badano zjawiska elektryczne, zwłaszcza elektrostatyczne, ale dopiero w ostatnim ćwierćwieczu XIX wieku, w okresie bujnego rozwoju technologii, elektrotechnika stawała się samodzielną gałęzią techniki. Od kilkudziesięciu lat korzystano z dobrodziejstw telegrafu elektrycznego (1837), zaczynało się rozwijać oświetlenie elektryczne, maszyny elektryczne i przesył energii elektrycznej na niewielkie odległości oraz – oczywiście – miernictwo elektryczne, warunkujące postęp w każdej z tych dziedzin. Zdawano sobie sprawę, że kończy się czas metafizycznych spekulacji, a głównym źródłem wiedzy i postępu będzie wiedza empiryczna. Niedawno zostały opisane podstawowe zjawiska i sformułowane fundamentalne prawa elektrotechniki dotyczące elektromagnetyzmu: prace H. Ch. Oersteda (1820), J. Henry'ego (1827), A. M. Ampère'a (1826), M. Faradaya (1831), J. C. Maxwella (1873) oraz dotyczące obwodów: prawo Ohma (1827), prawo Joule'a (1840), prawa Kirchhoffa (1847), a przyczynili się do tego Niemcy – Georg Simon Ohm oraz Gustav Robert Kirchhoff. Świeżej daty były pierwsze prototypowe konstrukcje urządzeń elektrycznych: mostek Wheatstone'a (1843), lampa łukowa (1848), prądnica o magnesach trwałych (1870), telefon (1875), żarówka węglowa (1879), elektrownia zawodowa (1882), transformator (1883), silnik komutatorowy prądu przemiennego (1884), prądnica i silnik prądu przemiennego o polu wirującym (1888), watomierz na prąd przemienny (1888), system transmisji radiowej (1895), lampa rtęciowa (1901). Trwały jeszcze spory, czy przyszłość elektroenergetyki należy do prądu stałego, czy do prądu przemiennego, a zwolennicy tego ostatniego rozważali, jaka wartość częstotliwości z zakresu 25–140 Hz byłaby najwłaściwsza.

Początki nauczania elektrotechniki to szkolenie telegrafistów, od 3-miesięcznych kursów przy fabrykach urządzeń telegrafii przewodowej w Anglii i USA po 3-letnią *École Supérieure de la Télégraphie* we Francji i podobne uczelnie w Belgii, Niemczech, Rosji i Japonii, z rozbudowanym programem matematyki, fizyki, chemii i podstaw elektrotechniki na początku kształcenia. Niektóre z tych szkół z czasem przekształcały się w uczelnie akademickie kształcące elektryków różnych specjalności. Otwarta 4 września 1886 roku w Sankt-Petersburgu 3-letnia szkoła telegrafii (Техническое училище Почтово-телеграфного ведомства), uważana za pierwszą rosyjską wyższą uczelnię elektrotechniczną, została przekształcona w roku 1891 w Instytut Elektrotechniczny z sześcioma katedrami i 4-letnim cyklem kształcenia, a od roku 1900 cykl kształcenia został wydłużony do pięciu lat i wszyscy absolwenci otrzymywali dyplom inżyniera elektryka. W roku 1903 otrzymał go tam Leon Staniewicz, przyszły profesor Politechniki Gdańskiej. W latach ZSRR uczelnia

nazywała się Leningradzkim Instytutem Elektrotechnicznym (ЛЭТИ); łączą ją więzy wieloletniej współpracy z Wydziałem Elektrycznym Politechniki Gdańskiej.

Nauczanie elektrotechniki w dzisiejszym ujęciu najszybciej rozwinęli Niemcy, włączając ją stopniowo do programów politechnik, początkowo jako elektrofizykę, następnie jako osobną dyscyplinę, potem wyróżniając jej działy, wreszcie – tworząc oddziały i wydziały elektrotechniki. Kładli nacisk na empirię, wyposażenia laboratoryjnego zazdrościli im akademicy angielscy i francuscy, na co są dowody w piśmiennictwie.

W roku 1882, trzecim roku swego istnienia, do dziś wychodzące czasopismo „Elektrotechnische Zeitschrift” pisało o zamiarze utworzenia katedry elektrotechniki w Technische Hochschule Stuttgart. W roku 1883 powołano katedrę elektrotechniki w Technische Hochschule Darmstadt, a w Technische Hochschule Berlin rozpoczęto wykłady z oświetlenia elektrycznego i maszyn elektrycznych.

Nadążali Amerykanie. Już w roku 1882 wprowadzono wykłady z elektrotechniki na Wydziale Fizyki Massachusetts Institute of Technology, ale osobny wydział elektrotechniki utworzono dopiero w roku 1902 (studia 4-letnie z obszernym programem matematyki). W kwietniu 1902 r. na dorocznym zjeździe AIEE (American Institute of Electrical Engineers), organizacji działającej już od roku 1884, jej prezes Charles P. Steinmetz wygłosił wykład na temat kształcenia elektryków, aktualny w swych głównych тезach po dziś dzień. Postulował nauczanie oparte na dogłębnym rozumieniu praw i zjawisk, poparte eksperymentem, odzegnując się od jakiegokolwiek scholastyki i nauczania przez zapamiętywanie.

Na rok przed amerykańskim AIEE powstało (1883) francuskie stowarzyszenie elektryków (Société Française des Électriciens), które doprowadziło do uruchomienia w 1894 działającej do dziś renomowanej uczelni École Supérieure d'Électricité.

Przemysłowe zastosowania elektrotechniki, szybko rozwijające się w Niemczech, pobudziły wdrożenie prac przepisowych oraz tworzenie organizacji zawodowych, które działają do dnia dzisiejszego. W styczniu 1893 roku powstało Stowarzyszenie Elektrotechników Niemieckich VDE (Verband Deutscher Elektrotechniker), a w listopadzie 1895 roku ustanowiono pierwsze przepisy bezpieczeństwa urządzeń prądu silnego *Sicherheitsvorschriften für elektrische Starkstromanlagen*, pierwowzór normy DIN VDE 0100. W roku 1902 powstało Zrzeszenie Niemieckiego Rzemiosła Elektrotechnicznego ZVEH (Zentralverband der Deutschen Elektrohandwerke).

Po upływie ponad stu lat nadal w świecie obowiązują podówczas przyjmowane w Niemczech niektóre rozstrzygnięcia problemów technicznych, a także oznaczenia i symbole. Kto dziś pamięta, skąd się wzięły barwne oznaczenia oczek wskaźnikowych i elementów kalibrujących bezpieczników instalacyjnych? Aby je przybliżyć przeciętnemu użytkownikowi elektryczności, Niemcy skojarzyli je wtedy (1900) z barwą swoich znaczków pocztowych, przedstawiających mityczną Germanię w koronie cesarskiej. Podstawową barwę znaczków o nominalnie 5, 10, 15, 20 i 25 fenigów przypisano wkładkom bezpiecznikowym o prądzie znamionowym odpowiednio 5, 10, 15, 20 i 25 amperów. Wryło to się w pamięć, bo dzięki dobrej koniunkturze gospodarczej i niewielkiej inflacji znaczki były w obiegu przez wiele lat.

Początki kształcenia w Gdańsku inżynierów elektryków opierały się zatem na doświadczeniu i dorobku innych uczelni niemieckich, które zaczęły to wcześniej, i na dorobku intelektualnym niemieckiego przemysłu elektrotechnicznego, który już wtedy był w światowej czołówce. Ten dorobek przenosili do Gdańska uczeni pochodzący z innych uczelni oraz konstruktorzy z przemysłu.

Kiedy tylko zapadła decyzja powołania politechniki w Gdańsku, już na początku 1898 roku, profesor politechniki w Berlinie dr Gustav Roessler (*1869 †1928) – przyszły dziekan Wydziału III Maszynoznawstwa i Elektrotechniki – został przez pruskiego ministra do spraw wyznań, oświaty i medycyny zaproszony do kierowania projektowaniem wyposażenia Instytutu Elektrotechnicznego, który miałby wejść w skład uczelni, i sprecyzowania założeń do projektu jego budynku. Przy projektowaniu wyposażenia laboratoriów uczestniczyli też dwaj przyszli wykładowcy, doc. dr Konrad Simons (*1873 †1918) oraz dr Carl Vollmer. Instytut został więc zaprojektowany przez przyszłych użytkowników. Jak pieczołowicie w tamtych czasach wykonywano projekty techniczne, można przekonać się w Paryżu, oglądając rysunki wykonawcze wieży Eiffla, której 18 038 elementów łączy 2,5 mln nitów; łeb każdego z nich jest narysowany i przymyślnie pocieniony dla uzyskania efektu trójwymiarowości.

Instytut Elektrotechniczny (das Elektrotechnische Institut) pochłonął 530 400 marek (budowa 239 000 M, wyposażenie 291 400 M), czyli niespełna 10% kosztów budowy politechniki. Zakupiono meble, aparaturę i inne wyposażenie najwyższej jakości. Liczne urządzenia zostały wykonane na specjalne zamówienie, niektóre podarowały najlepsze firmy elektrotechniczne, a najnowocześniejsze przyrządy sprowadzono prosto z odbywającej się właśnie w 1904 roku międzynarodowej wystawy w St. Louis (USA). Z dalszego opisu wynika zamysł konsekwentnie przestrzegany przy doborze urządzeń elektrycznych, nie tylko w laboratoriach – ze względów dydaktycznych należy instalować wyposażenie różnorodne, a nie ujednolicone.

Budynek Laboratorium Maszynowego

Zasilanie elektryczne Instytutu Elektrotechnicznego zostało zaprojektowane w ścisłym powiązaniu z wyposażeniem pobliskiego Laboratorium Maszynowego (maszyn ciepłych).

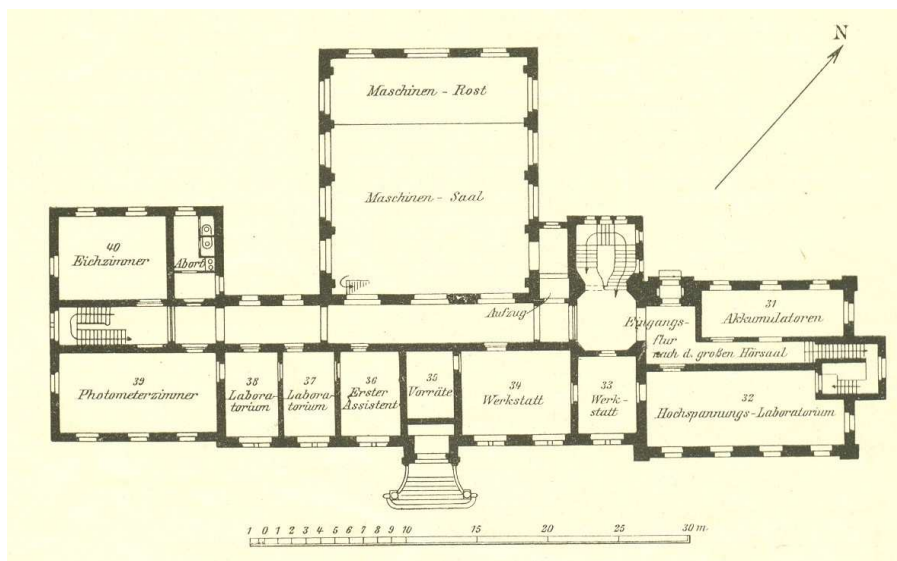
Laboratorium Maszynowe – poza spełnianiem funkcji dydaktycznych – zostało przystosowane do zaopatrywania wszystkich budynków uczelni w wodę, ciepło, sprężone powietrze i energię elektryczną. Aby ułatwić dowóz i wyładunek węgla, Laboratorium Maszynowe z kotłownią usytuowano na skraju uczelnianej parceli, a największego odbiorcę energii – Instytut Elektrotechniczny – tuż obok.

Zapotrzebowanie uczelni na moc elektryczną oceniono wstępnie na 250 kW, nie licząc stanowisk badawczych. Elektrownia uczelniana miała początkowo dwie prądnice prądu stałego 220 V, jedną o mocy 160 kW (napędzaną trzycylindrowym parowym silnikiem tłokowym) i drugą o mocy 150 kW (napędzaną turbiną parową). Cztery kotły wytwarzały łącznie w ciągu godziny 10 ton pary o nadciśnieniu 6 at. Znacznie później, w roku 1925, oddano do użytku nowoczesną elektrociepłownię z turbogeneratorem 500 kW. Zasilanie awaryjne stanowiła bateria akumulatorów 220 V, zdolna dostarczyć 130 kW przy wyładowaniu 3-godzinnym. Jednocylindrowy silnik parowy o mocy 35 KM napędzał pompę wody pitnej i sanitarnej współpracującą z wieżą ciśnień, a silnik elektryczny 5 KM – sprężarkę powietrza. Rurociągi i kable z Laboratorium Maszynowego do poszczególnych budynków uczelni doprowadzono w oświetlonych i wentylowanych tunelach.

Budynek Instytutu Elektrotechnicznego w roku 1904

Politechnika musiała zbudować własną elektrownię, bo technicznie niemożliwe byłoby jej zasilanie ze zbudowanej w roku 1898, odległej o kilka kilometrów elektrowni miejskiej o początkowej mocy 800 kW, dostarczającej prąd stały o napięciu 220 V.

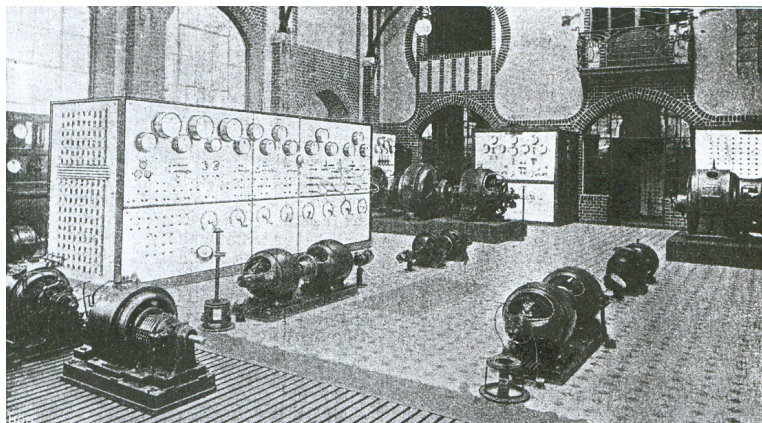
Plan kondygnacji przyziemnej Instytutu Elektrotechnicznego z roku 1904

Instytut Elektrotechniczny, oddalony od Laboratorium Maszynowego o 34 m, był zasilany napięciem stałym 220 V za pośrednictwem kabla oświetleniowego o przekroju 120 mm² i trzech kabli siłowych 400 mm², z których dwa były połączone równolegle. Wszystkie kable miały żyły miedziane, spadek napięcia nie przekraczał 1%. Podobnie jak w innych budynkach napięcie stałe 220 V było bezpośrednio wykorzystywane do zasilania oświetlenia, zwykłych gniazd wtyczkowych i wielu stanowisk laboratoryjnych. Niezależnie od tego w Laboratorium Maszyn Elektrycznych Instytutu Elektrotechnicznego, poza zespołami maszynowymi dla celów wyłącznie dydaktycznych, zainstalowano **przetwornice maszynowe dużej mocy**, pozwalające zasilać laboratoria dowolnym napięciem stałym lub przemiennym o wartości do 300 V, a mianowicie:

- Zespół I – przetwornica trzymaszynowa złożona z silnika bocznikowego 78 KM, prądnicy prądu stałego 50 kW i prądnicy trójfazowej 50 kW, ustawionych na lewo od głównego wejścia do laboratorium (z korytarza przyziemia). Zespół mógł być sterowany bezpośrednio z Laboratorium Maszyn Elektrycznych bądź z dużego audytorium (sala 11) [E-41]¹.
- Zespół II – przetwornica dwumaszynowa z silnikiem bocznikowym 500/1000 obr/min, 90 KM przy 1000 obr/min oraz prądnicą trójfazową 25/50 Hz, 110/220 V, 50/100 kVA, ustawionymi na prawo od głównego wejścia. Zespół mógł zasilać dowolne pomieszczenia budynku, ale był przeznaczony przede wszystkim do zasilania transformatorów probierczych w Laboratorium Wysokich Napięć. Głównym zabezpieczeniem nadprądowym obwodu był wyłącznik olejowy, wyposażony w napęd silnikowy i wyzwalacz podnapięciowy, co umożliwiała zdalne zamykanie go i otwieranie z wielu miejsc w budynku. Zdalnie można było dokładnie nastawiać wartości częstotliwości i napięcia, a także załączać i wyłączać napięcie instalacji trójfazowej. Prądnice zespołów I i II mogły pracować równolegle.

¹ W nawiasach zwykłych pierwotna numeracja sal, w nawiasach kwadratowych – obecna numeracja.

- Zespół III – przetwornica do prób wieloprądowych, złożona z silnika 12 KM i prądnicy prądu stałego 8/2,7 V, 1000/200 A, ustawiona na lewo od głównego wejścia, tuż przy oknie wychodzącym na korytarz przyziemia.

Laboratorium Maszyn Elektrycznych. Na pierwszym planie zespoły maszynowe dla studentów (pierwszy z nich na podłodze ażurowej), w głębi przetwornice dużej mocy: po lewej zespół II, a po prawej – zespół I

Instytut Elektrotechniczny miał też (sala 31) dwie baterie akumulatorów: baterię 220 V, 162 Ah przy wyładowaniu 3-godzinnym, jako zasilanie awaryjne oraz trzyogniową baterię 216 A przy wyładowaniu 3-godzinnym, dla celów laboratoryjnych. Te trzy ogniwa były połączone szeregowo, ale z tablicą rozdzielczą były połączone czterema przewodami, aby można wykorzystywać jedno, dwa lub wszystkie trzy. Przy próbach wieloprądowych baterię można było łączyć równolegle z prądnicą zespołu III.

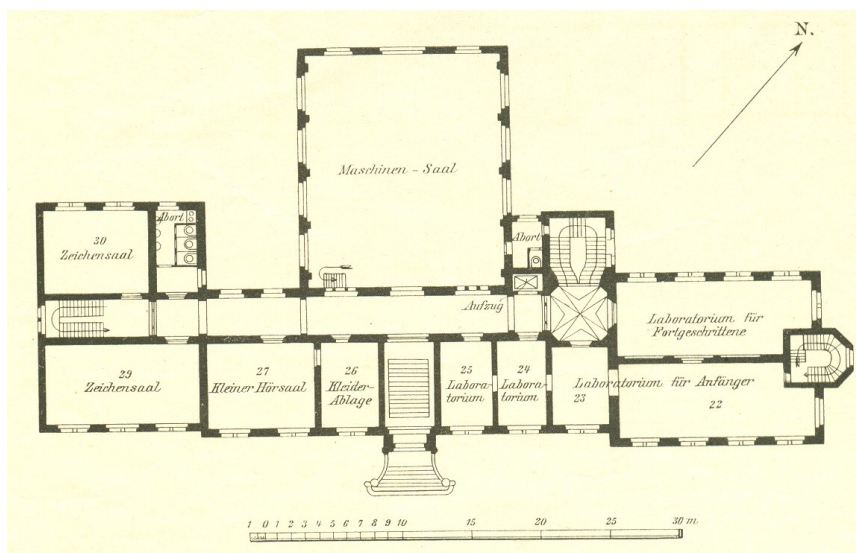
Poza wspomnianymi przetwornicami dużej mocy w **Laboratorium Maszyn Elektrycznych** zainstalowano osiem stanowisk dydaktycznych wyposażonych w zespoły o mocy 5 kW, złożone z maszyn wirujących, pracujących zależnie od potrzeby jako silniki lub prądnice, i transformatorów o przekładni znamionowej 1:1. Część laboratorium, przeznaczoną do ustawienia rezystorów wodnych, wyposażono w podłogę ażurową z teowników, a pod nią w piwnicy wykonano odwodnienie. Klapa w podłodze i wciągnik o udźwigu 1,5 t pozwalały przenosić maszyny z laboratorium do piwnicy i na odwrót.

Studenci rozpoczynali ćwiczenia od łączenia układu probierczego na marmurowych tablicach rozdzielczych, na których wyprowadzono przyłączenia mierników, rezystorów i uzwojeń maszyn w postaci zacisków śrubowych i (lub) jednobiegunowych gniazd wtykowych. Do połączeń służyły izolowane przewody jednożyłowe o trzech przekrojach, zakończone wtykami lub – przewody o najmniejszym przekroju – końcówkami do przykręcania.

Ćwiczenia w laboratoriach elektrycznych odrabiali również studenci innych wydziałów, bo taki jest sens wykształcenia politechnicznego i etymologia *politechniki*, ale były one ograniczone do prostych pomiarów ruchowych i dotyczyły najbardziej rozpowszechnionych maszyn i urządzeń. Były to czasy, kiedy inżynier w niedużym zakładzie przemysłowym zajmował się wszelkimi problemami technicznymi. Elektrycy mieli szerszy zakres ćwiczeń, a także badali najnowsze maszyny i urządzenia specjalne, na przykład już w pierwszych latach pracy Instytutu badali prądnicę Rosenberga (firmy AEG), jednofazowy silnik komutato-

rowy (firmy F&G), przetwornice jednotwornikowe (firm Siemens i Westinghouse), jednofazowy generator 10 kHz (firmy Thury), silnik dźwigowy (firmy Bergman), układ Leonarda (firmy Heidenau) oraz sprzęgło indukcyjne.

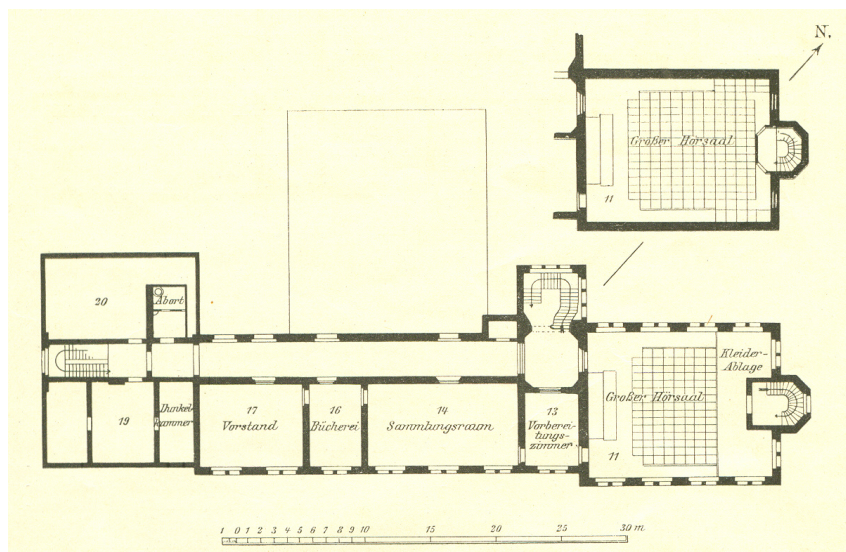
Na kondygnacji przyziemnej mieściło się też **Laboratorium Wysokich Napięć** (sala 32) [E-2] z kilkoma stanowiskami probierczymi, w tym ze stanowiskiem do badania wytrzymałości elektrycznej izolatorów pod deszczem. Stanowiska probiercze były osłonięte siatką i miały blokady drzwiowe. Napięcie probiercze stałe pochodziło z zainstalowanych na miejscu dwóch prądnic 3000 V napędzanych silnikami bocznikowymi. Napięcie przemienne otrzymywano z dwóch transformatorów probierczych: jednego 160/20 000 V, o mocy 5 kVA i drugiego 220/200 000 V o mocy 35 kVA długotrwałe i 50 kVA przy pracy 2-godzinnej. Po roku 1920 zainstalowano dwa nowsze transformatory probiercze na napięcie odpowiednio 2×100 kV i 150 kV oraz dwustopniowy generator udarów do 200 kV. Zespół II z Laboratorium Maszyn Elektrycznych stanowił zasilanie podstawowe transformatorów probierczych, natomiast zespół I służył jako ich zasilanie rezerwowe, a także do zasilania ich na czas eksperymentów wysokonapięciowych w dużym audytorium. W tym samym miejscu Laboratorium Wysokich Napięć funkcjonowało jeszcze w pierwszych latach (1945–1950) polskiej Politechniki Gdańskiej.

Plan podwyższonej kondygnacji parterowej Instytutu Elektrotechnicznego z roku 1904

Również na kondygnacji przyziemnej, w całkowicie zaciemnionym pomieszczeniu (sala 39) [E-10], znalazło się **Laboratorium Fotometryczne** z dwiema ławami fotometrycznymi o długości 4 m do badania lamp łukowych i jedną ławą do pomiarów z żarówkami. Laboratorium miało wyposażenie niezbędne do fotometrowania, wynalezione zaledwie kilka do kilkunastu lat wcześniej: lampy Hefnera², osłony Bunsena z tłuścą plamą, fotometr Lummera-Brodhuna i przenośny fotometr Webera.

² Płomienny wzorzec światłości z octanem amylu jako paliwem. Światłość pozioma swobodnie palącego się płomienia tej lampy została uznana (1896) za wzorzec światłości, świecę Hefnera (HK), który w Niemczech i krajach skandynawskich przetrwał do 1947 roku.

Plan pierwszego piętra Instytutu Elektrotechnicznego z roku 1904

Laboratorium Miernictwa Elektrycznego dla studentów urządzone na wysokim parterze (sale 21, 22 i 23) i tam znajduje się nadal [E-21, E-22] z wyjątkiem pokoju (23) [E-23], zajętego na cele biurowe, podobnie jak pokoje (24 i 25) [E-24 i E-25], w których na początku były laboratoria dla pracowników i dyplomantów. Stoły laboratoryjne mogły być zasilane z dowolnego źródła napięcia: albo poprzez listwy zaciskowe na ścianie – z obwodów pierścieniowych na suficie – w wypadku stołów przyściennych, albo z obwodów instalacji podłogowej ułożonych w rurach stalowych – w wypadku stołów ustawionych z dala od ścian. Instalację tak rozplanowano i zastosowano taki przekrój przewodów (10 mm² Cu), że nie było potrzebne doprowadzanie przewodów ruchomych do stołów. Pokój (23) wyposażono w digestorium do doświadczeń związanych z procesami elektrochemicznymi, jak badanie akumulatorów. Natomiast na kondygnacji przyziemnej w sali niepodpiwniczonej (40) [E-11] urządzone wzorcownię, pracownię pomiarów dokładnych, wyposażoną w precyzyjne mierniki z podziałką noniuszową (jak w suwmiarce). Przechowywano tam pod kluczem wzorce odniesienia, okresowo cechowane przez Instytut Miar (Reichsanstalt). Były one używane tylko do porównywania ze wzorcami kontrolnymi, przeznaczonymi do zwykłego użytku i przechowywanymi w biurze kierownika Instytutu, takimi jak kompensator prądu stałego, ogniwa Westona, rezystory wzorcowe Wolffa, przekładniki wzorcowe oraz elektrodynamiczne woltomierze, amperomierze i watomierze. Pośrodku wzorcowni znajdowała się wykonana z piaskowca płyta o średnicy 1 m podparta na masywnym wsporniku fundamentowanym, podobnie jak cała podłoga tej sali, niezależnie od konstrukcji budynku. Było to stanowisko pomiarowe wolne od drgań i wstrząsów.

Duże amfiteatralne audytorium na 196 miejsc (sala 11) [E-41] usytuowano na I piętrze. Do audytorium słuchacze wchodziłi głównymi dwuskrzydłowymi drzwiami w przedniej ścianie lub – po przejściu zapasową klatką schodową i pozostawieniu wierzchnich okryć w szatni ukrytej pod górną częścią audytorium – drzwiami po przeciwległej stronie sali. Wykładowca mógł wchodzić osobnymi drzwiami w przedniej ścianie z przylegającego pokoju (13) [E-42],

służącego głównie do przygotowywania demonstracji. Na uwagę zasługują środki techniczne służące ilustrowaniu wykładów:

- Na przedniej ścianie audytorium wbudowano w pewnej odległości od siebie dwie podniesione tablice do pisania, a pod nimi zawory czerpalne wody i gazu.
- Na ścianach bocznych, w wysokich oknach sali założono czarne rolety, napędzane silnikami elektrycznymi na poddaszu. Dużej mocy epidiaskop firmy Schmidt&Haensch, umieszczony w najwyższym rzędzie sali, rzucał obraz na oddaloną o 12 m białą ścianę nad tablicami, stanowiącą duży ekran. Statecznik rezystancyjny lampy łukowej epidiaskopu (175 V, 35 A), usytuowany z przodu sali, był tak wykonany, że mógł służyć i do innych celów, np. jako rozrusznik demonstrowanego silnika lub rezystor obciążający prądnicy.
- Na przedniej ścianie, między tablicami do pisania, wmurowano główną marmurową tablicę rozdzielczo-sterowniczą audytorium z miernikami i aparaturą do sterowania zespołem I w Laboratorium Maszyn Elektrycznych. Tylna ściana tej tablicy była dostępna z pokoju przygotowawczego, co umożliwiało modyfikację układu połączeń. Obserwując manipulacje wykonywane łącznikami, rozrusznikami i rezystorami obciążającymi oraz wskazania dużych mierników, słuchacze śledzili zachowanie się maszyn zainstalowanych dwie kondygnacje niżej.

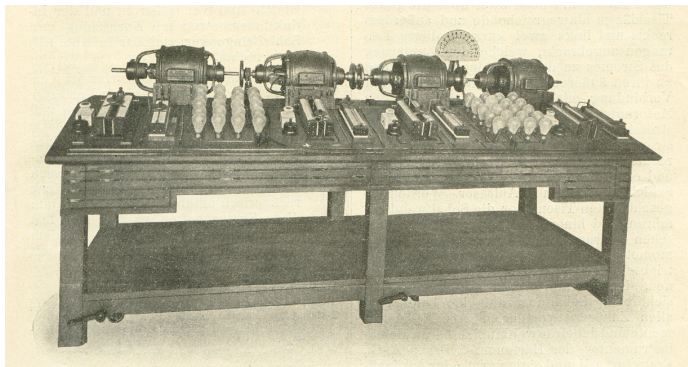

Widok na przednią ścianę dużego audytorium. Na pierwszym planie tablica rozdzielcza demonstracyjna, dalej główna tablica rozdzielcza i tablice do pisania, nad nimi ekran, po prawej – główne drzwi wejściowe.

- Między przednią ścianą audytorium a pierwszym rzędem słuchaczy przytwierdzono pionowo marmurową tablicę rozdzielczą demonstracyjną o długości 7 m i wysokości 0,8 m. Od tyłu miała ona 8 poziomych szyn miedzianych dzielonych pośrodku długości tablicy, a od przodu – schemat synoptyczny, jednobiegunowe gniazda wtyczkowe (8×8 sztuk) u końców szyn oraz 80 zacisków, co umożliwiało zasilanie demonstrowanych układów i łączenie ich elementami. Jednożyłowymi przewodami giętkimi, zakończonymi obustronnie wtykami, z głównej tablicy rozdzielczej audytorium podawano na tablicę demonstracyjną napięcie stałe lub przemienne jedno- albo trój-

fazowe o nastawianej wartości. Poprzez odpowiednie przełączenia na głównej tablicy rozdzielczej audytorium można było czerpać napięcie z baterii akumulatorów bądź z zespołów maszynowych Instytutu albo bezpośrednio z elektrowni uczelnianej. Obudowana tablica demonstracyjna miała blat o szerokości zaledwie 0,35 m; stawiano na nim mierniki i niewielkie urządzenia.

- Tę samą wysokość 0,8 m miały blaty ruchomych stołów, poruszających się na dobrze łożyskowanych kółkach. Wzdłuż tablicy demonstracyjnej mieściły się trzy takie stoły. Na stołach przywożono na wykład cięższe maszyny i urządzenia, korzystając z dźwigu towarowego, jeśli pochodziły one z niższych kondygnacji. W laboratoriach i w magazynie za pokojem przygotowawczym najcięższe urządzenia były składowane na regałach na wysokości blatu stołu ruchomego. Na pojedynczym stole mieścił się na przykład zespół maszynowy, silnik z prądnicą prądu stałego i (lub) przemienneo o mocy 1 KM, z obciążeniem w postaci grup (2×20) żarówek. Za pomocą takich zespołów można było demonstrować próby pozwalające określić przeróżne charakterystyki maszyn.

Ruchomy stół demonstracyjny

- Z boku, pomiędzy drzwiami pokoju wykładowcy a pierwszym rzędem słuchaczy, znajdowało się ogrodzone siatką pole probiercze do prób wysokonapięciowych. Nad wspomnianymi drzwiami znajdowały się głowice kabla 100 kV (dar firmy Land- und Seekabelwerke) doprowadzające do pola probierczego napięcie z Laboratorium Wysokich Napięć, usytuowanego dwie kondygnacje niżej. Wartość napięcia nastawiało się z pulpitu w audytorium.

Oświetlenie budynku Instytutu Elektrotechnicznego tak zaprojektowano, aby poza funkcją użytkową stanowiło ekspozycję wszelkich dostępnych wtedy elektrycznych źródeł światła. W mniejszych pomieszczeniach i korytarzach zainstalowano żarówki węglowe i lampy Nernsta³, w Laboratorium Maszyn Elektrycznych i salach ćwiczeń – lampy łukowe o węglach czystych⁴, w sali posie-

³ Lampy żarowe, w których żarnikiem jest pręcik z tlenku magnezu lub innego materiału niewymagającego próżni bądź atmosfery beztlenowej. Żarnik przewodzi dopiero w wysokiej temperaturze i jest wstępnie podgrzewany (przez 10–20 s) za pomocą nawiniętej na nim platynowej spirali.

⁴ Lampy łukowe o elektrodach z czystego węgla, w których światło (ciepłobiałe) jest emitowane głównie przez krater anody. Wykazują stosunkowo małą luminancję, rzędu kilkunastu tysięcy stilbów (zwykła świetlówka liniowa ma luminancję ok. 1 stilba).

dzeń – lampy łukowe płomienne⁵, w małych salach wykładowych i kreślarniach – lampy łukowe o węglach nasyconych⁶. Tytułem eksperymentu pojawiła się też zupełna nowość – prototypowe lampy rtęciowe, opatentowane przez Hewitta zaledwie w 1901 roku. W dużym audytorium zastosowano żarówki węglowe, 10 girland po 10 żarówek oraz 8 kinkietów dwulampowych. Lampy były rozdzielone na osobno załączane obwody. Użycie lamp łukowych groziłoby dużymi wahaniami napięcia przy częstym załączaniu i wyłączaniu oświetlenia podczas projekcji przezroczy.

Pomieszczenia laboratoryjne miały na suficie wykładzinę drewnianą dla łatwiejszego układania przewodów po wierzchu. Były to przewody o izolacji gumowej, o napięciu znamionowym 1000 V, mocowane na małych izolatorach porcelanowych. W laboratorium miernictwa ułożono również przewody w podłodze, w stalowych rurach. Przewody instalacji oświetleniowej w pomieszczeniach były na ogół układane w rurach stalowych obołowionych.

Budynek wyposażono w instalację telefoniczną, a kierownik Instytutu miał możliwość jednoczesnej rozmowy ze wszystkimi abonentami. Budynek miał też od początku centralne ogrzewanie parowe i wodne oraz system wentylacji z nawilżaniem powietrza. Obsługę techniczną wyposażenia budynku sprawowali mechanik maszynowy, mechanik precyzyjny, ślusarz oraz elektryk; mieli oni do dyspozycji dwa warsztaty.

Lata 1904–1921 – od Królewskiej Politechniki w Gdańsku do Politechniki Wolnego Miasta Gdańska

Kiedy rozpoczynał się rok akademicki 1904/1905, do studiów na kierunku elektrotechnicznym przystąpiło zaledwie 12 studentów, z czego pięciu rozpoczęło studia na pierwszym semestrze, a pozostali kontynuowali je na wyższych semestrach, po przejściu z innych uczelni. Dzięki studentom, którzy na różnych wydziałach zapisali się na ostatnie semestry, pierwsi inżynierowie dyplomowani opuszczali uczelnię już po pierwszym i drugim semestrze jej funkcjonowania. Docelowo Instytut Elektrotechniczny był przewidziany dla około 150 studiujących, ale liczbę 100 studentów przekroczył dopiero w roku akademickim 1920/1921.

Pierwszym dziekanem (Abteilungsvorsteher) Wydziału III Maszynoznawstwa i Elektrotechniki został elektryk – prof. dr Gustav Roessler, a delegatem Wydziału do Senatu uczelni – prof. August Wagener (*1865 †1913), kierownik Laboratorium Maszynowego. Dziekana wspierała Rada Wydziału (Abteilungskollegium), złożona z etatowych profesorów i docentów i ewentualnie zaproszonych profesorów honorowych.

Trzon kadry Instytutu Elektrotechnicznego stanowili na początku prof. dr Gustav Roessler i doc. dr Konrad Simons. Wspierali ich asystenci będący dyplomowanymi inżynierami, zmieniający się co kilka lat, początkowo: Carl Vollmer, Ortwin Somborn i Erich Philippi, Richard David, a po kilku latach: Gustav Lambertin, Richard Meyer i Alexander von Kruse. Jeszcze przed rokiem 1910 kadre Instytutu wzmocnili:

⁵ Lampy łukowe o znaczącym udziale łuku w wytwarzaniu światła (dziennobiałego), o luminancji co najmniej kilkudziesięciu tysięcy stilbów.

⁶ Lampy łukowe (płomienne) o elektrodach domieszkowanych w celu korekcji widma i zwiększenia skuteczności świetlnej (nawet do 80 lm/W), o przeważającym udziale łuku w wytwarzaniu światła, o luminancji co najmniej kilkudziesięciu tysięcy stilbów.

Dr Waldemar Grix (*1876 † ?), od 1908 docent, od 1919 profesor,
Dipl.-Ing. Heinrich Roth (*1880 †1945), od 1909 docent, od 1919 profesor.

Tablica 3. Dziekani Wydziału Maszynoznawstwa i Elektrotechniki w latach 1904–1921

Prof. Gustav Roessler	1904–1906, 1916–1918
Prof. August Wagener	1906–1907
Prof. Albrecht Tischbein	1907–1908
Prof. John Jahn	1908–1909, 1912–1913, 1915–1916, 1918–1919
Prof. Gerhard Schulze-Pillot	1909–1910, 1913–1914, 1920–1921
Prof. Heinrich Aumund	1910–1911, 1914–1915
Prof. Christian Prinz	1911–1912
Prof. Rudolf Plank	1919–1920
Prof. Ludwig Noè	1921–1922

Uczelnia od początku miała prawo nadawania stopnia inżyniera dyplomowanego (Dipl.-Ing.), doktora inżyniera (Dr.-Ing.) oraz godności doktora inżyniera honoris causa, przyznawanej bez obrony dysertacji (Dr.-Ing. E. h., Dr.-Ing. Ehren halber). Pierwsze dysertacje doktorskie z zakresu elektrotechniki obroniły osoby spoza uczelni już w roku 1906:

- 16 czerwca 1906 roku Bruno Monasch obronił rozprawę *Über den Energieverlust im Dielektrikum von Kondensatoren und Kabeln*⁷,
- 30 listopada 1906 roku Arthur Geldemann obronił rozprawę *Über eine Methode zur Behandlung unsymmetrischer Kabelsysteme unter Berücksichtigung des konzentrischen, mit Bleimantel umpressten Zweileiter-Kabels als Beispiel*⁸.

Doktoraty uzyskiwali też sukcesywnie asystenci Instytutu Elektrotechnicznego. Na przykład wspomniany wyżej Gustav Lambertin obronił 18 lipca 1911 roku rozprawę na temat dwutaryfowego licznika na prąd stały zdalnie przelączalnego sygnałem przemiennoprądowym o częstotliwości 5 kHz nałożonym na napięcie robocze.

Wkrótce po uruchomieniu uczelni przystąpiono do jej rozbudowy i do uzupełniania wyposażenia. Powstały budynki Laboratorium Wytrzymałościowego (1909), Laboratorium Budownictwa Wodnego i Laboratorium Mechaniki Płynów (1912), rozbudowano Laboratorium Maszynowe (1913) oraz urządzono kreślarnie i pracownie na poddaszu Gmachu Głównego (1913). W Instytucie Elektrotechnicznym utworzono w 1908 roku Katedrę Techniki Światłnej i Telekomunikacji (czyż nie prorocze skojarzenie?), którą objął doc. dr W. Grix. Prowadził on badania z zakresu telegrafii bezprzewodowej i telekomunikacji. Te ostatnie obejmowały między innymi badania parametrów słuchawek telefonicznych, wzmacniaków i linii pupinizowanych, a także pomiary impedancji i tłumienności przewodów i aparatów oraz poziomu przesłuchów. Firma Siemens&Halske ufundowała wyposażenie laboratoryjne obejmujące zasilacze o częstotliwościach akustycznych, kabel telefoniczny o długości 1500 m, cewki pupinizujące,

⁷ O stratach energii w dielektryku kondensatorów i kabli.

⁸ O pewnej metodzie analizy niesymetrycznych układów kabli z uwzględnieniem przykładu współosiowych dwużyłowych kabli o powłoce olowianej.

mostki pomiarowe, wzorce indukcyjności, woltomierze lampowe, mierniki tłumienności i mierniki sprzężeń. Z czasem urządzono Laboratorium Akustyczne z komorą bezchową i wyposażeniem do pomiaru ciśnienia akustycznego metodą krążka Rayleigha.

Corocznie wydawane informatory uczelniane, zawierające statut, regulaminy, skład osobowy, programy studiów, tygodniowe rozkłady zajęć i kronikę wydarzeń z poprzedniego roku

Wyposażenie uczelni stale wzbogacały też dary od firm i osób prywatnych, odnotowywane w dorocznych informatorach uczelnianych *Programm für das Studienjahr...* Na przykład w wydawnictwie na rok 1912/1913 można przeczytać, że Instytut Elektrotechniczny otrzymał ostatnio kabel 200 kV do połączenia Laboratorium Wysokich Napięć z dużym audytorium, dwa dławiki 200 kV, wskaźnik napięcia na 75 kV, stanowisko wzorcowania liczników, aparaturę do urządzenia z lampą Moora, liczne plansze dydaktyczne oraz mały model transformatora trójfazowego, służący za... gilotynkę do cygar.

Po pierwszych 10 latach funkcjonowania uczelni liczba studentów znacznie się zwiększyła (ze 189 do 675 osób), liczba wolnych słuchaczy nie zmieniała się wyraźnie (ok. 55 osób), natomiast poważnie zmniejszyła się liczba gości (z 353 do 89). Ogólna liczba studiujących tylko w nielicznych semestrach przekraczała założony przy budowie uczelni poziom 1000 osób.

W różnych zestawieniach i opracowaniach historycznych spotyka się rozbieżne dane co do ogólnej liczby studiujących na politechnice i ich składu narodowościowego, a to z rozmaitych przyczyn. Po pierwsze, poza pełnoprawnymi studentami, których obowiązywały kryteria rekrutacji, zaliczenia oraz egzaminy i którzy mogli ubiegać się o dyplom, byli bowiem wolni słuchacze oraz goście, których jedne opracowania ujmują, a inne nie. Po drugie, przynależność państwowa studentów, co ewidencjonowano, nie była tożsama z ich narodowością. Po trzecie, nie odróżniano studentów, którzy w Gdańsku odbyli całe studia

i uzyskali dyplom, od studentów, którzy pojawili się przejściowo; immatrykulacja pozostawiała trwały ślad w aktach niezależnie od tego, jak długo student z niej korzystał. Co więcej, jeżeli studia się przedłużały, to student odnawiał immatrykulację, otrzymywał nowy numer matrykuły i był ponownie ujmowany w statystyce.

Lehrgegenstände	Hör- bzw. Zeichen- saal	Sommerhalbjahr	
		Vorträge	Übungen
Privatdozent Dr. Mollwo.			
Finanzwissenschaft	89 H.		
Handels- und Agrarpolitik (Praktische National- ökonomie I)	89 H.	Di 5-7	
Regierungsrat Korn.			
Das Bauwesen in Gesetz- gebung und Verwaltung	91 H.		
Fabrikgesetzgebung	91 H.	Di 6-8	
Abteilung III: Maschinen-Ingenieurwesen und Elektrotechnik.			
Professor Jahn.			
Eisenbahnmaschinenbau	44 H.	Do 9-11	Do 3-7
	85 H.	Fr 10-12	
Eisenbahnmaschinenbau (Lokomotivbau)	44 H.		
Eisenbahnbetrieb	44 H.	Mo 8-10	
Eisenbahnwerkstätten	44 H.	Mo 8-10	
Dampfkessel für Maschinen- bauer	91 H.	Mi 10-12	Di 4-7
Dampfkessel für Elektro- techniker	91 H.	Mi 10-12	
Enzyklopädie des Eisenbahn- maschinenwesens	44 H.	Sb 11-1	
Enzyklopädie der Arbeits- maschinen (für Abteilung II)	44 H.		
Professor Dr. Roessler.			
Elektrotechnik I	11 E.	Mi 10-12	
		Do 10-12	
Elektrotechnisches Labora- torium I	E.		Fr 3-7
Elektrotechnik II	11 E.		
Elektrotechnisches Labora- torium II und III	E.		Mo 8-5
Projektierung elektrischer Anlagen	E.	Di 8-10	Di 3-7
Desgl. für Maschinenbauer	E.	Di 8-10	
77			
Lehrgegenstände			
Hör- bzw. Zeichen- saal			
Sommerhalbjahr			
Vorträge			
Übungen			
Professor Dr. Roessler und Dr. Simons.			
Berechnung und Entwurf elektrischer Maschinen	E.	Fr 9-11	Do 3-7
Professor Schulze-Pillot.			
Maschinenelemente	44 H.	Mo 10-12	Di 3-7
	39 H.	Di 10-12	Do 4-8
Maschinenelemente für Abteilung IV	44 H.	Mo 10-12	Di 3-7
	39 H.	Di 10-12	
Kraft- und Arbeitsmaschinen mit Kreisrädern	44 H.	Do 10-12	Sb 10-2
	39 H.		
Desgl. für Abteilung IV		Do 10-12	Sb 10-2
Kraftanlagen und Energie- verteilung für Abteilung III		Mi 12-2	Do 2-4
Kraftanlagen und Energie- verteilung für Abteilung II	44 H.	Mi 12-2	Di 4-6
	39 H.		
Desgl. für Eisenbahnmaschi- nenbauer und Elektro- techniker		Mi 12-2	
Professor Tischbein.			
Einführung in den Maschin- bau für Abteilung III u. IV	87 H.	Mi 10-12	Mo 3-5
	79 H.		Mi 3-7
Einführung in den Maschin- bau für Abteilung I	87 H.		
	85 H.		
Desgl. für Abteilung II	87 H.	Mi 10-12	Mi 3-5
	85 H.		
Desgl. für Abteilung V	87 H.		
	85 H.		
Desgl. für Abteilung V (für die zu Ostern Eintretenden)	87 H.	Di 12-1	Mo 3-5
	85 H.		Mi 3-5
Enzyklopädie der Maschin- elemente	87 H.	Di 12-1	
Mechanische Technologie	87 H.		
Einführung in die Eisen- hüttenkunde	87 H.	Do 11-1	
Lasthebemaschinen	87 H.	Mo 8-10	Do 5-8
	79 H.	Di 9-10	
	u. 85		
Desgl. für Abteilung IV	87 H.	Mo 8-10	
		Di 9-10	
78			

Fragment planu studiów dla Wydziału III Maszynoznawstwa i Elektrotechniki (semestr letni 1907 roku)

Politechnikę w Gdańsku utworzono dla prowincji pruskich, a zwłaszcza dla Prus Zachodnich i prowincji poznańskiej, czyli ziem ówczesnego zaboru pruskiego. Odsetek studentów pochodzących spoza Rzeszy Niemieckiej nie mógł przekraczać 10%, ale za cudzoziemców nie byli uważani Polacy z zaboru pruskiego. Studenci musieli biegle znać język niemiecki, wobec czego wśród cudzoziemców było też wielu obywateli Austro-Węgier wywodzących się z różnych narodowości, nawet z najdalszych krańców monarchii.

W ciągu pierwszych 10 lat działalności politechniki, poprzedzających I wojnę światową, studia podjęło niespełna 30 studentów narodowości polskiej, na ogół na Wydziale Budownictwa i na Oddziale Mechanicznym Wydziału Maszynoznawstwa i Elektrotechniki. Jednocześnie było ich na uczelni zaledwie kilku, bywało, że nie wiedzieli o sobie nawzajem. Niemal wszyscy byli obywatelami wielonarodowego Królestwa Pruskiego, ich obecność była rzeczą naturalną, nie rzucała się w oczy i nie rodziła konfliktów.

Według niektórych źródeł już w roku 1907 lub 1908 Polacy założyli pierwszą niejawną organizację (Studenckie Kółko Politechniki Gdańskiej). Natomiast udokumentowane jest założenie 3 maja 1913 roku polskiej organizacji studenc-

kiej Związek Akademików Gdańskich (ZAG); jednym z członków założycieli był Bronisław Bukowski, przyszły profesor Politechniki Gdańskiej. Po przerwie wojennej organizacja została reaktywowana w grudniu 1918 roku (z udziałem około 30 członków) pod zmienioną nazwą Związek Akademików Gdańskich „Wisła”, a przez rektora zalegalizowana jako reprezentacja studentów Polaków.

<p style="text-align: center;">— 227 —</p> <p style="text-align: center;">109. Elektrische Bahnen.</p> <p style="text-align: center;">Dozent Dr. Grix.</p> <p>Wöchentlich 2 Stunden Vortrag und 4 Stunden Übungen. Einteilung in Gleichstrom-, Einphasen-Wechselstrom- und Drehstrombahnen, Verwendete Bahnsysteme und Spannungen, Stromzuführung, Stromabnehmer, Gleisanlagen, Oberbau, Stromrückleitung, elektrische Eigenschaften der Bahnmotoren, Geschwindigkeitsregulierung, Bremsen, Energieerückgewinnung, Hilfsapparate, Schaltungen, Konstruktion der Fahrschalter, Motoren, Wagen, Lokomotiven, Zugwiderstände und Kraftbedarf, Fahrpläne, Fahrplan, Leitungsanlage, Kraftwerk, Betriebsführung, ausgeführte Anlagen.</p> <p style="text-align: center;">110. Schwachstromtechnik.</p> <p style="text-align: center;">Dozent Dr. Grix.</p> <p>Wöchentlich 2 Stunden Vortrag im Winter. Telegraphie und Telephonie.</p> <p style="text-align: center;">III. Berechnung elektrischer Leitungsnetze.</p> <p style="text-align: center;">Dozent Dr. Grix.</p> <p>Wöchentlich 2 Stunden Vortrag im Sommer. Energieübertragung und Stromverteilung, Maßgebende Gesichtspunkte für die Dimensionierung von Verteilungsleitungen, Berechnung von offenen und geschlossenen Leitungen auf zulässigen Spannungs- bzw. Effektivverlust, Querschnittsberechnungen, Kupfervolumen bei konstanter Stromdichte, Kupferaufwand ein Minimum, Schwerpunktsprinzip, Graphische Methoden, Fiktive Länge, Schnittmethode, Strom- und Spannungsverteilung in Netzen, Schnittmethode, Superposition der Ströme und der Spannungsverluste, Knotenpunktmethode, Strommethode, Spannungsmethode, Transfiguration von Netzen, Reduktionsmethode, Berechnung auf Erwärmung, Berechnung auf Wirtschaftlichkeit, Dimensionierung, Speiseleitungen, Ausgleichsleitungen, Netzkontrolle, Netzregulierung, Beispiele, Montage der Leitungen.</p> <p style="text-align: right;">15*</p>	<p style="text-align: center;">— 228 —</p> <p style="text-align: center;">112 und 112 a. Elektromaschinenbau.</p> <p style="text-align: center;">Dozent Dipl.-Ing. Roth.</p> <p>Wöchentlich eine Stunde Vortrag, 4 Stunden Übungen im Winter für Maschinenbauer, 1 Stunde Vortrag für Elektrotechniker im Winter.</p> <p>Konstruktion und Herstellung der normalen Gleichstrom- und Wechselstrommaschinen und Transformatoren. Die Berücksichtigung der Gesichtspunkte geringer Erwärmung, guter Isolation, mechanischer Festigkeit und der Anpassung an Kraft- oder Arbeitsmaschinen. Rück- und Ausblick auf die Entwicklung des Elektromaschinenbaues.</p> <p style="text-align: center;">113 und 113 a. Elektrotechnische Meßkunde.</p> <p style="text-align: center;">Dozent Dipl.-Ing. Roth.</p> <p>Wöchentlich 2 Stunden Vortrag.</p> <p><i>Im Winter:</i> Instrumente, Strom-, Spannungs- und Widerstandsmessungen in Gleichstromkreisen, Messungen an Gleichstrommaschinen, Photometrie, Strom-, Spannungs- und Leistungsmessungen in Wechselstromkreisen, Messungen an Transformatoren, Wechselstrommaschinen und Asynchronmotoren, Elektrizitätszähler.</p> <p><i>Im Sommer:</i> Theorie und Ausführung der gebräuchlichen elektrischen Feinmessungen. Spezielle Maschinenmessungen.</p> <p style="text-align: center;">114. Apparate und Schalttafelbau.</p> <p style="text-align: center;">Dozent Dipl.-Ing. Roth.</p> <p>Wöchentlich 2 Stunden Vortrag und 4 Stunden Übungen im Winter.</p> <p>Konstruktionselemente, Versuche über Kontakte, Schalter, automatische Schalter, automatische Parallelschaltung und Spannungsregulierung von Wechselstromgeneratoren, Elektromagnete, Zellen-Schalter, Sicherungen, Anlaß und Regulierungswiderstände, Controller.</p> <p>Hochspannungsschalter und -Sicherungen, Blitz- und Überspannungsschutz. Schalttafelbau.</p>
---	---

Programy przedmiotów z informatora uczelnianego na rok 1912/1913

Zachowały się personalia trzech studentów narodowości polskiej studiujących przed I wojną światową na Oddziale Elektrotechnicznym: Czesław Rakowski (studia w latach 1905–1909), Edmund Pieczyński (1907–1910) oraz Alfons Hoffmann (1907–1911), który położył ogromne zasługi dla polskiej elektroenergetyki i dla polskośći Pomorza.

Alfons Hoffmann (*1885 †1963), pochodzący z Grudziądza, jako wyróżniający się, lecz niezamożny student, otrzymał cesarskie stypendium, ale na rok przed końcem studiów stracił je za działalność w polskim ruchu śpiewaczym, jako że był dyrygentem Koła Śpiewaczego „Lutnia”, działającego w Gdańsku od 1898 roku. Z pomocą przyszło mu wtedy polskie Towarzystwo Pomocy Naukowej dla Młodzieży Prus Zachodnich, z którego wsparcia korzystał już jako gimnazjalista. W semestrze zimowym 1911/1912 był jednym z zaledwie trzech absolwentów Wydziału III politechniki (Alfons Hoffmann z Grudziądza, Hans Horstmann ze Starogardu Gdańskiego i Franz Karpinski z Kolonii). Przez kilka lat po studiach pracował w przemyśle elektrotechnicznym (fabryka maszyn elektrycznych Garbe-Lahmeyer w Akwizgranie 1911–1913, biura centralne Siemens-Schuckert w Berlinie 1913–1914), utrzymując żywe kontakty z organizacjami polonijnymi. Podczas wojny pracował w małej elektrowni w Koronowie.

W 1918 roku wrócił do Gdańska i aktywnie pracował w Podkomisariacie Naczelnej Rady Ludowej w Gdańsku, zabiegając o korzystne dla Polski rozstrzygnięcia terytorialne aliantów i przygotowując polską administrację Pomorza. Sprawy wagi państwowej nie przeszkodziły mu wyreżyserować i wystawić siłami zespołu amatorskiego operę Moniuszki *Verbum nobile* w majową uroczystość 3 maja 1919 roku, zbiegającą się ze 100-leciem urodzin kompozytora (5 maja 1819). Od roku 1920 budował elektrownie wodne w Gródku i Żurze, zainicjował Wielki Program Gródka, czyli budowę połączonego systemu elektroenergetycznego Pomorza i Poznańskiego oraz przyległych powiatów b. Królestwa Kongresowego, elektryfikował Gdynię i jej port, budował jej elektrownię, wprowadzał pionierskie rozwiązania techniczne, w tym prace pod napięciem, a także promował korzystanie z energii elektrycznej poprzez produkcję sprzętu grzejnego oraz akcje propagandowe i szkoleniowe. Był jednym z pionierów elektryfikacji odrodzonej Polski. Został prezesem Stowarzyszenia Elektryków Polskich kadencji 1937/1938 zakończonej X Walnym Zgromadzeniem Członków SEP w Gdyni i na Bałtyku, w trzydniowym rejsie statkiem m/s „Piłsudski” do Sztokholmu. Na rok przed wojną został dyrektorem Spółki Śląskich Zakładów Elektrycznych „Ślązel”. Po roku 1945 kierował odbudową kilku elektrowni na Raduni, a po odsunięciu od tych prac ze względów politycznych wykładał na polskiej Politechnice Gdańskiej. Kilka miesięcy po październikowej odwilży roku 1956 został uhonorowany tytułem profesora i odznaczeniami państwowymi. Do ostatnich swoich dni pracował w jednostkach PAN – w Komitecie Gospodarki Wodnej i w Komitecie Elektryfikacji Polski.

Abteilung III :

Sommerhalbjahr 1911.

Fritz Pflugmacher aus St. Goarshausen
Alexander v. Kruse aus Rußland
William Katzsche aus Leipzig
Ernst Roßbeck aus Cöln
Rudolf Fichtner aus Grimmel
Kurt Lange aus Posen
Gerhard Petran aus Michelsdorf
Hans Runge aus Danzig

Winterhalbjahr 1911/12.

Alfons Hoffmann aus Graudenz
Hans Horstmann aus Preuß. Stargard
Franz Karpinski aus Köln a. Rh.

Wykaz dyplomów na Wydziale III Maszynoznawstwa i Elektrotechniki wydanych w semestrze letnim 1911 i semestrze zimowym 1911/1912 (z informatora uczelnianego na rok 1912/1913)

Mobilizacja ogłoszona latem 1914 roku, po wybuchu I wojny światowej, spowodowała znaczący ubytek młodszych wiekiem wykładowców i dziesięciokrotny spadek liczby studiujących. Po wakacjach 1914 roku na uczelnię wróciło zaledwie 67 studentów i 8 wolnych słuchaczy. Podczas wojny budynki uczelni nie doznały żadnych zniszczeń, ale tok pracy był zakłócany przez brak opału i energii elektrycznej oraz przez urządzenie w lutym 1916 roku w części Gmachu Głównego szpitala wojennego, funkcjonującego do końca 1918 roku. Dla rannych oficerów organizowano różne kursy angażujące wykładowców politechniki.

W roku 1917 po raz kolejny zmieniono statut uczelni. Znikło pojęcie profesorów etatowych, pojawili się profesorowie zwyczajni i nadzwyczajni. Po abdykacji cesarza Wilhelma II (9 listopada 1918) i upadku monarchii pruskiej w do-

kumentach i pieczęciach uczelni usunięto przymiotnik *Königliche*. Na niecałe trzy lata nadzór nad uczelnią przejęła Komisja Państw Sprzymierzonych, zwycięzców I wojny światowej. Po zakończeniu wojny liczba studentów szybko wróciła do dawnego poziomu. Rok akademicki 1919/1920 rozpoczynało już 833 studentów. Do końca roku akademickiego 1920/1921 dyplomy politechniki uzyskało 908 absolwentów, w tym 167 na Wydziale III Maszynoznawstwa i Elektrotechniki.

Lata 1921–1945 – od Politechniki Wolnego Miasta Gdańska do upadku

Na mocy traktatu wersalskiego Gdańsk z Sopotem i otaczającym je terenem odłączono od Niemiec i 15 listopada 1920 roku utworzono Wolne Miasto Gdańsk (WMG), a 28 lipca 1921 roku decyzją Międzysojuszniczej Komisji Podziału Mienia politechnika oficjalnie została podporządkowana Senatowi WMG i odtąd nosiła nazwę Die Technische Hochschule der Freien Stadt Danzig.

Na nic zdały się kilkuletnie wcześniejsze i późniejsze zabiegi o przyznanie uczelni Polsce i wysuwane przy tym argumenty. Po pierwsze, politechnika w Gdańsku została zbudowana między innymi za pieniądze milionów podatników narodowości polskiej mieszkających na terenie zaboru pruskiego o ogólnej liczbie ludności ponad 11 mln. Po drugie, na każdą z polskich politechnik (Lwów, Warszawa) przypadało po kilkanaście milionów polskich obywateli, a na politechnikę w Gdańsku przypadałoby zaledwie 0,3 mln mieszkańców WMG.

Na nic zdały się postanowienia umów polsko-gdańskich z 27 lipca 1921 roku, iż „zapewni się równe traktowanie słuchaczy narodowości polskiej” bez jakichkolwiek limitów przyjęć, czy z 18 września 1933 roku, iż polscy studenci będą traktowani „na równi ze studentami obywatelstwa gdańskiego narodowości niemieckiej”.

Politechnika w Gdańsku stała się kością niezgody, podobnie jak miasto Gdańsk. Poza obywatelami WMG, Polski i Niemiec byli nieliczni studenci z innych krajów, ale sprawą kluczową stały się relacje między studentami narodowości polskiej i studentami narodowości niemieckiej. Studenci polscy domagali się respektowania ich równych praw w Wolnym Mieście, gwarantowanych umowami międzynarodowymi, a studenci niemieccy z upływem lat coraz wyraźniej uzurpowali sobie wyłączne prawa do politechniki i do Gdańska. Mieli na to milczące, a później nawet otwarte przyzwolenie niektórych profesorów i władz administracyjnych. Dość przypomnieć, że jeszcze przed proklamowaniem WMG, w latach 1919–1920, rektor F. W. Otto Schulze (*1868 †1941) starał się ograniczać rekrutację studentów Polaków i wydał broszurę *Aufruf zum Studium in Danzig*⁹, rozpoczynającą się od wezwania: „*Deutsche Studenten, studiert in Danzig! Deutsche Väter, sendet eure Söhne nach Danzig*”¹⁰ i kończącą się sloganami o wiecznie niemieckim Gdańsku.

Władze WMG musiały przystać na pewne ustępstwa, ale od początku usilnie zabiegały, aby wakujące katedry obsadzać wyłącznie Niemcami zapraszonymi z niemieckich uczelni i aby liczebnie wyraźnie przeważali studenci narodowości niemieckiej. Gdyby przeważał udział studentów polskich, wtedy

⁹ Wezwanie do studiów w Gdańsku.

¹⁰ Niemieccy studenci, studiujcie w Gdańsku! Niemieccy ojcowie, wysyłajcie synów do Gdańska!

uczelnia musiałaby wprowadzić język polski jako drugi język wykładowy. Taka perspektywa była dla Niemców nie do przyjęcia, wobec czego prowadzili intensywną rekrutację na terenie Rzeszy, a ponadto zachęcali studentów uczelni niemieckich do spędzenia dwóch semestrów w Gdańsku (*Ostsemester*).

Z drugiej strony politechnika w Gdańsku przyciągała Polaków, którym przecież zagwarantowano równe prawa z obywatelami WMG. Przyciągała wysokim poziomem i przyciągała Wydziałem Budowy Okrętów, którego nie było na polskich politechnikach, a właśnie powstawała polska flota handlowa, polska marynarka wojenna i budowano port w Gdyni. Studentów z Pomorza przyciągała też bliskim położeniem i wcześniejszym powiązaniem z czasów zaboru pruskiego. Nadawany w gdańskiej uczelni tytuł inżyniera dyplomowanego był w Polsce uznawany bez nostryfikacji. Ze strony polskich władz i różnych stowarzyszeń oraz Marynarki Wojennej padały zachęty, oferowano stypendia i inną pomoc, jakże potrzebną, bo studia w Gdańsku kosztowały w przybliżeniu dwukrotnie więcej niż studia na terenie Polski. W roku 1930 powstało nawet Towarzystwo Pomocy Studentom Polakom Politechniki Gdańskiej pod protektoratem ministra E. Kwiatkowskiego.

W roku akademickim 1922/1923 na ogólną liczbę 1950 studentów politechniki było 595 Polaków. W kolejnych latach międzywojennych liczba ich oscylowała na ogół między 300 a 400, w wielu semestrach stanowili 25–30% ogólnej liczby studentów. Byli widoczni, mieli dom akademicki w dawnych koszarach telegrafistów we Wrzeszczu (Heeresanger 11, obecnie al. Legionów), w którym większość mieszkała, mieli swoje korporacje i inne organizacje. Według publikowanych niekompletnych danych spośród około 110 Polaków, którzy rozpoczęli studia w Instytucie Elektrotechnicznym w okresie międzywojennym, aż 27 uczyniło to w roku 1922. Również młodzież niemiecka licznie wtedy napłynęła. W obu semestrach roku akademickiego 1922/1923 ogólna liczba studentów w Instytucie Elektrotechnicznym wynosiła 318, a nie przekraczała 185 w kilku poprzednich semestrach.

Organizacją o charakterze samopomocy studenckiej, zrzeszającą ogół studentów gdańskich, niezależnie od narodowości, było zrzeszenie Allgemeine Studentenschaft, w którym Polacy stanowili niewielką grupę, bez udziału we władzach, chociaż się tego domagali. Kiedy w listopadzie 1921 roku przewagą głosów niemieckich uchwalono zmianę nazwy i przystąpienie do organizacji Deutsche Studentenschaft, Polacy odpowiedzieli gremialnym wystąpieniem. Mogli należeć do Powszechnego Związku Studentów, ale nie do Niemieckiego Związku Studentów. Organizacja ta wkrótce weszła do związku ogólnoniemieckiego Reichsdeutsche Studentenschaft i z czasem zaczęła przejmować nacjonalistyczną ideologię, kult siły, militarizmu i uniformizmu. Natomiast jako reprezentacja ogółu studentów Polaków, uznana przez władze uczelni, powstało w 1921 roku Zrzeszenie Studentów Polaków Politechniki Gdańskiej „Bratnia Pomoc” (potocznie Bratniak).

Chłodne stosunki między Polakami a Niemcami zepsuły się zupełnie w roku 1923, kiedy organizacja Deutsche Studentenschaft an der TH Danzig przyjęła uchwałę, iż studenci Polacy nie są godni żądania i dawania satysfakcji honorowej. W pierwszych latach II Rzeczypospolitej młodzi Polacy, uważający się poniekąd za spadkobierców rycerskich tradycji I Rzeczypospolitej, odebrali tę uchwałę jako prowokacyjnie obraźliwą. Zasady kodeksu honorowego, obecnie niemal zapomniane, były wtedy traktowane z wielką powagą. Przez wiele następnych lat Bratnia Pomoc bezskutecznie domagała się anulowania uchwały,

uzależniając od tego jakiegokolwiek porozumienia i przywrócić normalnych stosunków między studentami polskimi a niemieckimi. Studenci polscy i niemieccy żyli obok siebie, nie utrzymując kontaktów towarzyskich ani naukowych. Pozdrawiali się tylko na terenie uczelni i bez podawania ręki, na wykładach byli jedną grupą słuchaczy, ale raczej tworzyli oddzielne grupy laboratoryjne, a od 1934 roku mieli osobne kreślarnie.

Bez zgody rektora teren uczelni był niedostępny dla umundurowanych policjantów i wojskowych. Aliści Witold Jan Urbanowicz, przyszły profesor Politechniki Gdańskiej, jesienią 1928 roku w mundurze polskiej marynarki wojennej przyszedł do kancelarii uczelni w Gmachu Głównym dowiedzieć się, że właśnie został przyjęty na studia. Polacy byli zachwyceni, a Niemcy tak osłupiali, że nikt mu nie zwrócił uwagi. To przykład czupurnego zachowania Polaków, chociaż incydent banalny w porównaniu z tym, co umundurowani bojówkarze niemieccy w tym samym miejscu czynili 10 lat później.

W sierpniu 1922 roku, w rok po przejęciu politechniki przez Senat WMG, wprowadzono nowy regulamin studiów i nowy statut uczelni, w tym nową strukturę organizacyjną (tabl. 4 i 5). Kolejne zmiany statutu uczelni wprowadzono 1 października 1932 roku, 13 października 1933 roku (kiedy ustanowiono funkcję Führera uczelni) oraz 29 kwietnia 1941 roku. Zmiany struktury organizacyjnej, w tym nazw wydziałów i oddziałów, są podane w tabl. 5. Z końcem roku 1928 politechnika otrzymała prawo nadawania stopnia naukowego doktora nauk technicznych (Dr. rer. techn.), a od roku akademickiego 1934/35 również stopnia doktora filozofii (Dr. phil.).

Tablica 4. Struktura organizacyjna Politechniki Wolnego Miasta Gdańska (od roku 1922)

Wydziały	Oddziały
Wydział I Nauk Ogólnych (od roku 1941 zmiany)	Oddział Humanistyczny (kształcący nauczycieli szkół średnich)
	Oddział Matematyczno-Fizyczny
	Oddział Chemiczny (+ Studium Rolnicze od 1925/26)
Wydział II Budownictwa	Oddział Architektury
	Oddział Inżynierii Budowlanej
Wydział III Budowy Maszyn, Budowy Okrętów i Elektrotechniki (od 1926 Wydział III Budowy Maszyn, Elektrotechniki oraz Techniki Okrętowej i Lotniczej, od 1938 Wydział III Maszynoznawstwa)	Oddział Budowy Maszyn
	Oddział Elektrotechniki
	Oddział Budowy Okrętów (od 1926 Oddział Techniki Okrętowej i Lotniczej)
Ewolucję struktury organizacyjnej dokładniej przedstawia wersja niemieckojęzyczna (tabl. 5).	

Kiedy władze WMG przejmowały politechnikę, w Instytucie Elektrotechnicznym był jeden profesor zwyczajny (G. Roessler) i dwaj profesorowie nadzwyczajni (W. Grix i H. Roth), wszyscy trzej związani z uczelnią od wielu lat. W roku 1928 – ze względu na wprowadzenie dla elektryków osobnych wykładów

z techniki wysokich napięć, aparatów elektrycznych i elektrotechniki okrętowej – utworzono drugie stanowisko profesora zwyczajnego. Podział wykładanych przedmiotów między dwóch profesorów zwyczajnych przedstawiał się od tego czasu następująco:

- elektrotechnika teoretyczna i miernictwo elektryczne,
- maszyny elektryczne, technika wysokich napięć oraz łączniki i zabezpieczenia.

Tablica 5. Ewolucja struktury organizacyjnej Politechniki Wolnego Miasta Gdańska (wersja niemieckojęzyczna)

Fakultät	Abteilung
Fakultät I für Allgemeine Wissenschaften	Abteilung für Geisteswissenschaften
	Abteilung für Mathematik und Physik
	Abteilung für Chemie (+ Landwirtschaftliche Studium ab 1925/26)
ab 1941 Fakultät I für Naturwissenschaften und Ergänzungsfächer	Abteilung für Mathematik und Physik
	Abteilung für Chemie
	Abteilung für nichtnaturwissenschaftliche Ergänzungsfächer
Fakultät II für Bauwesen	Abteilung für Architektur
	Abteilung für Bauingenieurwesen
Fakultät III für Maschinen-, Schiffs- und Elektrotechnik	Abteilung für Maschinentechnik
	Abteilung für Schiffstechnik
	Abteilung für Elektrotechnik
ab 1926/27 Fakultät III für Maschinenbau, Elektrotechnik, Schiffs- und Flugtechnik	Abteilung für Maschinenbau
	Abteilung für Elektrotechnik
	Abteilung für Schiffs- und Flugtechnik
ab 1938/39 Fakultät III für Maschinenwesen	Abteilung für Maschinenbau
	Abteilung für Elektrotechnik
	Abteilung für Schiffs- und Flugtechnik

Z kolei dwaj profesorowie nadzwyczajni prowadzili wykłady odpowiednio z następujących przedmiotów:

- sieci i urządzenia elektryczne, łącznie z trakcją elektryczną,
- technika łączności, oświetlenie i instalacje elektryczne.

Od początku lat trzydziestych studenci Oddziału Elektrotechniki po drugim roku studiów obierali jeden z dwóch kierunków: silnopiękowy (*Fachrichtung Starkstromtechnik*) lub słabopiękowy (*Fachrichtung Schwachstromtechnik*).

b) Abteilung für Elektrotechnik.

Ordentliche Professoren:

- *Karl Rüpfmüller — Elektrotechnik (E.) Tel. 429 71, L., Pomm.
Chaussee 2, Tel. 428 10
- *Dipl.-Ing. Heinrich Roth — Projektierung
elektrischer Anlagen einschl. Bahnen . . . (E.) Tel. 429 47, L., Jäschken-
taler Weg 5
- *Dr.-Ing. Walter Seiz — Elektromaschinen-
bau (E.) Tel. 429 79, Ul., Kron-
prinzenallee 18c,
Tel. 455 76

Außerordentlicher Professor:

- *Dr. Waldemar Griß — Fernmeldetechnik,
Lichttechnik (E.) Tel. 429 46, L., Blumen-
straße 7

Besonderer Lehrauftrag:

- Dr. Erich Eppich, Oberpostlat — Aufbau
und Betriebstechnik des öffentlichen Fern-
meldewesens L., Heiligenbrunner Weg 21,
Tel. 416 85

Assistenten:

- Dipl.-Ing. Walter Fouquet (o. Professor
Dr.-Ing. Seiz) L., Am Heiligenbrunn 10
- Dipl.-Ing. Hans Jordan (o. Professor Dr.-
Ing. Seiz) L., Gustav-Radde-Weg 3
- Dipl.-Ing. Erich Rath (o. Prof. Rüpfmüller) 3., Danziger Straße 158
- Dipl.-Ing. Helmut Schwicker (o. Prof. Roth) L., Althoffsweg 13 b
- Dipl.-Ing. Hellmut Wermann (o. Professor
Rüpfmüller) L., Hochschulweg 8

Kadra Oddziału Elektrotechniki w roku akademickim 1932/1933

b) Abteilung für Elektrotechnik.

Abteilungsleiter: Prof. Dr.-Ing. Schwentnhagen.

Ordentliche Professoren:

- *Dipl.-Ing. Heinrich Roth — Projektierung
elektrischer Anlagen einschl. Bahnen . . . (E. 26) Tel. 429 47,
L., Jäschken-
taler Weg 5
- *Dr.-Ing. habil. Hans Schwentnhagen —
Elektrotechnik (E. 47) Tel. 429 71,
L., Blumenstraße 8,
Tel. 415 13
- *Dr.-Ing. Walter Seiz — Elektromaschinen-
bau (E. 45) Tel. 429 79,
Ul., Kronprinzenallee 18c,
Tel. 455 76

Mit der Abhaltung von Vorlesungen beauftragt:

- Postlat Dipl.-Ing. Hans Schönfeld —
Fernmeldetechnik (E. 25) Tel. 429 46,
Ul., Pelonker Straße 23,
Tel. 455 55

Kadra Oddziału Elektrotechniki w roku akademickim 1938/1939

Stosunki polsko-gdańskie, w miarę poprawne w latach dwudziestych, zmieniły się zasadniczo po dojściu Hitlera do władzy w Niemczech w roku 1933 i zwycięstwie NSDAP w wyborach do parlamentu WMG. Już wcześniej bojówki hitlerowskie korzystały z tego, że – w odróżnieniu od Republiki Weimarskiej – w Wolnym Mieście Gdańsku nie wprowadzono zakazu ich działania. W 1930 roku szefem okręgu (Gauleiter) NSDAP na terenie WMG został Albert Forster, który wzmocnił swoją pozycję po 1933 roku, a od 1938 roku przejął pełnię władzy.

W 1934 roku rektorem politechniki został mianowany matematyk prof. Ernst Pohlhausen (*1890 †1964), profesor zwyczajny od 1926 roku, w czasie I wojny światowej pilot myśliwski w eskadrze dowodzonej przez Hermanna Göringa, członek hitlerowskiej formacji SA, członek NSDAP od 1933 roku.

Starsi profesorowie odnosili się z rezerwą, a niektórzy nawet krytycznie i kpiąco, do ideologii nazistowskiej, podczas gdy wielu młodszych profesorów i większość asystentów utożsamiała się z nią. Nie zważając na skutki dla nauki i dydaktyki, z grona profesorskiego zaczęto przenosić na emeryturę albo na uczelnie w głębi Rzeszy bądź po prostu zwalniać osoby, których poglądy albo pochodzenie budziły zastrzeżenia (Albert Carsten i Alfred Wohl już w 1933, Julius Sommer, Eugen Doeinck, Karl Jellinek i Hans von Wartenberg w 1937). Szykany objęły nawet profesorów wykładających od 1904 roku, jak Albert Carsten i Julius Sommer. Projektant i budowniczy uczelni, tajny radca stanu (Geh. Regierungsrat) prof. A. Carsten za żydowskie pochodzenie został wysłany w roku 1933 na emeryturę, a w roku 1942 zesłany do obozu w czeskim Terezynie, gdzie wkrótce zmarł.

Tablica 6. Kierownicy Oddziału Elektrotechniki (Abteilungsvorsteher)

Prof. Gustav Roessler	1922–1923
Prof. Georg Mangold	1923–1924, 1933–1934
Prof. Richard Woernle	1924–1925
Prof. Walther Fischer	1925–1926
Prof. Heinrich Roth	1926–1927
Prof. Ernst Schmidt	1927–1928
Prof. Adolf Rubin	1928–1929
Prof. Henry Behrens	1929–1930
Prof. Karl Küpfmüller	1930–1931
Prof. Gerhard Schulze-Pillot	1931–1932
Prof. Walter Seiz	1932–1933
Prof. Otto Cranz	1934–1935
Prof. Friedrich Neesen	1935–1937
Prof. Hans Schwenkhagen	1937–1939

Od kiedy wnioski o nominacje na stanowiska docentów i profesorów zaczął opiniować Narodowosocjalistyczny Związek Docentów działający przy kierownictwie NSDAP, uczelnia odczuła skutki bezpośredniego zarządzania nauką przez partię. Również w Instytucie Elektrotechnicznym po zwolnieniu katedry przez zasłużonego uczonego obejmował ją zdeklarowany hitlerowiec i polakożerca, np. :

- po odejściu prof. dra Karla Küpfmüllera (*1897 †1977), kierownika Katedry Elektrotechniki, objął ją w 1935 roku prof. dr Hans Schwenkhagen (*1900

†1959), w latach 1919/1920 członek paramilitarnej organizacji Bund der Frontsoldaten Stahlhelm, od 1934 roku członek SA, od 1936 roku członek NSDAP;

- po odejściu prof. dra Waldemara Grix, kierownika Katedry Teletechniki, objął ją w 1938 roku radca pocztowy (Postrat) inż. dypl. Wilhelm Hans Schönfeld (*1903 †1978), członek SA w 1933 roku, członek SS od 1934 roku;
- wykłady z elektroniki technicznej objął w 1938 roku prof. dr hab. Werner Kluge (*1902 †?), członek SA od 1933 roku, członek NSDAP od 1937 roku.

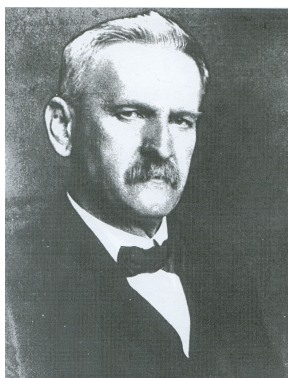
Co gorliwsi, np. na Wydziale III prof. Hans Schwenkhagen i prof. Friedrich Wilhelm Waltking, wykłady prowadzili w mundurze hitlerowskim i rozpoczynali je okrzykiem „Heil Hitler!”. Zdarzały się w treści wykładów polityczne aluzje, a jedna z nich wywołała nawet incydent dyplomatyczny, protest Komisarza Generalnego RP w Gdańsku. Stało się to po wykładzie w dniu 12 października 1937 roku prof. H. Schwenkhagena, który objaśniając na tablicy problem techniczny, powiedział: „*Hier legen wir eine Grenze, die ganz willkürlich ist, so wie der polnische Korridor*”¹¹.

Powojenna polska Politechnika Gdańska pamiętała o każdym z osobna. Przyznała w roku 1994 doktorat honoris causa prof. Adolfowi Butenandtowi, wykładającemu w jej murach w latach 1933–1936, laureatowi Nagrody Nobla w dziedzinie chemii w roku 1939. Kiedy w latach sześćdziesiątych zaszczytami został uhonorowany w Niemczech prof. H. Schwenkhagen, protestowała, przypominając jego przeszłość.

Niezależnie od politycznych zawirowań w okresie międzywojennym politechnika nadal reprezentowała wysoki poziom. Wspomniany biochemik prof. Adolf Butenandt otrzymał Nagrodę Nobla za prace prowadzone między innymi w laboratoriach gdańskiej uczelni. O randze gdańskich profesorów świadczyło między innymi to, skąd przychodzili i dokąd odchodzili. Prof. A. Butenandt został zaproszony przez Senat WMG z Uniwersytetu w Getyndze, a odszedł po trzech latach, bo od Maxa Plancka otrzymał propozycję kierowania Instytutem Biochemii im. Cesarza Wilhelma w Berlinie (Kaiser Wilhelm-Institut für Biochemie, przemianowany po II wojnie światowej na Max-Planck-Institut für Biochemie).

Prof. Karl Küpfmüller

Prof. Julius Sommer

Prof. Alfred Wohl

¹¹ „Tutaj prowadzimy granicę, całkiem arbitralną, jak polski korytarz” (oddzielający Rzeszę od Wolnego Miasta Gdańska i Prus Wschodnich).

Prof. Karl Kūpfmüller z Instytutu Elektrotechnicznego, zajmujący się elektro-techniką teoretyczną, telekomunikacją, miernictwem elektrycznym, teorią regu- lacji i teorią systemów, trafił na politechnikę w Gdańsku ze stanowiska kierowni- ka centralnego laboratorium firmy Siemens&Halske, a odszedł z Gdańska na stanowisko profesora Politechniki Berlińskiej, po czym wkrótce (1941) został dyrektorem centralnego biura rozwojowego firmy Siemens&Halske. W okresie powojennym był profesorem politechnik w Stuttgarcie i w Darmstadt, doradcą znanych firm i prezesem VDE. Do najważniejszych jego opracowań należą dwie fundamentalne monografie: *Einführung in die theoretische Elektrotechnik* oraz *Die Systemtheorie der elektrischen Nachrichtentechnik*. Od roku 1984 co cztery lata Kongres VDE przyznaje wielce cenioną nagrodę Karl-Kūpfmüller-Preis za wybitny wkład w rozwój teletechniki i informatyki. Czterdzieści lat po dyplomie prof. Jan Piasecki tak wspominał swego nauczyciela: „O Kūpfmüllerze mówiło się, że zna całą elektrotechnikę; dziś nikt w pojedynkę nie jest w stanie jej oga- rnąć”.

W tych trudnych latach międzywojennych w każdym semestrze studiowało w Gdańsku kilkuset Polaków. Szczególnie wielu było na Wydziale III Mecha- niczno-Elektrycznym (tabl. 7), np. z początkiem roku akademickiego 1938/1939 stanowili około 40% studentów Wydziału. Spośród polskich kół naukowych na politechnice Koło Mechaników i Elektrotechników Studentów Polaków Politechniki Gdańskiej, utworzone w 1923 roku, było kołem najliczniejszym i najstar- szym (wcześniejsze organizacje studentów Polaków nie były kołami naukowymi). Powstało z przekształcenia dawniej utworzonego Koła Mechaników – Studentów Politechniki Gdańskiej. Koło miało trzy sekcje: lotniczo-samochodową, elektro- techniczną i radiotechniczną. Stawiało sobie za cel wszechstronną pomoc w studiach, zwłaszcza organizowanie praktyk zawodowych, wycieczek tech- nicznych, odczytów i projekcji filmów, prowadzenie własnej biblioteki oraz za- chęcanie studentów do opracowywania skryptów. Koło utworzyło pierwszą na politechnice Komisję Skryptową.

Tablica 7. Przykładowe dane dotyczące studentów Polaków z Oddziału Elektrotechniki

Rok aka- demicki	Liczba studentów Polaków				
	zgłaszają- cych się na studia	przyjętych na studia	przed egza- minem pół- dyplomowym	po egzaminie półdyplomo- wym	uzyskujących dyplom
1930/31	•	•	•	•	4
1931/32	12	12	46	12	•
1932/33	10	10	51	15	•

Kandydatów na studia przyjmowano bez egzaminu wstępnego, według kolejności zgłoszeń, ale warunkiem przyjęcia na Wydział III, w skład którego wchodził Oddział Elektrotechniki, była 6-miesięczna nieprzerwana praktyka warsztatowa z zakresu ślusarstwa i obróbki metali. Ponadto w toku studiów obowiązywało 6 miesięcy praktyki ciągłej bądź odbytej podczas wakacji w od- cinkach nie krótszych niż dwumiesięczne. Nieoceniona była pomoc koła nau- kowego w organizowaniu tych praktyk.

Do roku 1939 studiowało w Gdańsku około 1200 Polaków, z czego około 250 ukończyło studia i otrzymało dyplom. Liczni Polacy kończący w Wolnym Mieście Gdańsku studia z zakresu elektrotechniki wyróżniali się w zawodzie i bezpośrednio po studiach, i w powojennej Polsce. Kazimierz Bieliński (studia 1919–1924) został dyrektorem Miejskich Zakładów Elektrycznych w Gdyni i pierwszym prezesem Oddziału Wybrzeża Morskiego SEP w Gdyni (1932), rozstrzelany po wejściu Niemców w 1939. Profesorami zostali Jerzy Julian Kryński (1922–1935), Stefan Lebson (1926–1932), Zbigniew Orzeszkowski (1937–1939), Jan Tadeusz Piasecki (1922–1931), Mieczysław Rodkiewicz (1922–1929), Edmund Romer (1922–1927), Jan Trojak (1935–1939) i Józef Węglarz (1922–1929), wykładowcami akademickimi byli Leonard Garbolewski (1928–1938 absolutorium), Henryk Hadrian (1927–1935) i Aleksander Straszewski (1932–1934). Wieloletnim redaktorem naczelnym miesięcznika „Gospodarka Paliwami i Energią” był Józef Michejda (1922–1928), od dyplomu związany z elektrowniami śląskimi. Do uznanych ekspertów w zakresie projektowania i budowy urządzeń elektrycznych oraz autorów książek i artykułów z tej dziedziny należeli: Tadeusz Bratkowski (1931–1936), Zygfryd Jung (1919–1923) i Roman Szalek (1925–1930).

BRATNIA POMOC ZSPPG
Referat Prasy i Propagandy

Gdańsk-Wocessca, dn. 9 grudnia 1936 r.

Studij w Gdańsku

Politechnika Gdańska — Warunki przyjęcia i Studiów

*„BRATNIA POMOC”, Zrzeszenie Studentów Polaków Politechniki Gdańskiej, komunikuje natu-
rystom, że wpisy na wszystkie wydziały Politechniki Gdańskiej odbywają się w roku dwukrotnie:
w semestrze zimowym i w semestrze letnim. Na semestr zimowy zapisy trwają do dnia 1 histo-
pada, na semestr letni do 15 kwietnia.*

Na Politechnice Gdańskiej są następujące fakultety:

I. OGÓLNY z wydziałami: a) ogólnym — skróci uniwersytetu z przedmiotami z dziedziny pra-
wa, ekonomii, historii, języków i psychologii,
b) matematyczno-fizycznym,
c) chemicznym,

II. BUDOWLANY z wydz. a) architektury,
b) inżynierii lądowej i wodnej,

III. BUDOWY MASZYN, ELEKTROTECHNIKI i OKRETOWO-LOTNICZY z wydziałami: a) budowy maszyn,
b) elektrotechnicznym,
c) okrętowo-lotniczym z następującymi kierunkami specjalizacji:
1. budowy kadłubów okrętowych,
2. budowy maszyn okrętowych,
3. elektrotechniki okrętowej,
4. lotniczy.

Nagłówek odezwy Bratniaka zachęcającej do podejmowania studiów w Gdańsku

Dla Polaków nie było zajęcia ani widoków kariery akademickiej na ówczesnej politechnice. W roku 1934 Komisarz Generalny RP bezskutecznie zabiegał w Senacie WMG o asystenturę dla dwóch Polaków kończących studia w zakresie elektrotechniki: Andrzeja Nehrebeckiego (w katedrze prof. K. Kūpfmüllera) i Jerzego Juliana Kryńskiego (w katedrze prof. W. Seiza). Inżynier narodowości polskiej nie wzbudzał zaufania Niemców; przekonał się o tym wyżej wspomniany Józef Michejda, kiedy w roku 1933 został mianowany kierownikiem elektrowni chorzowskiej, co wywołało napastliwe artykuły w lokalnej gazecie „Ober-schlesischer Kurier”.

Od początku lat trzydziestych z roku na rok nasilały się demonstracje i inne antypolskie akcje w Gdańsku, w tym hałaśliwe przemarsze przed polskim Domem Akademickim. Zajadle atakowano, początkowo tylko słownie, obecność

w WMG polskich organizacji paramilitarnych. Trzydniowa impreza pod nazwą „Dzień polityczny Zrzeszenia Studentów Niemieckich w Gdańsku” (11–13 czerwca 1937) stała się okazją do krzykliwych przemówień A. Forstera i innych dygnitarzy partyjnych pod hasłem „*Zurück zum Reich*”¹².

Eskalacja antypolskich ekscesów nastąpiła w lutym 1939 roku. Przy wejściu do uczęszczanej przez studentów kawiarni „Langfuhr” studenci niemieccy umieścili 11 lutego 1939 roku wywieszkę „*Hunden und Polen ist der Zutritt verboten*”¹³. Wkrótce potem w salach wykładowych próbowali wymusić getto ławkowe napisami „*Für Polen und Juden Plätze hinten*”¹⁴.

W odpowiedzi Polacy zebrali się 14 lutego na wiecu i uchwalili rezolucję wzywającą rząd i społeczeństwo Rzeczypospolitej do obrony zagrożonych praw w Gdańsku. Zareagowali „koledzy” z uczelnianej ławy. Bojówki hitlerowskie, złożone głównie z niemieckich studentów, w dniach 25–27 lutego usuwały Polaków z uczelni przy milczącym przyzwoleniu rektora i części kadry. Stosowały brutalną przemoc, złośliwie niszczyły w kreślarniach owoce wielomiesięcznej pracy dyplomantów. Zareagowały też władze uczelni i 27 lutego wydały pięciu członków Zarządu Bratniej Pomocy obwinionych o zorganizowanie wiecu. Tygodniami trwały pozorowane, z góry skazane na niepowodzenie pertraktacje, zmierzające do umożliwienia 420 studentom Polakom kontynuowania studiów w Gdańsku. W końcu Zarząd Bratniej Pomocy w porozumieniu z polskim MSZ zakazał Polakom kontynuowania studiów w Gdańsku. W rezultacie na kilka miesięcy przed wybuchem wojny studenci polscy już w zajęciach nie mogli uczestniczyć. Niemniej jednak w porozumieniu z władzami polskimi grupa około 20 osób zajmowała Dom Akademicki jeszcze latem 1939 roku, aby świadczyć o obecności polskich akademików w Gdańsku i strzec dobytku oraz akt organizacji studenckich.

Pierwszego września 1939 roku, w dniu wybuchu wojny, Gdańsk oficjalnie włączono do Rzeszy, jako stolicę nowo utworzonej prowincji Danzig-Westpreussen. Politechnika *de facto* przestała być uczelnią Wolnego Miasta Gdańska, ale formalnie dopiero w 1941 roku nadano jej status uczelni Rzeszy Niemieckiej. Ustanowiono wtedy trzy wydziały (tabl. 5) i wprowadzono nowy statut uczelni. Zaostrzono rygory administracyjne, zmieniono zasady promocji doktorskiej, wprowadzono kryteria rasowe przy rekrutacji przy jednoczesnym złagodzeniu niektórych wymagań stawianych kandydatom na studia. Przeciwny tym zmianom rektor Ernst Pohlhausen był zmuszony ustąpić, zastąpił go dożyłczykasowy prorektor, prof. Egon Martyrer (*1906 †1975).

Zmobilizowano większość studentów i młodzieży, która mogłaby podjąć studia, wobec czego liczba studentów drastycznie się zmniejszyła. Zmobilizowano również młodszą część kadry, godząc się na niepełną obsadę niektórych kierunków kształcenia. Mimo to powołano w 1943 roku Oddział Lotniczy jako czwarty oddział Wydziału III Maszynoznawstwa, a nad południową częścią gmachu Instytutu Elektrotechnicznego nadbudowano dwie drewniane kondygnacje (tzw. pawilon radiotechniki), które przetrwały do lat pięćdziesiątych. Jednak generalnie uczelnia przestała się rozwijać i była nastawiona na przetrwanie, zwłaszcza gdy przebieg wojny wyraźnie już był przesądzony na niekorzyść Niemiec.

¹² Z powrotem do Rzeszy.

¹³ Psom i Polakom wstęp wzbroniony.

¹⁴ Dla Polaków i Żydów miejsca z tyłu.

Kiedy front zbliżał się niebezpiecznie, semestr zimowy 1944/1945, który miał trwać od 1 listopada 1944 do 23 lutego 1945, został przerwany w styczniu 1945 roku i wszczęto ewakuację politechniki. Najcenniejszą aparaturę i dokumentację zapakowaną do 500 skrzyń załadowano na statek "Deutschland", który w ostatnich dniach stycznia odpłynął do Kilonii, zabierając także część pracowników i ich rodziny, razem 375 osób. Z Kilonii mienie i pracowników uczelni przewieziono do Celle i Schmalkalden w Turyngii. Wiele osób ewakuowało się bezpiecznie pociągami do Niemiec, natomiast ci, którzy odpłynęli statkiem "Wilhelm Gustloff", w większości zatonęli¹⁵.

Aparaturę i dokumentację pozostawiono w Gdańsku oraz meble składowano po piwnicach i prowizorycznych magazynach, aby z początkiem lutego w budynkach politechniki, przede wszystkim w Gmachu Głównym, urządzić szpital wojenny na 3000 łóżek. Budynekowi Instytutu Elektrotechnicznego przypadła rola oddziału zakaźnego. W marcu rozpoczęły się naloty, ale poważniej ucierpiał tylko budynek Laboratorium Wytrzymałościowego.

Rektor E. Martyrer wytrwał do końca. Opuścił uczelnię przed świtem 26 marca, a już po południu tego dnia zajęła ją Armia Czerwona. Z piwnic wypędzono cywilów, którzy schronili się tam przed ostrzałem, i najzupełniej dosłownie – nie tyle ogniem i mieczem, ile ogniem i pepeszą – zlikwidowano szpital wojenny na wyższych kondygnacjach, opuszczony zresztą kilka dni wcześniej przez większość niemieckiego personelu medycznego. Wzniesiony pożar pochłonął setki istnień ludzkich, strawił 60% kubatury Gmachu Głównego, w tym zbiory biblioteki, i przerzucił się na gmach Wydziału Chemii. Była to zbrodnia wojenna i był to najdotkliwszy cios, jaki wojna zadała substancji materialnej politechniki.

Lata 1945–1955 – początki polskiej Politechniki Gdańskiej

Jeszcze jarzyła się czerwona łuna nad podpalonym miastem, kłębiły się dymy i sączyła się krew, kiedy do Gdańska zdążyły polskie grupy operacyjne z zadaniem przejmowania i zabezpieczania mienia, uruchamiania infrastruktury i zaopatrzenia oraz organizowania polskiej administracji i życia publicznego, a w dalszej perspektywie – postępującej odbudowy zniszczonego miasta i regionu. Tuż za walczącym wojskiem posuwała się armia pracy złożona z ludzi kompetentnych, ideowych i bez reszty oddanych swej misji zalecenia ran wojennych i przywrócenia normalnego życia na odzyskanej ziemi.

Już w styczniu 1945 roku w Lublinie (inż.¹⁶ Franciszek Otto), a w lutym w Krakowie (dr Stanisław Turski) rozpoczęły się przygotowania zmierzające do przejęcia obiektów uczelni i uruchomienia polskiej Politechniki Gdańskiej. W dniu 5 kwietnia 1945 roku dotarła na miejsce grupa operacyjna Ministerstwa Oświaty na miasto Gdańsk, a w jej składzie zespół do spraw politechniki:

¹⁵ Luksusowy statek wycieczkowy dla 2000 pasażerów, przerobiony na cele wojenne, zabrał z Gdyni ponad 10 000 uchodźców i rannych żołnierzy. Został storpedowany przez sowiecki okręt podwodny S13 na wysokości Ustki. Zginęło znacznie więcej ludzi niż w katastrofie „Titanica”.

¹⁶ Zachowano ówczesną wersję tytułów zawodowych. W dwóch pierwszych powojennych latach, podobnie jak przed wojną, nie było tytułu mgr inż. Na podstawie dekretu z dnia 3 lutego 1947 r. o stopniu inżyniera (DzU 47.17.67) absolwenci studiów akademickich z tytułem inżyniera z mocy prawa uzyskali dodatkowo stopień i tytuł magistra.

dr Stanisław Turski jako kierownik, inż. Kazimierz Kopecki, dr Kazimierz Kubik, inż. Franciszek Otto i Stanisław Szymański. Gdańsk był wyzwolony, ale śródmieście było doszczętnie spalone, życie koncentrowało się we Wrzeszczu. Niemcy jeszcze bronili się na zatopionych Żuławach, na Wyspie Sobieszewskiej i na Helu.

Od pierwszych dni kwietnia przybywały inne grupy operacyjne, do spraw bezpieczeństwa, infrastruktury miejskiej, energetyki i zakładów przemysłowych, a niektórzy ich członkowie od początku bądź po pewnym czasie związali się z politechniką. Byli wśród nich elektrycy. Już 4 kwietnia przyjechał inż. Jan Piaśnicki, któremu 16 marca powierzono misję organizacji energetyki na terenie Gdańska. Przez półtora roku ofiarnie ją pełnił, zarządzając naprawami i uruchamianiem obiektów, szkoląc personel i opracowując – według reguł taylorizmu – schematy organizacyjne, procedury i wzory dokumentów (np. gospodarki materiałowej). Kilka dni później przybyli inż. Ignacy Gościcki, który zasłużył się przejmowaniem elektrowni od wojskowych władz sowieckich i odbudową sieci elektrycznych na zatopionych Żuławach, warunkującą uruchomienie stacji pomp i odwodnienie żyznych ziem, oraz inż. Piotr Ciechanowicz (17 kwietnia), również oddelegowany do spraw przejmowania i uruchamiania elektrowni.

Wielu przybywających widziało to miasto po raz pierwszy, pozostali widzieli je przed wojną zupełnie inne, normalnie funkcjonujące. Niełatwo przybyszowi przeżyć w mieście, przez które ledwie przewalił się front, a cóż dopiero wykonywać w nim odpowiedzialne zadania, których powodzenie w dodatku zależy od przychylności obcojęzycznej administracji wojskowej, kierującej się własną logiką, traktującej ziemię gdańską jako zdobyczne tereny niemieckie, z których należy wywieźć jak najwięcej dobytku. Członkowie grup operacyjnych włożyli wiele starań i przebiegłości, nieraz ryzykując własną skórę, aby samowolnym rekwizycjom zapobiegać.

Najpilniejsze prace na politechnice miały niewiele wspólnego ze wzniosłymi celami nauki i uczelni. Należało chronić teren uczelni przed dostępem szabrowników, usunąć i pochować setki zwłok, osłonić niezliczone okna pozbawione szyb, odgruzowywać zniszczone budynki, a inne uprzątnąć i stopniowo zagospodarowywać. Poważniejsze prace remontowe ruszyły dopiero wiosną 1946 roku i trwały trzy lata.

Wypalony fragment Gmachu Głównego

Pierwsze grupy robocze, złożone z gdańskich Niemek, przysłała sowiecka komendantura już 6 kwietnia. Z upływem czasu do pracy zgłaszało się coraz więcej Polaków przybywających do Gdańska, w tym młodzież zamierzająca

podjąć studia na politechnice, również studenci przedwojennej politechniki w Gdańsku, którym nie pozwolono jej ukończyć. Pierwszy kandydat na studenta, Jerzy Wiśniewski, zgłosił się już 5 kwietnia, w dniu przybycia grupy operacyjnej, po czym coraz liczniej zgłaszali się następni. Reaktywowana w sierpniu 1945 roku przedwojenna organizacja Zrzeszenie Studentów Politechniki Gdańskiej „Bratnia Pomoc”¹⁷ ogłosiła akcję 80-godzinnej pracy na rzecz uczelni, uzależniając od udziału w niej prawo korzystania ze stołówki studenckiej. Świadomość, że kończy się najokrutniejsza z wojen, a Gdańsk wraca do Polski, rodziła entuzjazm i zapał do podejmowanej pracy. Nie pytano o zarobki, początkowo ważniejsze były skromne racje żywnościowe. Wszyscy, łącznie z członkami grup operacyjnych, przez pierwsze miesiące pracowali bez wynagrodzenia i po dużym mieście poruszali się pieszo albo okazjnie wojskowymi pojazdami. Pierwszym pojazdem politechniki był ocalały z wojny wóz z koniem.

<p> Rzeczpospolita Polska Komitet Ekonomiczny Rady Ministrów Kierownictwo Morskiej Grupy Operacyjnej. Pełnomocnik dla Spraw Gospod. na m. Gdańsk</p>	<p> Гданская Республика Экономический Совет Совета Министров Управление Морской Оперативной Группы Уполномоченный по делам города Гданьска</p>
<p>Gdańsk-Wrzeszcz, dn. 17/4.1945 с.б.ч.д.</p>	<p>Гданьск-Вжещ, дн. 17/4.1945 с.б.ч.д.</p>
<p>ZASWIADCZENIE TYMCZASOWE Nr. 01/48</p>	<p>Справка Nr. 01/48</p>
<p>Ob. <u>Inż. Piotr Ciechanowicz</u> zam. w. <u>Gdańsk, ul. Głębokie</u> jest pracownikiem Morskiej Grupy Operacyjnej = Pełnomocnika dla Spraw Gospod. na m. Gdańsk, i zatrudniony jest w charakterze <u>Referenta do spraw technicznych</u></p>	<p><u>Гр. Инж. Петр Чеханович</u> мес.п.ж.м. <u>Гданьск</u> является сотрудником Морской Оперативной Группы, уполномоченного по хоз. делам г. Гданьск в качестве <u>инженера</u> <u>электростанции</u></p>
<p>Wszelkie władze cywilne i woj- skowe są proszone o udzielenie wyż. wymienionemu pomocy w wyko- nywaniu jego czynności. Zaświadczenie niniejsze ważne jest do dn. 17/4.1945</p>	<p>Все военные и гражданские власти просим оказать за выш. перечисл. помощь в выполнении при исполнении его обязанностей Действительно по.....</p>
<p>Pełnomocnik dla Spraw Gospod. na m. Gdańsk</p>	<p>Уполномоченный по хоз. делам г. Гданьск</p>
	<p><u>Tadeusz Makowski</u> Tadeusz Makowski</p>

Dwujęzyczne zaświadczenie tymczasowe z dnia 17 kwietnia 1945 roku dla członka grupy operacyjnej, inż. Piotra Ciechanowicza

¹⁷ Zarząd ukonstytuował się 25 sierpnia 1945 roku. Prezesem został Stanisław Szymański z Wydziału Budowy Okrętów, członek przedwojennego Zarządu Bratniaka.

Pierwszy prąd popłynął z politechniki. Ocalałe prądnice prądu stałego w Laboratorium Maszyn Ciepłych i przetwornice w Laboratorium Maszyn Elektrycznych inż. Jan Piasecki wykorzystał do uruchomienia 1 maja 1945 roku pierwszej po wojnie elektrowni w Gdańsku. Z maszynami tymi miał już do czynienia podczas studiów w przedwojennej politechnice. Wodociągi nie działały, więc do obiegu chłodzenia silników spalinowych napędzających prądnice wykorzystano wodę z basenu przeciwpożarowego. Energia elektryczna kablami 3 kV była dostarczana do zajętych przez wojska sowieckie stoczni i portu, a kablami niskiego napięcia do zamieszkałych przez oficerów domów przy ulicach sąsiadujących z politechniką, noszących obecnie nazwy Fiszera i Bohaterów Getta Warszawskiego. Rosjanie rewanżowali się pomocą w zaprowiantowaniu polskiej grupy operacyjnej, ale udało się od nich uzyskać znacznie więcej. Uruchamianie i nadzór nad pracą wspomnianej elektrowni wymagały dostępu do różnych budynków politechniki i sowiecka komendantura miasta już w kwietniu, po zakrapianej nocy, dała się nakłonić do wystawienia inż. K. Kopeckiemu dokumentu stanowiącego go jedynym dysponentem majątku politechniki, z czego zrodziła się później anegdota, że ma on akt własności politechniki. W innych miejscach Polakom wiodło się gorzej, na przykład na teren elektrowni Ołowianka wpuszczono ich dopiero 3 czerwca, a elektrownię przekazano stronie polskiej 28 czerwca.

Stopniowo przejmowano od Rosjan i uruchamiano mniej uszkodzone elektrownie wodne na Raduni: 13 czerwca – Straszyn, a po miesiącu – Prędzieszyn i Juszkowo. Wrzeszcz miał napięcie 19 czerwca, pierwsze tramwaje ruszyły 28 czerwca. Kiedy 9 lipca wpłynął do portu gdańskiego pierwszy po wojnie statek handlowy, już działały dźwigi i elewatory zbożowe. Dopiero 15 lipca udało się doprowadzić napięcie do poważnie zniszczonej i podtopionej elektrowni Ołowianka, aby rozpocząć remont; dokładnie po miesiącu ruszył pierwszy blok 4 MW. W podobny niestandardowy sposób stopniowo przywracano funkcjonowanie innych obiektów ważnych dla życia miasta.

Były to czasy pionierów mierzących siły na zamiary i stawiających sobie ambitne cele. Nie przeszkadzała im biurokratyczna hydra, bo jeszcze nie odrodziła się po wojnie, no, może poza pleniącą się służbą bezpieczeństwa. Pomimo poważnych zniszczeń, zwłaszcza w Gmachu Głównym, grupa operacyjna postanowiła wznowić zajęcia za kilka miesięcy, jesienią 1945 roku, bo zrujnowany kraj pilnie potrzebował inżynierów. Zdawano też sobie sprawę, że lepszą pozycję przy przydzielaniu środków i pozyskiwaniu kadry będzie miała uczelnia, która właśnie wszczyna działalność, niż uczelnia, która zamierza to za czas jakiś. Należało zatem pospiesznie przygotować budynki, skompletować kadre, opracować plany studiów i wszcząć rekrutację na pierwszy rok studiów i na wyższe lata.

Chętnych na studia nie brakowało, gorzej było z przygotowaniem do nich. Nieliczni uczestniczyli w tajnym nauczaniu, wielu podczas okupacji trzymało w ręku nie książkę, lecz łopatę lub karabin. Już latem 1945 roku zorganizowano zatem kurs wstępny przygotowujący do studiów. W dwóch następnych latach odbywały się całoroczne kursy przygotowawcze dla kandydatów, którzy w latach wojny nie mogli zachować i utrwalić wiedzy wcześniej nabytej w szkole średniej. Przez kilka pierwszych lat w corocznie wydawanym informatorze uczelnianym kandydaci na studia czytali: „Dla kandydatów nie posiadających kwalifikacyj do szkół wyższych, a pragnących uzyskać akademickie wykształcenie techniczne, istnieje wstępny rok studiów, na który mogą być przyjmowani

kandydaci posiadający świadectwa komisji weryfikacyjno-kwalifikacyjnej”. Jak bardzo wojna powikłała ludzkie losy, widać było co najmniej do połowy lat pięćdziesiątych. Na studiach dziennych spotykali się 16-latkowie z 30-latkami, a studia wieczorowe zaczynali nawet 50-latkowie. Jednak ci 16-latkowie byli nad wiek dojrzały i każdy z nich spaliłby się ze wstydu, gdyby ktoś z rodziców przyszedł na uczelnię dowiadywać się o jego postępy. Dziś mamusia, tatuś, a nawet żonusha potrafią przychodzić i prosić o szczególne względy dla zaniebującego naukę 25-letniego chłopczyka. Przychodzą, bo znajdują rozmówców.

Dekret Rady Ministrów z dnia 24 maja 1945 roku o przekształceniu Politechniki Gdańskiej w polską państwową szkołę akademicką powołał w niej cztery wydziały: Inżynierii Lądowej, Mechaniczno-Elektryczny, Chemiczny oraz – pierwszy w dziejach polskiego szkolnictwa – Wydział Budowy Okrętów. Zezwalał też na powołanie przez ministra oświaty dalszych wydziałów i oddziałów. Wyprzedzając uregulowania prawne (DzU 1948.55.436), w rzeczywistości wydziały Mechaniczny i Elektryczny od początku były odrębnymi jednostkami organizacyjnymi z osobnymi dziekanami i radami wydziałowymi i z oddzielną rekrutacją już we wrześniu 1945 roku. Od początku widziano też potrzebę uruchomienia Wydziału Architektury, co sfinalizowano już w październiku 1945 roku. Zatem pierwszy rok akademicki uczelnia *de facto* rozpoczynała z sześcioma wydziałami.

Na okres pierwszego roku akademickiego wspomniany dekret przyznawał rektorowi kompetencje senatu akademickiego, dziekanów i rad wydziałowych. Pierwszym rektorem został prof. Stanisław Łukasiewicz (*1884 †1960), a prorektorami – prof. dr Stanisław Turski (*1906 †1986) i prof. Edward Tadeusz Geisler (*1884 †1966). Od 1 maja 1946 roku obowiązki rektora przejął prof. Stanisław Turski.

Dzięki zabiegom prof. S. Turskiego coraz liczniej zaczęli przybywać przedwojenni wykładowcy Politechniki Warszawskiej i utraconej przez Polskę renomowanej Politechniki Lwowskiej, najstarszej polskiej uczelni technicznej¹⁸. Byli wśród nich luminarze polskiej nauki okresu międzywojennego. Był rektor Politechniki Lwowskiej prof. inż. arch. Witold Minkiewicz (*1880 †1961) i najwybitniejsza postać z jej Wydziału Mechaniczno-Elektrycznego – prof. dr inż. Maksymilian Tytus Huber (*1872 †1950), był dwukrotny rektor Politechniki Warszawskiej i wieloletni dziekan jej Wydziału Elektrycznego – prof. dr inż. Leon Staniewicz. Ci, którzy zdecydowali związać się z Gdańskiem, zachęcali następnych. Przybywali też odbudowywać Gdańsk przedwojenni absolwenci gdańskiej uczelni, którzy już zdążyli zdobyć znaczące doświadczenie zawodowe i od razu bądź po pewnym czasie trafiali do grona nauczycieli akademickich.

Kiedy 22 października 1945 roku rozpoczynały się zajęcia dla 1647 studentów, kadra nauczająca uczelni liczyła 112 pracowników naukowych, w tym 8 profesorów zwyczajnych i 28 wykładowców na stanowiskach profesorskich.

O tym, że od początku uruchomiono osobny Wydział Elektryczny, zdecydowały dwa argumenty. Po pierwsze, ocalał przedwojenny budynek Instytutu Elektrotechnicznego z większością wyposażenia. Po drugie, już na wstępie udało się pozyskać wystarczającą obsadę kadrową, a w pierwszych paru latach

¹⁸ Założona w 1844 trzyletnia Akademia Techniczna we Lwowie, z polskim językiem wykładowym od 1848, z pełnym wymiarem zajęć od 1851, została w 1877 przekształcona w Szkołę Politechniczną we Lwowie o czterech wydziałach (architektury, inżynierii, chemii i mechaniki), a w 1921 – w Politechnikę Lwowską.

wyraźnie ją wzmocnić. Organizatorem i pierwszym dziekanem Wydziału Elektrycznego był Kazimierz Kopecki. Trzon kadry nauczającej Wydziału w pierwszych najtrudniejszych latach stanowiły następujące osoby (w kolejności podejmowania pracy):

Prof. Kazimierz Kopecki

Prof. Łukasz Dorosz

Prof. Leon Staniewicz

Z-ca prof. inż. Kazimierz Kopecki (*1904 †1984), absolwent Politechniki Lwowskiej (1928), prof. nadzw. 1946, doktorat 1950, prof. zw. 1958, Honorary Fellow University of Manchester 1970, dr h.c. PG 1975, wykładowca na PG w latach 1945–1974, dziekan Wydziału Elektrycznego 1945–1950, rektor PG 1954 i 1960–1966. Asystent prof. K. Idaszewskiego na Politechnice Lwowskiej, a następnie kierownik działu handlowego Pomorskiej Elektrowni Krajowej „Gródek” zarządzanej przez inż. Alfonsa Hoffmanna. Zajmował się tam nie tylko sprawami technicznymi, lecz również wdrażał nowe taryfy i rozwiązywał inne problemy gospodarki elektroenergetycznej – dziedziny, którą twórczo rozwijał w następnych dziesięcioleciach. Dzięki wyjazdom na konferencje techniczne już przed wojną poznawał elektroenergetykę Francji, Niemiec oraz Szwecji i referował polskie rozwiązania taryfowe.

Z-ca prof. dr hab. inż. Ignacy Malecki (*1912 †2004), absolwent Politechniki Warszawskiej (1935), doktorat 1941, habilitacja 1943, prof. nadzw. 1946, prof. zw. 1952, członek korespondent PAN 1954, członek rzeczywisty PAN 1958, dr h.c. PG 2002, wykładowca na PG w latach 1945–1951. Przed wojną kierownik laboratorium elektroakustycznego Polskiego Radia, w czasie okupacji wykładowca na konspiracyjnym Wydziale Architektury Politechniki Warszawskiej. Specjalista w dziedzinie akustyki wnętrz, hydroakustyki i techniki ultradźwiękowej, inicjator i autor fundamentalnych prac badawczych oraz monografii: *Akustyka budowlana* (1947), *Akustyka radiowa i filmowa* (1950), *Technika utrwalania i odtwarzania dźwięku* (1953), *Naukowe podstawy zastosowania metod ultradźwiękowych w górnictwie i geologii*, *Rozchodzenie się fal ultradźwiękowych w ośrodkach uziarnionych*, *Teoria fal i układów akustycznych* (1964), *Physical foundations of technical acoustics* (Oxford, 1969), *Podstawy teoretyczne akustyki kwantowej* (1972).

Prof. zw. dr inż. Leon Staniewicz (*1871 †1951), wykładowca na PG w latach 1945–1951, absolwent Wydziału Fizyko-Matematycznego Uniwersytetu Petersburskiego (1903), absolwent Instytutu Elektrotechnicznego w Sankt-Petersburgu (1903) na rok przed powstaniem politechniki w Gdańsku, pierwszy Polak, który uzyskał doktorat z elektrotechniki (1915, dysertacja na temat na-

grzewania się przewodów), tytuł profesora w 1918. Pracować zaczął przed ukończeniem studiów jako nauczyciel gimnazjum (1896–1901), potem asystent, a następnie profesor Instytutu Elektrotechnicznego w Sankt-Petersburgu (1901–1919), tamże prorektor (1918–1919), równocześnie asystent, a następnie profesor politechniki w Sankt-Petersburgu (1903–1919). W 1919 przybył do odrodzonej Polski, w lutym 1920 został mianowany przez Naczelnika Państwa profesorem zwyczajnym, otrzymał Katedrę Elektrotechniki Teoretycznej na Wydziale Budowy Maszyn i Elektrotechniki Politechniki Warszawskiej i został wybrany na dziekana tego wydziału na rok 1920/1921. Po wydzieleniu z początkiem roku 1921/1922 Wydziału Elektrycznego został wybrany na pierwszego jego dziekana (ponownie 1929–1933) oraz rektora uczelni (1921–1923). Prezes Warszawskiego Towarzystwa Politechnicznego (od 1921), członek Akademii Nauk Technicznych (od 1923), prezes Polskiego Komitetu Elektrotechnicznego (1924–1932), członek zwyczajny Towarzystwa Naukowego Warszawskiego (od 1930). W 1932 naraził się ministrowi wyznań religijnych i oświecenia publicznego Januszowi Jędrzejewiczowi forsującemu sanacyjny nadzór w oświacie kosztem poziomu i drożności systemu kształcenia, polityczną indoktrynacją młodzieży (Legion Młodych) i ograniczenie autonomii szkół wyższych¹⁹. Do roku 1933 profesora, który nie popełnił przestępstwa, można było usunąć tylko likwidując jego katedrę. Ministrowi nie drgnęła ręka, kiedy podpisywał akt likwidacji Katedry Elektrotechniki Teoretycznej. Nie trzeba komunizmu ani faszyzmu, aby szykanować uczonych, wystarczy polityczne zaślepienie dowolnej maści. W 1933 prof. L. Staniewicz został przeniesiony „w stan nieczynny”, na politechnice wykładał tylko instalacje elektryczne na Wydziale Architektury. Nadal pracował naukowo, w 1935 wydał po raz pierwszy monografię *Teoria prądów zmiennych*.

Prof. nadzw. inż. Łukasz Dorosz (*1897 †1954), absolwent Politechniki Lwowskiej (1926), wykładający na PG w latach 1945–1954, dziekan Wydziału Elektrycznego 1950/1951. Był asystentem Katedry Fizyki Politechniki Lwowskiej (1924–1928), a później (1932–1939) wykładał teletechnikę oraz urządzenia teletechniczne, pracując równocześnie w Zarządzie Telefonów Lwowskich. Równolegle (1926–1939) w Państwowej Szkole Technicznej we Lwowie wykładał fizykę, elektrotechnikę ogólną i zasady telekomunikacji, a także prowadził Kursy Radiotechniczne. Podczas wojny uczył na tajnych kompletach Warszawa-Zalesie. Od pierwszych miesięcy 1945 w Lublinie uczestniczył w reaktywowaniu Politechniki Warszawskiej z tymczasową siedzibą w Lublinie. We wrześniu 1945 objął Katedrę Teletechniki PG, równolegle był profesorem kontraktowym na Politechnice Śląskiej w Gliwicach i w WSI w Szczecinie, a w 1948 został powołany na rektora Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Gdańsku. Autor licznych publikacji popularyzatorskich z dziedziny fizyki i teletechniki. W 1952 z upoważnienia ministra był głównym organizatorem nowo powoływanego Wydziału Łączności PG, na który przeszedł.

Prof. nadzw. dr inż. Paweł Szulkin (*1911 †1987), członek korespondent PAN 1952, członek rzeczywisty PAN 1961, wykładający na PG w latach 1945–1948 i 1950/1951, rektor PG w roku akademickim 1950/1951, współzałożyciel i pierwszy prezes Polskiego Towarzystwa Elektrotechniki Teoretycznej i Stosowanej (1961–1962). Specjalista w zakresie radiotechniki, po studiach w reno-

¹⁹ Tzw. jędrzejewiczowskie reformy wprowadzone przez ustawy z 11 marca 1932 oraz 15 marca 1933 roku, uchwalone z inicjatywy J. Jędrzejewicza, przyszłego premiera (1933–1934).

mowanej École Supérieure d'Électricité i doktoracie z fizyki na Sorbonie pracował od 1936 w Wilnie (zakłady Elektrit). Wywieziony w 1939 w głąb Rosji, najpierw w obozie dla naukowców opracowywał nowe środki łączności dla lotnictwa i wojsk pancernych, a w 1941 został profesorem w Akademii Łączności w Moskwie. Do Polski wrócił jako major I Armii WP gen. Berlinga. W 1944 organizował Wydział Elektryczny Politechniki Warszawskiej z tymczasową siedzibą w Lublinie i był jego dziekanem, wykładał liczne przedmioty na tym wydziale i na UMCS. Od wiosny 1945 jako dyrektor techniczny Polskiego Radia kierował odbudową radiostacji w Raszynie, oddanej do użytku 19 lipca 1945, a w październiku 1945 trafił do Gdańska. Od początku zabiegał o wydzielenie Wydziału Łączności poprzez kadrowe umacnianie katedr „słaboprądowych”, zainicjowanie budowy ich siedziby oraz nawiązywanie stałych kontaktów naukowych z tworzonymi przez siebie jednostkami zewnętrznymi (Morska Obsługa Radiowa Statków, Przemysłowy Instytut Telekomunikacji). Po odejściu z PG pracował na Politechnice Warszawskiej i w Prezydium PAN (z-ca sekretarza naukowego 1961–1962), następnie na placówce PAN w Paryżu jako przedstawiciel Polski w UNESCO. W 1968 odwołany ze względu na żydowskie pochodzenie, nie przystał na przyspieszoną emeryturę, pozostał we Francji i wykładał w szkole średniej (École Centrale) w Lyonie. Kiedy podupadł na zdrowiu, zamierzał wrócić do kraju, ale nie doczekał zgody władz polskich. Zmarł w Lyonie i został pochowany na cmentarzu Père Lachaise w Paryżu. Zbyt dosłownie wziął zapewnienie B. Bieruta, który w 1945 roku, dziękując pionierom o głodzie i chłodzie tworzącym polską politechnikę, powiedział: „Ojczyzna wam tego nie zapomni”. Komunistyczna ojczyzna nie zapomniała przede wszystkim żadnej niesubordynacji.

Z-ca prof. inż. Stanisław Trzetrzeviński (*1901 †1964), absolwent Politechniki Warszawskiej (1928), doktorat 1951, docent 1951, prof. nadzw. 1963, wykładający na PG w latach 1945–1964, dziekan Wydziału Elektrycznego 1958–1964. Na Politechnice Warszawskiej asystent Katedry Miernictwa Elektrycznego i Wysokich Napięć prof. Kazimierza Drewnowskiego (1925–1934), następnie konstruktor w Państwowych Zakładach Tele- i Radiotechnicznych w Warszawie (1934–1939), rzecznik patentowy z własną kancelarią (1937–1939). Na PG organizował katedrę, kierował urzędzeniem laboratoriów i wykładał miernictwo elektryczne.

St. as. inż. Józef Lenkowski (*1910 †1979), absolwent Politechniki Warszawskiej (1936), adiunkt 1946, doktorat 1950, z-ca prof. 1950, prof. nadzw. 1954, prof. zw. 1967, wykładający na PG w latach 1946–1979. Dyrektor techniczny Morskiej Obsługi Radiowej Statków w Gdyni (1949–1950), kierownik pracowni Instytutu Podstawowych Problemów Techniki PAN. W 1952 przeszedł na Wydział Łączności.

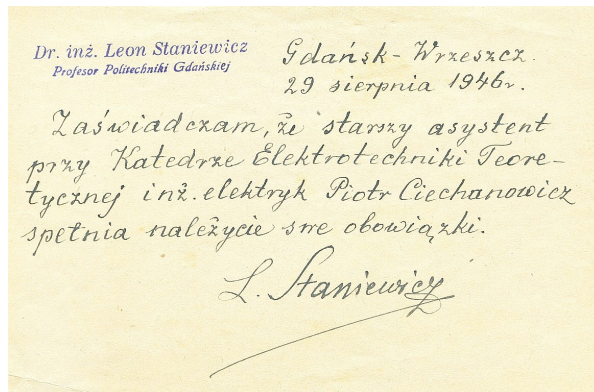
St. as. inż. Piotr Ciechanowicz (*1904 †1970), absolwent Politechniki Warszawskiej (1929), adiunkt 1948, doktorat 1956, docent 1958, prof. nadzw. 1965, wykładający na PG w latach 1945–1970. Po studiach pracował w biurze projektów firmy ASEA, po czym wykładał elektrotechnikę, maszyny i urządzenia elektryczne w Państwowej Szkole Technicznej w Wilnie (1931–1941), gdzie od podstaw stworzył laboratoria miernictwa i maszyn elektrycznych. Równocześnie (1935–1940) pracował w przedsiębiorstwie „Pomoc Inżynierska” i prowadził laboratorium naprawy i legalizacji liczników energii elektrycznej z upoważnienia GUM. Od 1942 zatrudniony w GUM w Warszawie, prowadził wykłady na kursach wieczorowych i w Państwowej Szkole Elektrycznej. Na PG wykładał elek-

rotechnikę teoretyczną, wydał sześć zbiorów zadań z elektrotechniki teoretycznej.

Prof. Piotr Ciechanowicz

Opinia o pracy P. Ciechanowicza

Ad. inż. Mieczysław Rodkiewicz (*1903 †1987), absolwent politechniki w Gdańsku (1929), docent 1957, doktorat 1960, prof. nadzw. 1967, wykładający na PG w latach 1945–1974. Po studiach pracował w Śląsko-Dąbrowskim Kolejowym Towarzystwie Eksploatacyjnym (1930), następnie jako asystent prof. K. Idaszewskiego na Politechnice Lwowskiej (1931–1933) uczył projektowania maszyn elektrycznych. W kolejnych latach (1933–1939) był kierownikiem warsztatów w Łódzkich Elektrycznych Kolejach Dojazdowych. Uczestniczył w kampanii wrześniowej, dostał się do niewoli, w oflagu prowadził wykłady na kursach politechnicznych i pisał skrypty z zakresu maszyn elektrycznych i trakcji elektrycznej. Po uwolnieniu z obozu uczestniczył w odbudowie Łódzkich Elektrycznych Kolei Dojazdowych (1945), a w grudniu 1945 przybył do Gdańska. Podjął pracę na PG, a wkrótce potem utworzył przedsiębiorstwo Elektro-Trakcja, zajmujące się odbudową elektrycznej trakcji trolejbusowej i tramwajowej w Trójmieście (1947–1950).

Prof. Stanisław Trzetrzewiński

Prof. Stanisław Kaniewski

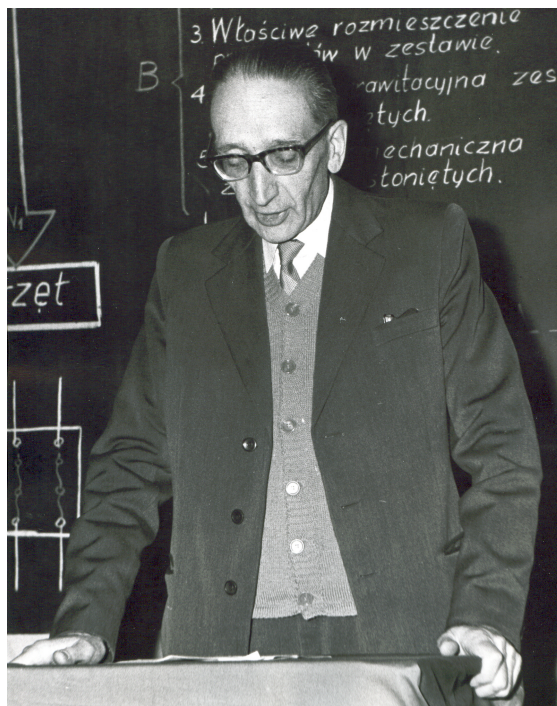

Prof. Stanisław Szpor

Prof. zw. inż. Stanisław Kaniewski (*1881 †1967), absolwent Politechniki

Kijowskiej (1907), wykładowca na PG w latach 1946–1960. Asystent i wykładowca na Politechnice Kijowskiej (1908–1911), wykładowca maszyn elektrycznych w Państwowej Szkole Budowy Maszyn i Elektrotechniki im. Wawelberga i Rotwanda w Warszawie (1922/1923, 1925–1928), konstruktor w zakładach maszyn elektrycznych Westinghouse w Moskwie (1911–1916), Volta w Rewlu (obecnie Tallinn, 1916–1918) i w Zakładach Elektrycznych w Borysławiu (1919–1920), ekspert Banku Elektryfikacji Polski (1921–1923), wicedyrektor Polskich Zakładów Brown Boveri w Warszawie (1923–1931), dyrektor Zjednoczenia Elektrowni Okręgu Radomsko-Kieleckiego (1932–1940), konsultant zakładów przemysłu zbrojeniowego w Starachowicach i Stalowej Woli.

Ad. inż. Jan Piasecki (*1903 †1981), absolwent politechniki w Gdańsku (1931), z-ca profesora 1951, docent 1954, prof. nadzw. 1962, wykładowca na PG w latach 1946–1973. Po studiach kilkunastoletnia praktyka na kierowniczych stanowiskach w elektroenergetyce (Gdynia, Slonim, Warszawa, Częstochowa, Gdańsk) i udział w pracach normalizacyjnych. Pierwszy organizator i zarządca elektroenergetyki w powojennym Gdańsku (kierownik Oddziału Gdańsk Zakładów Energetycznych Okręgu Północnego). Wykładał instalacje elektryczne, elektryfikację zakładów przemysłowych i bezpieczeństwo użytkowania urządzeń elektrycznych. Wydał kilka książek i skryptów (*Obciążalność robocza przewodów elektroenergetycznych*, *Bezpieczniki niskonapięciowe*, *Wytyczne projektowania ochrony od porażień*, *Jak redagować prace dyplomowe i referaty techniczne*), dziesiątki artykułów, referatów konferencyjnych i ekspertyz. Był głównym autorem kilku podstawowych norm z zakresu instalacji i urządzeń elektrycznych.

Prof. Jan Piasecki

St. as. inż. Longin Kurski (*1901 †1987), absolwent Politechniki War-

szawskiej (1928), adiunkt 1950, z-ca profesora 1954, docent 1955, prof. nadzw. 1966, wykładowca na PG w latach 1946–1971. Po studiach pracował w Warszawie: w PKP (1929–1930), w Inspekcji Elektrycznej (1930–1937) i w Elektrowni Warszawskiej (1937–1939), równocześnie wykładowca w szkołach zawodowych. Po wojnie spędzonej w oflagu pracował (1945–1950) w Zarządzie Portów Gdańsk-Gdynia jako naczelnik Wydziału Elektromechanicznego, a następnie jako doradca. Na PG wykładał napęd elektryczny, wydał kilka skryptów z napędu elektrycznego, wykonał dziesiątki ekspertyz i prac badawczych.

Ad. inż. Wiktor Szukszta (*1906 †1997), absolwent Politechniki Warszawskiej (1937), z-ca profesora 1952, doktorat 1960, habilitacja 1963, docent 1965, prof. nadzw. 1973, wykładowca na PG w latach 1946–1976. Do wybuchu wojny kierownik techniczny Centrali Międzyzmiastowej w Warszawie, w latach 1939–1945 wykładowca w Państwowej Szkole Technicznej w Wilnie. W 1952 przeszedł na Wydział Łączności.

Prof. nadzw. dr hab. inż. Stanisław Szpor (*1908 †1981), absolwent Politechniki Warszawskiej (1931), doktorat 1934, habilitacja 1939, prof. zw. 1956, wykładowca na PG w latach 1947–1968. Jego droga życiowa może być wzorem dla adeptów nauk technicznych. Po dyplomie objął asystenturę u prof. K. Drewnowskiego i po trzech latach obronił rozprawę doktorską *Nowe metody badania fal uskokowych i wytworzonych przez nie pól elektrycznych*. Tuż przed doktoratem podjął pracę (1933–1939) w Fabryce Aparatów Elektrycznych K. Szpotański w Warszawie jako konstruktor, a następnie kierownik Działu Transformatorów Mierniczych i Aparatów Rentgenowskich. Wdrożył między innymi nowe konstrukcje przekładników prądowych i napięciowych na średnie napięcia, produkowane jeszcze długo po wojnie. Swoje przemyślenia i doświadczenia zawarł w rozprawie habilitacyjnej *Nowe rozwiązania w dziedzinie suchych transformatorów mierniczych*, z sukcesem przedstawionej na Wydziale Elektrycznym Politechniki Warszawskiej (1939). Po upadku Warszawy, której bronił, przedarł się samotnie przez Tatry i przez Węgry do wojska polskiego we Francji. Tam wojna miała inny przebieg, co sami Francuzi wyrażają lapidarnym określeniem *la drôle de guerre* (dziwna wojna). Po kapitulacji Francji polska dywizja 20 czerwca 1940 przedostała się do Szwajcarii, gdzie żołnierze zostali internowani. S. Szpor trafił do obozu uniwersyteckiego dla Polaków w Winterthur (20 km od Zurychu), gdzie żołnierze z cenzusem (wykształceniem średnim, wyższym niepełnym lub pełnym) mogli studiować, a nawet zdobywać stopnie naukowe, w utworzonych dla nich filiach uczelnianych uzyskując dyplomy renomowanych uczelni szwajcarskich. Starszy saper S. Szpor wykładał na równych prawach z profesorami politechniki zurychskiej, co wzbudzało mieszane uczucia u polskich oficerów. Równocześnie intensywnie pracował naukowo i publikował swoje rozprawy. Przez trzy lata badał podatność drzew na uderzenia pioruna i trwałość pozostawionych śladów, co pozwoliło sformułować nową tezę na ten temat. Opracował i wykonał aparat fotograficzny z wirującym filmem do rejestracji szybkich pioruna, sformułował teorię relaksacyjną lidera schodkowego (1942) i wykonał pierwszą w Europie fotografię pioruna wielokrotnego (1945). Zwolniony z obozu 30 października 1945, zanim wrócił do Polski, podjął 1,5-letnią pracę w firmie Delle w Lyonie, z którą współpracował przed wojną. W Polsce nie było zwarciowni, nie mógł na bieżąco doświadczać weryfikować koncepcji projektowanych przez siebie przekładników prądowych ani samej teorii sił osiowych symetrycznych, które odkrył. Rozumiał, że rozwój systemu elektroenergetycznego powojennej Polski zwiększy wymagania co do obciążal-

ności zwarciowej aparatów oraz urządzeń i wymusi budowę niejednej zwarciowni. Chciał zatem poznać ich tajniki i dopiero z takim bagażem doświadczeń wrócić do Polski. Nie zaniedbywał swojej głównej pasji, już w programie pierwszej powojennej sesji CIGRE (1946) znalazł się referat S. Szpora *Skin effect in current impulses due to lighting*. W lutym 1947 wrócił do Warszawy, a po kilku miesiącach przeniósł się do Gdańska, gdzie od podstaw stworzył Katedrę Wysokich Napięć i Przyrządów Rozdzielczych, zbudował pierwszą polską zwarciownię, rozbudował inne laboratoria i wnosił twórczy wkład w rozwój elektrotechniki, o czym dalej. Za to, że publicznie mówił prawdę i mogli ją usłyszeć studenci, po ponurym marcu 1968 został zesłany na wcześniejszą emeryturę, ale pracy naukowej nie zaprzestał. *Gloria victis!*

Przy Wydziale Elektrycznym do roku 1952 była ulokowana Katedra Fizyki I, którą na początku krótko kierował prof. dr M. Wolfke, a następnie przejął, zorganizował i rozwinął prof. dr hab. A. Piekara.

Prof. zw. dr Mieczysław Wolfke (*1883 †1947), wykładający na PG w roku akademickim 1945/1946, od 1913 docent politechniki w Zurychu, w latach 1922–1939 profesor Politechniki Warszawskiej, od 1932 członek Polskiej Akademii Umiejętności, znany z prac w dziedzinie teorii ciepła (*Zasady teorii ciepła*), kriotechniki (odkrył istnienie dwóch odmian ciekłego helu), optyki i wyładowań elektrycznych w gazach.

Prof. nadzw. dr hab. Arkadiusz Piekara (*1904 †1989), doktorat 1930, habilitacja 1937, prof. zw. 1952, członek korespondent PAN 1962, członek rzeczywisty PAN 1973, wykładający na PG w latach 1946–1952, później profesor uniwersytetów w Poznaniu i Warszawie, twórca wielu teorii i modeli fizycznych, autor fundamentalnych monografii (*Mikrofałe i spektroskopia mikrofalowa, Elektryczność i budowa materii, Mechanika ogólna, Nowe oblicze optyki*) oraz książek popularnonaukowych (*Fizyka stwarza nową epokę*), profesora, którego wykłady ilustrowane intrygującymi doświadczeniami przepełniały Auditorium Maximum gośćmi z innych wydziałów, również studentami Akademii Medycznej.

Poza fizyką drugim fundamentem wykształcenia elektryka jest **matematyka**, którą prowadziły katedry przypisane do innych wydziałów. Przez pierwsze cztery powojenne lata matematykę na studiach dziennych wykładał prof. dr Stanisław Turski, potem (od 1949/1950) przez trzy lata – z-ca prof. dr Wacław Pawełski. Przez wiele kolejnych lat prowadził je prof. dr Eustachy Tarnawski, autor podręcznika o zachęcającym tytule *Matematyka dla elektryków*. Dystyngowany pan po wejściu do audytorium E-41 omiatał je spojrzeniem i w minutę wszystkich nieobecnych odnotowywał na planie sali, bo na jego wykładach każdy student miał przypisane miejsce, a nieobecność nie popłacała i sala była niemal pełna. Po jego przejściu na emeryturę wykłady przejęła prawa ręka profesora – mgr Wanda Rogińska, która z wielkim oddaniem uczyła elektryków precyzji myślenia.

Program kształcenia elektryków obejmował podówczas sporą dawkę przedmiotów z dyscyplin pokrewnych, jak wytrzymałość materiałów, mechanika, maszynoznawstwo, hydraulika, termodynamika. Wykładali je profesorowie z innych wydziałów: Michał Broszko, Maksymilian Tytus Huber, Jarosław Naleszkiewicz, Adolf Polak, Aleksander Potyrała i Robert Szewalski, jeśli wymienić tylko najznamienitsze nazwiska, figurujące w encyklopediach.

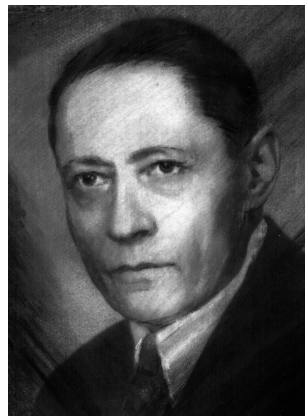
Wśród wykładowców przedmiotów zawodowych na Wydziale było trzech elektryków, którzy w pierwszych latach wchodzili w skład innych wydziałów

Politechniki, a następnie zostali kierownikami katedr na Wydziale Elektrycznym:

Z-ca prof. Kazimierz Bogacz

Prof. Henryk Markiewicz

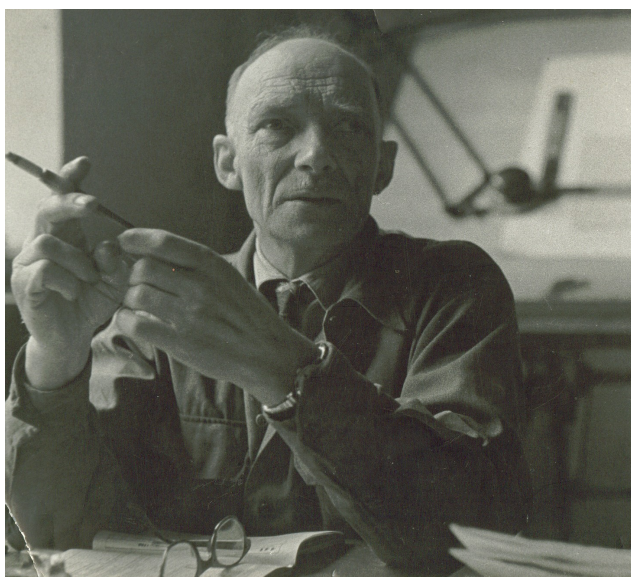
St. as. inż. Kazimierz Bogacz (*1905 †1960), absolwent Oddziału Elektrycznego Wydziału Mechanicznego Politechniki Lwowskiej (1935), adiunkt 1946, z-ca profesora 1949, wykładowca na PG w latach 1945–1960. Po studiach pracował w Fabryce Broni w Radomiu (1936–1938) i w Fabryce Amunicji nr 2 w Kraśniku, zdobywając doświadczenie w zakresie konstrukcji i technologii produkcji narzędzi, uchwytów i sprawdzianów; opracował technologię cyjanowania narzędzi tnących oraz oryginalne tabele i wykresy ułatwiające projektowanie frezów ślimakowych do nacinania kół zębatach. Podczas wojny był magazynierem w Małopolskich Kopalniach Nafty w Kobyłance (cały rok 1940), a następnie kierownikiem Fabryki Maszyn w Lublinie (1941–1943) i kierownikiem budowy w Przeds. Inż.-Budowlanym w Lublinie (1943–1944). W roku szkolnym 1944/1945 był kierownikiem warsztatów Gimnazjum Mechanicznego w Lublinie, a następnie – dyrektorem technicznym Fabryki Obrabiarek w Gdańsku (1945–1947) i ekspertem w Centralnym Biurze Obrotu Maszyn (1947–1951). Od października 1945 był st. asystentem Katedry Rysunków Technicznych na Wydziale Mechanicznym PG, od 1947 objął wykłady zleczone na Wydziale Elektrycznym, a od 1949 – nowo utworzoną Katedrę Części Maszyn Elektrycznych na Wydziale Elektrycznym. Od 1957 pracował równolegle w Instytucie Maszyn Przepływowych PAN.

Inż. Ignacy Gościcki (*1897 †1983), absolwent Politechniki Warszawskiej (1930), z-ca profesora 1950, docent 1957, wykładowca na PG w latach 1947–1967. Od roku 1930 na kierowniczych stanowiskach w energetyce, również w powojennym Gdańsku. Przypisany do utworzonego w 1948 Wydziału Inżynierii Rolnej, w 1950 po zmianie jego nazwy na Wydział Agrotechniczny (zlikwidowany 1952) przeszedł na Wydział Elektryczny z Katedrą Elektryfikacji Gospodarki Rolnej.

Z-ca prof. inż. Henryk Markiewicz (*1906 †1987), absolwent Politechniki Lwowskiej (1931), prof. nadzw. 1955, doktorat 1958, wykładowca na PG w latach 1946–1977, dziekan Wydziału Budowy Okrętów 1952/1953. Od 1932 projektował i nadzorował wykonawstwo instalacji elektrycznych statków i okrętów w Stoczni Modlińskiej, a następnie w dowództwie Marynarki Wojennej (War-

szawa, Gdynia) i w Porcie Wojennym w Gdyni, jako kierownik Wydziału Elektrycznego Szefostwa Służby Technicznej. Już przed wojną uczestniczył w opracowywaniu krajowych i międzynarodowych przepisów okrętowych. W latach 1945–1946 pracował w Gdańskiej Dyrekcji Odbudowy. Od stycznia 1946 kierował Katedrą Elektrotechniki Okrętowej na Wydziale Budowy Okrętów, ale prowadził dydaktykę również na Wydziale Elektrycznym, Sekcji Elektrotechniki Okrętowej i zarazem organizował inspekcję elektryczną Polskiego Rejestru Statków. W roku 1958 katedra została przeniesiona na Wydział Elektryczny jako Katedra Elektrotechniki Morskiej. Kierownik szeroko zakrojonych zespołowych prac badawczych i wdrożeniowych.

Doc. Ignacy Gościcki

Jak wynika z powyższego opisu, większość kadry nauczającej już wcześniej była, choćby dorywczo, związana ze szkolnictwem wyższym i z pracą naukową, a prawie wszyscy byli inżynierami z bogatym i twórczym dorobkiem zawodowym, projektowali i budowali, publikowali, tworzyli normy i przepisy techniczne. Napotykając po wojnie uszkodzone urządzenia techniczne, nie pisali równań stanu, lecz potrafili je naprawić i uruchomić, dysponując jakże skromnymi środkami, a później – tworzyli nowe konstrukcje. Jest godne podziwu, że taki zespół udało się zebrać w zniszczonym wojną kraju, w którym okupanci trzebili inteligencję.

Dziekanaat Wydziału Elektrycznego od września 1945 roku do przejścia na emeryturę 1 września 1965 roku prowadziła **Matylda Nosekowa** (*1899 †1987), siostra prof. S. Turskiego. Przedwojenna dyplomowana urzędniczka, bez reszty oddana swej pracy, prowadziła sekretariat żelazną ręką, wzbudzając powszechny respekt. Była postrachem pierwszorzeczników, ale starsi studenci wiedzieli, co się kryje za chmurnym obliczem. Niejednego wyciągała z opresji i niejednemu matkowała.

Tablica 8. Dziekani Wydziału od roku 1945

Prof. dr inż. Kazimierz Kopecki (*1904 †1984)	1945–1950
Prof. mgr inż. Łukasz Dorosz (*1897 †1954)	1950–1951
Doc. mgr inż. Eugeniusz Kenig (*1897 †1970)	1951–1958
Prof. dr inż. Stanisław Trzetrzeviński (*1901 †1964)	1958–1964
Prof. mgr inż. Zbigniew Woynarowski (*1914 †1988)	1964–1968, 1975–1978
Doc. dr inż. Jerzy Dziedzic (*1922 †1989)	1968–1969
Doc. dr hab. inż. Jacek Marecki	1969–1973
Doc. dr inż. Eugeniusz Wasilenko	1973–1975
Prof. dr inż. Tadeusz Lipski (*1925 †2001)	1978–1981
Prof. dr hab. inż. Zbigniew Szczerba	1981–1987
Doc. dr inż. Ludwik Referowski	1987–1993
Prof. dr hab. inż. Przemysław Pazdro	1993–1999
Prof. dr hab. inż. Romuald Szczęsny (*1945 †2000)	1999–2000
Prof. dr hab. inż. Paweł Zimny	od 2000

Początkową strukturę organizacyjną Wydziału Elektrycznego i jej ewolucję przedstawia załączony dendrogram (zob. str. 125–128). Niektóre zmiany organizacyjne miały poważne uzasadnienie merytoryczne, wynikały z ekspansji pewnych dziedzin wiedzy (automatyka, informatyka, energoelektronika), inne były powodowane kosmetyczną zmianą nazwy i (lub) rozsadą personalną. Zdarzało się, że po kolejnych reorganizacjach wracano do punktu wyjścia. Były też zmiany wymuszane z zewnątrz, jak struktura instytutowa w roku 1969 i poprzedzający ją o rok system katedr zespołowych. Wydział startował w roku akademickim 1945/1946 z następującymi katedrami (w nawiasach kierownicy katedr w pierwszych kilku latach):

1. Katedra Elektrotechniki Teoretycznej (prof. Leon Staniewicz),
2. Katedra Miernictwa Elektrycznego i Pomiarów Maszyn (z-ca prof. Stanisław Trzetrzeviński),
3. Katedra Urządzeń Elektrycznych, Sieci i Gospodarki Elektrycznej (prof. Kazimierz Kopecki),
4. Katedra Wysokich Napięć (vacat, opiekun z-ca prof. Stanisław Trzetrzeviński, od 1947 prof. Stanisław Szpor),
5. Katedra Maszyn Elektrycznych i Napędu Elektrycznego (vacat, opiekun ad. Mieczysław Rodkiewicz, od 1946 prof. Stanisław Kaniewski),
6. Katedra Teletechniki (prof. Łukasz Dorosz),
7. Katedra Radiotechniki (prof. Paweł Szulkin),
8. Katedra Elektrotechniki Stosowanej i Akustyki (prof. Ignacy Malecki),
9. Katedra Fizyki I (prof. M. Wolfke, od 1946 prof. Arkadiusz Piekara).

W następstwie wzmocnienia kadrowego grup zarówno silno-, jak i słabo-prądowej oraz kolejnych zmian organizacyjnych (zob. dendrogram) z początkiem roku akademickiego 1952/1953 wydzielił się Wydział Łączności. Na Wydziale Elektrycznym pozostały następujące katedry:

1. Katedra Elektrotechniki Teoretycznej (vacat, opiekun z-ca prof. Eugeniusz Kenig, od 1954 z-ca prof. Jerzy Dziedzic),

2. Katedra Podstaw Elektrotechniki (z-ca prof. Eugeniusz Kenig), prowadząca na innych wydziałach wykłady oraz ćwiczenia rachunkowe i laboratoryjne z elektrotechniki ogólnej,
3. Katedra Miernictwa Elektrycznego (z-ca prof. Stanisław Trzetrzewiński),
4. Katedra Urządzeń Elektrycznych, Sieci i Gospodarki Elektrycznej (prof. Kazimierz Kopecki),
5. Katedra Wysokich Napięć (prof. Stanisław Szpor),
6. Katedra Maszyn Elektrycznych (prof. Stanisław Kaniewski),
7. Katedra Napędu i Trakcji Elektrycznej (ad. Mieczysław Rodkiewicz),
8. Katedra Części Maszyn i Przyrządów Elektrycznych (z-ca prof. Kazimierz Bogacz),
9. Katedra Elektryfikacji Gospodarki Rolnej (z-ca prof. Ignacy Gościcki)
10. Katedra Podstaw Marksizmu-Leninizmu (z-ca prof. Władysław Kutner), prowadząca zajęcia dla wszystkich wydziałów.

Natomiast następujące katedry dały początek nowo powołanemu Wydziałowi Łączności (pierwszy dziekan – z-ca prof. Wiktor Szukszta), który po późniejszych zmianach organizacyjnych i dwukrotnej zmianie nazwy wyrósł na najsilniejszy wydział uczelni i nosi obecnie nazwę Wydziału Elektroniki, Telekomunikacji i Informatyki:

1. Katedra Podstaw Telekomunikacji (z-ca prof. Roman Zimmermann),
2. Katedra Techniki Przenoszenia Przewodowego (prof. Łukasz Dorosz),
3. Katedra Teletechniki Łączeniowej (z-ca prof. Wiktor Szukszta),
4. Katedra Urządzeń Radionadawczych (z-ca prof. Leonard Knoch),
5. Katedra Urządzeń Radiodbiornych (z-ca prof. Józef Lenkowski),
6. Katedra Fizyki I (prof. Arkadiusz Piekara).

Zajęcia na sześciu wydziałach Politechniki Gdańskiej rozpoczęły się w przepelnionych i nieogrzewanych salach w dniu 22 października 1945 roku w obecności przewodniczącego Krajowej Rady Narodowej Bolesława Bieruta i premiera Edwarda Osóbki-Morawskiego. Pierwszy rok akademicki zakończył się 13 lipca 1946 roku, po czym nastąpiła dwutygodniowa sesja egzaminacyjna. Ze względu na mrozy rektor zarządził dłuższą przerwę świąteczną od 15 grudnia 1945 roku do 27 stycznia 1946 roku, kiedy uruchomiono centralne ogrzewanie. Oficjalna inauguracja roku akademickiego 1945/1946 odbyła się dopiero w maju 1946 roku w Auditorium Maximum. Jej podniosłym akcentem był wykład inauguracyjny prof. M. T. Hubera o postępie technicznym w latach II wojny światowej, zakończony słowami Cycerona „*Salus rei publicae suprema lex*”²⁰, do dziś przywoływanymi na uczelni jako drogowskaz. Pierwsza immatrykulacja studentów Wydziału Elektrycznego odbyła się 2 lipca 1946 roku w sali E-41 z udziałem rektora S. Turskiego. W owym czasie najpierw pracowano, a potem świętowano.

W pierwszym roku akademickim Wydział Elektryczny miał (liczby przybliżone) 250 studentów, a mianowicie:

- 220 na pierwszym roku, z czego połowa dotrwała do dyplomu,
- 20 na drugim roku,
- 10 na wyższych latach (studia niedokończone przed wojną, kursy w obozach jenieckich).

²⁰ W pełnym brzmieniu: „*Salus rei publicae suprema lex esto*” (dobro Rzeczypospolitej niech będzie najwyższym prawem), słowa z dzieła *De legibus* (O prawach).

WYDZIAŁ ELEKTRYCZNY				
Sekcje: Energetyki, Konstrukcji i Elektrotechniki Okrętowej.				
R O K I.				
PRZEDMIOT I WYKŁADAJĄCY	GODZIN TYGODNIOWO			
	wykl.	ćwic.	II wykl.	ćwic.
Matematyka I prof. dr S. Turski	5	5	5	5
Geometria wykreslna adj. inż. A. Lewandowski	4	5	—	—
Fizyka * prof. dr A. Piekara	4	1	4	1
Laboratorium fizyki prof. dr A. Piekara	—	—	—	5
Mechanika I z-ca prof. dr inż. Naleszkiewicz J.	—	—	4	5
Stereomechanika I prof. dr inż. Huber M. T.	—	—	2	2
Rysunek techniczny prof. inż. Florjański W.	1	5	—	5
Metaloznawstwo z-ca prof. inż. Dreher L.	2	1	2	1
Maszynoznawstwo prof. inż. Kozłowski A.	4	—	—	—
Wycieczki fabryczne prof. inż. Kozłowski A.	—	—	—	1
Chemia techniczna z-ca prof. inż. Pompowski T.	5	—	—	—
Zarys teorii okrętu I dla elektryków z-ca prof. inż. Kaźmierczak J.	2**	—	—	—
Kreślenia okręt. I dla elektryków z-ca prof. inż. Kaźmierczak J.	—	—	—	2**
Technika studiowania zast. prof. dr J. Schwarz	1*	—	—	—
Język obcy	2	—	2	—
	25	11	19	17
	27	11	19	19

*) Nieobowiązkowe dla Sekcji Elektrotechn. Okrętowej.
**) Obowiązkowe dla Sekcji Elektrotechn. Okrętowej.

40

Sekcje: Energetyki, Konstrukcji i Elektrotechniki Okrętowej.				
R O K II.				
PRZEDMIOT I WYKŁADAJĄCY	GODZIN TYGODNIOWO			
	wykl.	ćwic.	III wykl.	IV ćwic.
Matematyka II prof. dr Turski S.	5	5	4	5
Fizyka współczesna prof. dr Piekara A.	2	—	1	—
Mechanika II z-ca prof. dr inż. Naleszkiewicz J.	2	2	2	2
Stereomechanika II prof. dr inż. Hubner M. T.	2	2	—	—
Laboratorium wytrzym. mater. prof. dr inż. Hubner M. T.	—	—	—	2
Obróbka metali z-ca prof. inż. Mermon W.	2	1	—	—
Części maszyn dla elektryków z-ca	5	2	2	2
Termodynamika techniczna z-ca prof. inż. Wiśniewski W.	—	—	5	1
Podstawy elektrotechniki prof. dr inż. Staniewicz L.	4	2	—	—
Teoria prąd. zm. I prof. dr inż. Staniewicz L.	—	—	4	2
Miernictwo elektrotechniczne z-ca prof. inż. Trzetrzewiński S.	5	—	5	—
Labo. miern. elektr. I z-ca prof. inż. Trzetrzewiński S.	—	—	—	6
Budownictwo ogólne z-ca prof. inż. Obmiński S.	2*	—	—	—
Zarys teorii okrętu II dla elektryków z-ca prof. inż. Kaźmierczak J.	2***	—	—	—

41

PRZEDMIOT I WYKŁADAJĄCY				
	GODZIN TYGODNIOWO			
	wykl.	ćwic.	III wykl.	IV ćwic.
Zarys archit. okręt. dla elektryków prof. inż. Pużyła A.	2**	—	2***	2***
Język obcy	2	—	2	—
	27	12	21	18
	29	12	23	20

Sekcje: Energetyki i Konstrukcji.

R O K III.

PRZEDMIOT I WYKŁADAJĄCY	GODZIN TYGODNIOWO			
	wykl.	ćwic.	V wykl.	VI ćwic.
Matematyka III prof. dr Turski S.	2	1	2	2
Fizyka współczesna prof. dr Piekara A.	2***	—	1***	—
Teoria prąd. zm. II prof. dr inż. Staniewicz L.	2	2	—	—
Laboratorium miern. elektr. II z-ca prof. inż. Trzetrzewiński S.	—	6	—	—
Maszyny elektryczne I prof. inż. Kaniewski S.	5	2	5	2
Laboratorium maszyn. elektr. I z-ca prof. inż. Trzetrzewiński S.	—	—	—	3
Wysokie napięcia I prof. dr inż. Szpor St.	5	1	—	—
Wysokie napięcia II prof. dr inż. Szpor St.	—	—	5	1
Części aparatów elektr. prof. dr inż. Szpor St.	—	—	2*	1*
Urządzenia przesyłowe I prof. inż. Kopecki K.	4	5	—	—

1) Nieobowiązkowe.
2) Obowiązkowe tylko dla sekcji konstrukcji.
3) Obowiązkowe na sekcji energetyki dla specjalizujących się w kierunku elektrotechniki portowej.
4) Wyjątkowo w roku akademickim 1947/48 (wspólne z semestrem III).

42

Urządzenia przesyłowe II prof. inż. Kopecki K.	—	—	4	5	
Oświetlenie elektr. prof. dr inż. Małecki I.	—	—	2	1	
Prostowniki adj. inż. Ródkiewicz M.	—	—	1	—	
Zarys teletechniki prof. inż. Dorosz L.	—	—	2	—	
Zarys radiotechniki adj. inż. Lenkowski J.	—	—	1	—	
Encyklopedia kotł. i masz. parow. dla elektryków prof. inż. Kozłowski A.	4	2	—	—	
Encyklopedia turbin parowych prof. dr inż. Szewalski R.	—	—	2	—	
Encyklopedia hydromech. i turbin wodnych prof. inż. Broszko M.	2	—	—	—	
Zakłady o sile wodnej prof. inż. Broszko M.	—	—	1	—	
Laboratorium maszyn I z-ca prof. inż. Wiśniewski W.	—	5	—	—	
Laboratorium maszyn II prof. inż. Kozłowski A.	—	—	—	5	
Budownictwo portowe prof. inż. Tubielewicz W.	1**	—	1**	—	
Urządzenia portowe dla elektryków prof. inż. Tubielewicz W.	2**	—	—	—	
Encyklopedia maszyn dźwig. prof. inż. Łukaszewicz S.	—	—	2**	—	
	E	18(21)	19	19(22)	15
	K	18	19	21	14

43

Wyciąg z broszury Politechnika Gdańska. Spis wykładów na rok akademicki 1947/1948

Studenci nie tylko się uczyli, w różny sposób dorabiali, aby się utrzymać. Uzbrojona w karabiny i pistolety automatyczne Straż Akademicka całą dobę patrolowała teren uczelni i miała posterunki w domach we Wrzeszczu, zarezerwowanych dla profesorów. Dowódcą jej był kapitan WP, wykładowca chemii fizycznej prof. dr Stanisław Minc z Wydziału Chemicznego, a jednym z drużynowych – student Wojciech Winiarski, przyszły profesor Wydziału Elektrycznego.

Pierwsze egzaminy dyplomowe 6 i 7 września 1946 roku zdało 11 osób, wśród nich Stanisław Kuropatwiński, Tadeusz Lipski i Stefan Roszczyk – trzej autorzy (czwartym był Mieczysław Wierzejski) wydanej 26 lat później monografii *Energoelektryczne układy okrętowe* (Wyd. Morskie, Gdańsk 1972).

Kiedy przegląda się pierwsze powojenne broszury *Politechnika Gdańska. Spis wykładów...*, zwraca uwagę duże obciążenie wielu wykładowców, a przecież ujmują one ich aktywność tylko w sferze dydaktyki i tylko na Politechnice. Wykładowcy przedmiotów podstawowych byli ponadto zaangażowani na całorocznych kursach przygotowawczych dla kandydatów na studia, a przedstawiciele wielu dyscyplin wykładali w Państwowym Liceum Budownictwa Okrętowego Conradinum, położonym naprzeciw Politechniki, po drugiej stronie słynnej alei lipowej. To liceum, formalnie powołane z dniem 1 lipca 1945 roku, wywodzi swoje korzenie z Instytutu Szkolnego i Wychowawczego im. Conradiano, ufundowanego w roku 1794 przez Karola Fryderyka Conradiano, ostatniego z zaможного rodu niemieckich gdańszczan lojalnych wobec Rzeczypospolitej, i szkoły jego imienia otwartej w roku 1801 w majątku Jankowo pod Gdańskiem. Działający w Gdańsku od pierwszych dni kwietnia 1945 roku zespół do spraw politechniki zabezpieczył i chronił pobliskie zabudowania Conradinum, które przyszli gospodarze przejęli dopiero w lipcu. Tak zawiązała się bliska więź Politechniki z Conradinum, którego dyrektorem przez pierwsze lata był Aleksander Potyrała, profesor Politechniki Gdańskiej i dyrektor techniczny Polskiego Rejestru Statków. Politechnika udostępniała Conradinum laboratoria i wspierała je wykładowcami akademickimi. W zamian, mimo ciasnoty lokalowej, Conradinum oddało siedem sal na kurs przygotowawczy Politechniki. Wśród grona nauczycielskiego Conradinum było w pierwszych latach 30 wykładowców Politechniki, w tym 5 profesorów tytularnych, z prof. M. T. Huberem na czele; z Wydziału Elektrycznego wykładali tam: Jan Piasecki, Wiktor Szukszta i Stanisław Trzetrzewiński. Dziś lekcje nawet w dobrej szkole średniej wielu wykładowców akademickich uważa za dyshonor, ale nie uwłaczają im wykłady w efemerycznej szkółce, którą karykaturalny samozwańczy rektor doprowadza do upadłości po zainkasowaniu wpłat studenckich, byle szkółka miała imponującą nazwę z przymiotnikiem „wyższa”, a jeszcze lepiej – „najwyższa”.

W pierwszych trzech latach prowadzono tylko jednolite **dzienne 4-letnie studia magisterskie** z programem wzorowanym na przedwojennych programach politechnik w Warszawie i Lwowie, bo przede wszystkim stamtąd przyszła kadra. Większość studentów i tak studiowała co najmniej 5 lat, bo dawały o sobie znać opóźnione konsekwencje wojny: luki w przygotowaniu do studiów, trudności bytowe i powikłane sprawy osobiste. Na Wydziale Elektrycznym wprowadzono następujące sekcje, odpowiadające dzisiejszym specjalnościom kształcenia:

- Sekcja Energetyki,
- Sekcja Konstrukcji,
- Sekcja Elektrotechniki Okrętowej,
- Sekcja Teletechniki,
- Sekcja Radiotechniki.

Trzy pierwsze sekcje miały prawie ten sam zestaw przedmiotów na I i II roku studiów z dużym udziałem dyscyplin nieelektrycznych (mechanika, stereomechanika, metaloznawstwo, maszynoznawstwo, chemia techniczna, termodynamika techniczna, budownictwo ogólne, a dla Sekcji Elektrotechniki Okrętowej – zarys teorii okrętu i kreślenia okrętowe zamiast budownictwa ogólnego). Od

semestru V narastało zróżnicowanie programów poszczególnych sekcji. Podobnie, niemal identyczny program dwóch pierwszych lat studiów miały Sekcja Teletechniki i Sekcja Radiotechniki. W semestrze I wszyscy mieli jakże potrzebny, a dziś zapomniany przedmiot „technika studiowania”.

Od roku akademickiego 1948/1949 wprowadzono dwustopniowy program studiów, **3-letnie studia inżynierskie i 2-letnie studia magisterskie**, uzasadniając to pilnymi potrzebami odbudowującego się przemysłu²¹. Z dyplomem inżyniera można było uczelnię opuścić teoretycznie już po trzech latach studiów i odbyciu praktyki. Zwiększeniu uległa przy tym ogólna liczba godzin w planie studiów, zwłaszcza godzin laboratoryjnych, bo udało się w minionych trzech latach rozbudować i unowocześnić laboratoria. Kompletowanie i uruchamianie przedwojennego wyposażenia laboratoryjnego oraz tworzenie nowych stanowisk laboratoryjnych badawczych i (lub) dydaktycznych było głównym zajęciem asystentów.

Najszybciej udało się uruchomić laboratoria Miernictwa Elektrycznego i Maszyn Elektrycznych, początkowo przypisane do tej samej katedry. Poza kierownikiem katedry, Stanisławem Trzetrzewińskim, brali w tym udział doświadczeni inżynierowie (Longin Kurski, Alojzy Spichalski), a pod ich kierunkiem – studenci ostatniego roku, zatrudnieni na początek jako młodszy asystenci (Eugeniusz Jabłonka, Jerzy Jaczewski, Tadeusz Lipski). Laboratorium Maszyn Elektrycznych i Napędu Elektrycznego w kolejnych kilku latach wyposażali w nowe stanowiska Henryk Bitel, Leonard Garbolewski, Longin Kurski, Franciszek Przeździecki, a później również – Stanisław Lebioda, Zbigniew Muszalski i Włodzimierz Pawlina. Nowo utworzone w połowie lat pięćdziesiątych Laboratorium Automatyki Napędu organizowali i wyposażali Zygmunt Bendyk oraz Włodzimierz Martin pod kierunkiem Jerzego Jaczewskiego.

Politechnika Gdańska była pierwszą polską uczelnią, która umożliwiła zdobycie dyplomu inżyniera kandydatom już zatrudnionym w przemyśle, pozbawionym możliwości podjęcia studiów dziennych. Warunkiem była praca zawodowa zgodna z obranym kierunkiem studiów. Wykorzystując bazę lokalową i kadre politechniki, w roku 1948 utworzono Wieczorową Szkołę Inżynierską, której organizatorem i pierwszym rektorem był prof. Marian Pęczalski. WSI prowadziła jednostopniowe, **7-semesterne wieczorowe studia inżynierskie**. Formalnie była to uczelnia niezależna, wspierana organizacyjnie i finansowo zrazu przez Związek Zawodowy Pracowników Budowlanych, a od roku 1949 przez Naczelną Organizację Techniczną, co znalazło wyraz w nazwie – Szkoła Inżynierska NOT w Gdańsku. Do pierwotnej nazwy powrócono 1 stycznia 1951 roku, kiedy szkołę przejął resort szkolnictwa wyższego. WSI miała następujące wydziały: Architektury (1950 zaprzestano rekrutacji), Inżynierii Lądowo-Wodnej, Elektryczny i Mechaniczny, a od 1951 – Budowy Okrętów. Dziekanem Wydziału Elektrycznego w latach 1949–1952 był prof. K. Kopecki.

Z początkiem roku akademickiego 1955/1956 WSI została włączona do struktury Politechniki Gdańskiej jako Studium Wieczorowe dla Pracujących. Było ono dostępne dla pracowników uspołecznionych zakładów pracy z terenu Trójmiasta i okolic. Musieli się oni legitymować ukończoną szkołą średnią, pracować co najmniej rok, mieć skierowanie na studia z zakładu pracy i zdać egzamin wstępny. Na Wydziale Elektrycznym prowadzono początkowo cztery specjalności:

²¹ Dekret o organizacji nauki i szkolnictwa wyższego z dnia 28 października 1947 roku (DzU 47.66.415).

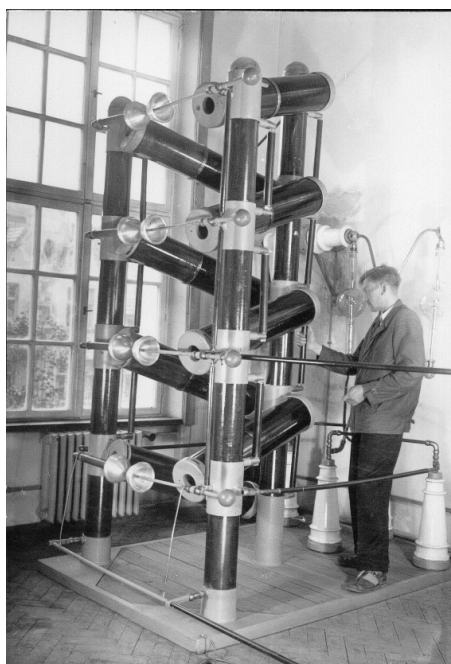

1. Sieci elektryczne,
2. Elektrotechnika przemysłowa,
3. Instalacje elektryczne,
4. Trakcja elektryczna.

Kontynuowano dotychczasowe wieczorowe studia inżynierskie, ale od roku 1955/1956 uruchomiono dla dwóch roczników jednolite **6-letnie wieczorowe studia magisterskie**. Od roku 1955/1956 są też nieprzerwanie prowadzone **studia magisterskie eksternistyczne II stopnia**. Przez kilka lat Wydział patronował wieczorowym studiom magisterskim na Politechnice Szczecińskiej, kłopotliwym ze względu na dojazdy. Wykładowcy dojeżdżali do Szczecina w środku nocy i na bocznicę w slipingu dosypiali do rana, na co rygorystyczna kolej przymykała oczy.

Od roku 1954/1955 wprowadzono jednolite **5-letnie dzienne studia magisterskie**. Po trzecim roku studiów studenci wybierali jedną ze specjalności: elektrownie ciepłe, elektrownie wodne (jedyna w Polsce), sieci i układy elektroenergetyczne, przyrządy rozdzielcze, elektrotechnika przemysłowa, elektrotechnika okrętowa, elektrotechnika rolnicza.

Przez kilka przejściowych lat były prowadzone jednocześnie, odpowiednio na niższych bądź na starszych latach: studia dzienne jednolite 5-letnie, studia dzienne inżynierskie 4-letnie, studia dzienne magisterskie 2-letnie, studia wieczorowe inżynierskie 4-letnie oraz studia wieczorowe jednolite 6-letnie.

Generator udarowy 500 kV
i jego główny konstruktor – Władysław Kuźniar

Największą inwestycją pierwszego dziesięciolecia były **laboratoria** urządzone przez prof. S. Szpora w gmachu przy ul. Własna Strzecha. Politechnika przejęła go tuż przed wojną po łożu masońskiej. Po wojnie gmach rozbudowano (do 4500 m³) i urządzono w nim liczne stanowiska do prób wysokonapięcio-

wych oraz zwarciownię, projektując i wykonując na miejscu większość wyposażenia. Zbudowano oryginalnej konstrukcji generatory udarowe do 300 kV, do 500 kV (0,169 kJ) oraz do 1000 kV (10 kJ), mostek Scheringa, układ do badania ulotu i kilka innych stanowisk na napięcia probiercze przemienne i stałe. Wykonano nowy aparat fotograficzny z wirującym filmem do zdjęć pioruna (Henryk Dzierżek). Zbudowano i uruchomiono w 1953 roku pierwszą w Polsce zwarciownię. Początkowo miała ona układ jednofazowy i prąd zwarciowy do 100 kA przy napięciach do 1000 V (transformator 15 kV/110, 220, 440, 880 V; 5/15 MVA), a w 1955 została rozbudowana do układu trójfazowego o mocy zwarciowej 100 MVA na napięcia do 24 kV. Wyposażenie projektował i budował liczny zespół: Henryk Dzierżek (dławiki regulacyjne 15 kV), Wojciech Winiarski (boczniki wielkoprądowe), Jerzy Galotzy (nastawnik czasowy i fazowy), Władysław Borek (załącznik zwarciowy) i inni. Transformator zwarciowy według projektu dra Michała Jabłońskiego wykonała fabryka M3 w Łodzi. Dłuższy czas była to jedyna w Polsce zwarciownia; kierowali nią kolejno H. Dzierżek i W. Winiarski, a od kilku lat – Roman Partyka.

Generator udarowy 1000 kV

Pamiętano, by studenci mieli się z czego uczyć. Już w 1946 roku ukazał się podręcznik L. Staniewicza *Podstawy elektrotechniki*, a w 1949 uaktualnione wznowienie monografii – *Teoria prądów zmiennych*. K. Kopecki w 1946 roku wydał skrypt *Słownik pojęć używanych w gospodarce elektrycznej* (wznawiany 1955, 1957), a już złożony do druku w 1952 podręcznik *Zarys gospodarki elektroenergetycznej*, na etapie odbitek szrotkowych został zatrzymany przez cenzurę, która nie zdołała przełknąć „zysku”, „oprocentowania kapitału” i podobnych wywrotowych pojęć. S. Szpor w 1948 roku wydał dwa skrypty: *Technika izolacyjna* oraz *Miernictwo wysokonapięciowe*, w 1950 broszurę *Piorun*, w 1951 podręcznik *Wytrzymałość elektryczna i technika izolacyjna* (wznawiony 1959, 1965, 1967), a w latach 1953 i 1955 dwutomową fundamentalną monografię *Ochrona odgromowa*. Ukazały się dwa podręczniki I. Maleckiego: *Akustyka budowlana* (1947) oraz *Akustyka radiowa i filmowa* (1950).

Komunistyczne władze chętnie szafowały hasłem „studenci do nauki”, ilekroć młodzież wybijała się na samodzielne myślenie w sprawach wykraczających poza urzędowy program nauczania. W dniu 24 października 1949 roku komisja dyscyplinarna powołana przez ministra oświaty relegowała ze studiów

czterech studentów (w tym trzech z Wydziału Elektrycznego) z powodu opracowania i wydania jednodniówki *XXV lat Bratniej Pomocy*. Kurator „Bratniej Pomocy”, prof. Wiktor Wiśniowski, uwielbiany przez młodzież wykładowca termodynamiki, został karnie przeniesiony na Politechnikę Wrocławską, a „Bratnia Pomoc”, niezależna organizacja studentów, wkrótce potem (1950) została rozwiązana. Nasuwało się porównanie z wydarzeniami z 27 lutego 1939 roku w tych samych murach: pięciu studentów relegowanych, ale „Bratnia Pomoc” nie została wtedy rozwiązana.

W pierwszych powojennych dziesięcioleciach absolwenci Politechniki bez trudu znajdowali zatrudnienie. Władzy wydawało się jednak, że lepiej wie, gdzie każdy z nich jest najbardziej potrzebny, i w latach 1950–1956 absolwenci otrzymywali **nakaz pracy**, urzędowe skierowanie do pracy we wskazanym zakładzie na czas nieprzekraczający trzech lat²². Był to jeden z przejawów gospodarki nakazowej, odbierany przez absolwentów jako rodzaj zadośćuczynienia za bezpłatne studia, przykry obowiązek, od którego w rozmaity sposób wielu próbowało się uwolnić. Być może obecnie, przy sporym bezrobociu, nakazy pracy byłyby inaczej odbierane, tym bardziej że zamiejscowym pracodawca był zobowiązany przydzielić mieszkanie.

Przy większości katedr działały tzw. gospodarstwa pomocnicze, jednostki organizacyjne prowadzące szeroko pojętą działalność gospodarczą: konsultacje i ekspertyzy, projektowanie, pomiary i badania, jednostkową produkcję aparatów i urządzeń. W odróżnieniu od katedr nazywały się zakładami, przy czym dalsze człony nazwy mogły być inne niż w nazwie katedry. Poza pożytkiem dla gospodarki kraju dawały dodatkowy dochód zarówno uczelni, jak i pracownikom, a także umożliwiały praktyczne wykonywanie zawodu, tak ważne dla młodszych pracowników.

Doskonale prosperował **Zakład Elektroenergetyki** Katedry Urządzeń Elektrycznych, Sieci i Gospodarki Elektrycznej prof. K. Kopeckiego, zarządzany bezpośrednio przez mgra inż. Stefana Gieszczykiewicza. Przygotowywał prace studialne rozwoju systemu elektroenergetycznego północnych województw, koncepcje zasilania wielu miast i rejonów wiejskich, a następnie – projekty techniczne odbudowy, modernizacji bądź budowy różnych obiektów, jak linie i stacje elektroenergetyczne, elektrownie i elektrociepłownie, instalacje przemysłowe. Większość prac wykonywali doświadczeni inżynierowie, zatrudnieni jako pracownicy gospodarstwa pomocniczego, ale uczestniczyli w nich również pracownicy naukowo-dydaktyczni od asystenta po profesora. Wieloletnimi pracownikami Zakładu Elektroenergetyki byli inżynierowie: Stanisław Babiński, Stanisław Boczkowski, Zbigniew Cichosz, Marian Eustachiewicz, Stefan Gieszczykiewicz, Rudolf Krajewski (po doktoracie 1972 starszy wykładowca), Ryszard Pochyluk, Stefan Schally, Zbigniew Słoczyński, Jerzy Wołodźko, Stefan Wywiół i niezapomniany precyzyjny kreślarz Tadeusz Maj. Krótko w Katedrze i Zakładzie pracował Roman Zabiełto, który po poślubieniu Ireny Kempówny, szybowcowej mistrzyni Polski, związał się na zawsze z lotnictwem, prowadził z żoną ośrodki szkolenia pilotów w Polsce (Leszno) i Szwajcarii, został pilotem odrzutowców, programami i sprzętem wspierał kształcenie pilotów na Politechnice Rzeszowskiej, a dziś jest seniorem wśród ekspertów lotnictwa. Również takie bywają losy absolwentów i pracowników Wydziału.

²² Ustawa z dnia 7 marca 1950 roku o planowym zatrudnianiu absolwentów średnich szkół zawodowych oraz szkół wyższych (DzU 50.10.106).

Po uruchomieniu laboratoriów wiele zleceń otrzymywał **Zakład Wysokich Napięć** katedry prof. S. Szpora, dysponujący wyjątkowym wyposażeniem. Dotyczyły one zarówno prac najprostszych (badanie oleju izolacyjnego i sprzętu ochronnego, badania stanu izolacji linii kablowych), jak i projektów oraz badań konstruktorskich nowych aparatów i urządzeń, zwłaszcza badań zwarciovych w jedynej krajowej zwarciowni; stopniowo powstawały liczne oryginalne konstrukcje własne. Rozwijała się też współpraca innych gospodarstw pomocniczych z różnymi przedsiębiorstwami: projektowano i badano napędy stoczniowych i portowych urządzeń dźwigowych, wyposażenie elektrycznej trakcji miejskiej i kolejowej.

Kadra Wydziału w roku 1950 liczyła 63 osoby, w tym 8 profesorów, 2 zastępców profesora, 10 adiunktów oraz 43 asystentów i młodszych asystentów. Ostatnią grupę stanowili absolwenci z bieżących promocji, a nawet wyróżniający się studenci ostatnich lat. Spośród nich wyłonili się późniejsi profesorowie (Jerzy Dziedzic, Stefan Grudziecki, Jerzy Jaczewski, Władysław Kuźniar, Tadeusz Lipski, Stefan Roszczyk, Jerzy Sawicki, Eugeniusz Wasilenko, Wojciech Winiarski) oraz docenci (Henryk Bitel, Zdzisław Manitius, Franciszek Przędziecki, Tadeusz Przybylski). Krytyczne pod względem kadrowym okazało się przejście w 1952 roku części pracowników na nowo utworzony Wydział Łączności; na Wydziale Elektrycznym kadra samodzielnych pracowników nauki zmalała do 3 profesorów i 4 zastępców profesora. Już po niespełna czterech latach, dzięki awansom naukowym i naborowi z zewnątrz, sytuacja była znacznie lepsza: 4 profesorów, 6 docentów i 10 zastępców profesora.

Tuż przed oddzieleniem się katedr „słaboprądowych” i tuż po nim pion „silnoprądowy” wzmocniły następujące osoby przybyłe spoza politechniki.

Mgr inż. Alfons Hoffmann (*1885 †1963), absolwent politechniki w Gdańsku (1911), prof. nadzw. 1957, wykładający na PG w latach 1949–1953. Jego drogę życiową i niepomierne zasługi przedstawiono już w podrozdziale dotyczącym lat 1904–1921. Na PG wykładał grzejnictwo elektryczne, elektrownie wodne i prowadził projektowanie elektrowni.

Z-ca prof. mgr inż. Eugeniusz Kenig (*1897 †1970), absolwent Politechniki Warszawskiej (1925), docent 1955, wykładający na PG w latach 1949–1967, dziekan Wydziału Elektrycznego 1951–1958. Po studiach pracował w Elektrowni Warszawskiej (1925–1939), zajmując się rozbudową sieci, i równocześnie jako st. asystent w Zakładzie Maszyn Elektrycznych Politechniki Warszawskiej (1926–1938), gdzie zaprojektował i urządził Laboratorium Maszyn Elektrycznych oraz wydał skrypt do ćwiczeń laboratoryjnych. Po wojnie krótko pracował w energetyce łódzkiej, po czym był adiunktem, a następnie z-cą profesora na Politechnice Łódzkiej (1945–1949). Na PG wykładał elektrotechnikę ogólną i maszyny elektryczne na kilku wydziałach, napisał dwutomowy skrypt do tych wykładów.

St. as. mgr inż. Aleksander Jankowski (*1912 †1992), absolwent politechniki w Mediolanie (1947), adiunkt 1951, z-ca profesora 1953, docent 1954, wykładający na PG w latach 1949–1981 (od 1966 kierownik uczelnianego Ośrodka Obliczeniowego, od 1971 na Wydziale Elektroniki). Po studiach cały rok 1948 był asystentem w Instytucie Elektroenergetyki politechniki w Mediolanie. Po powrocie do Polski podjął pracę na PG i jednocześnie był kierownikiem Oddziału Projektów w Zakładach Energetycznych Okręgu Nadmorskiego (1948–1951). Na Wydziale Elektrycznym chętnie wykładał przedmioty o trudnym aparacie matematycznym: sieci elektryczne i budownictwo sieciowe, równowagę systemów elektroenergetycznych, hydraulikę i metody numeryczne.

Prof. Alfons Hoffmann

Doc. Eugeniusz Kenig

Doc. Aleksander Jankowski

Mgr inż. Adam Kaszuba (*1903 †1991), absolwent Politechniki Warszawskiej (1933), wykładowca WSI 1952, z-ca profesora 1955, st. wykładowca 1961, wykładowca na PG w latach 1952–1967. Przed zatrudnieniem na PG pracował w różnych przedsiębiorstwach przy projektowaniu, montażu oraz eksploatacji urządzeń elektrycznych i wykładał w Gdańskich Technicznych Zakładach Naukowych. Przez cały okres pracy na PG był głównym specjalistą elektrykiem w Gdańskim Biurze Projektów Budownictwa Przemysłowego. Na PG wykładał oświetlenie i instalacje elektryczne.

Mgr inż. Henryk Bartmański (*1911 †2002), absolwent Politechniki Warszawskiej (1936), st. asystent 1952, adiunkt 1953, z-ca profesora 1956, st. wykładowca 1961, wykładowca na PG w latach 1952–1977. Po studiach pracował w Polskich Zakładach Siemensa (1937–1939), następnie jako kierownik Biura Elektroinstalacyjnego w Radomiu (1940–1945), kierownik robót w Pomorskim Biurze Elektrotechnicznym w Gdańsku (1945–1948) i doradca techniczny Firmy „Denso” (1949–1950). Zatrudniony na PG 1950 jako projektant w Zakładzie Elektroenergetyki, w 1952 przeszedł na etat dydaktyczny. Wykładał rozdzielnie i transformatornie, urządzenia elektryczne oraz urządzenia elektryczne w elektrowniach.

Mgr inż. Włodzimierz Hellmann (*1911 †1987), absolwent Politechniki Warszawskiej (1935), z-ca profesora 1955, docent 1957, prof. nadzw. 1967, prof. zw. 1982, wykładowca na PG w latach 1954–1981. Po studiach do wybuchu wojny pracował w polskim oddziale English Electric i w Biurze Projektów Zakładów „Ślązel”. Od 1945 organizował i odbudowywał energetykę bydgoską, ale w 1953 ze względów politycznych usunięty ze stanowiska dyrektora technicznego Zakładów Energetycznych Okręgu Północnego.

Ad. mgr inż. Zbigniew Woynarowski (*1914 †1988), absolwent Wydziału Mechanicznego Politechniki Lwowskiej (1939), z-ca profesora 1956, docent 1958, prof. nadzw. 1969, wykładowca na PG w latach 1954–1984, dziekan Wydziału Elektrycznego 1964–1968 oraz 1975–1978. Po studiach zajmował kierownicze stanowiska w Kopalni Węgla Kamiennego Modrzejów i w zakładach wytwórczych urządzeń mechanicznych i elektrycznych, między innymi w Apenie (dyrektor techniczny i kierownik Biura Studiów). Zaczął od nauczania materiałoznawstwa elektrycznego, konstrukcji i technologii produkcji aparatów oraz organizacji przemysłu elektrotechnicznego, a następnie rozwinął badania z zakresu ochrony środowiskowej urządzeń elektrycznych i stworzył podstawy nowej dziedziny – elektrotechnologii.

Wśród katedr Wydziału pierwszego powojennego dziesięciolecia zwraca uwagę *signum temporis*, **Katedra Podstaw Marksizmu-Leninizmu**, której sama nazwa jest przejawem powszechnej wtedy manipulacji znaczeniem słów. Do nazwy pewnego systemu poglądów filozoficznych, ekonomicznych i społecznych, które można dzielić lub nie, dodano nazwę symbolizującą zbrodniczy system polityczny, nazwę pochodzącą od pseudonimu człowieka, który między innymi na długo przed Hitlerem wymyślił i urządził obozy zagłady, przewrotnie nazywając je obozami koncentracyjnymi²³. Prowadzone przez Katedrę zajęcia, jak żadne inne odpowiadały anegdotycznej definicji wykładu – jest to taka forma nauczania, kiedy wiadomości z notatek wykładowcy przechodzą do notatek studentów z pominięciem umysłów obu stron. Katedra, utworzona w roku 1951, po październiku 1956 straciła rację bytu i w roku 1957, po zmianach personalnych, jako Katedra Ekonomii Politycznej została przeniesiona na Wydział Technologii Maszyn. Objął ją znany ekonomista, matematyk z wykształcenia, prof. dr Henryk Edel Kryński.

Od roku 1952 żaden przedmiot nie zajmował studentom tyle czasu co **szkolenie wojskowe** – jeden dzień w tygodniu przez siedem semestrów, a ponadto dwa miesięczne obozy wojskowe podczas wakacji, co w powiązaniu z praktyką wakacyjną niemal bez reszty wypełniało wakacje. Szkolenie prowadziło Studium Wojskowe, które zajmowało wiele pomieszczeń kondygnacji przyziemnej Gmachu Głównego. Pod światłym dowództwem najpierw płka Gedeona Grzeni-Romanowskiego, a od 1957 roku – ppłka Józefa Oleszkiewicza pracowało w pierwszych latach wielu słabo przygotowanych oficerów. Studenci wydziałów Elektrycznego i Łączności byli na wspólnych zajęciach szkoleni w kierunku łączności wojskowej. Dochodziło do groteskowych sytuacji, kiedy student Wydziału Łączności tłumaczył sympatycznemu wykładowcy, jak naprawdę działa omawiane przez urządzenie, a ponurakowi zadawał podchwytliwe pytania. Wesóło bywało też na wykładach „Organizacja armii N” (nieprzyjaciela), na których obowiązywał zakaz notowania, co studenci uszczypliwie komentowali. Pierwsze roczniki studentów żołnierzy zapamiętały też na zawsze wyjazd eszelonem na wakacyjny obóz. Wagonami towarowymi, na gołych pryczach z rur pochodzących ze złomowanych kotłów parowozowych (wynalazek racjonalizatorów PKP), jechało się 20 godzin z Gdańska do Szczecinka. Były to ćwiczenia praktyczne z mobilności armii i sprawności kolei. Z upływem lat, w miarę jak słabła histeria zagrożenia z Zachodu, zmniejszano liczbę semestrów szkolenia wojskowego, ale nadal zajmowało ono jeden dzień w tygodniu. Studium Wojskowe ostatecznie znikło razem z PRL.

O ile większość absolwentów za czas stracony uważa indoktrynację marksistowsko-leninowską i szkolenie wojskowe, to dobrze wspomina **wychowanie fizyczne**, a zwłaszcza – treningi w różnych sekcjach sportowych AZS wieńczące udziałem w zawodach. Przez parędziesiąt lat studentów Wydziału Elektrycznego trenowali magistrowie Aleksander Bereśniewicz, Kazimierz Gan oraz Maksymilian Idziak. Gry i inne dyscypliny zespołowe dobrze przygotowują do pracy w zespołach projektujących i budujących duże obiekty, a na dużej budowie, zwłaszcza na odludziu, nic tak nie zespala załogi, a nawet starających się siebie przechytryć kontrahentów, jak wspólny mecz bądź jogging.

²³ Pierwsze w historii obozy koncentracyjne urządził w roku 1901 gen. Horatio Herbert Kitchener, naczelny dowódca wojsk angielskich w wojnie burskiej. Zamykał w obozach (koncentrował) ludność cywilną tylko po to, by partyzanci utracili jej wsparcie.

Z inicjatywy i przy znacznym udziale kadry Wydziału Elektrycznego już na przełomie lat 1945/1946 wszczęto działalność **Stowarzyszenia Elektryków Polskich** na ziemi gdańskiej. W okresie międzywojennym i podczas wojny w konspiracji jednym z 15 oddziałów SEP był Oddział Wybrzeża Morskiego w Gdyni, powstały w 1932 roku²⁴. Reaktywowano go jako Oddział Wybrzeża Morskiego z siedzibą w Gdańsku, a prezesem został Ignacy Malecki. Nazwa Oddziału była nie do utrzymania po powojennym wielokrotnym wydłużeniu polskiego wybrzeża. Pierwsze po wojnie Walne Zgromadzenie Delegatów tego oddziału w 1947 roku w Gdańsku uważa się za zapoczątkowanie działalności oddziału pod nową nazwą – Oddział Gdański SEP. Udział kadry Wydziału Elektrycznego we wznowieniu aktywności SEP w regionie po dziś dzień upamiętnia numer 1 nadany kołu zakładowemu SEP Politechniki. Wielokrotnie pracownicy Politechniki pełnili funkcję prezesa Oddziału: Ignacy Malecki (1945–1946), Stanisław Trzetrzewiński (1947–1949), Kazimierz Kopecki (1954–1956), Jerzy Dziedzic (1956–1957), Piotr Ciechanowicz (1957–1958), Ignacy Gościcki (1959–1961), Henryk Bartmański (1962–1966), Jacek Marecki (1978–1981) i Benedykt Kacprzak (1987–1990). Pracownicy Wydziału zawsze brali i nadal biorą aktywny udział w działalności stowarzyszeniowej na szczeblu Zarządu Oddziału i Zarządu Głównego, ale samo koło zakładowe nigdy żywszej działalności nie przejawiało.

Lata 1956–2004 – rozwój i stabilizacja

Pierwsze dziesięciolecie minęło na tworzeniu Wydziału z zupełnie nową kadram na materialnych pozostałościach przedwojennej politechniki. Odtworzono i uruchomiono dawne laboratoria, znacznie je zmodernizowano i stworzono nowe, nadążające za rozwojem techniki. Budynek Wydziału powiększył się o dobudowaną część południową (7000 m³) dla utworzonego w 1952 roku Wydziału Łączności. Zabrał on część samodzielnych pracowników, również niektórych pionierów, którzy w roku 1945/1946 organizowali Wydział Elektryczny, a ponadto zmarł prof. Leon Staniewicz (1951). Szybko jednak dorastali asystenci zaangażowani z pierwszych powojennych promocji Wydziału. U progu drugiego dziesięciolecia już wykładali przyszli docenci i profesorowie: Tadeusz Lipski (promocja 1946), Stefan Roszczyk (1946), Jerzy Dziedzic (1948), Stefan Grudziecki (1948), Jerzy Jaczewski (1948), Tadeusz Przybylski (1950). Wkrótce dołączyli do nich następnymi: Henryk Bitel (1950), Władysław Kuźniar (1950), Zdzisław Manitus (1950), Franciszek Przeździecki (1950), Jerzy Sawicki (1950), Eugeniusz Wasilenko (1950) i Wojciech Winiarski (1950), a w dalszych latach: Jacek Marecki (1954), Franciszek Milkiewicz (1954), Ludwik Referowski (1954) i Jacek Żyborski (1954).

Podstawową formą studiów pozostały do dziś – uruchomione w roku 1954/1955 – jednolite **5-letnie dzienne studia magisterskie**. Co kilka lat modyfikowano plany studiów, w tym zestaw prowadzonych specjalności, co było wynikiem nieustannych dyskusji o pożądanym stopniu specjalizacji absolwentów, uwzględniającym potrzeby gospodarki, konieczność adaptacji absolwenta do zmieniającego się popytu na rynku pracy i koszty kształcenia. Pod koniec lat pięćdziesiątych był to klarowny układ 3×3, trzy specjalności, każda o trzech specjalizacjach:

²⁴ Pierwszym (1932) prezesem był Kazimierz Bieliński, ostatnim (1937–1939) Alfons Hoffmann. O obu zasłużonych absolwentach politechniki w Gdańsku jest mowa w poprzednich podrozdziałach.

1. Specjalność „Elektroenergetyka” ze specjalizacjami: a) elektrownie, b) sieci i układy, c) energetyka przemysłowa.
2. Specjalność „Przyrządy rozdzielcze i maszyny specjalne” ze specjalizacjami: a) przyrządy rozdzielcze, b) wysokie napięcia, c) maszyny elektryczne specjalne.
3. Specjalność „Elektrotechnika przemysłowa” ze specjalizacjami: a) elektrotechnika przemysłowa, b) elektrotechnika morska, c) elektrotechnika rolnicza.

Specjalność studenci wybierali po trzecim roku studiów, a specjalizację – po czwartym. Tak różnorodnej, ale kosztownej oferty nie było już później. Po latach okazywało się, że niewielki odsetek absolwentów pracuje w wyuczonyj specjalności, a tym bardziej – w wyuczonyj specjalizacji i dojrzało przekonanie, że zwłaszcza studia magisterskie powinny dawać gruntowne wykształcenie podstawowe i szerokie horyzonty, umożliwiające adaptację do różnych zadań zawodowych. Jednak w czasach, kiedy gospodarka, działająca w trybie nakazowym, przyjmowała każdą liczbę absolwentów, a koszty kształcenia nie były przypisywane wydziałom, racjonalizacja trybu kształcenia nie należała do spraw najważniejszych.

Od kilkunastu lat niemal zanikło kształcenie konstruktorów, prowadzone dawniej w ramach specjalizacji, której nazwa się zmieniała: przyrządy rozdzielcze, aparaty elektryczne, budowa maszyn i urządzeń elektrycznych, z dużą dawką wiedzy z zakresu mechaniki, materiałoznawstwa i technologii produkcji, wymagające wyobraźni przestrzennej i biegłości kreślarskiej, a także opanowania rzemiosła laboratoryjnego. Chodzi o umiejętności, które zdobywa się mozolnie i powoli pod okiem mistrza. Jeśli rodzimy przemysł elektrotechniczny kiedyś będzie się odradzał i więcej produkował według polskiej – a nie licencyjnej – dokumentacji, to niedobór konstruktorów może się okazać największym hamulcem. Fizyk jądrowy, belgijski biskup Luc Gillon 20 października 1976 roku na uniwersytecie w Kinshasie, którego był budowniczym i pierwszym rektorem, w trakcie wykładu *Énergie, technologie, civilisation*, tak objaśniał poglądowo kolejne stopnie cywilizacji technicznej: człowiek potrafi obsługiwać maszynę, człowiek potrafi naprawiać maszynę, człowiek potrafi wyprodukować maszynę, człowiek potrafi skonstruować maszynę. Biada społecznościom, które cofają się na tej drodze.

Dwuletnie studia wieczorowe magisterskie (drugiego stopnia) zanikły w końcu lat sześćdziesiątych. Studia wieczorowe inżynierskie przekształciły się w prowadzone do dziś **studia zaoczne inżynierskie** 10-semestralne, a od roku 2001/2002 – 9-semestralne, przy czym nazwa niedokładnie oddaje ich charakter, jako że słuchacze mają na uczelni w każdym semestrze 10 zjazdów dwu- lub trzydniowych (piątki, soboty i ewentualnie niedziele), obejmujących w różnym okresie i na różnych latach studiów (poza semestrem dyplomowym) dawniej około 24 godzin, a ostatnio nie więcej niż 20 godzin. Z czasem zrezygnowano na studiach zaocznych ze specjalności, pozostawiając na ostatnich semestrach przedmioty obieralne określające kierunek dyplomowania. Największą bolączką „studiów dla pracujących” jest od wielu lat profil zawodowy słuchaczy. W latach pięćdziesiątych i sześćdziesiątych niemal wszyscy legitymowali się pracą zawodową zgodną z kierunkiem studiów, co początkowo było wręcz wymagane. Od kilkunastu lat tacy słuchacze są w mniejszości, a co więcej – niektórzy z pozostałych deklarują, że nie zamierzają w wyuczonym zawodzie pracować, a chcą tylko uzyskać dyplom potwierdzający wyższe wykształcenie. Zupełnie

sfrustrowani mogą się czuć starsi nauczyciele, pamiętający z dawnych studiów wieczorowych dociekliwych elektryków, chłonących wiedzę, którą nazajutrz wykorzystywali w biurze projektów bądź w eksploatacji powierzonych im urządzeń elektrycznych. Absolwentom studiów inżynierskich oferuje się 4-semestralne **uzupełniające zaoczne studia magisterskie**.

W roku 1992 uruchomiono 7-semestralne **studia dzienne inżynierskie** od pierwszego roku niezależne od studiów magisterskich (system II), a od roku 1999/2000 o wspólnym pierwszym roku studiów (system Y). Nie ma na nich specjalności, są natomiast na ostatnich semestrach przedmioty obieralne, umożliwiające pewne zróżnicowanie profilu absolwentów. Absolwenci inżynierowie pierwszych promocji dobrze radzą sobie w życiu zawodowym, natomiast wielu absolwentów ostatnich promocji, licząc na lepszą pozycję na rynku pracy, bezpośrednio po dyplomie zgłasza się na 4-semestralne **uzupełniające dzienne studia magisterskie**. Nieprzerwanie są też prowadzone na Wydziale 4-semestralne **eksternistyczne studia magisterskie**, które cieszą się umiarkowanym zainteresowaniem.

Katedry Wydziału prowadzą wykłady oraz inne formy zajęć z elektrotechniki na innych wydziałach Politechniki Gdańskiej. Początkowo zajmowała się tym przede wszystkim Katedra Podstaw Elektrotechniki, która następnie (1957) przyjęła bardziej adekwatną nazwę – Katedra Elektrotechniki Ogólnej, a obecnie uczestniczą w tym różne katedry. Wykłada się zarówno kompendium „elektrotechnika i elektronika” lub „inżynieria elektryczna” dla kilku wydziałów, jak i przedmioty specjalistyczne: „instalacje elektryczne” dla studentów budownictwa, „podstawy trakcji elektrycznej” dla studiujących kolejnictwo, „napęd elektryczny urządzeń dźwigowych” oraz „napęd elektryczny i sterowanie obrabiarek” dla mechaników.

Od roku 1963 dużym zainteresowaniem cieszyły się studia podyplomowe o czasie trwania od jednego do trzech semestrów, na ogół dwusemestralne. Co najmniej dziesięciokrotnie były wznawiane następujące studia:

- Studium Podyplomowe Automatyki Przemysłowej,
- Studium Podyplomowe Energetyki Przemysłowej,
- Studium Podyplomowe Trakcji Elektrycznej.

Jedno- bądź kilkakrotnie były prowadzone studia:

- Studium Podyplomowe Energetyki Jądrowej,
- Studium Podyplomowe Projektowania Elektrowni Jądrowych,
- Studium Podyplomowe Racjonalizacji Użytkowania Energii w Przemysle,
- Studium Podyplomowe Ciepłownictwa,
- Studium Podyplomowe Aparatów Elektrycznych,
- Studium Podyplomowe Audytu Energetycznego w Przemysle,
- Studium Podyplomowe dla nauczycieli elektrotechniki.

W drugie dziesięciolecie katedry Wydziału i działające w ich obrębie zakłady (gospodarstwa pomocnicze) wchodziły z już ugruntowanym, ale jeszcze dość tradycyjnym programem prac badawczych i usługowych. Będzie rozwój rządzony były wymuszane z zewnątrz, raczej powstawały w otwartych głowach naukowych liderów. Niemniej jednak rozwój stoczni, portów i floty, rozwój systemu elektroenergetycznego i ciepłownictwa, inwestycje w przemyśle i innych działach gospodarki – niezależnie od poziomu ich nowoczesności, od ich racjonalności i efektywności gospodarczej – dostarczały tematów prac badawczych i usługowych, umożliwiały kontakt z praktyką inżynierską i dawały dodat-

kowe źródło dochodów zawsze źle opłacanym pracownikom uczelni. Powstały na Wydziale nie tylko ekspertyzy i analizy i nie tylko szczegółowe projekty techniczne aparatów i urządzeń, również wykonywano jednostkowo i w małych seriach rozmaite wyposażenie specjalne, którego nie podejmował się produkować żaden zakład przemysłu elektrotechnicznego, bo liczba zamawianych wyrobów była za mała, a trudności konstrukcyjne i technologiczne za duże.

W pierwszym powojennym 20-leciu wielu samodzielnych pracowników Wydziału było zatrudnionych również poza uczelnią: w instytutach naukowych, w biurach projektów, w dużych zakładach przemysłowych oraz w organach zarządzania, planowania i kontrolnych administracji państwowej. W latach sześćdziesiątych minister oświaty i szkolnictwa wyższego H. Golański postanowił zlikwidować **dwuetatowość**, bo – jak objaśniał podczas inauguracji roku akademickiego na Politechnice Gdańskiej – kontakt z praktyką powinien polegać na czytaniu czasopism technicznych. Nie był to najbardziej przykry kontakt z politykami i polityką. Każde przesilenie polityczne w kraju (1956, 1968, 1970, 1976, 1980/1981) podnosiło temperaturę w największej uczelni regionu; tu odbywały się wiece i dyskusje, stąd rozchodziły się idee i wieści. Z upływem lat następowała wyraźna ewolucja poglądów: o ile w 1956 tłum chciał socjalizmu pod przywództwem ukochanego Wiesława, o tyle w 1981 wierzących w jakąkolwiek formę socjalizmu trudno było znaleźć, poza niektórymi aktywistami partyjnymi. Szczególnie przykry dla uczelni był rok 1968, kiedy po wypadkach marcowych wymuszono odpowiednio sterowane przejście od struktury katedralnej do instytutowej i zainicjowano **próby indoktrynacji politycznej** naukowców i zniewolenia nauki. Władzy nie wystarczyło już milczenie i polityczna bierność, domagała się dowodów przywiązania i miłości, najlepiej – akcesu do jedynej partii. Nieliczni decydowali się na to, inni ograniczali się do udziału w pochodzie 1-majowym lub do uczestnictwa w zajęciach Wieczorowego Uniwersytetu Marksizmu-Leninizmu zorganizowanych na uczelni (1970/1971). Wykłady uniwersyteckich profesorów filozofii i socjologii były na poziomie, natomiast kolejne „prelekcje” Stanisława Celichowskiego, redaktora naczelnego „Głosu Wybrzeża”, niby z zakresu religioznawstwa, miały wprawdzie różne tytuły, ale tę samą treść: nieczne poczynania kardynała Wyszyńskiego. Przydarzyła się jedna typowo marcowa docentura, rekompensata za 300 odczytów w Towarzystwie Przyjaźni Polsko-Radzieckiej, ale beneficjent wkrótce po jej uzyskaniu przeniósł się na inną uczelnię, by po drodze wyprać brudne pieniądze.

Tematyki prac badawczych i usługowych nie należy sztywno wiązać z nazwą jednostki organizacyjnej, w której były wykonywane, o czym mogą świadczyć chociażby szczególne usługi, jakie polskiej elektrotechnice oddawały katedry związane z rolnictwem. W latach pięćdziesiątych jedynym w kraju producentem regulatorów do baterii kondensatorów była Katedra Maszynoznawstwa Mleczarskiego Wyższej Szkoły Rolniczej w Olsztynie, a w latach sześćdziesiątych Jacek Żyborski, przyszły profesor, pierwsze badania łączników półprzewodnikowych prowadził w Katedrze Elektryfikacji Rolnictwa Politechniki Gdańskiej.

W Katedrze **Elektroenergetyki** powstały około roku 1960 podstawowe prace prof. K. Kopeckiego określające metodykę rachunku gospodarczego w pracach planowo-projektowych w elektroenergetyce i rachunku awaryjności, w których zawarł – adaptowane do ówczesnych realiów – zasady racjonalnego planowania rozwoju systemów energetycznych. Późniejsze prace indywidualne i zespołowe coraz wyraźniej tworzyły zręby polskiej szkoły energetyki komplek-

sowej, traktującej całościowo krajowy bilans energetyczny, racjonalizację popytu oraz zasady doboru i możliwości substytucji nośników energetycznych. Powstawały modele matematyczne optymalizacji rozwoju i zarządzania wielkimi systemami, prognozowania średnio- i długoterminowego, z uwzględnieniem współzależności pomiędzy podsystemem energetycznym a systemem gospodarczym kraju. Kolejne prognozy energetyczne były opracowywane na podstawie zbyt optymistycznych prognoz demograficznych i prognoz rozwoju ekonomicznego, a po załamaniu gospodarczym w końcu lat siedemdziesiątych pojawiły się „prognozy ostrzegawcze”, a po paru latach „ekspertyza kryzysowa '82”, przestrzegające przed fałszywymi drogami wychodzenia z kryzysu i formułujące niepopularne, a konieczne zalecenia naprawcze.

Od połowy lat pięćdziesiątych w Katedrze Elektroenergetyki pracowali i zdobywali kolejne stopnie naukowe absolwenci Wydziału z niedawnych promocji, a w przyszłości docenci i profesorowie: Stanisław Góra, Jacek Marecki, Franciszek Milkiewicz, Tadeusz Przybylski, Jerzy Sołdek i Jerzy Sozański, ale pierwszy i dwaj ostatni z wymienionych wkrótce odeszli do innych uczelni. J. Marecki skupił się na pracach z zakresu ekonomicznych podstaw gospodarki skojarzonej ciepłno-elektrycznej oraz optymalizacji układów i parametrów systemów ciepłowniczych, co następnie zawarł w monografii *Gospodarka skojarzona ciepłno-elektryczna* (WNT 1973, 1980, 1991, SNTL Praha 1978, IEE London 1988). Napisał później podręcznik akademicki *Podstawy przemian energetycznych* (WNT 1995, 2000) i rozdziały *Wytwarzanie energii elektrycznej* oraz *Gospodarka elektroenergetyczna w Poradniku inżyniera elektryka* (WNT 1996, 1997). Prace dotyczące ekonomicznego rozdziału obciążeń, awaryjności, poziomu rezerw i innych problemów systemowych w wypadku F. Milkiewicza przerwało przejście do Katedry Automatyki. T. Przybylski pasjonował się ekonomicznym rozdziałem obciążeń i doskonaleniem metod obliczania rozprywu mocy w złożonych systemach, ale pogarszający się stan zdrowia i przedwczesna śmierć (1982) przerwały te prace.

Równoległe z pracą na uczelni W. Hellmann w 1955 roku utworzył gdański oddział Instytutu Energetyki, w którym pod jego kierunkiem powstawały kolejne układy regulacji napięcia generatorów wielkiej mocy (120 i 200 MW), eliminujące kosztowny import, wyróżniane nagrodami państwowymi w latach 1968 i 1972, oraz inne prace zakończone udanymi wdrożeniami. Jednym z konstruktorów tych regulatorów był Zbigniew Szczerba, który w 1977 roku, po habilitacji, przeszedł na Politechnikę i rozwijał prace z zakresu sterowania systemami elektroenergetycznymi. Efektem wieloletnich prac były monografie W. Hellmanna: *Automatyzacja elektrowni wodnych* (PWT, 1960), *Podstawy zastosowania analogowych maszyn matematycznych* (PWN 1968), *Zastosowanie analogowych maszyn matematycznych* (PWN 1970), *Sterowanie automatyczne elektrowni jądrowych z reaktorami wodnymi ciśnieniowymi* (PG 1986) oraz wspólna ze Z. Szczerbą *Regulacja częstotliwości i napięcia w systemie elektroenergetycznym* (WNT 1978).

W latach osiemdziesiątych Zakład Elektroenergetyki (w strukturze instytutowej) był koordynatorem prac realizowanych w ramach programu rządowego PR-8 dotyczącego rozwoju energetyki, zwłaszcza małych elektrowni wodnych, turbin oraz generatorów synchronicznych i asynchronicznych wraz z układami regulacji. Prowadzone wtedy i później w zespole Z. Szczerby prace dotyczące sterowania systemami elektroenergetycznymi (SEE), a w szczególności sterowania poziomami napięć i rozprywu mocy biernej w SEE, sterowania pracą

węzłów wytwórczych w stanach zagrożenia stabilności SEE, doprowadziły między innymi do skonstruowania nowych regulatorów: zintegrowanego cyfrowego regulatora bloku dużej mocy (generatora i turbiny) i mikroprocesorowego regulatora transformatorów stacji najwyższych napięć. Owocowały też kolejnymi doktoratami i habilitacjami (Ryszard Zajczyk, Zbigniew Lubośny). Ułatwiły też zawiązanie w roku 1994 konsorcjum trzech politechnik (Gdańskiej, Śląskiej i Warszawskiej) dla realizacji projektów zamawianych, takich jak hierarchiczny układ sterowania polskim SEE powiązany z systemem UCPTe oraz prognoza zapotrzebowania na energię i optymalizacja rozwoju SEE do roku 2020. Z nowych kierunków badawczych można wskazać algorytmy inteligentnej prewencyjnej automatyki odciążającej (R. Małkowski) i kompleksowe modelowanie pracy elektrowni wiatrowych w SEE, przedstawione w unikatowej w skali międzynarodowej monografii Z. Lubośnego *Wind turbine operation in electric power systems* (Springer 2003). W zespole J. Mareckiego trwały prace dotyczące planowania rozwoju źródeł mocy szczytowej i regulacyjno-interwencyjnej w SEE (P. Bućko, E. Ratajczak), zwiększenia udziału energii ze źródeł odnawialnych (Z. Kusto), optymalizacji systemów ciepłowniczych (A. Augusiak, A. Reński), relacji na wolnym rynku energii (P. Bućko) i sposobów racjonalnego ograniczania skażenia środowiska (J. Buriak, Z. Kusto, R. Frydryk); powracał też nieśmiertelny temat podziału kosztów w gospodarce skojarzonej.

Prof. Włodzimierz Hellmann
(*1911 †1987)

Prof. Jerzy Jaczewski
(*1918 †2000)

W ostatnich 20 latach nastąpił wyraźny rozwój laboratoriów dydaktycznych związanych z elektroenergetyką. Zmodernizowano Laboratorium Elektroenergetycznej Automatyki Zabezpieceniowej, zbudowano fizyczny model elektroenergetycznego węzła wytwórczego (generatory z układami regulacji, linie, transformatory i odbiory), utworzono od podstaw Laboratorium Urządzeń Elektrycznych w Elektrowniach, Laboratorium Techniki Bezpieczeństwa oraz Laboratorium Techniki Świetlnej.

W latach sześćdziesiątych w Katedrze Elektroenergetyki wykrystalizowały się dwa zespoły ukierunkowane na nową technikę – na automatykę i na elektroniczną technikę obliczeniową. Od roku 1954 pod naukową opieką W. Hellmanna, z udziałem Franciszka Milkiewicza i Jerzego Sołdka, pracował Zespół ds. Automatykacji Elektrowni, który w roku 1964 uległ bifurkacji: powstał Zespół ds. Sterowania Systemami Produkcyjnymi (F. Milkiewicz) oraz Zespół Automatyki Okrętowej (J. Sołdek). Te dwa zespoły, wydzielone z Katedry Elektroenergetyki, dały początek utworzonej w roku 1966 Katedrze Automatyki Przemysłowej. Jej kierownikiem został doc. Jerzy Dziedzic, który od roku 1957 wykładał

podstawy regulacji i automatyki. Podobnie w roku 1963 w Katedrze Elektroenergetyki powstał Ośrodek Maszyn Matematycznych, którym kierował doc. Aleksander Jankowski, a w roku 1966 ośrodek został wydzielony ze struktury Wydziału Elektrycznego jako uczelniany Ośrodek Obliczeniowy. Obie operacje „pączkowania”, jakże owocne z punktu widzenia Wydziału i uczelni, były przejawem dalekowzroczności prof. K. Kopeckiego, kierownika Katedry Elektroenergetyki, tak jak dowodem szlachetności było zatrudnianie w Katedrze wybitnych specjalistów tracących pracę w energetyce w wyniku szykan politycznych (Alfons Hoffmann, Włodzimierz Hellmann).

Rozwojowi kadry i badań naukowych nowej Katedry Automatyki Przemysłowej towarzyszyło tworzenie laboratoriów badawczych i dydaktycznych. Powstały laboratoria: podstaw automatyki, elektrycznych i pneumatycznych urządzeń automatyki, techniki sterowania 1 (z fizycznymi modelami obiektów sterowania i rzeczywistymi regulatorami), techniki sterowania 2 (z analogowymi modelami obiektów i rzeczywistymi regulatorami), techniki mikroprocesorowej, cyfrowych układów automatyki i podstaw robotyki. Pozwoliło to już od roku 1966 uruchomić specjalność kształcenia „automatyka”, a następnie (1975) „automatyka i metrologia” na studiach dziennych i zaocznych, a dalszy szybki rozwój kadrowy i naukowy zespołów zajmujących się automatyką pozwolił w roku 1989 uruchomić kierunek studiów „automatyka i robotyka”. Prowadzone są na nim wyłącznie studia magisterskie: 10-semestralne jednolite studia magisterskie oraz 4-semestralne uzupełniające eksternistyczne studia magisterskie.

Prof. Jerzy Dziedzic
(*1911 †1989)

Od początku ogromny wkład w kształcenie automatyków wносиła Katedra Miernictwa Elektrycznego (zwłaszcza Ludwik Referowski, a w ostatnich latach Dariusz Świsulski i Zenon Ulman), przygotowując wykłady i zajęcia laboratoryjne w takich dyscyplinach, jak: metrologia przemysłowa, elektroniczne układy pomiarowe, podstawy telemetrii, przetworniki pomiarowe, podstawy skomputeryzowanej techniki pomiarowej, sensoryka robotów, miernictwo cyfrowe, przyrządy wirtualne. Włączał się też zespół Z. Szczerby w zakresie automatyki elektroenergetycznej.

Zespół stanowiący w różnych latach Zakład bądź Katedrę Automatyki, kierowany kolejno przez profesorów J. Dziedzica, F. Milkiewicza i Z. Kowalskiego, rozrósł się liczebnie i wzmocnił w następstwie kilkunastu doktoratów i kilku habilitacji. Prace badawcze i udane wdrożenia obejmowały:

- metody i algorytmy zintegrowanego wielohoryzontowo-wielopoziomowego

sterowania systemami produkcyjnymi, zwłaszcza rafinerii ropy naftowej, systemu elektroenergetycznego i linii żeglugowych (F. Milkiewicz, K. Wąsek), metody sztucznej inteligencji w sterowaniu, sterowanie rozmyte i algorytmy genetyczne (M. Kwiesielewicz);

- realizacje hardwarowe układów sterowania procesami, w tym automatyczne synchronizatory generatorów (A. Grono), regulatory okrętowych zespołów prądotwórczych (Z. Kowalski);
- algorytmy sterowania pracą elektrowni wodnych, siłowni okrętowych, systemów wodociągowych i kanalizacyjnych, w tym oczyszczalni ścieków (M. Brdyś, W. Chotkowski, K. Duzinkiewicz);
- metody analizy ryzyka oraz niezawodność, diagnostyka i bezpieczeństwo systemów, zwłaszcza elektrowni jądrowych (K. Kosmowski) i okrętowych zespołów napędowych (Z. Kowalski);
- rozwijanie metod arytmetycznych dla bardzo szybkiego przetwarzania sygnałów (M. Czyżak, Z. Ulman).

W dziedzinie **wysokich napięć** prof. S. Szpor ze współpracownikami kontynuował badania natury pioruna, próbował potwierdzić teorię relaksacyjną lidera schodkowego, rozwinął teorię wyładowania głównego i nową teorię przepięć indukowanych. Doprowadził na szczeblu międzynarodowym (CIGRE 1964) do rewizji przyjmowanych parametrów piorunowych dzięki badaniom statystycznym (pręćki magnetyczne i klidonografy rurowe) obejmującym 120 wież i wysokich kominów oraz ponad 200 km linii napowietrznych o słupach drewnianych. Przez wiele lat prowadził unikatowe badania piorunowe w Tatrach, gdzie pioruny pozostawiają niemal wieczne ślady na limbach. Opracował tanie piorunochrony typu lekkiego (druć Fe $\Phi 3,5$) o obciążalności udarowej około 100 kA dla budynków wiejskich krytych strzechą. Od 1956 zainstalowane na ponad 1,4 mln budynków wykazały dużą (96%) skuteczność w eliminacji pożarów. Były też prace wdrożeniowe z zakresu własności udarowych uziemień (miernik udarowy), ochrony dławikowej stacji (konstrukcja dławików szeregowych) i piorunochronów na obiektach zagrożonych wybuchem. Opracowano metodę badania rozkładu napięcia w czasie wyładowań niezupełnych oraz mostek do badania rozkładu napięcia przy udarach. Potwierdzone teorie i udane wdrożenia owocowały publikacjami w periodykach PAN bądź zagranicznych i referatami w zbiorach CIGRE. W późniejszych latach rozwinięto badania polimerowych układów izolacyjnych i mechanizmów jej degradacji (H. Boryń, M. Olesz, A. Rynkowski, E. Wasilenko, S. Wojtas), badania konstruktorskie kabli uszczelnionych o izolacji polietylenowej 20–145 kV i osprzętu do nich oraz badania nowoczesnych układów ochrony odgromowej i przeciwprzebieciowej.

W dziedzinie **aparatów elektrycznych** można odnotować liczne wdrożenia, w tym aparaty i urządzenia produkowane i stosowane przez dziesiątki lat: odgromniki gazowymuchowe (S. Grudziecki), wysokonapięciowe bezpieczniki gazowymuchowe (B. Kacprzak, A. Wolny), niskonapięciowe bezpieczniki ograniczające różnych klas i automaty do ich produkcji (J. Hibner, B. Krasuski, T. Lipski), bezpieczniki trakcyjne 3 kV napięcia stałego (J. Czucha, B. Krasuski, T. Lipski, J. Seeger), bezpieczniki hybrydowe wspomagane warystorami (A. Wolny), odłączniki wysokonapięciowe o bardzo dużej wytrzymałości zwarciowej, rozłączniki wysokonapięciowe napowietrzne, odłączniki niskonapięciowe o bardzo dużym prądzie znamionowym, których ostatnia partia została wyprodukowana na uczelni w roku 2003. W latach siedemdziesiątych opracowano koncepcję okrętowych wysokonapięciowych (3 i 6 kV) układów elektroenerge-

tycznych (B. Kacprzak, R. Partyka, J. Suchocki, W. Winiarski, A. Wiśniewski). Przez wiele lat J. Żyborski rozwijał teorię i konstrukcję wyłączników półprzewodnikowych, co doprowadziło do udanych rozwiązań szybkich wyłączników tyrystorowych i ultraszybkich wyłączników hybrydowych, wzbudzających międzynarodowe zainteresowanie (współpraca: J. Czucha, M. Pikoń, J. Saluk, J. Seeger). Złotymi medalami na wystawach wynalazków i innowacji w Genewie i w Brukseli oraz dyplomem uznania KBN wyróżniono ograniczniki prądu zwarciowego opracowane przez Pawła Hempowicza. Powstały krajowe wykonania niekonwencjonalnych przetworników prądu i napięcia (W. Artecki, H. Boryń, W. Cepiński, R. Partyka, W. Winiarski, M. Wołoszyk). Od lat prowadzone są badania łuku awaryjnego w rozdzielnicach niskich i średnich napięć oraz środków ochronnych (R. Partyka). Ukazały się monografie: T. Lipski *Bezpieczniki niskonapięciowe* (WNT 1968), J. Żyborski, T. Lipski, J. Czucha *Zabezpieczenia diod i tyrystorów* (WNT 1985). Na końcowe opracowanie i wydanie czeka obszerna monografia, która miała zwieńczyć dzieło życia prof. T. Lipskiego *Bezpieczniki topikowe i ich zastosowania* (współautor – E. Musiał).

Twórcy gazowydmuchowych wyłączników, odgromników i bezpieczników, od prawej S. Grudziecki i B. Kacprzak

Zespół zajmujący się **elektrotechnologią** był kierowany początkowo przez Zbigniewa Woynarowskiego, a po jego przejściu w stan spoczynku (1984) – na przemian przez Romana Kensika i Jana Sulikowskiego. Z. Woynarowski i R. Kensik to coraz radsze w kraju, nawet w dyscyplinach technologicznych, przykłady profesorów, którzy przed pracą na uczelni pełnili odpowiedzialne funkcje w przemyśle, wykazali się tam poważnymi osiągnięciami zawodowymi, a nawet publikowali je w wydawnictwach książkowych (Z. Woynarowski, W. Żmigrodzki: *Niskonapięciowe wyłączniki przemysłowe*, PWT 1952; R. Kensik: *Elektryczne sieci spawalnicze*, WNT 1969). Od początku lat sześćdziesiątych zespół prowadził badania tropikalizacyjne materiałów, podzespołów i urządzeń, w tym badania pleśniodporności (przez wiele lat jedyne w kraju laboratorium) dla celów badawczych i na potrzeby zakładów przemysłu elektrotechnicznego; udział w tych badaniach związany był z dużym ryzykiem zawle-

czenia zarodników egzotycznych pleśni do własnego domu. Inne ważniejsze tematy to: badanie wpływu uchybów technologicznych w różnych procesach wytwórczych na końcową jakość wyrobów, technologia uzwojeń z anodyzowanej folii aluminiowej, technologia powłok fluidyzacyjnych, technika miniaturowych elektrodrążarek. R. Kensik kontynuował prace teoretyczne i wdrożeniowe z zakresu spawalnictwa: fizyki łuku spawalniczego, technologii procesów spawalniczych oraz źródeł prądu spawania i trybu ich pracy. Bywały też prace wdrożeniowe typowo konstrukcyjne, np. zdalnie sterowany napęd odłączników słupowych i bezpieczniki cienkwarstwowe (J. Sulikowski).

Prof. Zbigniew Woynarowski
(*1914 †1988)

Prof. Tadeusz Lipski
(*1925 †2001)

Twórcy wyłącznika RPM 1000, od prawej M. Rodkiewicz i P. Pazdro
(w tle kilka wyłączników)

W zespole **trakcji elektrycznej**, poza licznymi doraźnymi ekspertyzami dla PKP i komunikacji miejskiej, odnotować można ważne wdrożenia już w latach sześćdziesiątych: wyprodukowanie w warsztatach Katedry około 100 wyłączników szybkich RPM 1000 dla stacji trakcyjnych komunikacji miejskiej (M. Rodkiewicz, P. Pazdro) oraz układ ochrony przeciwprzepięciowej dla taboru 800 V

SKM Gdańsk – Gdynia. W latach późniejszych powstały kolejne wdrożenia: różne wersje systemów sterowania i diagnostyki, w tym wyposażenie wagonu do badania współpracy odbieraków prądu z przewodem jezdnym oraz wyposażenie wagonu „Izabella” do diagnostyki sieci jezdnej, tyrystorowy układ regulacji impulsowej dla zespołów trakcyjnych (P. Pazdro, Z. Giętkowski), układ rozruchu impulsowego zespołów trakcyjnych EN 57, 3 kV, 275 A (J. Czucha, P. Pazdro) oraz układy mikroprocesorowego sterowania przekształtnikami impulsowymi pojazdu trakcyjnego. Dla lokomotywowni PKP Gdynia zbudowano stanowisko diagnostyczne LOKTEST 07 do szybkiej diagnostyki obwodów i aparatów w lokomotywach elektrycznych (P. Pazdro, K. Karwowski, M. Mizan, M. Lejk). Bada się możliwości zastosowania w napędach trakcyjnych małej mocy silników synchronicznych z magnesami trwałymi (K. Karwowski).

W zespole **elektrotechniki teoretycznej**, mocno obciążonym dydaktyką, kierunki prac badawczych były na ogół związane z tematyką prac kwalifikacyjnych, a także dotyczyły problemów teoretycznych podsuwanych do rozwiązania przez inne katedry. Jeden z głównych nurtów to quasistacjonarne pole elektromagnetyczne i procesy udarowe w ośrodkach przewodzących, oddziaływanie silnego pola elektromagnetycznego na ośrodek przewodzący i metody numeryczne obliczania pól sprzężonych (P. Zimny). Drugi, w dużej mierze inspirowany przez prof. T. Lipskiego z myślą o zastosowaniach bezpiecznikowych, to mechanizmy eksplozji przewodów: magnetotermosprężysta natura rozpadu, rozpad prążkowy (J. Hryńczuk, K. Jakubiuk, P. Zimny). Trzeci nurt dotyczy sterowania układami pojazdów trakcji elektrycznej (K. Karwowski, M. Mizan). Kilka wydań miał skrypt uczelniany P. Zimnego i K. Karwowskiego *SPICE – klucz do elektrotechniki*.

Zespół **miernictwa elektrycznego**, poza dydaktyką dla wszystkich studentów Wydziału, prowadzi różnorodne prace badawcze, z których wiele kończy się wdrożeniami. Z dawniejszych można wymienić magnetyczny defektoskop do szyn kolejowych (A. Spichalski) oraz metody pomiaru bardzo słabych sygnałów napięciowych i prądowych i bardzo słabych pól magnetycznych metodami kompensacyjnymi. Od początku lat sześćdziesiątych powstają kolejne wersje najlepszych krajowych mierników impedancji pętli zwarciowej (J. Sawicki, R. Roskosz), od lat osiemdziesiątych – kolejne wersje udarowych mierników rezystancji uziemienia (M. Galewski, S. Wojtas, M. Wołoszyk). Od lat siedemdziesiątych doskonalone są pomiary definicyjne wielkości odkształconych (J. Sawicki, M. Galewski). Prowadzone są też prace dotyczące pomiaru poślizgu silników indukcyjnych oraz diagnostyki wibracyjnej maszyn wirujących (L. Swędrowski). Cechy innowacji mają liczne nowe stanowiska w laboratoriach dydaktycznych (L. Referowski, D. Świsulski). Znaczącym dorobkiem zespołu są wznawiane i uaktualniane skrypty do ćwiczeń laboratoryjnych.

Zespół **maszyn i napędów elektrycznych** wydał ponad 30 skryptów do wykładów, ćwiczeń rachunkowych oraz zajęć laboratoryjnych i projektowych, co było związane z ogromnym nakładem pracy. Ponadto w 1956 roku ukazał się podręcznik *Silniki indukcyjne asynchroniczne* S. Kaniewskiego, S. Roszczyka, J. Jaczewskiego i Z. Manitiusa, a w późniejszych latach można odnotować monografie długoletniego lidera zespołu, prof. S. Roszczyka (*Teoria maszyn elektrycznych*, WNT 1978, *Nadprzewodzące elektryczne maszyny okrętowe*, Wyd. Morskie 1978), i jego udział w dziełach zbiorowych (*Elektroenergetyczne układy okrętowe*, *Statyczne i dynamiczne własności okrętowych zespołów prądotwórczych*). W latach sześćdziesiątych S. Roszczyk wyrażał obawę, że maszyny

elektryczne to dyscyplina skończona, do której już niewiele można wnieść poza doskonaleniem dydaktyki. Energoelektronika była wtedy w powijakach i nie dostrzegano jeszcze problemów „maszynowych” z niej wynikających. Prowadzono wtedy i w latach następnych liczne prace na zamówienie przemysłu i portów, opracowywano nowe konstrukcje sprzęgieł poślizgowych, modelowano procesy dynamiczne w maszynach i układach napędowych i badano różne układy napędów sterowanych. Zgłębiono fizykę zestyku ślizgowego w maszynach elektrycznych dochodząc do nowatorskich rozwiązań (Z. Muszański), ale wyniki okazały się spóźnione, bo straciły na znaczeniu maszyny komutatorowe. Nowy impuls dyscyplinie maszyn elektrycznych dała konieczność przystosowania ich do zasilania z przekształtników energoelektronicznych oraz pojawienie się nowych odmian i nowych zastosowań maszyn specjalnych.

Powiązany z napędami zespół **energoelektroniki** ma korzenie w dawnym Zakładzie Automatyki Napędu, który powstał w roku 1959. Jego kierownik, Jerzy Jaczewski, już kilka lat wcześniej objaśniał profesorom Wydziału Mechanicznego zaintrygowanym wyposażeniem najnowszych obrabiarek amerykańskich, do czego w obrabiarce służą lampy elektronowe, oscylatory i wzmacniacze. Po okresie techniki lampowej i elektromagnetycznej, sterowania stycznikowo-przełącznikowego, nadchodził kolejny – sterowania elektronicznego, najpierw w technice analogowej, a następnie – cyfrowej. W laboratorium dydaktycznym stopniowo pojawiały się elektroniczne układy sterowania, a znaczącym zamknięciem pierwszego etapu ich wdrażania była monografia J. Jaczewskiego *Układy logiczne dla zastosowań przemysłowych* (PWN 1970, Elsevier 1978). Równolegle były wydawane kolejne skrypty J. Jaczewskiego i A. Opolskiego, wprowadzające elektryków w tajniki elektroniki.

Prof. Stefan Roszczyk
(*1918 †1996)

W późniejszych latach rozwinięto badania z zakresu symulacji wszelkich stanów pracy napędów przekształtnikowych, również stanów awaryjnych i stosownych zabezpieczeń (P. Chrzan, J. Nieznański, R. Szczęsny), co doprowadziło do powstania specjalistycznego oprogramowania Tcad stosowanego również w innych ośrodkach. Na szeroką skalę są zakrojone badania dot. metod i układów sterowania cyfrowego układów napędowych (Z. Krzemiński) oraz kompatybilności przekształtników energoelektronicznych.

Zespół **elektrotechniki morskiej** znalazł się na Wydziale Elektrycznym

w roku 1958, po przejściu z Wydziału Budowy Okrętów z Katedrą i prężnym gospodarstwem pomocniczym – Zakładem Elektrotechniki Morskiej, który po latach dał początek wydziałowemu Ośrodkowi Doświadczalnemu. Kierownikiem Katedry i Zakładu od powstania w roku 1946 był Henryk Markiewicz, od przedwojnia związany z Marynarką Wojenną, znający na wylot jej problemy i potrzeby w zakresie elektrotechniki. Wyjątkowo skuteczny menadżer i negocjator, umiał rozmawiać nawet z pierwszymi powojennymi dowódcami polskiej marynarki wojennej – sowieckimi admirałami Winogradowem i Czirikowem.

Pierwsze znaczące prace zlecone prowadzone w Zakładzie polegały na odtworzeniu dokumentacji klasyfikacyjnej statków pełnomorskich oraz statków żeglugi śródlądowej, które po wojnie znalazły się w posiadaniu polskich armatorów, oraz na uruchamianiu instalacji zautomatyzowanych śluz Kanału Gliwickiego (J. Burzyński, Z. Dwornikiewicz, E. Homziuk, R. Szymański, J. Wysoczyński). Od 1952 roku, czyli od ponad pół wieku, są prowadzone badania podstawowe dotyczące rozpoznania i kształtowania pól magnetycznych wielkich obiektów ferromagnetycznych, a w ich następstwie – są projektowane i budowane stacjonarne i mobilne stacje demagnetyzacji okrętów (Z. Dwornikiewicz, L. Gawęcki, A. Henke, Z. Nagiełło, J. Wilczyński, A. Wojciechowski). Od roku 1975 opracowano i wyprodukowano różne odmiany magnetometrów i stacje okresowej kalibracji magnetometrów, w tym – magnetometry do instalowania na śmigłowcach i samolotach przeznaczonych do wykrywania okrętów podwodnych.

Prace studyjne i konstruktorskie zostały rozszerzone na inne pola fizyczne okrętów. Już w latach sześćdziesiątych badano pole hydroakustyczne okrętów za pomocą własnej konstrukcji hydrofonów i analizatorów częstotliwości. Zdobyte doświadczenie pozwoliło wykonać w latach siedemdziesiątych stację do badań kontrolnych prędkości torped i oceny prostoliniowości ich drogi. Od roku 1982 wykonano i przekazano do eksploatacji kolejne wersje stacji do pomiaru ciśnień hydrodynamicznych pod okrętami. Badania pola cieplnego okrętów pozwoliły na przełomie lat osiemdziesiątych i dziewięćdziesiątych opracować i wykonać urządzenia termodetekcyjne do wykrywania i identyfikacji okrętów z dużej odległości oraz urządzenie termowizyjne do obrazowania pola cieplnego okrętu (Z. Dwornikiewicz, R. Krajewski, J. Stolz). Badania zmierzają do opracowania środków obrony okrętów przed bronią wyposażoną w układy samonaprowadzania z czujnikami promieniowania podczerwonego.

Poza głównym nurtem pól fizycznych okrętów Zakład podejmował liczne inne tematy, na przykład: przystosowywania urządzeń elektrycznych do pracy w warunkach morskich, atestowanie urządzeń elektrycznych w wykonaniu przeciwybuchowym dla zbiornikowców (Z. Dwornikiewicz, B. Wybraniak), elektrohydrauliczne układy sterowania i napędu sterów okrętowych oraz układy zdalnego sterowania pracą silników głównych dla statków typu pchacz (Z. Grinberg), projekt i wykonanie spawarki elektronowiązkowej dla Instytutu Lotnictwa. Zakład przyjmował niemal każdą użyteczną pracę, z którą klient przychodził, i doprowadzał ją do końca. Kiedy w latach sześćdziesiątych jedna z fabryk kablowych, po wielokrotnych próbach, stwierdziła, że nie jest w stanie wykonać odcinka kabla o żądanych parametrach jakościowych, H. Markiewicz wysłał do fabryki ekipę kilkunastu swoich pracowników, by czuwali w każdym krytycznym miejscu, i kabel udało się wyprodukować. Niemal we wszystkich wspomnianych pracach Zakładu brali udział niewymienieni wyżej każdorazowo H. Markiewicz i J. Figwer.

Już od roku 1946 Katedra prowadziła jedną ze specjalności Wydziału,

o nazwie w różnych latach „elektrotechnika okrętowa” lub „elektrotechnika morską”, którą ukończyło ponad 400 absolwentów. Studenci korzystali z trzypięciotomowego skryptu H. Markiewicza *Elektrotechnika i elektronika okrętowa* (wyd. 1967–1969).

W emblemacie uczelni widnieje dewiza POLYTECHNICA GEDANENSIS – PATRIAE MARIQUE FIDELIS²⁵. W dużej mierze dzięki ekipie prof. H. Markiewicza Wydział Elektryczny mógł z podniesioną głową spoglądać na jej drugi człon: *mari fidelis*.

Od roku 1970 z przerwami są prowadzone na Wydziale **studia doktoranckie** o różnym profilu (elektroenergetyka, elektrotechnika i automatyka, a ostatnio elektrotechnika), na ogół z liczbą słuchaczy od kilku do kilkunastu, tylko na pierwszym roku jest ostatnio około 30 słuchaczy.

Pracownicy Wydziału od początku uczestniczą w pracach **Polskiej Akademii Nauk**. W ostatnich dziesięciu latach członkami Komitetu Elektrotechniki PAN są bądź byli: Tadeusz Lipski, Jacek Marecki, Zbigniew Szczerba i Paweł Zimny, a członkami różnych sekcji komitetów PAN są bądź byli: Elżbieta Bogalecka, Jerzy Hryńczuk, Jerzy Jaczewski, Kazimierz Jakubiuk, Waldemar Kamrat, Kazimierz Kosmowski, Zbigniew Kowalski, Jacek Marecki, Franciszek Milkiewicz, Zbigniew Muszalski, Przemysław Pazdro, Jan Sulikowski, Zbigniew Szczerba, Romuald Szczęsny, Andrzej Wolny i Jacek Żyborski. Członkiem korespondentem PAN jest od roku 1991 Jacek Marecki.

Wydział od lat organizuje **międzynarodowe konferencje naukowe**. Z konferencji odbywających się w ostatnich latach można wymienić następujące: co dwa lata (1997, 1999, 2001, 2003) odbywa się konferencja Aktualne Problemy w Elektroenergetyce (APE), w 2001 – 5-th International Scientific Conference on Modern Electric Traction in Regional and Urban Transport, w 2003 – Seventh International Conference on Electrical Fuses and their Applications (ICEFA) oraz 39th International Symposium on Electrical Machines (SMES 2003).

Pracownicy Wydziału uczestniczą **w pracach normalizacyjnych**. Od lat czterdziestych S. Szpor był przewodniczącym Komisji Normalizacyjnej Urzędów Wysokiego Napięcia, a w latach pięćdziesiątych i sześćdziesiątych J. Piasecki był głównym autorem podstawowych norm instalacyjnych. W ostatnim dziesięcioleciu Komitetowi Technicznemu nr 75 do spraw bezpieczników przewodniczył T. Lipski, a po jego śmierci funkcję tę przejął A. Wolny; członkami tego komitetu są B. Kacprzak, B. Krasucki i E. Musiał. Członkiem Komitetu ds. Przekładników i Transformatorów Małej Mocy jest W. Winiarski, Komitetu ds. Przekładników Elektrycznych i EAZ – A. Grono, Komitetu ds. Kabli i Przewodów – A. Rynkowski, Komitetu ds. Badań i Pomiarów Wysokonapięciowych – E. Wasilenko i W. Winiarski.

Kilkakrotnie pojawiała się szansa uzyskania większych środków inwestycyjnych na budowę nowego gmachu Wydziału Elektrycznego, przygotowywano dezyderaty katedr bądź instytutów i założenia techniczno-ekonomiczne (ZTE), ale do sfinalizowania nie dochodziło. W końcu lat sześćdziesiątych pieniądze miały pochodzić z resortu szkolnictwa wyższego na gmach usytuowany po drugiej stronie ul. Siedlickiej, za Wydziałem Mechanicznym. Na początku dekady Gierka (1971) miała to być inwestycja towarzysząca planowanej budowie wielkiej fabryki kabli w Złotowie, ale po zatwierdzeniu ZTE (1975) zarysował się

²⁵ Politechnika Gdańska – ojczyźnie i morzu wierna.

okres schyłkowy tej dekady i projekt upadł. Podobnie stało się 10 lat później z planowaną inwestycją (ośrodek kształcenia kadr) towarzyszącą budowie Elektrowni Jądrowej Żarnowiec, która została wstrzymana, a w roku 1990 ostatecznie zarzucona. Starszym pracownikom czasem śnią się te wspaniałe projekty: zwarciownia z własnym GPZ 110/15 kV, wysoka wieża do badań piorunowych, audytorium oddzielone przeszkloną ścianą od laboratorium wysokonapięciowego. W sytuacji **zastoju inwestycyjnego** bezcenna okazała się inicjatywa prof. H. Markiewicza, realizowana przez seniora budowy doc. J. Figwera, która zaowocowała oddaniem do użytku w latach 1979 i 1987 pawilonów Instytutu Elektrotechniki Morskiej i Przemysłowej przy ul. Sobieskiego, zajmowanych obecnie głównie przez Katedrę Energoelektroniki i Maszyn Elektrycznych oraz Katedrę Trakcji Elektrycznej.

Od 1 października 1996 roku nastąpiła zmiana nazwy wydziału na **Wydział Elektrotechniki i Automatyki**, co było uzasadnione wcześniejszym (1989) uruchomieniem kierunku kształcenia „automatyka i robotyka”.

Na stanowisku kierowniczkim **dziekanatu** rotacja jest niewielka, wymuszana przejściem poprzedniczki na emeryturę. Po Matyldzie Nosekowej objęła je w roku 1965 Zofia Bubniewicz, a w roku 2001 – Krystyna Prusiewicz. Jak w każdej placówce polskiej administracji, mimo komputeryzacji, personel rośnie liczebnie, bo przybywa procedur i dokumentów, a brakuje czasu na zastanowienie, jak z pożytkiem dla wszystkich je uprościć.

Od kilku lat na studiach dziennych obowiązuje **punktowy system oceny studentów** (ECTS) zgodny z wymogami Unii Europejskiej. Plany studiów oraz tok i warunki kształcenia na Wydziale zostały wysoko ocenione przez komisje akredytacyjne, które szczególną uwagę zwróciły na bogatą bazę laboratoryjną. W laboratoriach studenci spotykają zarówno tradycyjne aparaty i urządzenia, np. wszelkie elektryczne źródła światła i maszyny, jak i najnowocześniejsze, np. układy ze sterownikami programowalnymi lub komputerowe układy pomiarów i sterowania współpracujące z fizycznymi modelami obiektów. Studenci mogą dotknąć rzeczywistych obiektów, a nie tylko myszy i klawiatury, nie opuszczają więc uczelni jako *screen engineers*.

Szkoła wyższa z samej nazwy jest przede wszystkim szkołą, z uczniami oraz nauczycielami i pierwszorzędne znaczenie mają relacje między nimi. Każdy przyzna, że na całe życie zapamiętał, dobrze lub źle, jednych nauczycieli, a inni zatarli mu się w pamięci. Niewielu wie, że i nauczyciel zapamiętuje na całe życie kilkunastu bądź kilkudziesięciu uczniów spośród setek i tysięcy, z którymi się zetknął, a których rozróżnić w pamięci nie sposób. Jedni i drudzy zapamiętują tych, którzy się czymś wyróżnili, którzy czymś zachwycili, chociaż nie wszyscy zapamiętują te same osoby.

Jak świat światem w oczach starców młodzież zawsze źle się zapowiadała, a mimo to z pokolenia na pokolenie dokonywał się postęp, bo statystycznie biorąc, kolejne pokolenia były mądrzejsze, sprawniejsze i wydajniejsze, do dorobku i doświadczenia poprzedników dodawały własny wkład. Od antycznej Grecji do dnia dzisiejszego rozsądni uczniowie szukają w nauczycielu wzorca godnego naśladowania, niewzruszonego autorytetu w zagmatwanym świecie, a nie kamrata łasego na tani poklask. Akceptują wysokie wymagania, jeśli nauczyciel sobie stawia wyższe, a przy tym jest życzliwy i sprawiedliwy. Nie jest sprawiedliwy ten, kto stawia tylko dobre i bardzo dobre oceny, bo krzywdzi najlepszych, tych co będą solą tej ziemi. Uczniowie dobrze wiedzą, ile każdy z nich naprawdę jest wart, i cenią nauczyciela, który wie to równie dobrze.

Nauczyciele powinni też wiedzieć, jak naprawdę studenci ich oceniają. Oce-

na wyrażana na bieżąco może być skażona emocjami albo wyrachowaniem. Z kolei ocena wyrażana na pogrzebie jest spóźniona i nieobiektywna, bo przychodzą raczej sympatycy, no i pamiętają, że *de mortuis aut bene, aut nihil*²⁶. O ocenę nauczycieli, ale również programów nauczania i toku studiów, pytać trzeba absolwentów, najlepiej po kilku latach ich pracy zawodowej, kiedy na studia są w stanie spojrzeć z pewnej perspektywy, a zarazem pamięć jeszcze ich nie zawodzi.

Większe szanse, aby utrwalić się w pamięci, mają ci, którzy wykładali przedmioty podstawowe wszystkim studentom Wydziału, zwłaszcza przedmioty trudne o dużym wymiarze godzinowym. Nie sposób zapomnieć postacie profesorów, przy których student odruchowo czuł się bardzo mały, bo imponowali wiedzą, nienagannymi manierami i charakterem, choć niekoniecznie emanowało z nich ciepło: Eustachego Tarnawskiego, Stanisława Szpora, Jana Piaseckiego, czy Jarosława Naleszkiewicza. Na drugim biegunie byli ci, którzy obdarzali studentów nie tylko intelektem, ale i ciepłem właśnie, życzliwością, dobrocią i wyrozumiałością, co nie znaczy pobłażliwością: Stefan Roszczyk, Zbigniew Woynarowski, Tadeusz Lipski, a na studiach dla pracujących – Zdzisław Maniatus. Jest też postać szczególnie barwna – prof. Jerzy Hryńczuk, nieodmiennie młody duchem, o studenckim sposobie bycia, ale w każdej chwili gotów rozpocząć wykład na najtrudniejszy temat i oczarować słuchaczy na przemian zawiłą matematyką i niewinnym żartem, a nawet kpinią z pryncypiów. Nadal jest regularnie zapraszany do wygłoszenia inauguracyjnego wykładu na zjazdach absolwentów, którzy nawet dziesiątki lat po studiach chcą się raz jeszcze upewnić, że elektrotechnika teoretyczna jest bardzo ciekawa, ale zrozumieć jej nie sposób.

Na Wydziale aktualnie pracuje 24 profesorów i doktorów habilitowanych, 35 adiunktów ze stopniem doktora, 28 starszych wykładowców oraz 15 asystentów. Liczba studentów osiąga około 1500 na studiach dziennych, 348 na studiach zaocznych oraz 30 na studiach eksternistycznych.

Absolwentów Wydziału spotyka się w każdym zakątku Polski i niemal w każdym zakątku świata. Pracują w dużych zakładach przemysłowych, na wielkich budowach, w administracji, na macierzystej uczelni, ale i na innych uczelniach, prowadzą własne pracownie projektowe i przedsiębiorstwa montażowe lub produkcyjne. Przed laty Janusz Brzeziński (absolwent 1957) zawojował amerykański rynek termometrów medycznych, ręciowe zastąpił elektronicznymi według własnego patentu, a ostatnio został wyróżniony dyplomem California 2003 Businessman of the Year i mianowany współprzewodniczącym krajowej rady Business Advisory Council. Długoletnim inspektorem robót elektrycznych przy rządzie Górnej Nadrenii-Westfalii był Herbert Schank (1961), urodzony w Prusach Wschodnich Niemiec o słowiańskiej duszy. Odwiedzająca Algierię w 1987 roku grupa pracowników Politechniki Gdańskiej w głębi Sahary, w Ghardaji, spotkała Henryka Grunwalda (1971) elektrykującego oazy. Automatykę dla wielkich obiektów petrochemicznych na różnych kontynentach projektuje i montaż nadzoruje z ramienia niemieckich koncernów Piotr Stolz (1987). W Alei Sprawiedliwych na Wzgórzu Pamięci w Jeruzolimie ma swoje drzewko Leopold Ślizień (1957), odznaczony wraz z matką medalem Sprawiedliwi wśród Narodów Świata. Gdziekolwiek znajdzie się absolwent Wydziału, powinien dobrze się rozejrzeć, a spotka starszego lub młodszego kolegę.

W latach siedemdziesiątych i osiemdziesiątych w różnych krajach można

²⁶ O zmarłych (należy mówić) albo dobrze, albo wcale.

też było spotkać pracowników Wydziału na kontraktach długoterminowych (od roku do czterech lat) w charakterze wykładowców, pracowników badawczych bądź inspektorów nadzoru robót elektrycznych na wielkich budowach. W takich rolach przebywali:

- w Algierii – Jerzy Kolka, Ireneusz Kowalczyk, Edward Musiał, Jan Stolz, Jerzy Suchocki, Zbigniew Szczerba i Romuald Szczęsny;
- w Australii – Benedykt Kacprzak, Tadeusz Lipski i Andrzej Wolny;
- w Iraku – Marek Chomiakow, Jan Figwer, Lech Gawęcki, Andrzej Grono, Włodzimierz Hellmann, Ryszard Pochyluk, Mieczysław Ronkowski, Ryszard Roskosz i Stanisław Wojtas;
- w Meksyku – Andrzej Wolny;
- w Nigerii – Zdzisław Manitius i Eugeniusz Wasilenko;
- w Tunezji – Roman Michalski, Franciszek Przeździecki i Paweł Zimny;
- w Zairze (Kongu-Kinshasa) – Jerzy Jaczewski i Edward Musiał.

Podczas kilkuletniego pobytu wykładowca kształcił setki studentów i prowadził co najmniej kilkanaście prac dyplomowych, każdy z delegowanych nawiązywał kontakty zawodowe, pozostawiając dobrą, może nawet przesadnie dobrą opinię o kondycji polskiej techniki i nauki w umysłach studentów, współpracowników i zwierzchników. Wielu absolwentów niedługo potem obejmowało w swoim kraju odpowiedzialne stanowiska decyzyjne, a inne poznane osoby już je zajmowały. Niestety, władze polskie nie potrafiły wykorzystywać obiecujących kontaktów, jakie nawiązało kilka tysięcy polskich naukowców i inżynierów na podobnych wieloletnich kontraktach.

Posłowie

Historię napisaną przez elektryka czyta się, być może, jak elektrotechnikę napisaną przez historyka. Wytrawny czytelnik będzie się zżymał tu i ówdzie, zarzucał brak ścisłości albo przesadną interpretację, może nawet przeinaczenia. Trudno, nie było historyka, który mógłby to napisać, a nie było też chętnych wśród elektryków.

Opracowanie to wywoła różne odgłosy, pojawią się sprostowania, korekty interpretacji wydarzeń i zarzuty naruszenia proporcji, zwłaszcza w odniesieniu do zdarzeń najnowszych, których uczestnicy żyją. Może ktoś uznać, że był bliżej środka sceny, miał wytworniejszy kostium, dłuższe i bardziej wyraziste kwestie. Zapewne tak to odbierał, ale czy widzowie też? Na wszelki wypadek im późniejsze lata, tym mniej o nich, bo to już niepełnie historia. Nie przypadkiem Dziekan namówił na pisanie osobę znaną z niezależności sądów, która w dodatku – kończąc to opracowanie – będzie emerytem, człowiekiem w pełni wolnym.

Rozpoczynający się wiek XXI będzie czasem stale przyspieszającego wyścigu intelektualnego, który zadecyduje o miejscu zajmowanym przez narody i o jakości ich życia w najszerszym znaczeniu. Będzie to wyścig nie tyle indywidualności, ile zespołów, dużych zespołów. Uczelnie mają przygotowywać zawodników, ale i same uczestniczyć w tym wyścigu. Trzeba patrzeć do przodu i myśleć o przyszłości, nie zapominając o przeszłości i wyciągając z niej nauki. Kto traci pamięć, traci rozum. Nie tylko pojedynczy człowiek.

Kondycja nauki i szkolnictwa wyższego wymaga właściwych ram organiza-

cyjnych i racjonalnych zasad finansowania. Są to warunki konieczne, ale niewystarczające. To w sferze intelektualnej, w ludzkich umysłach dokonuje się wszelka twórczość, innowacyjność, wszelkie kształcenie, wszelkie relacje między mistrzem a uczniami. Przemijały dziesięciolecia i stulecia, do niepoznaki odmieniało się otoczenie materialne i prawne, warunki bytowania, a jedne uniwersytety były wybitne, inne zaś pozostawały mierne. Trzeba doszukiwać się wspólnych cech tej wybitności. Lektura wielu tekstów jubileuszowych, a zwłaszcza życiorysów wielu postaci, pozwala przybliżyć się do odpowiedzi na pytanie o najgłębsze źródła tych dysproporcji.

Szkołę w dyscyplinach technologicznych ma szansę stworzyć mistrz, który wiele w zawodzie przeszedł, który uprawiał go naprawdę, wdrażał swoje pomysły, cieszył się sukcesami i wnikliwie analizował niepowodzenia, który nieraz przeżył znoj tworzenia i radość jego uwieńczenia. Mistrz, który rozumie, jakie są w uprawianej przez siebie dyscyplinie – w skali co najmniej kraju – główne problemy i rzeczywiste dylematy wymagające rozwiązania i stawia je przed uczniami, a nie popełnia Tischnerowskiego „błędu mistrza”²⁷. Szkołę ma szansę stworzyć mistrz, który chciałby, aby uczniowie go przerośli, który wysuwa ich przed siebie przy każdej sposobności, a nie ktoś, kto chciałby być panną młodą na każdym weselu i nieboszczykiem na każdym pogrzebie.

Od polityka, również organizatora nauki, oczekuje się skuteczności działań, a od intelektualisty, uczonego – bezkompromisowego dążenia do prawdy. Łączenie obydwu ról jest ryzykowne. Jak żadna inna dziedzina ludzkiej działalności nauka wymaga prawdy i rzetelności. We wszystkim, również w awansach oraz innych procedurach naukowych i służbowych. Przez kilkadziesiąt lat urzędnicza mentalność wymagała, aby każdy pracownik uczelni był naukowcem, dydaktykiem i wychowawcą, i to w równym stopniu, dokładnie po jednej trzeciej. Nic bardziej mylnego w czasach, kiedy liczą się dokonania dużych zespołów. To zespół powinien być doskonały pod każdym względem, a niekoniecznie jego członkowie z osobna, oni powinni się wzajemnie uzupełniać. Bywały w przeszłości niezrozumiałe awanse i zdarzały się negatywne decyzje personalne ze względów politycznych bądź w wyniku urzędniczej samowoli. Jeżeli obecnie zdarzają się z zupełnie innych powodów, to są równie naganne i zapewne w przyszłości, bliższej niż się to sprawcom wydaje, będą ujawniane i napiętnowane, jak tego dowodzą chociażby kolejne doniesienia w „Forum Akademickim”. Nikt nie powinien zapominać, że... „poeta pamięta”.

Jak mawiał nieodżałowanej pamięci prof. Jan Podoski, uniwersytet, podobnie jak Kościół, potrzebuje starszych, dojrzałych biskupów, strzegących fundamentalnych zasad, i młodych kleryków o otwartych głowach, pełnych nowych pomysłów, którzy pchną go do przodu. Zważywszy, że optymalizować można tylko przyszłość, a nie przeszłość – jak to usiłują niektóre partie polityczne – można stwierdzić, zgodnie z zasadą Bellmanna, co następuje. Biskupi już są, tacy, jacy są. Nie ma nic ważniejszego niż przysposabianie kleryków do nowych, coraz trudniejszych i nie do końca wiadomych wyzwań. Takie przysposabianie, by przerośli dzisiejszych biskupów i by kierowali się dewizą prof. Stanisława Szpora: „nie pomniejszaj swoich zasług dążeniem do zaszczytów i korzyści”.

²⁷ Tischner J.: *Etyka solidarności*. Znak, Kraków 1992 (rozdział *Nauka*).

Materiały źródłowe

1. Boziewicz W.: *Polski kodeks honorowy*. Muza, Warszawa 1999.
2. Dunsheath P.: *A history of electrical power engineering*. The M.I.T. Press, Cambridge, Massachusetts 1962.
3. *Fünfundzwanzig Jahre Technischen Hochschule Danzig*. Danzig 1929.
4. Günther E.: *Elektryfikacja Wolnego Miasta Gdańska*. Przegł. Elektrot., 1937, nr 3, s. 69-71.
5. *Historia elektryki polskiej*. Tom I: *Nauka, piśmiennictwo i zrzeszenia*. WNT, Warszawa 1976.
6. Januszajtis A.: *Politechnika Gdańska 1904–1994 – Pewne aspekty historii*. „Z historii Politechniki Gdańskiej”, nr 1, maj 1994, s. 4-6.
7. Januszajtis A.: *Zarys historii PG do 1945 roku*. <http://www.pg.gda.pl/historia/historiaPG1.shtml>.
8. *Königliche Technische Hochschule Danzig: Programm für das Studienjahr 1907–1908*. Druck von Schwital & Rohrbeck, Danzig 1907.
9. *Königliche Technische Hochschule Danzig: Programm für das Studienjahr 1912–1913*. Druck von Schwital & Rohrbeck, Danzig 1912.
10. Kryński J. J.: *Mój rozszerzony życiorys*. Zeszyty Historyczne Politechniki Warszawskiej, 1999, nr 6.
11. Mazurkiewicz B.: *Źródła i materiały do dziejów Politechniki Gdańskiej*. Wyd. własne, Gdańsk 1999.
12. Merska D.: *Początki nauczania elektrotechniki*. Wiad. Elektrot., 2001, nr 12, s. 530-531.
13. Merska D.: *W sprawie kształcenia – głos sprzed wieku*. Wiad. Elektrot., 2002, nr 3, s. 106-107.
14. Mikos S.: *Polacy na politechnice w Gdańsku w latach 1904–1939*. PWN, Warszawa 1987. „Wydawnictwa Instytutu Bałtyckiego w Gdańsku”, nr 13, Seria Pomorzoznawcza, tom VIII.
15. *Politechnika Gdańska. Sesja Naukowa 1965. XX-lecie Politechniki Gdańskiej*. Gdańsk, 1965.
16. Ramczykowski A.: *Studia na Politechnice Gdańskiej w latach 1937–1939*. Budownictwo Okrętowe, 1976, nr 4-5.
17. *Rocznik Państwowego Liceum Budownictwa Okrętowego w Gdańsku*. Wydawca: Państwowe Liceum Budownictwa Okrętowego Conradinum Gdańsk-Wrzeszcz, Gdańsk 1948.
18. Roessler G.: *Das Elektrotechnische Institut der Technischen Hochschule in Danzig-Langfuhr*. Sonderdruck aus der ETZ, 1909, Heft 47, 48 u. 50, s. 1-28.
19. Sawicki J.: *Wczesne lata obecnego Wydziału Elektrotechniki i Automatyki*. Maszynopis.
20. *Studenci Polacy na wydziale elektrotechnicznym Politechniki w Gdańsku*. Przegł. Elektrot., 1932, nr 9, s. 284-285.
21. *Świadectwo pamięci. Wspomnienie o profesorze Alfonsie Hoffmannie*. Wyd. Zakład Energetyczny Toruń SA, Toruń–Bydgoszcz 2002.
22. *Technische Hochschule Danzig 1904–1954*. Wuppertal 1954.
23. *Technische Hochschule Danzig 1904–1954. Teil II*. Wuppertal 1956.
24. *Technische Hochschule der Freien Stadt Danzig: Programm für das Studienjahr 1922–1923*. Druck von Paul Springer, Danzig 1922.

25. *Technische Hochschule der Freien Stadt Danzig: Programm für das Studienjahr 1932/1933.*
26. *Technische Hochschule der Freien Stadt Danzig: Vorlesungs-Verzeichnis für das Wintersemester 1938/39.*
27. *Wangerin A.: Technische Hochschule Danzig 1904–1945. Werden und Wirken der Westpreussischen Hochschule. „Westpreussen Jahrbuch“, Band 34, 1984.*
28. *Wasilenko E.: Prof. dr hab. inż. Stanisław Szpor. Człowiek i jego dzieło (1908–1981). W: Seminarium poświęcone pamięci Profesora Stanisława Szpora w 90. rocznicę jego urodzin „Postęp w dziedzinie ochrony odgromowej i jego znaczenie dla nowoczesnych systemów oraz urządzeń energetycznych”. Katedra Wysokich Napięć i Aparatów Elektrycznych PG, Oddział Gdański SEP, Gdańsk, wrzesień 1999.*
29. Witryna internetowa Wydziału Elektrotechniki i Automatyki PG:
<http://www.ely.pg.gda.pl>
30. *Zasłużeni dla polskiej elektryki. Alfons Hoffmann, Kazimierz Kopecki, Stanisław Szpor.* Stowarzyszenie Elektryków Polskich, Oddział Bydgoski – Gdański – Toruński.
31. *Zwanzig Jahre Technische Hochschule Danzig 1904–1924.* Danzig 1924.
32. *100 лет ЛЭТИ (1886–1896). История Ленинградского Электротехнического Института им. В. И. Ульянова (Ленина).* Лениндзат 1985.

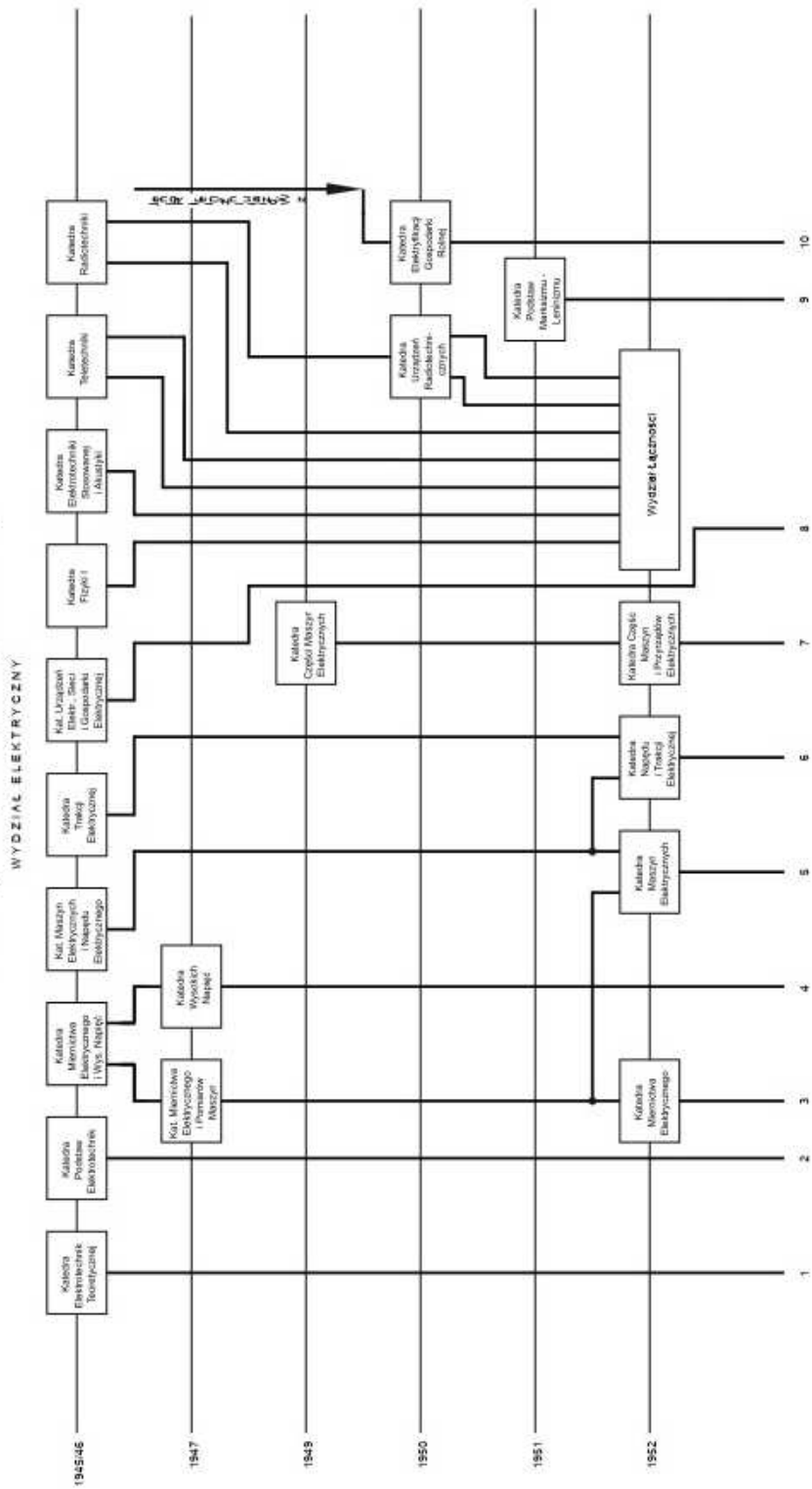
Podziękowanie

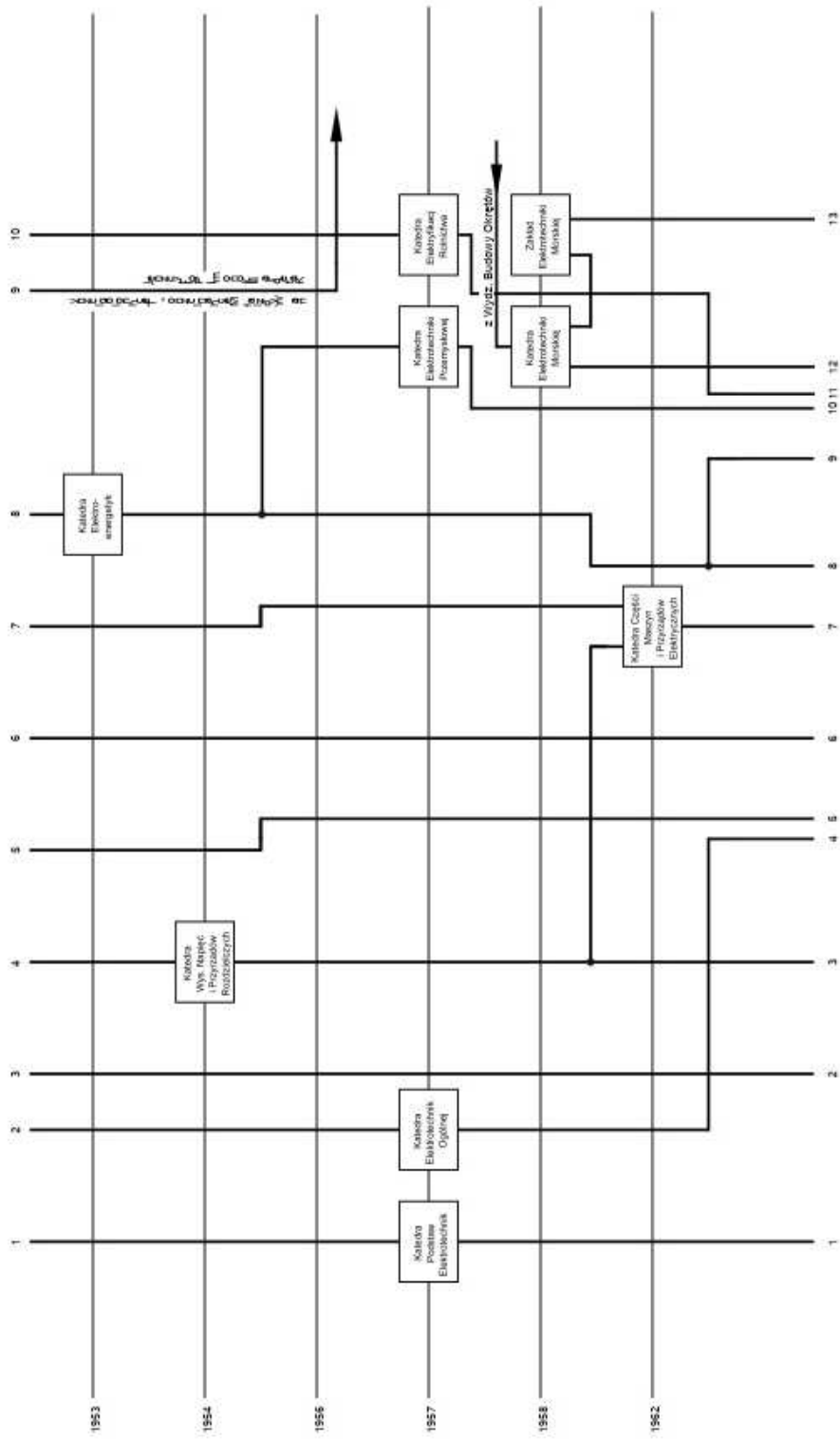
Opisując dzieje Wydziału, poza cytowanymi wyżej publikowanymi materiałami źródłowymi, wykorzystałem notatki i relacje wielu osób, uczestników opisywanych wydarzeń bądź ich krewnych i przyjaciół; wykorzystałem też przekazane mi fotografie. Wszystkim, którzy tą drogą przyczynili się do wzbogacenia treści, serdecznie dziękuję. Komputerową wersję dendrogramu pracownicy sporządził mój dyplomant – Wojciech Goszka, za co również winienem wdzięczność. Prof. Jackowi Mareckiemu dziękuję za to, że zechciał, z właściwą sobie skrupulatnością, przejrzeć cały tekst mimo zastrzeżeń co do wonności kadzidła.

Edward Musiał

Dendrogram Wydziału po II wojnie światowej

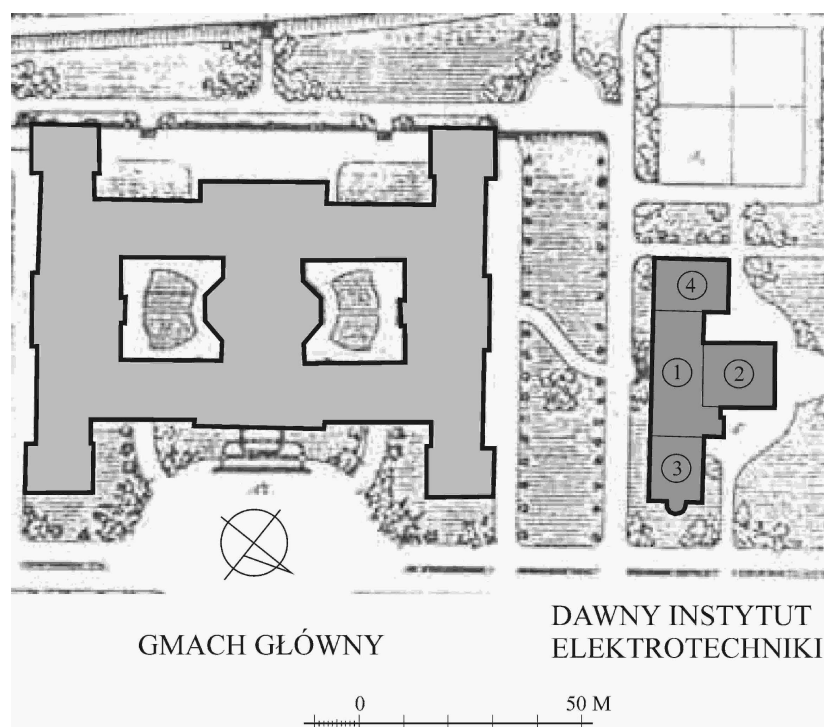

Z przeszłości gmachu Wydziału Elektrotechniki i Automatyki

Aleksander Piwek

Wstęp

Obecny gmach Wydziału Elektrotechniki i Automatyki Politechniki Gdańskiej na początku ubiegłego stulecia należał do Instytutu Elektrotechnicznego. Był jednym z czterech większych obiektów uczelni (do których zaliczono jeszcze Gmach Główny, Instytut Chemii i Laboratorium Maszynowe). Tworzyły one pierwszy zespół politechniki w Gdańsku, powstały w latach 1900–1904. Instytut zlokalizowano około 40 m na zachód od budynku głównego (ryc.1 i ryc. 2). Wzniesiony został z cegieł maszynowych na zaprawie wapienno-piaskowej. Składał się z czterech wyróżniających się powierzchniowo i przestrzennie części połączonych ze sobą jednym korytarzem. Przeznaczono je na laboratoria z warsztatami i z małą salą audytoryjną (1), halę maszyn (2), dużą salę audytoryjną i laboratoria (3) oraz kreślarnie z dodatkowymi pomieszczeniami (4). Partię centralną budynku zajmowały części 1 i 2.

1. Sytuacja gmachu Instytutu Elektrotechnicznego politechniki w Gdańsku z zaznaczeniem jego części składowych.

2. Gmach Wydziału Elektrotechniki i Automatyki - widok od strony południowo-wschodniej. Stan z 2004 roku.

Pierwszy układ funkcjonalny

Główne wejście do gmachu było zlokalizowane w części 2, pośrodku jej południowo-wschodniej elewacji. Zawierało wysunięty portal z rzeźbiarsko opracowaną symboliką (ryc. 3). Przed nim zaprojektowano wachlarzowo założone schody. Drugie wejście, mniej okazałe, znajdowało się po przeciwnej stronie, przy styku z częścią 3. Prowadziło ono do laboratoriów (na poziomie wysokiego parteru) oraz do dużej sali audytorijnej (na poziomie piętra). Ostatnie wejście znajdowało się w północno-zachodniej ścianie hali maszyn. O ile z dwóch pierwszych korzystali pracownicy oraz studenci, o tyle z trzeciego – tylko pracownicy, i to głównie w wypadku transportu do hali ciężkich maszyn.

Gmach Instytutu miał także trzy wewnętrzne klatki schodowe. Największa z nich, o indywidualnie wykształconym wnętrzu, występowała na styku trzech części – 1, 2 i 3. Zawierała nie tylko dekorowaną, specjalnie kształtowaną balustradę, ale także ozdoby na powierzchniach klatki schodowej i jej ścianach obwiednich. Zachowały się one do dnia dzisiejszego w prawie niezmiennym stanie. Skromniej opracowana i mniejsza klatka schodowa znalazła się w części 3. Wystawała ona przed lico ściany północno-wschodniej. Wiodła z poziomu przyziemia do Laboratorium Wysokich Napięć (wysoki parter) oraz dużej sali audytorijnej (piętro). Ostatnia klatka schodowa znajdowała się w części 4, w szerokości korytarza. Ponieważ umożliwiała połączenie z mniej ważnymi pomieszczeniami, jak pokój fotometryczny, wzorcownia i kreślarnie, była zaprojektowana oszczędnie i nie wyróżniała się z całej bryły obiektu. Niewątpliwie ciekawym rozwiązaniem technicznym była winda umieszczona między halą maszyn a północno-zachodnią klatką schodową. Ułatwiała transport niektórych maszyn do laboratoriów na wysokim parterze oraz na kondygnację wyżej, do dużej sali audytorijnej.

3. Gmach Wydziału Elektrotechniki i Automatyki - widok na główny portal.
Stan z 2004 roku.

Plan gmachu Instytutu Elektrotechniki był podporządkowany ściśle specyfice użytkownika. W przyziemiu i na wysokim parterze umieszczono pomieszczenia, w których prowadzono badania i ćwiczenia. Jedną ze sal parteru (obecnie E-27) była przystosowana do wykładów – stanowiła małą salę audytoryjną. Na piętrze znajdowały się pokoje administracyjne, biblioteka i sala na wykłady dla wszystkich studentów Instytutu (duża sala audytoryjna, obecnie E-41).

Najważniejszymi partiami budynku były części 1 i 2. Jednak jedynie do pierwszej z nich bezpośrednio wiodło wejście główne.

W części 1 przyziemie zawierało dwa laboratoria (ok. 45 m²), dwie sale warsztatowe (w sumie ok. 70 m²), pokój asystentów (ok. 26 m²) oraz niewielki magazyn (ok. 16 m²). Na poziomie wysokiego parteru, na południe od wejścia, zlokalizowano szatnię (ok. 26 m²), a za nią małą salę audytoryjną (ok. 48 m²). Po przeciwnej stronie klatki schodowej znalazł się ciąg trzech laboratoriów (łącznie ok. 70 m²). Na pierwszym piętrze znajdował się pokój administracyjny (ok. 52 m²) i biblioteka (ok. 26 m²) z pokojem na zbiory (ok. 78 m²). Na końcu tego ciągu pomieszczeń był pokój przygotowawczy do wykładów, które odbywały się w dużej sali audytoryjnej.

Część 2 zajmowało tylko jedno wnętrze – hala maszyn. W ścianie współtworzącej korytarz, na poziomie podwyższonego parteru, początkowo znajdowały się tylko okna. Znacznie później środkowe z nich zamienione zostało na wejście. Hala od początku wzniesienia budynku stanowiła największe pomieszczenie w całym Instytucie (ok. 235 m²).

Do części 1 budynku od strony północno-wschodniej dobijała nieco szersza od niej, ale za to krótsza część 3. Na parterze znajdowała się tu akumulatornia (35 m²) oraz Laboratorium Wysokich Napięć (ok. 80 m²). Na kondygnacji wyż-

szej zlokalizowano laboratoria dla zaawansowanych i dla początkujących (wszystkie po ok. 71 m²). Piętro tej części budynku wypełniała jedna duża sala audytoryjna (ok. 145 m²).

Po przeciwległej stronie części 1 znajdowała się wyodrębniona niemal w oddzielny obiekt część 4. Miała ona w przyziemiu pokój fotometryczny (ok. 62 m²), wzorcownię (ok. 43 m²) oraz toaletę. Na piętrze układ ścian nie ulegał zmianie. Nad dwoma pokojami mieściły się kreślarnie (łącznie 105 m²), a nad toaletą – kolejną.

Historyczne elewacje gmachu

Przyjęte założenie plastyczne dla elewacji dawnego Instytutu Elektrotechnicznego w niczym nie odbiegało od tego, którym kierowano się w stosunku do pozostałych najstarszych obiektów zespołu politechniki w Gdańsku. Odwołano się do niderlandzkich wzorów zastosowanych w gdańskiej architekturze okresu renesansu. Powierzchnie zewnętrzne ścian nie były tynkowane. Zawierały rzędy czerwonych cegieł, rozdzielonych kilkoma pasami z szarego piaskowca. Elementów kamiennych użyto także do oprawy okien i wejść.

Główna elewacja budynku (ryc. 2) znajduje się od strony południowo-wschodniej. Tworzą ją ściany trzech części – 1, 3 i 4. Zaznaczają się one nie tylko poprzez niewielkie uskoki, ale także wysokości. Chociaż części 1 i 3 miały tę samą liczbę kondygnacji, a więc i rzędów okien, to jednak druga z nich była wyższa. Jest to rezultat istnienia na pierwszym piętrze wielkiej sali audytoryjnej, wyższej aniżeli pozostałe kondygnacje. Jej szczególną rolę podkreślają dodatkowo odmiennie aniżeli w całym budynku zwieńczone okna – eliptycznymi łękami. Najniższa partia elewacji należy do części 4. Oprócz przyziemia zawierała ona jedynie podwyższony parter. Dachy nad poszczególnymi częściami budynku były dość wysokie, kryte dachówkami. Nieliczne tylko partie, do których należało głównie zwieńczenie północno-wschodniej klatki schodowej, było przekryte blachami. Dachy zawierały wąskie okna, ukształtowane dekoracyjnie zwłaszcza w części 1, na osi wejścia głównego.

Do ozdobnego detalu architektonicznego, wykonanego z kamieni, należały dekoracje głównego portalu, naroży części 3 i północno-wschodniej klatki schodowej. użytym formom rzeźbiarskim nadano znaczenie zaczerpnięte z symboliki.

Przeciwległa elewacja była zakomponowana całkowicie odmiennie. Wpływ na to miało niewątpliwie rozplanowanie zespołu uczelni, przewidujące od tej strony głównie dojście gospodarcze. W skład elewacji północno-zachodniej wchodziły ściany należące do wszystkich czterech części budynku. Na pierwszy plan wybijały się te, które należały do hali maszyn oraz klatki schodowej między częściami 1 i 3. Ostatniej części nadano charakter wieżowy. Najciekawszą dekoracją elewacji stanowił szczyt hali maszyn. Wykonany został z użyciem kamieni i cegieł.

Ostatnią elewacją opracowaną artystycznie stanowiła ściana północno-wschodnia, należąca właściwie do części 3 budynku. Zawierała ona klatkę schodową, w parterze kwadratową z boniowaniem, wyżej trójboczną, ceglaną z kamiennymi pasami, nawiązującymi do elewacji wzdłużnych. Jej dekoracją, oprócz kamienniarki opracowanej rustykalnie i rzeźbiarsko z symbolicznymi przedstawieniami w partii dolnej, jest trójkątny szczyt, przysłaniający częściowo dach.

Zabytkowy wystrój

Pomimo zmian, jakie nastąpiły po II wojnie światowej, wiele materiału historycznego zachowało się do dziś. Znaczna jego ilość znajduje się w częściach 1, 2 i 3 budynku. Do zabytkowego wystroju w części 1 należy zaliczyć przede wszystkim zdobienia schodów zewnętrznych i wewnętrznych związanych z głównym wejściem (ryc. 4), korytarza (ryc. 5), klatki schodowej między wielką salą audytoryjną a korytarzem (ryc. 6) i wyposażenie małej sali audytoryjnej. W części 2 występuje tylko zdobienie jednej przestrzeni – hali maszyn. Spośród wnętrz należących do części 3 szczególną uwagę zwraca wystrój wielkiej sali audytoryjnej (sali E-41).

4. Gmach Wydziału Elektrotechniki i Automatyki – część 1. Wnętrze klatki schodowej głównego wejścia. Stan z 2004 roku.

W wyniku badań konserwatorsko-architektonicznych, przeprowadzonych w latach 2002–2003 przez M. Bojarską-Bigoś i autora, uzyskano wiele interesujących wiadomości o architekturze i stanie wyposażenia obiektu. Najwięcej danych zebrano odnośnie do **dużej sali audytoryjnej (E-41)**. Stwierdzono, że jej wnętrze nie stanowi pierwotnego rozwiązania plastycznego. Od czasu wzniesienia obiektu poddawano je czterokrotnie przekształceniom artystycznym.

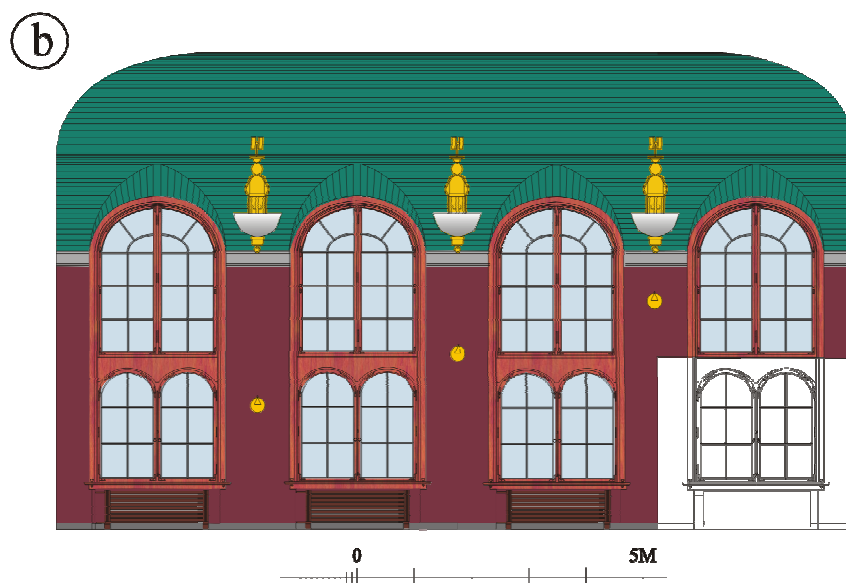
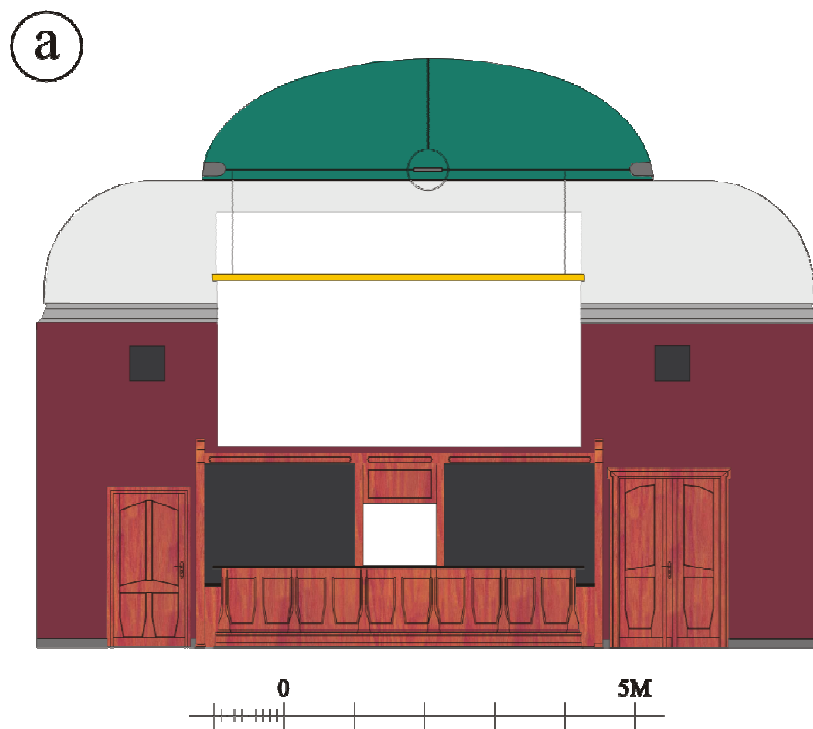
Pierwsze było związane bezpośrednio z powstaniem obiektu w 1904 roku. Sala przeznaczona była dla 196 słuchaczy. Architekt przewidział w niej trzy wejścia: główne (od strony korytarza), pomocnicze (poprzez klatkę schodową w ścianie północno-wschodniej) i boczne (nieopodal głównego). Pierwsze z nich znajduje się obok reprezentacyjnej klatki schodowej, na zamknięciu korytarza scalającego komunikacyjnie poszczególne części obiektu w jeden zespół. Poprzez taką lokalizację uzyskano z wszystkich pomieszczeń Instytutu łatwy dostęp do sali. Powierzchnie ścian sali były barwne, pomalowane farbą kazeinową (ryc. 7). Od posadzki do wysokości szarobłękitnych gzymsów nadano im kolor czerwono-brązowy. Strop był pomalowany na ciemnozielono.

5. Gmach Wydziału Elektrotechniki i Automatyki – część 1. Podwyższony parter – fragment korytarza z widokiem na zabytkowe drzwi. Stan z 2004 roku.

6. Gmach Wydziału Elektrotechniki i Automatyki – część 3. Widok na stopnie i metalową balustradę klatki schodowej. Stan z 2004 roku.

7. Gmach Wydziału Elektrotechniki i Automatyki – część 3. Wielka sala audytoryjna (E-41). Rekonstrukcja pierwszej fazy wystroju (1904). a – elewacja południowo-zachodnia, b – elewacja południowo-zachodnia siedzisk wg: M. Bigoś-Bojarska, A. Piwek, *Sala audytoryjna Wydziału Elektrotechniki i Automatyki Politechniki Gdańskiej. Wyniki badań konserwatorskich*, Gdańsk 2002–2003.

Do wyposażenia sali należały: katedra ustawiona na podeście, duża, trójdzielna tablica, umywalka, siedziska z pulpitemi dla słuchaczy i barierki schodów. Do dzisiaj zachowały się w znacznym stopniu siedziska z pulpitemi (ryc. 8). Są one osadzone na konstrukcji drewniano-stalowej. Pulpity wyposażone były w kałamarze i mosiężne „piórniki”. Do wyposażenia technicznego należał ustawiony na najwyższym poziomie sali epidiaskop wraz ze szklanymi płytkami (ówczesnymi przezroczkami). Sala miała instalacje oświetleniowe (lampy, kinkiety) i wentylacyjno-grzewcze (nawiew kanałami w ścianach i w stropie, natomiast dogrzewanie parą poprzez kaloryfery rurowe).

Druga zmiana wnętrza sali nastąpiła w wyniku modernizacji, zapewne w latach 1922–1923. Wzmocniono wówczas konstrukcję widowni, wprowadzając zbrojony beton. Zamurowano przejście do klatki schodowej. Rozebrano związane z nią cienkie ścianki wchodzące na podwyższoną część sali. Zlikwidowano szatnię. Celem tych działań było uzyskanie nowej powierzchni, wstawienie większej liczby ławek, a także wygospodarowanie pomieszczeń dla pracowników. Zmieniono ponadto konstrukcję nośną pulpitemów zastępując dotychczasowe żeliwne elementy stalowymi. Wzmocnieniu uległo osadzenie siedzisk poprzez wprowadzenie szekli. Usunięto część składanych siedzisk bocznych. Założono nowe kaloryfery, zdobione na ściankach poprzecznych motywem salamandry. W tym zapewne czasie wnętrzu sali nadano nowy wystrój. Ściany pokryto dekoracją malarską imitującą marmur, z tym że na poprzecznej, zawierającej tablicę założono malowidło. Jego treść nie jest bliżej znana.

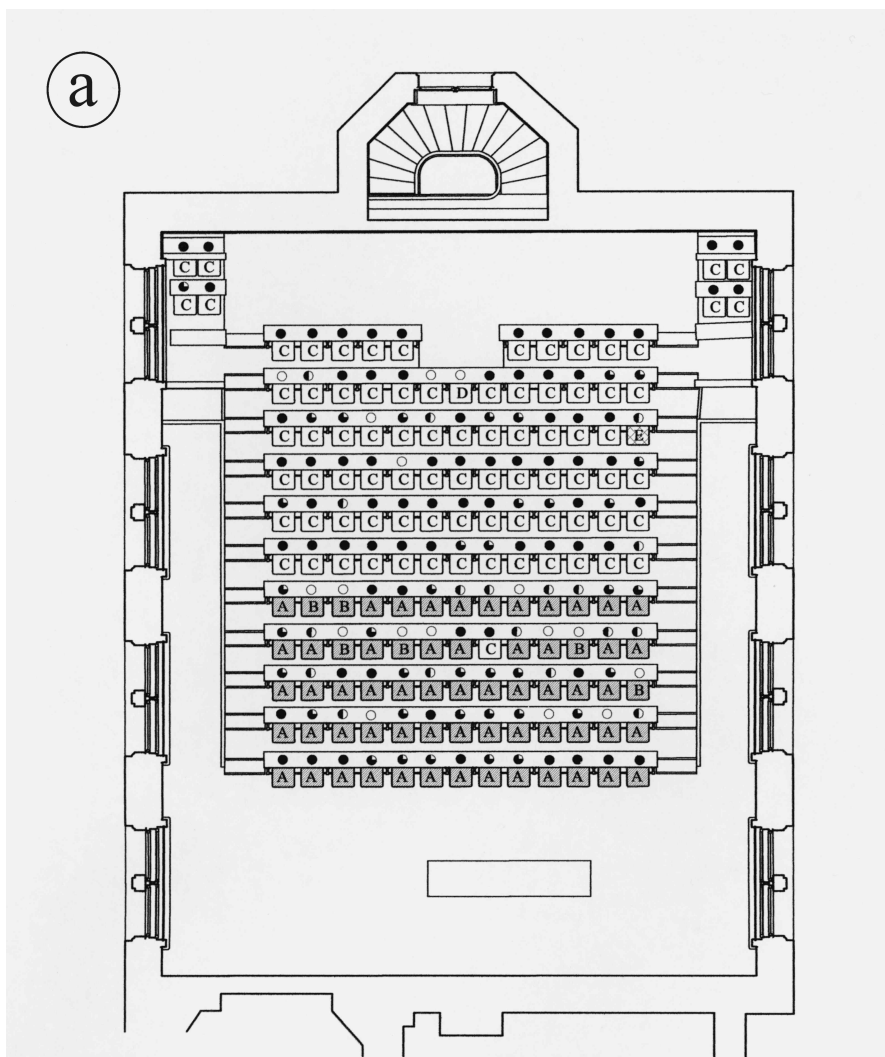
Po zakończeniu II wojny światowej zrealizowano kolejne przekształcenie. Salę odnowiono. Zmniejszono liczbę miejsc dla słuchaczy. Zlikwidowano zniszczone siedziska, wprowadzając na ich miejsce nowe, nawiązujące do historycznego wyglądu (ryc. 9 a, b, c). Z powierzchni stropu usunięto dekoracje malarskie, odsłaniając drewniane słoje desek. Podobnie postąpiono ze stolarką drzwiową i okienną.

Ostatnie zmiany są związane z bieżącymi remontami. W ich wyniku starą, drewnianą tablicę zastąpiono nową z tworzywa sztucznego. Z dawnego sprzętu wymieniono pulpity, stół wykładowcy i część kaloryferów. Powierzchnie ścian przemalowano.

Pomimo stwierdzonych zmian wewnątrz wielkiej sali audytoryjnej zachowało około 80% zabytkowego wystroju.

Drugim pomieszczeniem, które zachowało znaczną ilość materiału historycznego, jest mała sala audytoryjna (sala E-27). Z braku dostatecznych badań jej stan znany jest tylko częściowo. Niewątpliwie do najcenniejszych detali należy zaliczyć siedziska z pulpitemi, drewniane podwyższenie widowni oraz kaloryfery. Jak wynika z dotychczasowych ustaleń, należą one do pierwszego wystroju sali, który trzeba odnieść do 1904 roku. Ocalałe siedziska w małej sali (ryc. 10 a, b) mają ten sam kształt i dekoracje, jakie występują w dużej sali audytoryjnej (sala E-41). Pulpity, zachowane w pełni, zawierają ponadto wgłębienia na kałamarze i mosiężne „piórniki” (ryc. 10 c). Niewątpliwie ciekawym detałem jest drewniane podwyższenie widowni. Zachowało ono starą konstrukcję i dekoracje profilowanymi listwami. Przy ścianie z oknami zachowały się najstarsze, nie tylko na Wydziale, kaloryfery (ryc. 10 d). Interesująca jest ich konstrukcja, a także zdobnictwo ścianek bocznych. Ilość zachowanego materiału zabytkowego w tej sali należy określić na około 90%, a więc należy ona do najcenniejszych na całej uczelni. Opisane powyżej wyposażenie daje realne podstawy do stwierdzenia liczby zmian przeprowadzonych w wielkiej sali audytoryjnej.

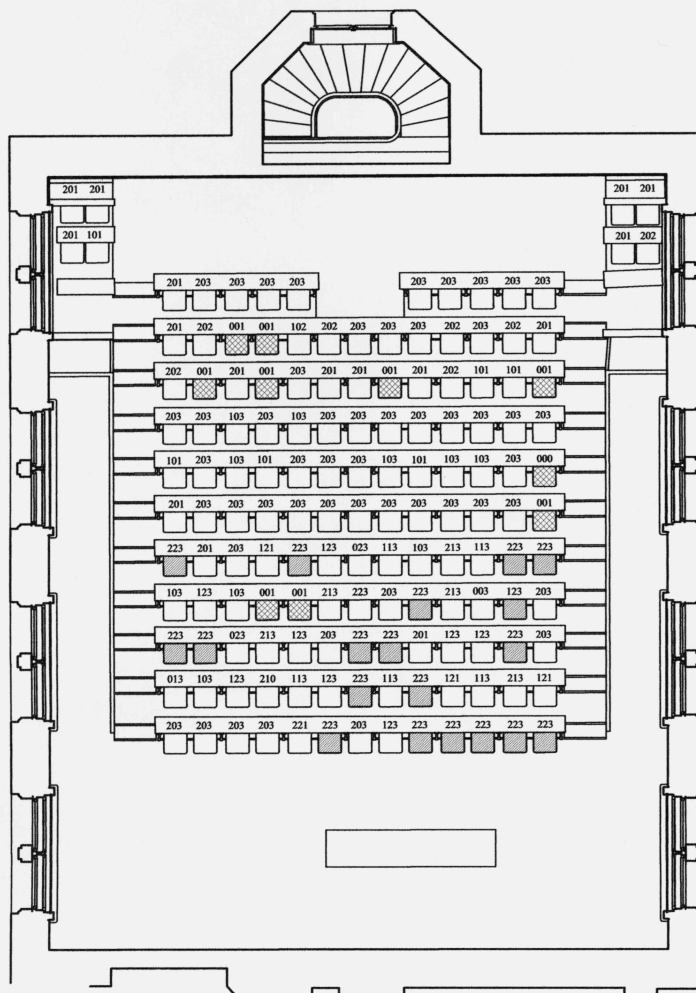
SIEDZISKA HISTORYCZNE				
STARY RAMIAK ZAKOŃCZONY PROFILAMI				BEZ RAMIAKA
Oryginalne siedzi- sko profilowane, perforowane	Oryginalne siedzi- sko profilowane, perforowane, zdublowane	Oryginalne siedzi- sko z płyci- ną płaską, gładką, nie perforowaną	Stare siedzisko z płyci- ną płaską, gładką, nie perforo- waną, zdublowaną	Nowe siedzisko
A	B	C	D	E

STAN TECHNICZNY SIEDZISK			
DOBRY	Z USZKODZENIAMI		
	MAŁYMI	ŚREDNIMI	DUŻYMI
●	◐	◑	○

8a. Gmach Wydziału Elektrotechniki i Automatyki – część 3. Wielka sala audytorij-
na (E-41) – stopień zachowania siedzisk i ich stan techniczny wg: M. Bigoś-
Bojarska, A. Piwek, *Sala audytorijna Wydziału Elektrotechniki i Automatyki Poli-
techniki Gdańskiej. Wyniki badań konserwatorskich*, Gdańsk 2002–2003.

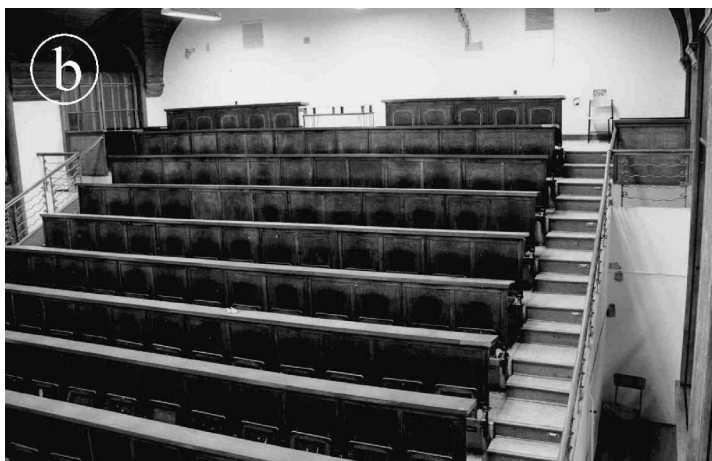
b

ZAWIASY	DWA ORYGINALNE	2
	JEDEN ORYGINALNY	1
	BRAK ORYGINALNYCH (NOWE)	6
ODBOJNIKI	DWA ORYGINALNE	2
	JEDEN ORYGINALNY	1
	BRAK ORYGINALNYCH	6
OBCIĄŻNIKI	ORYGINALNE	3
	ORYGINALNE PRZEMIESZCZONE	2
	NIE ORYGINALNE (NOWE)	6
	BRAK	0

UWAGA:
W PODANYCH LICZBACH PIERWSZA CYFRA OZNACZA STAN ZACHOWANIA ORYGINALNYCH ZAWIASÓW, DRUGA ODBOJNIKÓW, TRZECIA OBCIĄŻNIKÓW

8b. Gmach Wydziału Elektrotechniki i Automatyki – część 3. Wielka sala audytorijna (E-41) – stan zachowania okuć siedzisk wg: M. Bigoś-Bojarska, A. Piwek, *Sala audytorijna Wydziału Elektrotechniki i Automatyki Politechniki Gdańskiej. Wyniki badań konserwatorskich*, Gdańsk 2002–2003.

9. Gmach Wydziału Elektrotechniki i Automatyki – część 3. Wielka sala audytoryjna (E-41). a – widok na drewniane przekrycie wnętrza, b – widok ogólny sali w kierunku północnym, c – widok na siedziska i ich konstrukcję. Stan z 2004 roku.

10. Gmach Wydziału Elektrotechniki i Automatyki – część 1. Mała sala audytoryjna (E-27). Stan z 2004 roku. a – widok na historyczne siedziska, b – widok boczny konstrukcji siedzisk, c – pulpit z wgłębieniem na kałamarz oraz mosiężne „piórniki”, d – ozdobna ścianka boczna kaloryfera z początku XX wieku.

Pomieszczeniem, które pomimo wprowadzenia do niego późniejszych zmian, zwłaszcza w drugiej połowie XX wieku zachowało w części zabytkowy wystrój, jest hala maszyn. Miała ona początkowo dwa wejścia usytuowane osiowo na ścianach poprzecznych. Jedno z nich znalazło się w ścianie południowo-zachodniej i prowadziło na zewnątrz obiektu. Drugie znalazło się po przeciwległej stronie. Umożliwiło połączenie z korytarzem części 1 budynku na poziomie przyziemia. Nietypowo rozwiązane zostało doświetlenie wnętrza. Oprócz umieszczenia okien w jej poszczególnych ścianach przewidziano także okna w środkowej partii połaci dachowych. Odmienne aniżeli sale wykładowe potraktowany został wystrój wnętrza hali. Wewnętrzne powierzchnie ścian, z wyjątkiem partii dolnych, były otynkowane. Elementy zdobnicze stanowiły pasy odsłoniętych cegieł, ułożonych w dekoracyjne wzory, głównie wokół otworów drzwiowych i okiennych. Pewną formę dekoracji stanowiła odsłonięta, stalowa więźba dachowa (ryc. 11). Na wyposażenie hali składały się maszyny

i urządzenia techniczne ustawione na posadzce. Z lokalizacji hali maszyn można wnioskować, że w całym budynku Instytutu mogła mieć znaczenie największe. Wprawdzie jej kubatura nie była widoczna od strony elewacji frontowej, to jednak do niej wiodły schody głównego wejścia. Usytuowanie hali oraz jej techniczny charakter były jakby widomym znakiem poglądów architekta i użytkowników na to co najważniejsze w nauce. Jeśli zajęć praktycznych nie uważano za najważniejsze w nauczaniu, to miano je przynajmniej za tak samo ważne jak wykłady teoretyczne.

Gmach Wydziału Elektrotechniki i Automatyki do dziś stanowi jeden z najcenniejszych, jakie znajdują się w zespole Politechniki Gdańskiej. Znajduje się w nim zachowany w znacznej części sprzęt, a także zabytkowe wyposażenie techniczne.

11. Gmach Wydziału Elektrotechniki i Automatyki – część 2. Widok na górne partie hali maszyn i pierwotną, metalową konstrukcję dachu. Stan z 2004 roku.

Symbolika dekoracji architektonicznej elewacji gmachu Wydziału Elektrotechniki i Automatyki

Maria Bigoś-Bojarska

Wstęp

Na przełomie wieków XIX i XX nastąpił fascynujący okres rozwoju nauki. W wielu dyscyplinach dokonano doniosłych odkryć i sformułowano równie doniosłe teorie: fizyka, chemia, matematyka, psychologia święcą triumf, przygotowując grunt do przemian, czymkolwiek miałyby się w przyszłości okazać. Społeczeństwa ufnie oczekiwały poprawy swojego losu dzięki nowym osiągnięciom. W Europie powstał społeczny ruch towarzystw miłośników nauk. Zrozumienie potrzeby rozwoju oraz wiara w posłannictwo nauki zrodziły myśl o utworzeniu placówek gromadzących zwolenników poznania oraz edukacji – uczelni, w szczególności wyspecjalizowanych uczelni technicznych (w latach 1900–1904 tylko na terenie Niemiec powstało 5 uczelni technicznych). To właśnie „inicjatywa oddolna” światłych mieszkańców Gdańska w ogólnie sprzyjającej atmosferze intelektualnej umożliwiła powstanie projektu zespołu budynków w Gdańsku Wrzeszczu odzwierciedlających dawną ideę *universitas* – samowystarczalnego organizmu, służącego szczytnym celom nauki.

Przy współpracy specjalistów europejskiej rangi, reprezentujących poszczególne dyscypliny naukowe, prof. Alfred Carsten ze swoim zespołem opracował projekt przemyślany w najdrobniejszych szczegółach, perfekcyjnie wykonany, odzwierciedlający potrzeby poszczególnych nauk oraz codzienne wymogi życiowe uczestników procesu dydaktycznego (np. domy studenckie, tereny rekreacyjne). W obrębie politechniki w Gdańsku znajdowało się zaplecze techniczne obsługujące wszystkie obiekty: portiernie, magazyny, kotłownia wytwarzająca parę techniczną do celów grzewczych, a także eksperymentalnych. Wytwarzana energia elektryczna zapewniała oświetlenie i zasilala nowoczesny w swym czasie sprzęt. Kompleksowy projekt obejmował także przestrzenne rozwiązanie terenów zielonych oraz komunikację zarówno na zewnątrz obiektu, jak i na jego wewnętrznych dziedzińcach.

Struktura organizacyjna Instytutu Elektrotechnicznego oraz jego podział funkcjonalno-przestrzenny były zgodne z przyjętą strukturą organizacyjną kadry oraz programem działalności naukowej i dydaktycznej.

Niezwykle racjonalne oraz funkcjonalne rozwiązanie zostało zaprezentowane w pierwszorzędnej formie artystycznej. Pełne głębokich znaczeń przesłanie dotyczące społecznej roli nauki, a w szerszym pojęciu wiedzy, zaklął w kamień Alfred Carsten, artysta, architekt i humanista, późniejszy profesor uczelni gdańskiej. Prądy intelektualne końca i przełomu wieków XIX i XX sprzyjały powstaniu

swoistego wykładu filozoficznego, wyrażonego w estetyce neorenesansu niderlandzkiego z elementami secesji. Formy manieryzmu¹ popularnie zwanego „stylem gdańskim” zastosowano w założeniach architektonicznych poszczególnych budynków Politechniki, w dekoracji kamiennej zaś – secesyjne.

Interpretacja ikonograficzna zespołu znaków symbolicznych

Analizą znaczeń zawartych w dziełach sztuki zajmują się w historii sztuki dwie nauki: ikonografia i ikonologia, odpowiadające dwóm poziomom przekazu języka symboli oraz ich konfiguracji. W uproszczeniu: pierwsza z nich rozpoznaje znaki, druga interpretuje je w kontekście pełnego obrazu.

Poniżej zamieszczono w tabeli (zob. s. 145) zestawienie rozpoznanych symboli znajdujących się na elewacjach siedziby Wydziału Elektrotechniki i Automatyki Politechniki Gdańskiej. Obejmuje ona określenie elementu architektonicznego, opis znaku, jego lokalizację oraz bezpośrednie znaczenie ikonograficzne podane na podstawie literatury przedmiotu. Dalej podjęto próbę pełnej interpretacji przesłania autora, wyrażonego językiem znaków. Zrozumienie pełne możliwe jest wyłącznie w kontekście odczytanej symboliki dekoracji wszystkich obiektów Politechniki Gdańskiej pochodzących z 1904 roku.

Interpretacja ikonologiczna zespołu znaków symbolicznych

Elektryczność – niewidzialna siła wywoływała fascynujące współczesnych zjawiska, graniczące z metafizycznymi, stąd Instytut Elektrotechniczny politechniki w Gdańsku jawił się jako świątynia nowej, dynamicznie rozwijającej się nauki – 7 okien drugiego piętra zwieńczonych jak ołtarze. Dyscyplina ta w wyobrażeniu prof. A. Carstena ma przed sobą czysty w intencjach, szlachetny cel, posłannictwo. Szlachetnym przynależy herb – jest on elementem kartusza z nazwą Wydziału. W klejnocie herbu widnieje naga kobieta o klasycznych rysach z charakterystycznym upięciem włosów, znanym z zabytków starożytnej rzeźby. Dobro i piękno, najwyższe wartości uznawane przez starożytnych Greków, zostały ponownie przywołane. Niewiasta wskazuje obiema rękami na żarówkę Edisona, źródło światła. We wszystkich kulturach światło miało zbliżone znaczenie: jasność, ciepło dobro, rozjaśnianie mroków – jakkolwiek je rozumieć. Tym razem jego przyczyną nie jest bóstwo, lecz genialny, przenikliwy umysł człowieka, który zdołał odgadnąć i umiejętnie wykorzystać potężne siły przyrody.

Światło naturalne, literalne, różne formy energii (wyładowania atmosferyczne – pioruny, promieniowanie gwiazd, eksplozje, siły czterech żywiołów – woda ogień, ziemia i powietrze, siła życiowa – pierwiastek męski i żeński, energia elektryczna) pojawiają się jako myśl przewodnia całego przesłania. Za sprawą oświeconego, światłego umysłu, światła Wiedzy (urządzenie elektryczne z tympanonu portalu pod figurą Smoka, Salamandry z przedstawień na narożnikach budynku) potężna i groźna Przyroda już na zawsze (obeliski) zostaje opanowa-

¹ Manieryzmem określa się kierunek w sztuce europejskiej XVII w. kierujący się własną filozofią, posługujący się odrębnym zasobem rozpoznawalnych elementów artystycznej wypowiedzi, dawniej określanej jako „późny renesans” lub „wczesny barok”.

na i kontrolowana, a Postęp (koło ze szczytu Laboratorium) wykorzystany dla powszechnego dobra (Salamandra – uosobienie odrodzenia, pozytywnej odnowy).

Dysponowanie i rozumne ukierunkowanie energii jest przyczyną i pełnią, początkiem i końcem – alfą i omegą.

Bibliografia (wybrane pozycje)

1. Manfred Lurker, *Słownik obrazów i symboli biblijnych*, „Alfa i Omega”, tłum. Bp Kazimierz Romaniuk, Pallotinum, Poznań 1989.
2. Manfred Luker, *Słownik teologii biblijnej*, Pallotinum, Poznań 1987.
3. Stanisław Kobiela, *Bestiarium chrześcijańskie*, IW PAX, Warszawa 2002.
4. *Prawdziwa historia stworów fantastycznych, fakty, relacje, dokumenty*. Wybór materiałów archiwalnych Londyńskiego Towarzystwa Kryptozoologicznego, Wydawnictwo Muza, Warszawa 2001.
5. *Wolnomularstwo w świetle encyklopedyj. Wypisy*, Reprint, Warszawa 1934.

Symbolika dekoracji architektonicznej elewacji gmachu Wydziału Elektrotechniki i Automatyki Politechniki Gdańskiej

Lp.	Symbol	Lokalizacja	Opis	Znaczenie
1	2	3	4	5
I	Portal (Fot. 1, 2, 3, 4)	ściana pld.-wsch. budynku dawnego Instytutu Elektrycznego	–	–
1.	Smok	umieszczony na szczycie tympanonu	rozglądając się, rozwścieczony, przy-pada do ziemi, strosząc grzebieniasty grzbiet; o bezsilnej złości świadczy przyczajona sylwetka bestii szcze-rzającej zęby	uosobienie demonicznych, nieokieł-znanych sił natury, zła, siły; smoki są czujne i przebiegłe, w symbolice chrześcijańskiej uosabiają szatana
2.	Obeliski	sąsiadujące z głównym przed-stawieniem na szczycie tympanonu	kamienne elementy architektoniczne wywodzące się ze starożytnego Bli-skiego Wschodu	symbolizują trwanie i trwałość
3.	Urządzenie elek-tryczne, dzieło człowieka, wytwa-rzające energię elektryczną	umieszczone poni-żej platformy, na której osadzono smoka	prążkowane naczynie ze szczelną pokrywą, dwoma przewodami połą-czone z elektrodami, pomiędzy któ-rymi następuje intensywne wyłado-wanie; wiązka siedmiu „błyskawic-piorunów”, rozchodząca się promie-niście z centralnego, skupiającego miejsca, skierowana jest na smoka – twór natury	oznacza kontrolę człowieka poprzez jego dzieła nad siłami natury

1	2	3	4	5
4.	Kartusz kamienny	zlokalizowany w centrum tympaanonu, otaczający owalny otwór nadświetla sieni	bogata dekoracja rolwerkowo-okuciowa ukrywa dwa elementy techniczne: dwie wygładzone kule umieszczone po obu stronach nadświetla, ponad którymi unoszą się dymy towarzyszące wyzwoleniu energii; należy ubolewać, że do naszych czasów nie dotrwał witraż wypełniający niegdyś owalny otwór nadświetla portalu; według zastyszonej informacji mógł on dopełniać treścią wymowę istniejącej całości; od wnętrza przedsionka omawiany element ujmują po obu stronach dłonie	wiąże się z symboliką światła, światłości, oświecenia, od strony sieni kartusz podtrzymywany jest przez dwie dłonie, w językach semickich ten sam wyraz oznacza „rękę” i „moc”, w Biblii to symbol działania: kierująca, ratująca, karząca moc najwyższa
5.	Główce pilastrów	flankujące portal	w kształcie splecionych węży, symboliczne stworzenia wkomponowane są w woluty dekoracji architektonicznej, pomiędzy nimi zawieszono żarówkę Edisona	pastorały biskupów bizantyńskich i koptyjskich wieńczą dwa węże zwrócone do siebie, oplecione na lasce w kształcie litery tau; w mitologii greckiej postaniec bogów Hermes trzyma w dłoni kerykejon – kaduceusz, symbol pokoju i handlu
6.	Krata z nadproża	osłania nadproże ozdobnych drzwi portalu	promieniująca gwiazda stanowi centralną dekorację ozdobnej kraty manierystycznej, od wnętrza czytelna obustronnie dekoracja pełni funkcję zarówno w elewacji, jak i w kompozycji wnętrza, patrz VI	promieniująca energia, razem z gwiazdami z herbów w sieni stanowią, być może, symbol gdańskiej loży wolnomularskiej Trzech Gwiazd

1	2	3	4	5
II	Tarcze herbowe w sieni (Fot. 10, 11)	umieszczone na bocznych ścianach klatki schodowej sieni	dwie tarcze prostokątne o zaokrąglonych narożach, zwieńczone rolwerkiem, tarcze wypełniają gwiazdy: ośmiopromienna, szesnastopromienna, każdy z jej promieni – symboli wyładowania elektrycznego zakończony jest strzałką	razem z promieniejącą w rozbłysku gwiazdą z kraty nadproża stanowią, być może, symbol gdańskiej łoży wolnomularskiej Trzech Gwiazd; gwiazdy w symbolice chrześcijańskiej oznaczają przejaw mocy bożej, trzy różne typy gwiazd w różnych fazach rozwoju oznaczają różne przejawy wyzwolającej się energii na różnych poziomach
III	Kartusz z nazwą Wydziału (Fot. 5)	umieszczony nad oknem I piętra pn.-wsch. klatki schodowej	prostokątny kartusz – ozdobiony manierystycznym ornamentem rolwerkowo-okuciowym – zawiera napis, poniżej ponad tarczą herbową, w klejnocie herbu umieszczone jest popiersie nagiej kobiety; niewiasta wyciąga ręce na boki w kierunku podwieszonych symetrycznie pod kartuszem żarówek Edisona	przedstawiona postać kobieca to muza, bogini – opiekunka dyscypliny reprezentowanej przez Wydział mający w budynku swoją lokalizację; w symbolice chrześcijańskiej nagość oznacza niewinność, czystość intencji, w mistyce – jest symbolem duchowej szlachetności
IV	Narożniki budynku	x	x	x
1.	Narożnik północny i południowy (Fot. 6)	ściana pd.-wsch., narożnik południowy i ściana pn.-zach., narożnik pn.	dwie salamandry w układzie heraldycznym strzegą miejsca eksplozji	salamandra to istota legendarna, znana w starożytnym Egipcie; według bestiariów średniowiecznych miała moc dotknięciem ciała gasić płomień, ogień dla salamandry był życiodajny, salamandra obrazuje człowieka odrodzonego – czystych intencji, przedstawiona w ogniu – to człowiek sprawiedliwy, nietracący pokoju ducha wśród przeciwności

1	2	3	4	5
2.	Narożnik wschodni (Fot. 7)	Ściana pd.-wsch., narożnik pn.	mężczyzna trzymający w prawej ręce płonąca pochodnię przekazuje pocałunek kobiecie o bujnych włosach, trzymającej w ręku pęk kłosów	personifikacja ognia i wody, uzupełnione o symbole pozostałych żywiołów: ziemi – kłosy, powietrza – dym z płonącej głowni, pocałunek symbolizuje przekazanie sił, pochodnia uniesiona do góry – życie, kłosy – płodność, odradzanie, obfitość
V	Detale szczytu budynku Wydziału (Fot. 13)	szczyt pn.-wsch. budynku	tarcze ze znakami plus i minus	symbole elektryczności, biegunowość zjawisk w świecie
VI	Dekoracje okien	x	x	x
1.	Okna sali audytoryjnej (Fot. 8)	2 x 3 okna reprezentacyjnego pomieszczenia na II piętrze budynku na elewacji pn.-zach. i pd.-wsch.	duże okna, zwieńczone półkoliście, otacza kamienna opaska, w zwieńczeniu umieszczono siedem nieociosanych – utrzymanych w rustykalnej manierze kamieni; w połowie wysokości pionowych elementów umieszczono dekoracje w postaci żarówek Edisona w bogatej, ozdobionej pryzmatycznie szlifowanymi kamieniami oprawie, zawieszonych na pętli ze skręconych sznurów osadzonych na kamiennych gwoździach	okna Sali Audytoryjnej zostały zaprojektowane tak, by przez cały dzień do wnętrza docierało naturalne światło, symbolika światła w wielu kulturach ma bogate znaczenie, należy przypuszczać, że w tym przypadku światło oznacza światłość, oświecenie, jako że jego źródłem jest twór techniki, stąd przekazana myśl o roli człowieka w niesieniu oświaty
2.	Okna sal I piętra (Fot. 9)	7 okien na II piętrze elewacji pd.-wsch.	górne kamienne belki ponad siedmioma oknami mają charakterystyczny kształt zwieńczeń reprezentacyjnych budowli i ołtarzy Bliskiego Wschodu	liczba siedem w ikonografii chrześcijańskiej określa pełnię, komplet, symboliczne ołtarze – rangę świętości, w średniowieczu uznawano 7 nauk

1	2	3	4	5
VII	Dekoracja szczytu Laboratorium (Fot. 12)	szczyt pn.-zach. Laboratorium	stalowe koło z osią i ośmioma szprychami	koło w symbolice jest oznaką przemian, stalowe koło maszyny to koło napędowe – postęp
VIII	Dekoracyjne otoczenie otworów drzwiowych w Laboratorium	wewnętrzna dekoracja na ścianach pn. oraz pd.	linearna dekoracja w kształcie liter alfa i omega, wykonana w cegle klinkowej na tle tynku, otaczająca otwory drzwiowe we wnętrzu Laboratorium	„początek i koniec”, całość

1. Ściana południowo-wschodnia – portal – rzeźba smoka umieszczona na szczycie tympanonu

2. Ściana południowo-wschodnia – portal – obeliski na szczycie tympanonu

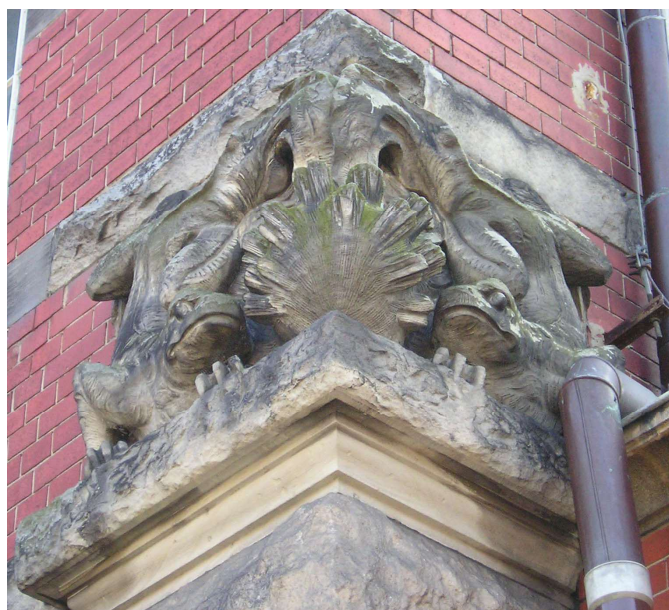
3. Ściana południowo-wschodnia – portal – urządzenie elektryczne umieszczone poniżej smoka

4. Ściana południowo-wschodnia – portal – kartusz kamienny w centrum tympanonu

5. Kartusz z nazwą Wydziału znajdujący się nad oknem I piętra północno-wschodniej klatki schodowej

6. Ściana południowo-wschodnia, narożnik południowy i ściana północno-zachodnia, narożnik północny – po dwie salamandry

7. Ściana południowo-wschodnia, narożnik północny – mężczyzna z płonąca pochodnią przekazujący pocałunek kobiecie z pękiem kłosów

8. Okno sali audytornej w elewacji południowo-wschodniej

9. Elewacja południowo-wschodnia - okna sal I piętra

10. Tarcza herbowa umieszczone na bocznej ścianie klatki schodowej sieni

11. Tarcza herbowa umieszczone na bocznej ścianie klatki schodowej sieni

12. Szczyt północno-zachodni Laboratorium

13. Szczyt północno-wschodni z tarczami zawierającymi znaki plus i minus

Stan obecny (na dzień 1 maja 2004)

Schemat organizacyjny

Kierownictwo Wydziału

DZIEKAN

prof. dr hab.inż. Paweł Zimny, prof. nadzw. PG

PRODZIEKAN ds. NAUKI

prof. dr hab.inż. Kazimierz Jakubiuk, prof. nadzw. PG

PRODZIEKAN ds. KSZTAŁCENIA

dr hab. inż. Ryszard Zajczyk, prof. nadzw. PG

PRODZIEKAN ds. ROZWOJU

dr hab.inż. Janusz Nieznański, prof. nadzw. PG

KIEROWNIK STUDIUM DOKTORANCKIEGO

Prof.dr hab.inż. Kazimierz Jakubiuk, prof. nadzw. PG

DYREKTOR ADMINISTRACYJNY

mgr inż. Janusz Fudali

PEŁNOMOCNIK DZIEKANA

ds. studiów zaocznych i kształcenia ustawicznego

dr inż. Henryk Boryń

Rada Wydziału

Dr hab. inż. Elżbieta Bogalecka,	prof. nadzw. PG
Prof. dr hab. inż. Mieczysław Brdyś,	prof. nadzw. PG
Dr hab. inż. Piotr Chrzan,	prof. nadzw. PG
Prof. dr hab. inż. Andrzej Grono,	prof. nadzw. PG
Prof. dr hab. inż. Kazimierz Jakubiuk,	prof. nadzw. PG
Dr hab. inż. Waldemar Kamrat,	prof. nadzw. PG
Dr hab. inż. Krzysztof Karwowski,	prof. nadzw. PG
Dr hab. inż. Kazimierz Kosmowski,	adiunkt PG
Prof. dr hab. inż. Zbigniew Kowalski,	prof. zw. PG
Prof. dr hab. inż. Marek Krawczuk,	prof. nadzw. PG
Prof.dr hab. inż. Zbigniew Krzemiński,	prof. zw. PG
Dr hab. inż. Zbigniew Lubośny,	prof. nadzw. PG
Prof. dr hab. inż. Jacek Marecki,	prof. zw. PG
Dr hab. inż. Waław Matulewicz,	adiunkt PG

Dr hab. inż. Janusz Nieznański,	prof. nadzw. PG
Prof. dr hab. inż. Przemysław Pazdro,	prof. nadzw. PG
Dr hab. inż. Andrzej Reński,	adiunkt PG
Dr hab. inż. Mieczysław Ronkowski,	prof. nadzw. PG
Dr hab. inż. Ryszard Roskosz,	prof. nadzw. PG
Prof. dr hab. inż. Zbigniew Szczerba,	prof. zw. PG
Dr hab. inż. Zenon Ulman,	adiunkt PG
Prof. dr hab. inż. Andrzej Wolny,	prof. nadzw. PG
Prof. dr hab. inż. Ryszard Zajczyk,	prof. nadzw. PG
Prof. dr hab. inż. Paweł Zimny,	prof. nadzw. PG
Dr inż. Jerzy Buriak,	adiunkt
Dr inż. Marek Chomiakow,	st. wykładowca
Dr inż. Józef Czucha,	adiunkt
Mgr inż. Janusz Fudali,	dyrektor adm. Wydziału
Mgr inż. Bogdan Kazimierczak,	specjalista
Inż. Józef Seeger,	specjalista naukowo-techniczny
Dr inż. Andrzej Skiba,	st. wykładowca
Mgr inż. Anna Golijanek-Jędrzejczyk,	doktorantka
Roman Diduch,	student
Wojciech Podgórski,	student
Marek Redmer,	student

Działalność naukowo-badawcza i kadra

Kazimierz Jakubiuk

Zakres tematyczny badań naukowych prowadzonych przez Wydział jest ogromny. Badania te odpowiadają aktualnym wyzwaniom i potrzebom elektrotechniki, automatyki i energetyki. Ze względu na przyjęty zakres opracowania w dalszym ciągu podano jedynie informację dotyczącą aktualnych kierunków i tematyki badań naukowych prowadzonych w zespołach naukowych w ramach katedr istniejących na Wydziale. Podano również informację o kadry naukowej poszczególnych katedr oraz perspektywach jej rozwoju. Działalność naukowo-badawcza na Wydziale Elektrotechniki i Automatyki prowadzona jest w siedmiu katedrach oraz w Ośrodku Doświadczalnym. Działalność ta jest możliwa dzięki

istnieniu na Wydziale wielu unikatowych laboratoriów i stanowisk badawczych, wyposażonych w miarę możliwości w nowoczesną aparaturę oraz sprzęt i programy komputerowe.

Katedra Automatyki

W Katedrze zatrudnionych jest 25 nauczycieli akademickich, w tym 3 profesorów tytułarnych, 3 doktorów habilitowanych, 10 doktorów oraz 20 doktorantów.

Katedra prowadzi badania w następujących kierunkach: metody i algorytmy zintegrowanego sterowania systemami produkcyjnymi, metody i algorytmy sterowania złożonymi procesami technologicznymi w przemyśle i na statkach, niezawodność, diagnostyka i bezpieczeństwo w układach i systemach przemysłowych, realizacje hardwerowe układów sterowania procesami technologicznymi, metodologia i metody analizy oraz syntezy inteligentnych systemów wspomagania decyzji i sterowania.

W Katedrze zrealizowano grant 5 Ramowego Programu Unii Europejskiej, wiele grantów badawczych i promotorskich KBN. Katedra organizuje międzynarodową konferencję „Technologia i Automatyzacja Systemów Wodociągowych i Kanalizacyjnych –TiASWiK” pod patronatem IFAC. Współpracuje z wieloma ośrodkami naukowymi krajowymi i zagranicznymi w Niemczech, Wielkiej Brytanii, Włoszech, Danii i Rosji.

Katedra Elektroenergetyki

W Katedrze zatrudnionych jest 16 nauczycieli akademickich, w tym 3 profesorów tytułarnych, 3 doktorów habilitowanych, 10 doktorów oraz 8 doktorantów. Działalność naukowa prowadzona jest w dwóch zespołach naukowych:

- Elektrowni i Gospodarki Energetycznej,
- Systemów Elektroenergetycznych.

W Zespole Elektrowni i Gospodarki Energetycznej prowadzone są prace w następujących kierunkach: planowanie rozwoju źródeł mocy szczytowej, optymalizacja rozwoju systemów ciepłowniczych z udziałem nowoczesnych źródeł ciepła, zasady ekonomicznej eksploatacji elektrowni ciepłych, wodnych, elektrociepłowni komunalnych i przemysłowych z uwzględnieniem wymogów ochrony środowiska oraz bezpieczeństwo urządzeń i niezawodność obiektów energetycznych.

W Zespole Systemów Elektroenergetycznych prowadzone są prace w następujących kierunkach: analiza stanów pracy systemu elektroenergetycznego z uwzględnieniem procesów regulacyjnych, stanów nieustalonych oraz automatyki i sterowania w elektroenergetyce, doskonalenie modeli oraz metod i nowoczesnych algorytmów sterowania układów automatyki i programów komputerowych.

Katedra współpracuje z wieloma przedsiębiorstwami wchodzącymi w skład krajowego systemu elektroenergetycznego i wieloma jednostkami naukowo-badawczymi w kraju i za granicą – w Niemczech, Austrii, Wielkiej Brytanii, Szwecji oraz z CIGRE. Jest organizatorem międzynarodowej konferencji naukowej „Aktualne Problemy w Elektroenergetyce – APE”.

Katedra Elektrotechniki Teoretycznej i Informatyki

W Katedrze zatrudnionych jest 15 nauczycieli akademickich, w tym 2 profesorów tytularnych, 9 doktorów, 4 magistrów oraz 2 doktorantów.

Działalność naukowo-badawcza Katedry była i jest prowadzona jako usługowa – dla innych katedr i zespołów naukowych Wydziału oraz jako działalność naukowa własna. Działalność usługowa dotyczy opracowania modeli matematycznych różnych zjawisk i urządzeń oraz modelowania numerycznego i symulacji komputerowych tych zjawisk. Opracowywane są zarówno modele obwodowe, jak i polowe. W ramach własnej działalności naukowo-badawczej Katedra zajmuje się badaniem pól sprzężonych (elektromagnetycznego, termicznego i odkształceń), oddziaływaniem uderowego pola elektromagnetycznego na materię, badaniem słabych pól magnetycznych pod kątem poszukiwania i identyfikacji obiektów ferromagnetycznych, zastosowaniem metod matematycznych, a zwłaszcza rachunku wariacyjnego w elektrotechnice oraz zastosowaniem arytmetyki resztowej do hardwareowego przetwarzania sygnałów. Pracownicy Katedry prowadzą granty badawcze i promotorskie KBN.

Katedra Energoelektroniki i Maszyn Elektrycznych

W Katedrze zatrudnionych jest 22 nauczycieli akademickich, w tym jeden profesor tytularny, 4 doktorów habilitowanych, 16 doktorów oraz 24 doktorantów.

Katedra prowadzi badania w następujących kierunkach: programy komputerowe dla symulacji i projektowania systemów energoelektronicznych i maszynowych, wibroakustyka maszyn elektrycznych zasilanych z przekształtników, algorytmy i układy sterowania maszynami elektrycznymi za pomocą procesorów sygnałowych, diagnostyka transformatorów i układów elektromaszynowych i energoelektronicznych, zaburzenia elektromagnetyczne w układach przekształtnikowych. Dużo wyników jej prac wdrożono w kraju i za granicą. Wiele tematów wykonywanych jest w ramach grantów badawczych i promotorskich KBN. Katedra prowadzi intensywną współpracę z zagranicznymi ośrodkami naukowymi, zwłaszcza francuskimi (Grenoble, Tuluza, Lille). Pracownicy Katedry uczestniczą w najważniejszych konferencjach krajowych i międzynarodowych z zakresu energoelektroniki, maszyn i napędów elektrycznych, między innymi EPE, IEEE-IECON, ICEM. W roku 2003 Katedra zorganizowała dwie międzynarodowe konferencje: Clean, Efficient & Safe Urban Transport CESURA'03 oraz Międzynarodowe Sympozjum Maszyn Elektrycznych SME'03.

Katedra Miernictwa Elektrycznego

W Katedrze zatrudnionych jest 7 nauczycieli akademickich, w tym jeden doktor habilitowany, 5 doktorów, jeden magister oraz 3 doktorantów.

Katedra prowadzi badania w następujących kierunkach: diagnostyka stanu technicznego urządzeń elektrycznych i mechanicznych w oparciu o analizę sygnałów pomiarowych, wykorzystanie technologii sieci komputerowych oraz przyrządów wirtualnych w systemach pomiarowych i w badaniach naukowych, pomiary parametrów sieci elektroenergetycznych przy sinusoidalnej i odkształconej krzywej napięcia oraz dokładne pomiary wielkości elektrycznych: prądów i napięć stałych i zmiennych, mocy i energii (Katedra jest w końcowej fazie tworzenia akredytowanego Laboratorium Pomiarów Dokładnych).

Pracownicy Katedry są autorami ponad 100 patentów, z czego 20 zostało wdrożonych do produkcji seryjnej. Wiele tematów wykonywano w ramach grantów badawczych KBN. Katedra prowadzi współpracę z ośrodkami naukowymi w Rosji, Szwecji i USA. Pracownicy Katedry uczestniczą w najważniejszych konferencjach krajowych i międzynarodowych z zakresu metrologii.

Katedra Trakcji Elektrycznej

W Katedrze zatrudnionych jest 5 nauczycieli akademickich, w tym jeden profesor tytularny, jeden doktor habilitowany, 2 doktorów, jeden magister oraz 3 doktorantów.

Katedra prowadzi badania w następujących kierunkach: diagnostyka techniczna sieci jezdnej i pojazdów trakcyjnych, sterowanie pojazdów z napędem wykorzystującym silniki synchroniczne z magnesami trwałymi, kompatybilność elektromagnetyczna urządzeń trakcyjnych i ich oddziaływanie na środowisko oraz szybkie zabezpieczenia przetężeniowe. Wyniki wielu prac zostały wdrożone. Do ważniejszych wdrożeń należy zaliczyć: wyłączniki szybkie PRM 1000V, urządzenia połączenia poprzecznego do trakcji elektrycznej, urządzenia diagnostyczne sieci jezdnej i odbieraków prądu, tyrystorowe układy rozruchu impulsowego zespołów EN57, mikrokomputerowe sterowniki pojazdów i napędów przekształtnikowych oraz krajowy system diagnostyki sieci trakcyjnej DST.

Pracownicy Katedry od wielu lat ściśle współpracują z PKP, Dyrekcją Metra w Warszawie i Dyrekcją Infrastruktury Urzędu Miejskiego w Gdańsku. Niektóre tematy wykonywane są w ramach grantów badawczych KBN. Katedra prowadzi współpracę z ośrodkami naukowymi we Francji. Pracownicy Katedry uczestniczą w konferencjach krajowych i międzynarodowych z zakresu trakcji elektrycznej i transportu. Brali udział w organizacji kilku konferencji międzynarodowych.

Katedra Wysokich Napięć i Aparatów Elektrycznych

W Katedrze zatrudnionych jest 12 nauczycieli akademickich, w tym 2 profesorów tytularnych, 9 doktorów, jeden magister oraz 4 doktorantów.

Katedra prowadzi badania w trzech zespołach naukowych: aparaty elektryczne, elektrotechnologia oraz wysokie napięcia. Ważniejsze tematy badań naukowych: elektryczny łuk łączeniowy, ograniczanie prądów zwarciovych, nowoczesne technologie bezpieczników, przekładniki i przetworniki prądów i napięć, degradacja izolacji polimerowej i złożonej, ochrona przeciwporażeniowa i przeciwprzepięciowa linii elektroenergetycznych oraz badania i adaptacja wybranych procesów technologicznych do nowych aplikacji przemysłowych. Wiele wyników badań zostało wdrożonych do produkcji. Niektóre tematy realizowano w ramach grantów badawczych i promotorskich KBN. Katedra prowadzi współpracę z ośrodkami naukowymi w kraju (politechniki w Łodzi, Poznaniu, Warszawie, Wrocławiu i AGH w Krakowie) oraz za granicą (Niemcy, Australia i Chiny). Współpracuje również z krajowymi ośrodkami naukowo-badawczymi i zakładami przemysłowymi. Pracownicy Katedry są autorami kilkudziesięciu patentów dotyczących bezpieczników, łączników, kabli wysokonapięciowych itd. Uczestniczą w konferencjach krajowych i międzynarodowych. W roku 2003 Katedra organizowała międzynarodową konferencję naukową o tematyce bezpiecznikowej ICEFA.

Ośrodek Doświadczalny

Ośrodek Doświadczalny działa od roku 1955. Jego głównym zadaniem jest wdrażanie wyników badań naukowych. Wdrożenia te dokonywane są głównie w Marynarce Wojennej RP i w przemyśle stoczniowym. W Ośrodku projektuje się i wykonuje różne nietypowe urządzenia pomiarowe i urządzenia automatyki dla przemysłu, chemii i medycyny.

Kadra naukowa Wydziału

Kadra naukowa Wydziału to 12 profesorów tytularnych, 12 doktorów habilitowanych, 62 doktorów i 17 magistrów inżynierów. Tak liczebnej grupy samodzielnych pracowników naukowych Wydział nie miał od początku swego istnienia. Jest to między innymi wynik konsekwentnej polityki rozwoju kadry naukowej prowadzonej przez władze Wydziału. Nie sposób nie zauważyć pojawienia się tzw. luki pokoleniowej, zwłaszcza kadry w wieku 30–45 lat. Aby nie dopuścić do zwiększania się luki pokoleniowej, powołano na Wydziale Studium Doktoranckie jako trzeci stopień kształcenia. Obecnie w Studium uczestniczy łącznie 60 słuchaczy. Niektórzy absolwenci Studium – doktorzy przed trzydziestką – zaczynają stopniowo wypełniać lukę pokoleniową. Powstaje zatem perspektywa stopniowego uzupełniania i odmładzania kadry naukowej. W nieodległym czasie kilku doktorów habilitowanych powinno uzyskać tytuły naukowe profesora. W ten sposób powinno się co najmniej uzupełniać uszczuplanie kadry profesorskiej w związku z odchodzeniem profesorów na zasłużoną emeryturę.

Dydaktyka

Ryszard Zajczyk

Wydział Elektrotechniki i Automatyki Politechniki Gdańskiej jest jednym z największych wydziałów elektrycznych wśród polskich uczelni technicznych. W roku akademickim 2003/2004 na Wydziale Elektrotechniki i Automatyki studiuje 1454 studentów na studiach dziennych, 348 na studiach zaocznych oraz 27 na studiach eksternistycznych. Na studiach dziennych obowiązuje punktowy system oceny studentów (ECTS) zgodny z wymogami Unii Europejskiej.

Kadrę dydaktyczną Wydziału stanowi 103 nauczycieli akademickich oraz około 60 doktorantów pracujących w siedmiu katedrach, które są podstawowymi jednostkami organizacyjnymi Wydziału. Grupa nauczycieli akademickich obejmuje: 4 profesorów zwyczajnych, 16 profesorów nadzwyczajnych, 4 adiunktów ze stopniem doktora habilitowanego, 35 adiunktów ze stopniem doktora, 28 starszych wykładowców i 15 asystentów.

Wydział Elektrotechniki i Automatyki uzyskał certyfikaty jakości kształcenia dla kierunku elektrotechnika i kierunku automatyka. Certyfikaty zostały wystawione przez Komisję Akredytacyjną Uczelni Technicznych.

Na Wydziale Elektrotechniki i Automatyki Politechniki Gdańskiej studiować można na dwóch kierunkach, w kilku specjalnościach i w różnych systemach studiów.

Systemy studiów na kierunku: elektrotechnika

- **Studia dzienne doktoranckie** (8 semestrów) – absolwenci uzyskują stopień **doktora nauk technicznych** w zakresie elektrotechniki lub automatyki i robotyki.
- **Studia dzienne magisterskie** (10 semestrów) – absolwenci uzyskują dyplom **magistra inżyniera**. W tym systemie studiów Wydział prowadzi następujące specjalności: elektroenergetyka oraz przetwarzanie i użytkowanie energii elektrycznej.
- **Studia dzienne inżynierskie** (7 semestrów) – absolwenci uzyskują dyplom **inżyniera** o specjalności ogólnoelektrycznej. W tym systemie studiów Wydział prowadzi kilka kierunków dyplomowania, podobnie jak na studiach inżynierskich zaocznych.
- **Studia dzienne magisterskie uzupełniające** (4 semestry, dla absolwentów studiów inżynierskich) – absolwenci uzyskują dyplom **magistra inżyniera**. W tym systemie studiów Wydział prowadzi takie same specjalności jak na studiach dziennych magisterskich.
- **Studia eksternistyczne magisterskie** (4 semestry, dla absolwentów studiów inżynierskich) – absolwenci uzyskują dyplom **magistra inżyniera**. Oferowany jest taki sam zestaw specjalności jak na studiach dziennych magisterskich.
- **Studia zaoczne inżynierskie** (9 semestrów) – absolwenci uzyskują dyplom **inżyniera**. Oferowane są następujące kierunki dyplomowania: elektroenergetyka oraz przetwarzanie i użytkowanie energii elektrycznej.
- **Studia zaoczne magisterskie uzupełniające** (4 semestry, dla absolwentów studiów inżynierskich) – absolwenci uzyskują dyplom **magistra inżyniera**. W tym systemie studiów prowadzone są takie same specjalności jak na studiach dziennych magisterskich.

Systemy studiów na kierunku: automatyka i robotyka

- **Studia dzienne magisterskie** (10 semestrów) – absolwenci uzyskują dyplom **magistra inżyniera**. W tym systemie studiów Wydział prowadzi obecnie specjalność: automatyka.
- **Studia eksternistyczne magisterskie** (4 semestry, dla absolwentów studiów inżynierskich) – absolwenci uzyskują dyplom **magistra inżyniera** o specjalności: automatyka.

Na kierunku: **elektrotechnika** (studia dzienne) podział na opcje inżynierską i magisterską następuje po pierwszym roku studiów, co pozwala studentom, po rocznym pobycie na Wydziale, na bardziej świadomy wybór rodzaju studiów. Pierwszeństwo wyboru przysługuje studentom, którzy uzyskali najwyższe oceny na pierwszym roku studiów.

Na studiach magisterskich podział na specjalności następuje po trzecim roku studiów. Podział ten odbywa się na podstawie indywidualnych zainteresowań studentów, przewidywanego zapotrzebowania otoczenia gospodarczego, jak również aktualnych możliwości Wydziału. Pierwszeństwo wyboru specjalności przysługuje studentom, którzy uzyskali najwyższe oceny w trakcie sześciu semestrów studiów. Na rok przed ukończeniem studiów następuje wybór tematu i opiekuna pracy dyplomowej, niekiedy spośród tematów proponowanych przez znane firmy współpracujące z Wydziałem.

Programy studiów obu kierunków obejmują trzy kategorie przedmiotów: **przedmioty podstawowe, przedmioty techniczne i przedmioty specjalnościowe**. Przedmiotami podstawowymi na kierunku: **elektrotechnika** są: matematyka, fizyka, elektrotechnika teoretyczna, informatyka, graficzny zapis konstrukcji, materiałoznawstwo, języki obce, przedmioty humanistyczne i menadżerskie. Na kierunku: **automatyka i robotyka** grupa przedmiotów podstawowych obejmuje matematykę, fizykę, technikę przesyłania sygnałów, podstawy automatyki, technikę systemów, podstawy optymalizacji, modelowanie matematyczne, języki obce, przedmioty humanistyczne i menadżerskie.

Do kategorii przedmiotów technicznych na kierunku: **elektrotechnika** należą podstawy elektroniki i energoelektroniki, metrologia, maszyny elektryczne, urządzenia elektryczne, podstawy elektroenergetyki, technika sterowania, podstawy techniki mikroprocesorowej, technika wysokich napięć oraz bezpieczeństwo użytkowania urządzeń elektrycznych. Na kierunku: **automatyka i robotyka** są to następujące przedmioty: elektrotechnika, elektronika i energoelektronika, podstawy automatyki, teoria i technika sterowania, technika systemów, podstawy robotyki, urządzenia automatyki, podstawy techniki cyfrowej i mikroprocesorowej, niezawodność i diagnostyka, mechanika, zapis i podstawy konstrukcji oraz materiałoznawstwo.

Wydział ma szeroką i zróżnicowaną ofertę przedmiotów specjalnościowych, a ponadto każda specjalność oferuje bogaty zestaw przedmiotów obieralnych, czyli takich, które studenci mogą wybierać według indywidualnych preferencji. Na obu kierunkach studiów znaczną część zajęć dydaktycznych odbywa się w pracowniach komputerowych oraz przy skomputeryzowanych stanowiskach laboratoryjnych, z wykorzystaniem najnowocześniejszych mikroprocesorów, procesorów sygnałowych oraz cyfrowych przyrządów i systemów pomiarowych.

Wydział wprowadził również do planu studiów zajęcia z zakresu ekonomii, zarządzania i marketingu oraz prawa gospodarczego (prowadzone między innymi przez specjalistów z przemysłu). Dzięki temu absolwenci Wydziału legitymują się nie tylko solidną wiedzą techniczną, ale także odpowiednim przygotowaniem ekonomicznym, bardzo ważnym na współczesnym rynku pracy.

Od sześciu lat Wydział Elektrotechniki i Automatyki prowadzi też czteroletnie **Studium Doktoranckie**, którego uczestnikami są głównie absolwenci wydziałów elektrycznych wyższych szkół technicznych. Doktoranci mają możliwość realizacji projektów doktorskich w ramach współpracy z uczelniami zachodnimi, głównie francuskimi, uzyskując jednocześnie krajowe i zagraniczne stopnie naukowe. Wydział bierze również aktywny udział w międzynarodowej wymianie studentów, zwłaszcza w ramach programu Socrates-Erasmus. Wielu naszych studentów realizuje ostatnie semestry nauki, włącznie z pracą dyplomową, na uczelniach zachodnich.

Absolwenci Wydziału to specjaliści w dziedzinie projektowania koncepcyjnego, konstruowania, badania i eksploatacji urządzeń i układów elektrycznych i energetycznych, systemów informatycznych oraz przemysłowych systemów automatyki, wyposażeni w umiejętność biegłego posługiwania się komputerem i technikami cyfrowymi, wysoko cenieni na rynku pracy. W wielu wypadkach korzystne umowy o pracę zawierają także studenci ostatnich semestrów, jeszcze przed formalnym ukończeniem studiów. Udaane kariery zawodowe oraz wysokie stanowiska w przedsiębiorstwach i instytucjach krajowych i zagranicznych są bardzo częstym zjawiskiem w kręgu absolwentów Wydziału.

Międzynarodowa współpraca naukowo-badawcza

Janusz Nieznański

Od początku swego istnienia Wydział jest szeroko otwarty na współpracę z krajowymi i zagranicznymi ośrodkami naukowymi oraz instytucjami i przedsiębiorstwami z regionalnego i krajowego otoczenia społeczno-gospodarczego. Dzięki temu Wydział jest dobrze znany i wysoko ceniony zarówno w skali regionalnej i krajowej, jak i międzynarodowej.

Współpraca z ośrodkami zagranicznymi przyjmuje wiele różnorodnych form. Do najważniejszych należy zaliczyć współpracę w ramach programów europejskich, współpracę na podstawie umów międzyrządowych i bilateralnych oraz współpracę w ramach sieci naukowych i organizacji międzynarodowych. Bardzo często współpraca naukowo-badawcza pozostaje w ścisłym związku ze współpracą dydaktyczną. W ostatnich latach szczególnie prestiżową formą uczestnictwa w międzynarodowej wymianie naukowej był udział w różnego rodzaju programach finansowanych przez Unię Europejską, takich jak Programy Ramowe Unii Europejskiej, program Leonardo da Vinci, programy sektorowe (np. SAVE, ALTENER) oraz program wymiany studentów i nauczycieli akademickich Socrates-Erasmus. We wszystkich tych programach Wydział uczestniczył w sposób bardzo aktywny. Dla przykładu, w 5 Programie Ramowym Unii Europejskiej Wydział uczestniczył między innymi w następujących projektach: *Smart Control of Wastewater Systems* (SMAC) – Wydział pełnił funkcję polskiego koordynatora tego projektu (zespół pod kierunkiem prof. Mieczysława Brdysia); *International Conference on Clean, Efficient and Safe Urban Transport* (CESURA) – Wydział był koordynatorem całego projektu (zespół pod kierunkiem prof. Janusza Nieznańskiego); *Mathematical Modelling of Wind Power Plant for Operation Optimisation in Deregulated Electric Power System* (MOWI) – projekt realizowany przez prof. Zbigniewa Lubośnego w ramach stypendium typu Marie Curie Fellowship; *Urban Guided Transport Management System* (UGTMS) – w tym projekcie jako zaproszony ekspert brał udział prof. Przemysław Pazdro; *Safety in the Process Industry* (SIPI) – aktywny udział w tym projekcie brał dr hab. Kazimierz Kosmowski. Wydział brał również udział w projekcie *Leonardo Power Quality Initiative* (LPQI), realizowanym w ramach programu Leonardo da Vinci oraz realizował (i nadal realizuje) sześć umów o współpracę w ramach programu Socrates-Erasmus (z Institut National Polytechnique de Toulouse, Institut National Polytechnique de Grenoble, University of Birmingham, Technische Universität Bergakademie Freiberg, Ecole Centrale de Lille i Université de Poitiers). Warto odnotować również fakt, że prof. Jacek Marecki był w latach 2000–2001 członkiem Komitetu Sterującego programu SAVE II. W najbliższej przyszłości prawdopodobny jest udział Wydziału w realizacji kontraktów finansowanych przez NATO.

W związku z akcesją Polski do Unii Europejskiej bardzo dużego znaczenia nabiera aktywność na polu pozyskiwania środków z funduszy strukturalnych i tzw. inicjatyw wspólnotowych. Wydział przygotowuje obecnie trzy wnioski o finansowanie projektów z funduszy strukturalnych, w tym wniosek dotyczący

renowacji dawnego Laboratorium Napędu Elektrycznego (w pomieszczeniu zajmowanym przez laboratorium planuje się urządzenie nowoczesnej sali audytoryjnej, mieszczącej ponad 150 słuchaczy. Jeśli chodzi o inicjatywy wspólnotowe, złożono wnioski projektowe w ramach programu Interreg IIC, dotyczący wdrażania nowoczesnych rozwiązań technologicznych i organizacyjnych w transporcie miejskim (uczestnikami konsorcjum projektowego są, obok Wydziału, instytucje badawcze, komercyjne i samorządowe z Belgii, Włoch, Irlandii, Danii, Hiszpanii, Wielkiej Brytanii i Portugalii).

W ostatnich latach (okres 2000–2003) Wydział realizował międzynarodowe projekty badawcze na podstawie 19 umów międzyrządowych i 17 bezpośrednich umów dwustronnych z uczelniami zagranicznymi. Do najważniejszych uczelni partnerskich od lat należą: Institut Polytechnique de Grenoble, Institut Polytechnique de Toulouse, Université de Poitiers i Ecole Centrale de Lille z Francji, University of Birmingham i University of Plymouth z Wielkiej Brytanii, Fraunhofer Institut UMSICHT, Technische Universität Bergakademie Freiberg i Technische Universität Berlin z Niemiec, Lund Institute of Technology i Kalmar University ze Szwecji, International Institute for Applied Systems Analysis z Laxenberg w Austrii, University of Pavia z Włoch, Sankt-Petersburski Morski Uniwersytet Techniczny i Kaliningradzki Państwowy Uniwersytet Techniczny z Rosji, Xi'an Jiaotong University z Chin i inne.

Obecność Wydziału jest też dostrzegalna w międzynarodowych organizacjach naukowych i zawodowych związanych z elektrotechniką i automatyką, takich jak Institute of Electrical and Electronics Engineers (IEEE), Institution of Electrical Engineers (IEE)¹, European Power Electronics Association (EPE), European Association for Education in Electrical and Information Engineering (EAEEIE), CIGRE, International Association for Energy Economics (IAEE), Association of Energy Engineers (AEE), European Safety and Reliability Association (ESRA) i inne. Pracownicy Wydziału często przewodniczą sesjom tematycznym na konferencjach organizowanych przez IEEE i EPE, zasiadają w komitetach naukowych tych konferencji oraz pełnią funkcję recenzentów czasopism IEEE, IEE, EPE i innych wydawców. Pracownicy Wydziału byli współzałożycielami stowarzyszenia Fuse Club, które obecnie łączy specjalistów w dziedzinie bezpieczników ze wszystkich kontynentów. W roku 2003 Wydział był organizatorem cyklicznej konferencji International Conference on Electric Fuses and their Applications (ICEFA) pod patronatem stowarzyszenia.

Przy okazji warto odnotować, że Wydział ma znaczące osiągnięcia w zakresie organizacji konferencji międzynarodowych. W latach 2000–2003 organizował lub współorganizował następujące konferencje i seminaria (oprócz wspomnianej już konferencji ICEFA): INCREASE Seminar on German-Polish Cooperation in Environmental Protection, Process Safety and Energy Technology (2001), Danish-Polish Seminar on Grid Connection of Windfarms (EWiSEE'2001), International Scientific and Technical Conference on Technology, Automation and Control of Wastewater and Drinking Water Systems (TiASWiK'2002), dwie edycje Międzynarodowej Konferencji Aktualne Problemy w Elektroenergetyce (APE'2001 i APE'2003), International Conference on Clean, Efficient and Safe Urban Transport (CESURA'2003) oraz 39th International

¹ Prof. Andrzej Wolny jest obecnie przewodniczącym Oddziału Gdańskiego Sekcji Polskiej IEE.

Conference on Innovation in Education for Electrical and Information Engineering (EAEIE'2003).

Do ciekawych form aktywności międzynarodowej Wydziału należą projekty doktorskie realizowane wspólnie z ośrodkami zagranicznymi. Pierwszy projekt tego typu, we współpracy z Institut National Polytechnique de Toulouse, został pomyślnie zakończony w roku 2003. Obecnie realizowane są trzy kolejne projekty tego typu: dwa wspólnie z Institut National Polytechnique de Grenoble i jeden z Ecole Centrale de Lille.

Duże znaczenie międzynarodowe Wydziału przekłada się na częstotliwość wizyt naukowców zagranicznych, przybywających tu na staże i misje naukowe. W latach 2000–2003 Wydział odwiedziło 296 gości zagranicznych, a łączny czas ich pobytu wyniósł ponad 5 osobolat. Coraz chętniej przyjeżdżają też studenci zagraniczni. Obecnie półroczne staże dyplomowe odbywają na Wydziale dwaj studenci z Francji, a w nieodległej przyszłości spodziewamy się istotnego wzrostu liczby studentów z Europy Zachodniej.

Baza lokalowa

Janusz Fudali

Wydział użytkuje trzy obiekty, z których główny – jako całość – należy do zespołu obiektów zabytkowych tworzących Politechnikę Gdańską. Zasadniczą część głównego gmachu Wydziału, który obecnie nosi imię prof. Kazimierza Kopeckiego, wybudowano w latach 1900–1904 z przeznaczeniem dla Instytutu Elektrotechnicznego. To trójkondygnacyjny gmach z halą maszyn i wielkim audytorium (obecnie sala E-41). W latach 1951–1952 zbudowano sześciokondygnacyjny budynek o kubaturze 7160 m³ dla powstającego Wydziału Łączności. W podziemiu znajduje się duży basen do badań hydroakustycznych (obecnie nieużywany); taras nad najwyższą kondygnacją umożliwiał łatwe instalowanie anten. Powierzchnia zabudowy gmachu wynosi 1510 m², powierzchnia użytkowa 4250 m², kubatura 23 782 m³.

W gmachu tym mieszczą się: dziekanat, administracja, biblioteka wydziałowa, sala posiedzeń Rady Wydziału (E-28) oraz cztery katedry, a mianowicie: Automatyki, Elektroenergetyki, Elektrotechniki Teoretycznej i Informatyki oraz Miernictwa Elektrycznego. Również Katedra Energoelektroniki i Maszyn Elektrycznych użytkuje kilka pomieszczeń związanych z Laboratorium Napędu Elektrycznego (hala maszyn). Ponadto w gmachu tym mieści się największa sala wykładowa Wydziału E-41 (audytorium im. prof. Stanisława Szpora) na około 150 miejsc oraz szereg mniejszych sal wykładowych i ćwiczeniowych. Ponad 1200 m² zajmuje wiele specjalistycznych laboratoriów zarządzanych przez poszczególne katedry, znajdują się tu także 3 sale komputerowe (razem około 50 stanowisk). W ostatnim okresie podjęto decyzję oraz rozpoczęto działania w celu adaptacji hali maszyn (Laboratorium Napędu Elektrycznego) na salę audytorijną na około 150 miejsc.

Drugi budynek będący w dyspozycji Wydziału znajduje się przy ul. Własna Strzecha 18A. W 1947 roku Wydział przejął częściowo spalony budynek, w którym kiedyś mieściła się loża masońska. Po odbudowie i rozbudowie bu-

dyńku powstało w nim pierwsze w Polsce Laboratorium Zwarciove. Jest to czterokondygnacyjny budynek o kubaturze około 11 850 m³, powierzchni użytkowej 2152 m², a powierzchnia zabudowy wynosi 708 m². Mieszczą się w nim – oprócz Zwarcioveni i Hali Deszczów (ok. 240 m²) – druga co do wielkości na wydziale sala audytoryjna WN-15 na 100 miejsc, nosząca imię prof. Tadeusza Lipskiego, trzy sale wykładowe po około 60 m² oraz specjalistyczne laboratoria, zajmujące powierzchnię około 560 m². Znajduje się tu także sala komputerowa na około 20 stanowisk, a w kondygnacji podziemnej zlokalizowano między innymi warsztat mechaniczny. Aktualnie budynek w całości jest wykorzystywany przez Katedrę Wysokich Napięć i Aparatów Elektrycznych.

Trzecim budynkiem, a właściwie zespołem budynków, jest obiekt przy ulicy Sobieskiego 7. Składa się on z wybudowanego w drugiej połowie lat siedemdziesiątych na potrzeby Instytutu Elektrotechniki Morskiej i Przemysłowej pawilonu biurowo-laboratoryjnego oraz wybudowanych na przełomie lat osiemdziesiątych i dziewięćdziesiątych obiektów dla Instytutu Elektrotechniki Morskiej i Przemysłowej. Stanowią je: budynek czterokondygnacyjny pełniący funkcję naukowo-dydaktyczną i administracyjno-gospodarczą, duża hala Laboratorium Maszynowego z antresolą na poziomie pierwszego piętra oraz dwukondygnacyjny łącznik budynku czterokondygnacyjnego z Laboratorium Maszynowym.

Obiekty te są połączone z pawilonem i stanowią jedną całość o kubaturze 26 190 m³ i powierzchni użytkowej 5175 m². Budynek ten zajmują: Katedra Energoelektroniki i Maszyn Elektrycznych, Katedra Trakcji Elektrycznej oraz Ośrodek Doświadczalny, jak również sekcja administracyjno-finansowa. W pawilonie mieści się Filia nr 6 Biblioteki Głównej Politechniki Gdańskiej. Ponadto w tym budynku mieści się 6 sal wykładowych o łącznej powierzchni około 450 m², hala Laboratorium Maszynowego o powierzchni 545 m², specjalistyczne laboratoria, które zajmują powierzchnię ponad 700 m², oraz warsztat Ośrodka Doświadczalnego.

Skład osobowy

DZIEKAN

prof. dr hab. inż. Paweł Zimny, prof. nadzw. PG

PRODZIEKAN ds. NAUKI

prof. dr hab. inż. Kazimierz Jakubiuk, prof. nadzw. PG

PRODZIEKAN ds. KSZTAŁCENIA

prof. dr hab. inż. Ryszard Zajczyk, prof. nadzw. PG

PRODZIEKAN ds. ROZWOJU

dr hab. inż. Janusz Nieznański, prof. nadzw. PG

KIEROWNIK STUDIUM DOKTORANCKIEGO

prof. dr hab. inż. Kazimierz Jakubiuk, prof. nadzw. PG

DYREKTOR ADMINISTRACYJNY

mgr inż. Janusz Fudali

PEŁNOMOCNIK DZIEKANA

ds. studiów zaocznych i kształcenia ustawicznego

dr inż. Henryk Boryń

PEŁNOMOCNIK REKTORA

ds. prowadzenia zajęć dydaktycznych Politechniki Gdańskiej w Grudziądzu

dr inż. Andrzej Skiba

DZIEKANAT

mgr inż. Krystyna Prusiewicz, kierownik

Bożena Jenek

mgr Mirosława Kamonciak

Małgorzata Pasieczna

Bożena Przybylska

Elżbieta Skuza

SEKRETARIAT WYDZIAŁU

Teresa Nierzwicka

Teresa Rynkowska

Urszula Wietecha

BIURO WYDZIAŁU

Halina Bądzelewska, kierownik

Grażyna Masłowska

Krystyna Misiak, samodzielny referent

mgr Zofia Rutkowska, specjalista

Małgorzata Stocka-Rabczuk, samodzielny referent

Regina Szczęsna, samodzielny referent

Zofia Wilk, samodzielny referent

BIBLIOTEKA

SEKRETARIAT STUDIUM DOKTORANCKIEGO

Halina Kwiatkowska

SŁUŻBY INŻYNIERYJNO-TECHNICZNE WYDZIAŁU

inż. Andrzej Gackowski, inżynier ds. aparatury

mgr inż. Witold Związek, specjalista (administrator)

ADMINISTRATOR WYDZIAŁOWEJ SIECI KOMPUTEROWEJ

mgr inż. Krzysztof Snopek

KATEDRA AUTOMATYKI

Kierownik

prof. dr. hab. inż. Zbigniew Kowalski, prof. zw. PG

Sekretariat

mgr Nadzieja Kostyk

Maria Lubińska

Profesorowie

prof. dr hab. inż. Mieczysław Brdyś, prof. nadzw. PG
dr hab. inż. Elżbieta Bogalecka, prof. nadzw. PG
prof. dr hab. inż. Andrzej Grono, prof. nadzw. PG

Adiunkci

dr inż. Ryszard Arendt
dr inż. Kazimierz Duzinkiewicz
dr hab. inż. Kazimierz Kosmowski
dr inż. Mirosław Kwiesielewicz
dr inż. Michał Porzeziński
dr inż. Grzegorz Redlarski
dr inż. Longin Stolc
dr hab. inż. Zenon Ulman
dr inż. Jacek Zawalich

St. wykładowcy, wykładowcy

mgr inż. Andrzej Dobrzański
mgr Krzysztof Dzido
mgr inż. Marian Kostrzewski
dr inż. Henryk Stolc

Asystenci

mgr inż. Bartosz Dzido
mgr inż. Marcin Drewka
dr inż. Michał Grochowski (doktorat od 11.05.2004 r.)
dr inż. Piotr Niklas (doktorat od 11.05.2004 r.)
mgr inż. Jarosław Tarnawski
mgr inż. Dariusz Trawicki
mgr Ewa van Uden
mgr inż. Katarzyna Wróblewska-Swarcewicz

Pracownicy inżynieryjno-techniczni

mgr inż. Grzegorz Baum
inż. Jerzy Gorajek
mgr inż. Bogdan Kazimierczak
inż. Maciej Kozyra
mgr inż. Krzysztof Snopek
mgr inż. Jan Włodarski

KATEDRA ELEKTROTECHNIKI TEORETYCZNEJ I INFORMATYKI**Kierownik**

prof. dr hab. inż. Paweł Zimny, prof. nadzw. PG

Profesorowie

prof. dr hab. inż. Kazimierz Jakubiuk, prof. nadzw. PG

Adiunkci

dr inż. Maciej Czyżak

dr inż. Jacek Horiszny
dr inż. Mirosław Mizan
dr inż. Hocine Tilioune
dr inż. Joanna Wołoszyn
dr inż. Mirosław Wołoszyn

St. wykładowcy

mgr Iwona Nowogórska
dr inż. Andrzej Skiba
dr Marcin Wata
mgr inż. Tomasz Wróblewski
dr Urszula Wtorek

Asystenci

mgr inż. Wiesław Aftyka
mgr inż. Andrzej Kołodko

Pracownicy inżynieryjno-techniczni

mgr inż. Andrzej Kuczyński
Jerzy von Zmuda-Trzebiatowski

KATEDRA ELEKTROENERGETYKI

Kierownik

prof. dr hab. inż. Ryszard Zajczyk, prof. nadzw. PG

Sekretariat

Anna Nieczaj

Profesorowie

dr hab. inż. Waldemar Kamrat, prof. nadzw. PG
dr hab. inż. Zbigniew Lubośny, prof. nadzw. PG
prof. zw. dr hab. inż. Jacek Marecki, prof. zw. PG
prof. dr hab. inż. Zbigniew Szczerba, prof. zw. PG

Adiunkci

dr inż. Andrzej Augusiak
dr inż. Paweł Bućko
dr inż. Jerzy Buriak
dr inż. Stanisław Czapp
dr inż. Robert Małkowski
dr hab. inż. Andrzej Reński
dr inż. Andrzej Siodelski

St. wykładowcy

dr inż. Zdzisław Kusto
mgr inż. Kazimierz Litwin
dr inż. Edward Musiał
dr inż. Eugeniusz Ratajczak

Asystenci

dr inż. Jacek Klucznik

Pracownicy inżynieryjno-techniczni

Michał Gorzkowski

KATEDRA MIERNICTWA ELEKTRYCZNEGO**Kierownik**

dr hab. inż. Ryszard Roskosz, prof. nadzw. PG

Adiunkci

dr inż. Leon Swędrowski

dr inż. Dariusz Świsulski

dr inż. Ryszard Wepa

St. wykładowcy

dr inż. Miron Galewski

dr inż. Marek Wołoszyk

Asystenci

mgr inż. Lucjan Wilczewski

Pracownicy inżynieryjno-techniczni

Władysław Kajrys

Michał Nawrot

KATEDRA ENERGOELEKTRONIKI I MASZYN ELEKTRYCZNYCH**Kierownik**

dr hab. inż. Piotr Chrzan, prof. nadzw. PG

Profesorowie

prof. dr hab.inż. Zbigniew Krzemiński, prof. zw. PG

dr hab.inż. Janusz Nieznański, prof. nadzw. PG

dr hab. inż. Mieczysław Ronkowski, prof. nadzw. PG

Adiunkci

dr inż. Krzysztof Fagiewicz

dr inż. Jarosław Guziński

dr inż. Krzysztof Iwan

dr inż. Dariusz Karkosiński

dr inż. Arkadiusz Lewicki

dr inż. Jarosław Łuszcz

dr hab.inż. Wacław Matulewicz

dr inż. Ireneusz Mosoń

dr inż. Andrzej Wilk

dr inż. Wojciech Władziński

St. wykładowcy

dr inż. Marek Chomiakow
dr inż. Leon Golusiński
dr inż. Marek Karwowski
dr inż. Wojciech Rafalski
dr inż. Marek Różycki
dr inż. Stanisław Wysota

Asystenci

dr inż. Mirosław Włas

Pracownicy inżynieryjno-techniczni

Roman Grot
Janusz Hordyński
mgr inż. Marek Kamiński
mgr inż. Ireneusz Kowalczyk
inż. Jacek Kozaka
Stanisław Pawłowski
Barbara Trzcinka
mgr inż. Andrzej Wojewódka

KATEDRA TRAKCJI ELEKTRYCZNEJ**Kierownik**

dr hab. inż. Krzysztof Karwowski, prof. nadzw. PG

Profesorowie

prof. dr hab. inż. Przemysław Pazdro, prof. nadzw. PG

Adiunkci

dr inż. Józef Czucha

St. wykładowcy

dr inż. Zygmunt Giętkowski

Asystenci

mgr inż. Andrzej Kamonciak

Pracownicy inżynieryjno-techniczni

inż. Grzegorz Skalski

OŚRODEK DOŚWIADCZALNY

inż. Andrzej Ogonowski, kierownik
Mirosław Chabowski
Michał Kargol
mgr inż. Kazimierz Kornacki
inż. Helmut Lewandowski

KATEDRA WYSOKICH NAPIĘĆ I APARATÓW ELEKTRYCZNYCH

Kierownik

prof. dr hab. inż. Andrzej Wolny, prof. nadzw. PG

Profesorowie

prof. dr hab. inż. Marek Krawczuk, prof. nadzw. PG

Adiunkci

dr inż. Lech Józefiak
dr inż. Marek Olesz
dr inż. Roman Partyka

St. wykładowcy

dr inż. Wiesław Augustyniak
dr inż. Henryk Boryń
dr inż. Marek Pikoń
dr inż. Adam Rynkowski
dr inż. Jan Sulikowski
dr inż. Stanisław Wojtas

Asystenci

mgr inż. Łukasz Tłustołowicz

Pracownicy inżyniersko-techniczni

Janusz Brzozowski
inż. Włodzimierz Cepiński
Roman Kowalczyk
Tadeusz Legacki
inż. Jerzy Saluk
inż. Józef Seeger
Teofil Tłustołowicz

Zestawienie liczbowe stanu osobowego

Osoby z tytułem naukowym profesora, w tym:	12
– na stanowisku prof. zw. PG	4
– na stanowisku prof. nadzw. PG	8
Osoby bez tytułu naukowego profesora, zajmujące stanowisko profesora nadzwyczajnego	8
Adiunkci ze stopniem doktora habilitowanego	4
Adiunkci	35
Starsi wykładowcy ze stopniem doktora	21
Starsi wykładowcy	7
Asystenci	15
	(w tym 4 z doktoratem)
Razem nauczycieli akademickich	102
Inżynierijno-techniczni	36
Administracyjni	15
Służba biblioteczna	1
Obsługa budynku	14
Ogółem	168

Sylwetki samodzielnych pracowników Wydziału po II wojnie światowej

Imię i nazwisko	Jan BAREŁKOWSKI
Specjalność naukowa	Elektroenergetyka: sieci i systemy elektroenergetyczne, automatyka elektroenergetyczna.
Data urodzenia	14.02.1934 r.
Wykształcenie	Studia – Wydz. Elektr., PG, 1953 - 1957 r.; dr – Wydz. Elektr., PG, 14.06.1969 r.
Przebieg pracy zawodowej	21.10.1957 - 28.02.1962 – PG, Katedra Elektroenergetyki, asystent, starszy asystent; 1.03.1962 - 15.09.1972 – Bydgoszcz: Zakłady Energetyczne Okręgu Północnego (ZEOPn), Okręgowa Dyspozycja Mocy (ODM), założyciel i kierownik Ośrodka Obliczeniowego ZEOPn; 1967 - 1972 – Wyższa Szkoła Inżynierska w Bydgoszczy, wykładowca (godziny zlecone); od 16.03.1972 – kierownik Instytutu Automatyki Systemów Energetycznych (IASE) – Oddział w Gdańsku; 1.10.1972 - 28.02.1982 – PG, Instytut Elektroenergetyki i Automatyki – ½ etatu, starszy wykładowca, docent kontraktowy w latach 1978 i 1979; rok akademicki 1981/1982 – Uniwersytet w Kopenhadze, Katedra Elektroenergetyki (kierownik Katedry – prof. Hansen), stypendium Organizacji Narodów Zjednoczonych.
Tematyka naukowa, wykładane przedmioty	Sieci elektroenergetyczne, układy przesyłowe, równowaga systemów elektroenergetycznych, urządzenia elektryczne, gospodarka elektroenergetyczna, sterownie odbiorami w energetyce.
Inne ważne informacje	Doc. J. Barełkowski jest specjalistą w zakresie automatyki w systemach elektroenergetycznych. Wykonał prace w zakresie kompleksowej regulacji napięcia i mocy biernej w systemie elektroenergetycznym, sterowania mocą odbiorów metodą RSM (radiowe sterowanie mocą) i SCO (samoczynne częstotliwościowe odciążanie) oraz komputerowego rozliczania wielkich i małych odbiorców energii elektrycznej. Ta ostatnia, opracowana i wdrażana w latach siedemdziesiątych i osiemdziesiątych, miała w Polsce charakter pionierski.

Jest członkiem Polskiego Komitetu Automatematycznego Przetwarzania Informacji oraz założycielem (rok 1964) i przewodniczącym Oddziału Bydgoskiego tego Komitetu. Pracując w ZEOPn, ODM i IASE, nawiązał ścisłą wieloletnią współpracę zagraniczną z instytutami energetyki w Czechosłowacji (EGU), w NRD (Niemiecka Republika Demokratyczna), na Węgrzech, w ZSRR, z instytutami energetycznymi w Austrii, RFN (Republika Federalna Niemiec) oraz w Szwajcarii, gdzie na szczególną uwagę zasługuje współpraca z BBC (obecne ABB). Nawiązał także kontakty z instytutami energetycznymi w Bułgarii i Rumunii. Jest autorem 40 publikowanych referatów konferencyjnych w kraju i za granicą, autorem i współautorem około 50 opracowań dla przemysłu energetycznego, z których ponad ¾ prac zostało wdrożone. Jest także twórcą 6 patentów w zakresie urządzeń kompleksowej regulacji napięcia i mocy biernej w systemach elektroenergetycznych.

Imię i nazwisko	Henryk Tadeusz BARTMAŃSKI
Specjalność naukowa	Energetyka: stacje i urządzenia elektroenergetyczne.
Data urodzenia	21.08.1911 r.
Wykształcenie	inż. – Wyzd. Elektr., Politechnika Warszawska, Sekcja Prądów Silnych, 19.03.1936 r.
Przebieg pracy zawodowej	04.1936 - 09.1936 – Warszawska Wytwórnia Kabli; 10.1936 - 10.1937 – Służba wojskowa; 11.1937 - 09.1939 – Polskie Zakłady Siemens w Warszawie; 10.1939 - 08.1940 – Radom, praca dorywcza; 09.1940 - 02.1945 – Biuro Elektroinstalacyjne w Radomiu, kierownik Biura; 03.1945 - 09.1945 – Polskie Zakłady Instalacji Siły i Światła w Bydgoszczy, projektant; 08.1945 - 12.1948 – Gdańsk, Pomorskie Biuro Elektrotechniczne, kierownik robót; 01.1949 - 01.1950 – Firma „Denso” Oddział Gdańsk, doradca techniczny; 02.1950 - 30.09.1977 – PG, Katedra Urządzeń Elektrycznych, Sieci i Gospodarki Elektrycznej, Katedra Elektroenergetyki, Instytut Elektroenergetyki i Automatyki, w tym: 1.02.1950 - 31.01.1952 – pomocniczy pracownik nauki, 06.1950 – Zakład Elektroenergetyki, projektant, 1.02.1952 - 31.01.1953 – st. asystent, 1.02.1953 - 31.05.1956 – adiunkt (w tym: 1.03.1953 - 31.08.1953 – kontraktowy wykładowca),

1.06.1956 - 27.03.1961 – zastępca profesora (na podstawie decyzji ministra szkolnictwa),
28.03.1956 - 30.09.1977 – st. wykładowca,
1959 – praktyki pływające na statkach Polskiej Żeglugi Morskiej,
od 1.10.1977 r. – emerytura.

Pełnione funkcje Wiceprzewodniczący Rady Oddziałowej Stowarzyszenia Elektryków Polskich, Oddział Gdańsk – 1954 - 1955
Prodziekan Wydziału Elektrycznego PG – 1.10.1958 - 30.09.1960
Członek Zarządu Gdańskiego Oddziału Stowarzyszenia Elektryków Polskich – 1960 - 1962
Prezes Gdańskiego Oddziału Stowarzyszenia Elektryków Polskich – 1962 - 1965
Członek Zarządu Głównego Stowarzyszenia Elektryków Polskich – 1962 - 1968
Kierownik Studium Wieczorowego dla Pracujących przy Wydziale Elektrycznym PG – 1966 - 1968
Kierownik Studium Zawodowego na Wydziale Elektrycznym PG – od 15.02.1968
Kierownik Zakładu Elektrotechniki Rolniczej przy Katedrze Elektroenergetyki PG – 1.12.1968 - 30.09.1971
Prodziekan Wydziału Elektrycznego PG – od 15.05.1970
Prodziekan Wydziału Elektrycznego PG – 1.09.1971 - 31.07.1973
Prodziekan Wydziału Elektrycznego PG – 1.09.1973 - 31.08.1975
Izba Rzecznawców Stowarzyszenia Elektryków Polskich w Gdańsku – 1.08.1973 - 30.09.1977, w tym:
• Członek Grupy Rzecznawców SEP – 1.08.1973 - 30.09.1975
• Kierownik Grupy Rzecznawców SEP (1976 r. – uprawnienia biegłego SEP) – 1.10.1975 - 30.09.1977
Rzecznawca Polcargo – lata sześćdziesiąte
Biegły sądowy – lata siedemdziesiąte
Kierownik Zakładu Elektrotechniki Przemysłowej i Rolniczej – 1.10.1974 - 30.09.1976.

Tematyka naukowa, wykładane przedmioty Rozdzielnie i transformatornie, urządzenia elektroenergetyczne, zarys elektrowni, projektowanie stacji elektroenergetycznych, urządzenia elektryczne w elektrowniach.

Inne ważne informacje Działalność zawodowa H.T. Bartmańskiego, wybitnego specjalisty w zakresie stacji i urządzeń elektroenergetycznych lądowych i morskich, koncentrowała się głównie na wykonywaniu licznych ekspertyz rzeczoznawczych w kraju i za granicą. Był też obciążony licznymi obowiązkami organizacyjnymi.

Imię i nazwisko	Henryk BITEL
Specjalność naukowa	Napęd elektryczny.
Data urodzenia	30.06.1923 r.
Wykształcenie	mgr inż. – PG, 1950 r.; dr – PG, 1962 r. – promotor: L. Kurski.
Przebieg pracy zawodowej	1949 - 1992 – PG, kolejno od asystenta do docenta; 1951 - 1954 – Oficerska Szkoła Marynarki Wojennej, wykładowca; 1954 - 1956 – Technikum Budowy Okrętów Gdańsk, wykładowca.
Pełnione funkcje	Wicedyrektor ds. naukowo-dydaktycznych Instytut Elektrotechniki Morskiej i Przemysłowej PG – 1969 - 1972; Kierownik Zakładu Napędu Elektrycznego PG – 1972 - 1991.
Tematyka naukowa, wykładane przedmioty	Elektryczne napędy okrętowe, podstawy napędu elektrycznego, napęd elektryczny, technika i automatyka napędu elektrycznego.
Wypromowani doktorzy	6 doktorów.

Imię i nazwisko	Elżbieta BOGALECKA
Specjalność naukowa	Automatyka napędu.
Data urodzenia	10.09.1952 r.
Wykształcenie	mgr inż. – Wydz. Elektryczny, PG, 1976 r. – promotor: dr inż. A. Grono; dr inż. – Wydz. Elektryczny, PG, 1987 r. – promotor: prof. S. Roszczyk; dr hab. – Wydz. Elektrotechniki i Automatyki, PG, 1998 r.
Przebieg pracy zawodowej	1976 - 1981 – Instytut Elektrotechniki O/Gdańsk; 1981 - 2003 – Wyższa Szkoła Morska w Gdyni; 2000 - 2001 – Instytut Elektrotechniki O/Gdańsk; 2003 – Wydz. Elektrotechniki i Automatyki, PG.
Pełnione funkcje	Przewodniczący Sekcji T10A w KBN; Członek Sekcji Energoelektroniki Komitetu Elektrotechniki PAN.
Tematyka naukowa, wykładane przedmioty	Tematyka naukowa: odnawialne źródła energii, sterowanie napędem elektrycznym. Wykładane przedmioty: technika sterowania, automatyka napędu elektrycznego.

Imię i nazwisko	Mieczysław Adam BRDYŚ
Specjalność naukowa	Komputerowe sterowanie systemami.
Data urodzenia	24.12.1946 r.
Wykształcenie	mgr inż. – w zakresie Informatyki i Automatyki, Wydz. Elektroniki Politechniki Warszawskiej, 1970 r.; dr – w zakresie komputerowych systemów sterowania, Instytut Automatyki, Politechnika Warszawska, 1974 r.; dr hab. – w zakresie systemów sterowania, Wydz. Elektroniki, Politechnika Warszawska, 1980 r.; tytuł naukowy profesora – 1993 r.
Przebieg pracy zawodowej	1.10.1970 - 15.09.1971 – Instytut Automatyki Politechniki Warszawskiej, asystent badawczy; 1.10.1971 - 30.09.1974 – Instytut Automatyki Politechniki Warszawskiej, studia doktoranckie; 30.09.1974 - 31.12.1974 – Instytut Automatyki Politechniki Warszawskiej, asystent naukowy; 1.01.1975 - 31.05.1981 – Instytut Automatyki Politechniki Warszawskiej, adiunkt; 10.09.1978 - 31.03.1979 – Department of Electrical Engineering, University of Minnesota, Visiting Assistant Professor oraz Consultant w Honeywell Systems and Research Centre in Minneapolis (urlop z PW); 1.06.1981 - 31.08.1983 – Instytut Automatyki Politechniki Warszawskiej, docent; 1.09.1983 - 31.08.1984 – Control Engineering Center, City University, London, Visiting Senior Research Fellow of SERC (urlop z PW); 1.09.1984 - 31.01.1985 – Instytut Automatyki Politechniki Warszawskiej, docent; 5.02.1985 - 31.12.1988 – Water Systems Software, School of Electronic and Electrical Engineering, De Monfort University, Leicester Senior Research Fellow; 1.01.1989 - do dzisiaj – School of Electronic and Electrical Engineering, The University of Birmingham UK, Senior Lecturer; 30.03.1995 - 30.11.1995 – University Polytechnic of Catalunya, Dept. of System Engineering, Automatic Control and Industrial Informatics, Barcelona; Visiting Professor (urlop z University of Birmingham i z PW); 1.02.2000 - do dzisiaj – PG, Wydział Elektrotechniki i Automatyki, Katedra Automatyki, profesor nadzwyczajny.
Pełnione funkcje	Członek IEE-Control and Instrumentation Senior Member IEEE-Control Systems, Fellow Institution of Mathematics and Applications.

Członek Technical Committee on Large Scale and Complex Systems oraz Technical Committee on Modelling and Control of Biotechnological Systems – IFAC, European Professors of Automatic Control (EPAC)

Ekspert Komisji Europejskiej oceniający wnioski badawcze przedstawiane w ramach 5 i 6 Programu Ramowego Unii Europejskiej

Prowadzący Zespół badawczy Inteligentnych Systemów Wspomagania decyzji i Sterowania w Politechnice Gdańskiej

Head of Interdisciplinary Research Network on Decision Support and Control Systems, The University of Birmingham.

Tematyka naukowa, wykładowe przedmioty

Tematyka naukowa: systemy sterowania.

Aktualne zainteresowania naukowe obejmują:

- teorię hierarchicznych systemów wspomaganie decyzji i sterowania wraz z zastosowaniami do zarządzania i sterowania złożonymi procesami przemysłowymi, systemami produkcji i dystrybucji wody pitnej, zintegrowanymi systemami ściekowymi oraz systemami obronnymi;
- sterowanie i optymalizacja procesów przemysłowych z zastosowaniami;
- projektowanie krzepkich regulatorów nieliniowych i zastosowania do napędów elektrycznych;
- dynamiczne regulatory neuronowe do adaptacyjnego sterowania procesami nieliniowymi w warunkach niepewności i zastosowania do napędów elektrycznych prądu przemiennego;
- inteligentne metody bieżącej oceny ryzyka i zastosowania do wspomaganie decyzji w systemach wodnych;
- oparte na logice rozmytej sterowanie nadzorcze i zastosowania w układach śledzących, sterowaniu procesami przemysłowymi i napędami elektrycznymi;
- regulatory rozmyte dla układów silnie nieliniowych i pracujących w warunkach niepewności z zastosowaniami do procesów technologicznych, takich jak procesy oczyszczania ścieków, serwoukłady dla zastosowań obronnych oraz roboty mobilne;
- modelowanie oraz krzepka estymacja detekcja uszkodzeń z zastosowaniami w sieciach wodociągowych i turbinach;
- inteligentne roboty mobilne;
- krzepkie optymalizujące sterowanie predykcyjne przy ograniczeniach na stan;
- modelowanie i monitorowanie dynamiki z wieloma skalami czasu.

Wykładane przedmioty: sterowanie układami wielowymiarowymi i nieliniowymi, zaawansowane systemy sterowania,

Wypromowani doktorzy	<p>systemy inteligentnego sterowania, systemy, sygnały i sterowanie, automatyzacja wybranych procesów ochrony środowiska, wspomaganie decyzji i sterowanie systemami środowiskowymi, laboratorium problemowe.</p> <p>Politechnika Warszawska: B. Ulanicki – 1982 r. P. Michalak – 1983r. City University: W. Abdullah – 1987 r. R. Lee – 1986 r. I. Stevenson – 1986 r. – współpromotorstwo University Polytechnic of Catalunya: G. Cembrono – 1987 r. – współpromotorstwo The University of Birmingham: T. Du – 1991 r. C. Kang – 1993 r. G. Kulawski – 1997 r. T. Chang – 2003 r. Politechnika Gdańska: M. Grochowski – 2004 r.</p>
-----------------------------	--

Inne ważne informacje	<p>Współpracuje z wieloma przodującymi ośrodkami naukowymi w Polsce, Europie i USA w ramach wspólnych projektów finansowanych przez Unię Europejską oraz Research Councils. Recenzuje artykuły przeznaczone do publikacji w najlepszych na świecie czasopismach np. „IEEE on Automatic Control”, „IEEE on Control Theory and Applications”, „IEEE on Neural Networks”, „Automatic International Journal of Control”, „IEEE on Control Technology”.</p>
------------------------------	--

Imię i nazwisko	Piotr J. CHRZAN
Specjalność naukowa	Energoelektronika, automatyka napędu.
Data urodzenia	26.06.1954 r.
Wykształcenie	mgr inż. – Wydz. Elektroniki, PG, 1978 r.; dr – Wydz. Elektr., PG, 1988 r. – promotor J. Jaczewski; dr hab. – Wydz. Elektrotechniki i Automatyki, PG, 1999 r.
Przebieg pracy zawodowej	1978 - 1979 – Zakład Doświadczalny Radiokomunikacji Radmor Gdynia, st. referent ds. technicznych; 1980 - 1988 – Zakład Elektrotechniki Przemysłowej w Instytucie Elektrotechniki Morskiej i Przemysłowej Wydział Elektryczny PG, asystent, st. asystent; 1989 - 2001 – Katedra Energoelektroniki i Maszyn Elektrycznych Wydz. Elektrotechniki i Automatyki PG, adiunkt; od 2002 – Katedra Energoelektroniki i Maszyn Elektrycznych Wydz. EiA, prof. nadzw.

Pełnione funkcje Członek Komitetu Redakcyjnego „Revue Internationale de Génie Electrique” HERMES Science Publications – od 1998
 Pełnomocnik Wydziału Elektrotechniki i Automatyki ds. Programu Socrates – od 2000
 Członek Komisji Dyscyplinarnej dla Nauczycieli Akademickich PG – od 2002
 Kierownik Katedry Energoelektroniki i Maszyn Elektrycznych Wydz. EIA – od 2003
 Kierownik Specjalności „Przetwarzanie i Użytkowanie Energii Elektrycznej” – od 2003.

Tematyka naukowa, wykładane przedmioty Tematyka naukowa: modelowanie i optymalizacja w napędach energoelektronicznych; motoryzacja elektryczna.
 Wykładane przedmioty: systemy mikroprocesorowe w urządzeniach energoelektronicznych.

Wypromowani doktorzy W. Władziński – 2002 r.

Imię i nazwisko **Piotr CIECHANOWICZ**

Specjalność naukowa Elektrotechnika teoretyczna.

Data urodzenia 6.02.1904 r.

Data śmierci 28.11.1970 r.

Wykształcenie Studia – Politechnika Warszawska, 1929 r.;
 dr – PG, Wydział Elektryczny, 1956 r.;
 prof. nadzw. – 1965 r.

Przebieg pracy zawodowej 1931 - 1942 – Państwowa Szkoła Techniczna im. Marszałka Józefa Piłsudskiego w Wilnie;
 1945 - 1948 – st. asystent w Katedrze Elektrotechniki Teoretycznej, Wydział Elektryczny PG;
 1948 - 1958 – adiunkt w Katedrze Elektrotechniki Teoretycznej, Wydział Elektryczny PG;
 1958 - 1965 – docent w Katedrze Elektrotechniki Teoretycznej, Wydział Elektryczny PG;
 1965 - 1970 – profesor w Katedrze Elektrotechniki Teoretycznej, Wydział Elektryczny PG.

Pełnione funkcje Prodzikan Wydziału Elektrycznego – 1953 - 1956, 1958 - 1962 i 1964 - 1966
 Kierownik Katedry Elektrotechniki Teoretycznej – 1965 - 1970
 Prezes Gdańskiego Oddziału SEP – 1957 - 1958
 Wiceprezes Gdańskiego Oddziału SEP – 1959.

Tematyka naukowa, wykładane przedmioty Tematyka naukowa: elektrodynamika, generatory MHD.
 Wykładane przedmioty: podstawy elektrotechniki, elektrotechnika teoretyczna.

Wypromowani doktorzy Jerzy Hryńczuk – 1963 r.
Irena Lindner-Kuzora – 1965 r.
Eugeniusz Bartosiński – 1967 r.

Imię i nazwisko Jerzy **DZIEDZIC**

Specjalność naukowa Elektrotechnika, elektroenergetyka, automatyka.

Data urodzenia 3.11.1922 r.

Data śmierci 3.04.1989 r.

Wykształcenie dr – Wydz. Elektr., PG, 15.06.1954 r. – promotor prof. dr hab. K. Kopecki;
prof. nadzw. – lipiec 1971 r.

Przebieg pracy zawodowej 07.1941 - 02.1945 – Siemens, Kraków, monter;
02.1945 - 05.1945 – Zjednoczenie Energetyczne Okręgu Krakowskiego, technik;
Politechnika Gdańska:
09.1946 - 10.1948 – mł. asystent;
11.1948 - 02.1950 – st. asystent;
03.1950 - 02.1954 – wykładowca kontraktowy;
03.1954 - 01.1955 – samodzielny pracownik nauki;
01.1955 - 09.1961 – zastępca profesora;
10.1961 - 03.1966 – st. wykładowca;
02.1966 - 06.1971 – docent;
07.1971 - 04.1989 – profesor nadzwyczajny .

Pełnione funkcje Politechnika Gdańska – Wydział Elektryczny:
Kierownik Katedry Elektrotechniki Teoretycznej – od 01.1955
Kierownik Katedry i Zakładu Podstaw Elektrotechniki – od 11.1956
Kierownik Katedry i Zakładu Automatyki – od 07.1966
Zastępca dyrektora Instytutu Elektrotechniki i Automatyki – od 09.1974
Dyrektor Instytutu Elektrotechniki i Automatyki – od 09.1984
Kierownik Studium Podyplomowego Automatyki Przemysłowej – od 01.02.1970
Pełnomocnik rektora ds. młodzieży – 10.1953 - 09.1956
Prodziekan Wydziału Elektrycznego – 09.1966 - 08.1968
Dziekan Wydziału Elektrycznego – 10.1968 - 08.1969
Prorektor ds. nauczania – 09.1969 - 08.1972
Inne funkcje i zajęcia zawodowe (poza uczelnią):
Wykładowca, Gdańskie Techniczne Zakłady Naukowe – 1948
Projektant, Państwowe Biuro Projektów Budownictwa Morskiego Gdańsk – 10.1949 - 04.1950
Wykładowca, Szkoła Inżynierska NOT w Gdańsku – 1951

Doradca naukowy Instytut Energetyki, Warszawa – 07.1954 - 02.1958

Zastępca profesora, wykładowca Politechnika Szczecińska, Wydział Elektryczny, Katedra Podstaw Elektrotechniki – 1959 - 1961

Wybrany na Radnego Miejskiej Rady Narodowej w Gdańsku – 19.06.1984.

Tematyka naukowa, wykładowe przedmioty

Elektrotechnika, energetyka, automatyka, podstawy elektrotechniki, elektrotechnika teoretyczna; zasady automatyki i regulacji, równowaga pracy równoległej.

Wypromowani doktorzy

15 doktorów.

Inne ważne informacje

Prof. Jerzy Dziedzic był absolwentem Politechniki Gdańskiej i pracował na tej uczelni od 1946 roku, zajmując kolejno stanowiska asystenta, wykładowcy, zastępcy profesora, docenta i profesora. Przez kilkanaście lat pełnił funkcje kierownika Katedry oraz prodziekana, dziekana, prorektora, kierownika Zakładu, kierownika studium podyplomowego, zastępcy dyrektora i dyrektora Instytutu Elektrotechniki i Automatyki. Wypromował 15 doktorów, którzy wchodzą w skład kadry naukowej Politechniki Gdańskiej, Wyższej Szkoły Morskiej w Gdyni i innych uczelni.

Wielu z wypromowanych doktorów uzyskało stopnie doktorów habilitowanych i zajmuje stanowiska profesorów. Prof. Jerzy Dziedzic rozwinął od podstaw nowy kierunek naukowo-dydaktyczny automatyki w środowisku gdańskim. Był członkiem władz wielu towarzystw naukowych, takich jak: Stowarzyszenie Elektryków Polskich, Polskie Towarzystwo Elektrotechniki Teoretycznej i Stosowanej, Polskie Towarzystwo Cybernetyczne, Gdańskie Towarzystwo Naukowe. Należał też do Związku Nauczycielstwa Polskiego.

Za działalność badawczą i dydaktyczną oraz wychowawczą prof. Jerzy Dziedzic był wielokrotnie wyróżniany nagrodami Ministerstwa Nauki, Szkolnictwa Wyższego i Techniki oraz nagrodami rektora Politechniki Gdańskiej. Był zawsze wyjątkowo zaangażowany w prace wielu komisji senackich i rektorskich, w tym w prace komisji statutowej. Za swoją działalność na polu naukowym, dydaktycznym, wychowawczym i społecznym został wyróżniony wieloma odznaczeniami, takimi jak: Złoty Krzyż Zasługi (1955), Medal X-lecia Polski Ludowej (1955), Złota Odznaka AZS (1956), Srebrna Odznaka Stowarzyszenia Elektryków Polskich (1962), Odznaka 1000-lecia Państwa Polskiego (1963), Złota Odznaka ZNP (1964), Odznaka Honorowa „Zasłużonym Ziemi Gdańskiej” (1967), Krzyż Kawalerski Orderu Odrodzenia Polski (1973), Medal Komisji Edukacji Narodowej (1976). Prof. Jerzy Dziedzic przepracował ogółem ponad 42 lata, a poza pracą zawodową interesował się również muzyką, fotografią i turystyką (członek Klubu Wysokogórskiego „Trójmiasto”).

Imię i nazwisko	Jan FIGWER
Specjalność naukowa	Elektrotechnika morska.
Data urodzenia	27.03.1932 r.
Wykształcenie	mgr inż. – 25.06.1956; dr – Wydz. Elektryczny, PG, 25.06.1965 – promotor prof. dr inż. H. Markiewicz.
Przebieg pracy zawodowej	1951 – Polskie Linie Oceaniczne, asystent elektryka; 1956 - 1992 – PG, kolejno od asystenta do docenta; 1987 - 1988 – Basrah University (Irak), Visiting Professor; 1990 - 1992 – Gdańskie Centrum Innowacyjne sp. z o.o., prezes Zarządu; 1993 - 1998 – Centrum Targowe sp. z o.o., prezes Zarządu; 1997 - 1998 – Międzynarodowe Targi Gdańskie S.A., wiceprezes Zarządu; 1999 – do chwili obecnej własna działalność gospodarcza w „AKOPOL” s.c.
Pełnione funkcje	Dyrektor Instytutu Elektrotechniki Morskiej i Przemysłowej PG – 1972 - 1992.
Tematyka naukowa, wykładowe przedmioty	Elektrotechnika morska, elektrotechnika ogólna, podstawy elektroenergetyki.
Wypromowani doktorzy	Paweł Hempowicz Bogdan Cherek Artur Pawłowski.

Imię i nazwisko	Lech GAWĘCKI
Specjalność naukowa	Elektrotechnika morska.
Data urodzenia	12.04.1925 r.
Data śmierci	22.03.1982 r.
Wykształcenie	inż. – Politechnika Śląska w Gliwicach, 1951 r.; mgr inż. – Wydz. Elektr. PG, 1954 r.; dr – PG, 1965 r. – promotor prof. H. Markiewicz; dr hab. – PG, 1974 r.
Przebieg pracy zawodowej	1951 - 1952 – Wrocławska Stocznia Rzeczna, inżynier; 1954 - 1973 – Zakład Elektrotechniki Morskiej PG, pracownik naukowo-badawczy; 1973 - 1976 – Uniwersytet w Basrah w Iraku, docent; 1976 - 1982 – Wydział Elektryczny, Zakład Elektrotechniki Okrętowej PG, docent.

Pełnione funkcje Prodziekan Wydziału Elektrycznego PG – 1978 - 1981.

Tematyka naukowa, wykładowe przedmioty Tematyka naukowa: metody pomiaru i kompensacji pól magnetycznych wielkich obiektów ferromagnetycznych, metody demagnetyzacji obiektów ruchomych w polu magnetycznym ziemskim.
Wykłady z przedmiotu: urządzenia elektrotechnologiczne.

Imię i nazwisko **Ignacy Stanisław GOŚCICKI**

Specjalność naukowa Elektroenergetyka, elektroenergetyka rolnicza.

Data urodzenia 19.06.1897 r.

Data śmierci 12.11.1983 r.

Wykształcenie inż. – Wydział Elektryczny, Sekcja Prądów Silnych, Politechnika Warszawska, 04.1930 r.

Przebieg pracy zawodowej

05.1926 - 12.1930 – Prasa Polska SA w Warszawie, maszynista w drukarni (praca w czasie studiów);
1.12.1930 - 30.11.1935 – kierownik Elektrowni Miejskiej w Ostrowi Mazowieckiej;
1932 - 1933 – Uniwersytet Ludowy w Ostrowi Mazowieckiej, wykłady;
1.12.1935 - 07.1944 – Zjednoczenie Elektrowni Okręgu Radomsko-Kieleckiego S.A. w Skarżysku Kamiennej, zastępca kierownika ruchu i budowy (budowa w 1937 r. pierwszej w Polsce linii 150 kV);
1942 - 1943 – wykłady na kursie doształcającym w Skarżysku Kamiennej;
08.1944 - 01.1945 – po powstaniu warszawskim niewola, półkarny obóz pracy w Brandethal k. Wrocławia;
2.02.1945 - 2.04.1945 – Zjednoczenie Elektrowni Okręgu Radomsko-Kieleckiego SA w Skarżysku Kamiennej, kierownik placówki;
1948 - 1950 – wykłady w Szkole Rzemiosł w Gdańsku oraz w Gimnazjum i Liceum Energetycznym w Gdańsku;
3.04.1945 - 1951 – Zjednoczenie Energetyczne Okręgu Pomorskiego w Gdańsku, w tym pełnione funkcje:

- zastępca kierownika Grupy Morskiej Zakładów Energetycznych Okręgu Pomorskiego,
- szef działu sieci Zakładów Elektrycznych Wybrzeża i Zakładów Energetycznych Okręgu Nadmorskiego,
- dyrektor eksploatacji ZEON;

1947 (sem. zim.) – rozpoczęcie pracy na PG;
1.11.1950 - 31.08.1951 – zastępca profesora w Katedrze Elektryfikacji Gospodarki Rolnej na Wydziale Agromechanicznym, PG;
11.1950 – zastępca profesora w Katedrze Elektryfikacji Wsi na Wydziale Elektrycznym;

1.09.1951 – samodzielny pracownik nauki na PG na Wydziale Elektrycznym;
 1.09.1954 – zastępca profesora w Katedrze Elektryfikacji Gospodarki Rolnej na Wydziale Elektrycznym;
 7.05.1957 – tytuł naukowy docenta (decyzją Centralnej Komisji Kwalifikacyjnej dla Pracowników Nauki);
 1951 - 1960 – praca na pół etatu w Zakładzie Energetycznym w Gdańsku, gdzie zajmował się perspektywicznym planowaniem rozwoju obciążeń i rozbudowy sieci średnich napięć;
 1.10.1967 – przejście na emeryturę.

Pełnione funkcje Członek Komisji Weryfikacyjno-Egzaminacyjnej na Stopień Inżyniera Politechniki Gdańskiej – 1947 - 1955
 Przewodniczący ww. komisji – 1955
 Przewodniczący Komisji Przydziału Pracy przy Wydziale Elektrycznym Politechniki Gdańskiej – lata pięćdziesiąte
 Prodziekan Wydziału Elektrycznego – 1951 - 1952
 Członek Sądu Dyscyplinarnego Politechniki Gdańskiej – 1951 - 1955
 Kierownik Katedry Elektryfikacji Gospodarki Rolnej na Wydziale Elektrycznym – 1.01.1953
 Prodziekan Wydziału Elektrycznego – 1.11.1953 - 30.09.1954
 Komitet Elektryfikacji Polski PAN, członek Komisji Elektryfikacji Rolnictwa przy Wydziale IV PAN – 02.1954
 Członek Terytorialnej Wojewódzkiej Komisji Wyborczej – 10.1954
 Członek Rady Technicznej Zarządu Zakładów Energetycznych Okręgu Północnego – 1955
 Prodziekan Wydziału Elektrycznego – 1.02.1955 - 30.09.1956
 Członek Komisji ds. Zleceń Politechniki Gdańskiej – lata pięćdziesiąte i sześćdziesiąte
 Przedstawiciel Wydziału Elektrycznego do Senatu Politechniki Gdańskiej – 06.1959
 Zastępca kierownika Zespołu do Prac Pozaplanowych Politechniki Gdańskiej oraz Członek Komisji ds. Zleceń – 1.10.1963.

Tematyka naukowa, wykładowe przedmioty

Budowa modeli konfiguracji sieci elektroenergetycznych, elektrotechnika ogólna, materiałoznawstwo elektryczne, budowa linii przesyłowych i instalacji domowych, elektryfikacja wsi, elektrotechnika w rolnictwie oraz odnawialne źródła energii.

Wypromowani doktorzy

Andrzej Chmielewski – 1965 r.
 Stanisław Turowski – 1966 r.

Inne ważne informacje

20 opracowań, referatów konferencyjnych na konferencjach krajowych i zagranicznych oraz publikacji.
 1931 - 1935 – przewodniczący Związków Zawodowych Pracowników Miejskich w Ostrowi Mazowieckiej;

1950 – autor normy PN/E–19001/1950 – Słupy drewniane.
 Działalność w SEP:
 1930 – data wstąpienia,
 1939 – prezes oddziału radomsko-kieleckiego,
 od 1945 – członek oddziału gdańskiego,
 1959 - 1961 – prezes oddziału gdańskiego,
 1960 – tworzy Sekcję Elektryfikacji Wsi w Zarządzie Głównym SEP, której był prezesem w latach 1960 - 1965,
 1962 - 1966 – członek Zarządu Głównego SEP w Warszawie.

Imię i nazwisko	Stanisław GÓRA
Specjalność naukowa	Energetyka: elektrownie i elektrociepłownie, elektrownie wodne, gospodarka energetyczna, prognozowanie rozwoju systemów elektroenergetycznych.
Data urodzenia	30.03.1931 r.
Wykształcenie	inż. – Wydz. Elektr., PG, 01.1954 r.; mgr inż. – Wydz. Elektr., PG, 02.1956 r.; dr – Wydz. Elektr., PG, 30.09.1960 r.; dr hab. – Wydz. Elektr., Politechnika Śląska, 13.04.1965 r.
Przebieg pracy zawodowej	1.04.1956 - 30.11.1956 – Warszawskie Biuro Projektów Siłowni Wodnych; 1.12.1956 - 30.11.1959 – aspirant naukowy w Katedrze Elektroenergetyki PG; 1.12.1959 - 31.08.1965 – st. asystent i adiunkt, pracownik naukowo-badawczy; 21.09.1961 - 31.07.1962 – stypendium naukowe w Anglii; 1.09.1965 - 30.09.1965 – docent etatowy w Katedrze Elektroenergetyki na Wydziale Elektrycznym PG; 1.10.1965 – przeniesienie służbowe na Politechnikę Poznańską.
Tematyka naukowa, wykładowe przedmioty	Elektrownie wodne, gospodarka energetyczna, prognozowanie źródeł wytwarzania w systemach elektroenergetycznych.
Wypromowani doktorzy	Wypromowani doktorzy w okresie pracy na Politechnice Poznańskiej, Szczecińskiej i Lubelskiej.
Inne ważne informacje	Na Politechnice Gdańskiej: 3 publikacje (jedna zagraniczna), 7 prac naukowo-badawczych i naukowo-technicznych, jeden odczyt w Moskiewskim Instytucie Energetycznym, skrypt uczelniany i książka z zakresu gospodarki energetycznej. Liczne publikacje w trakcie pracy na Politechnice Poznańskiej, Szczecińskiej i Lubelskiej. Wykłady w Algierii.

Imię i nazwisko	Andrzej J. GRONO
Specjalność naukowa	Elektrotechnika: automatyka elektroenergetyczna, elektroautomatyka. Automatyka i robotyka: robotyka.
Data urodzenia	23.06.1938 r.
Wykształcenie	mgr inż. elektryk – Wydz. Elektr. PG, 1963 r.; dr – Wydz. Elektr. PG, 26.06.1972 r. – promotor J. Dziedzic; dr hab. – Wydz. Elektr. PG, 16.06.1992 r. (zatwierdzenie 25.01.1993 r.); tytuł naukowy profesora 15.03.2002 r.
Przebieg pracy zawodowej	18.09.1956 - 31.07.1958 – Odlewnia Żeliwa „Niekłań” w Wołowie (obecnie Fabryka Radiatorów Stąporków); 1.10.1958 - 18.11.1963 – studia na PG; 20.11.1963 - 30.09.1964 – PG, asystent stażysta w Katedrze Elektroenergetyki; 1.10.1964 - 30.09.1965 – PG, asystent w Katedrze Elektroenergetyki; 1.10.1965 - 30.09.1972 – PG, starszy asystent w Katedrze Elektroenergetyki, później w Instytucie Elektroenergetyki i Automatyki; 1.10.1972 - 7.07.1985 – PG, adiunkt w Instytucie Elektroenergetyki i Automatyki, później w Katedrze Automatyki; 8.07.1985 - 17.02.1986 – PP POLCARGO (realizacja kontraktu zagranicznego), rzeczoznawca, inspektor na budowie elektrowni wodnej w Iraku; 18.02.1986 - 31.01.1993 – PG, adiunkt w Katedrze Automatyki 1.02.1993 - 28.02.1994 – PG, adiunkt ze stopniem doktora habilitowanego w Katedrze Automatyki; 1.03.1994 - 28.02.1999 – PG, profesor nadzwyczajny na czas określony w Katedrze Automatyki; 1.03.1999 - 31.03.2002 – PG, profesor nadzwyczajny na czas nieokreślony w Katedrze Automatyki; 1.04.2002 - obecnie – PG, profesor nadzwyczajny na stałe w Katedrze Automatyki.
Pełnione funkcje	Prodziekan ds. nauki – 1.09.1993 - 31.08.1996 Członek Senatu PG oraz przewodniczący Senackiej Komisji ds. Nauki w kadencjach 1999 - 2001 i 2001 - 2005 Associate Editor wydawanego w Kanadzie kwartalnika „International Journal of Power & Energy Systems” Członek Uczelnianej Komisji ds. Nagród Rektora za działalność naukowo-badawczą w kadencjach 1999 - 2001 i 2001 - 2005 Członek Uczelnianego i Wydziałowego Kolegium Elektorów w kadencjach 1999 - 2001 i 2001 - 2005 Członek:

- IEEE (USA), IASTED (Kanada)
 - IASTED Technical Committee on Power & Energy Systems for the term 2000 - 2003
 - Polskiego Towarzystwa Elektrotechniki Teoretycznej i Stosowanej
 - Komitetu Automatyki Elektroenergetycznej
 - Normalizacyjnej Komisji Problemowej Nr 70 – do 2003
 - Stowarzyszenia Elektryków Polskich
 - Komitetów naukowych liczących konferencji, także międzynarodowych (USA, Kanada)
 - Komitetu Obchodów Jubileuszu 100-lecia Wydziału, odpowiedzialny za wydawnictwa
- Organizator i prowadzący seminaria naukowe w Instytucie i Zakładzie
 Przedstawiciel młodszych pracowników nauki w Radzie Wydziału (2 kadencje)
 Organizator popularyzacji studiów na Wydziale i prowadzący tę akcję.

Tematyka naukowa, wykładowe przedmioty

Tematyka naukowa:

- 1963 - 1968 i 1984 - 1985 – Automatykacja elektrowni wodnych;
 1965 - 1978 – Automatykacja okrętowych systemów elektroenergetycznych;
 1974 - 1985 – Automatyczna synchronizacja obiektów elektroenergetycznych (okrętowych oraz o największych mocach znamionowych);
 1985 - 1989 – Automatykacja elektrowni jądrowych;
 1988 - 1994 – Nowe rozwiązania automatycznych synchronizatorów obiektów elektroenergetycznych;
 1993 - 1994 – Automatykacja systemów wodno-kanalizacyjnych;
 1992 – Komputerowa synchronizacja prądnic oraz diagnostyka układów automatycznej synchronizacji prądnic;
 2002 – Robotyka.

Wykładane przedmioty: urządzenia automatyki, urządzenia automatyki i robotyki, podstawy robotyki, mechatronika.

Wypromowani doktorzy

- Artur Opaliński – 2000 r.
 Michał Porzeziński – 2001 r.
 Jacek Zawalich – 2001 r.
 Grzegorz Redlarski – 2003 r.
 Piotr Niklas – 2004 r.

Inne ważne informacje

Dorobek naukowy obejmuje około 165 publikacji – rozpraw, referatów, prac popularnonaukowych i patentów (36) oraz skryptów (w tym jeden mający trzy wydania), a także jedną rozprawę naukową niepublikowaną i około 210 opracowań badawczych niepublikowanych, w tym wiele recenzji: referatów, artykułów, rozpraw doktorskich i wniosków o tytuł naukowy profesora. Znaczną część dorobku naukowego stano-

wią prace zespołowe, w których niemal zawsze odgrywał rolę inicjatora tematu i kierownika programu badawczego. Wykłady w Leeds Metropolitan University (Anglia) w 1998 r. Praca w PG od 20.11.1963 r. Odznaczenia państwowe: 1984 – Złoty Krzyż Zasługi, 1995 – Krzyż Kawalerski Orderu Odrodzenia Polski. Wyróżnienia: 1972 – Srebrna Odznaka Centralnego Związku Spółdzielni Budownictwa Mieszkaniowego, 1999 – Medal Komisji Edukacji Narodowej. Nagrody: Ministra 3, Rektora 35.

Imię i nazwisko	Stefan GRUDZIECKI
Specjalność naukowa	Elektrotechnika: aparaty elektryczne wysokiego napięcia, aparatura gazowydmuchowa, bezpieczniki wn, nowe źródła energii.
Data urodzenia	4.08.1919 r.
Data śmierci	1996 r.
Wykształcenie, stanowisko	mgr inż. – Wydz. Elektr., PG, 1947 r.; dr – Wydz. Elektr., PG, 1954 r.; docent – Wydz. Elektr., PG, 1957 r.; prof. nadzw. – 1969 r.
Przebieg pracy zawodowej	1947 - 1948 – Kat. Wys. Napięć i Przyrz. Rozdzielczych PG, budowa laboratoriów, mł. asystent; 1948 - 1949 – Kat. Wys. Napięć i Przyrz. Rozdzielczych PG, budowa laboratoriów, st. asystent; 1949 - 1953 – Kat. Wys. Napięć i Przyrz. Rozdzielczych PG, adiunkt; 1953 - 1957 – Wydz. Elektr., PG, zastępca profesora; 1957 - 1969 – Wydz. Elektr., PG, docent; 1970 - 89 – Wydz. Elektr., PG, profesor nadzwyczajny; od 1989 – emerytowany.
Pełnione funkcje	Kierownik Zakł. Łączników Wysokich Napięć PG – 1952 Zastępca Przewodniczącego Rady Oddziałowej ZNP w PG – 1955 - 1956 Kierownik Kat. Wysokich Napięć i Przyrządów Rozdzielczych PG – 1962 - 1968 Kierownik Zakł. Aparatów Elektr. i Urządzeń Trakcyjnych PG – 1968 - 1975 Kierownik Studium Podyplomowego Trakcji Elektr., Wydz. Elektr., PG – 1975 - 1976 Członek Zespołu Opiniodawczego Komisji ds. Badań Naukowych PG – 1979 - 1981 Kier. Zakł. Aparatów Elektr. i Urządzeń Trakcyjnych PG – 1978 - 1981.

Tematyka naukowa, wykładowe przedmioty	Aparatura gazowymuchowa, odgromniki i bezpieczniki wysokonapięciowe, generatory elektrogazodynamiczne.
Wypromowani doktorzy	Janusz Mikulski Zdzisław Daszkowski Benedykt Kacprzak Andrzej Wolny Marek Pikoń Roman Kostyszyn
Inne ważne informacje	42 publikacje, 22 patenty, 10 wdrożeń. Wybitny konstruktor aparatów elektrycznych wysokiego napięcia i wynalazca. Twórca popularnych urządzeń zabezpieczających do napowietrznych sieci rozdzielczych. Dużo energii poświęcił pracom nad nowymi źródłami energii. Naukowiec – indywidualista. W powszechnym plebiscycie został wybrany na Gdańszczyzanina Roku 1966. Odznaczenia i nagrody: 1954 – Medal 10-lecia PRL; 1974 – Medal 30-lecia PRL; 1984 – Krzyż Kawalerski Orderu Odrodzenia Polski; 1972 – Odznaka i dyplom „Zasłużonego Racjonalizatora Produkcji”; 1973 – Racjonalizator Produkcji; 1952 – Nagroda Ministra Energetyki; 1970 – Nagroda Rektora za osiągnięcia naukowo-badawcze; 1982 – Nagroda zespołowa III stopnia za udział w pracy badawczej <i>Opracowanie bezpieczników gazowymuchowych o samoczynnym otwarciu na napięcie 12kV i prąd wyłączalny 8 kA.</i> Aktywny działacz Towarzystwa Opieki nad Zwierzętami.

Imię i nazwisko	Zygmunt GRÜNBERG
Specjalność naukowa	Elektrotechnika morska.
Data urodzenia	13.11.1931 r.
Wykształcenie	mgr inż. – Wydz. Elektr. PG, 1960 r. dr – PG, 1968 r. – promotor prof. Henryk Markiewicz.
Przebieg pracy zawodowej	1950 - 1952 – szkolnictwo podstawowe, nauczyciel; 1952 - 1954 – służba wojskowa; 1954 - 1955 – budownictwo przemysłowe, pracownik socjalny; 1960 - 1972 – PG, kolejno: asystent, st. asystent, adiunkt; 1972 - 1997 – docent na Wydziale Elektrycznym PG.

Pełnione funkcje	Zastępca dyrektora Instytutu Elektrotechniki Morskiej i Przemysłowej – 1972 - 1974 i 1987 - 1988 Prodziekan Wydziału Elektrycznego – 1978 - 1981 Kierownik Zakładu (dydaktycznego) Elektrotechniki Okrętowej (od 1988 Zakładu Energoelektroniki i Elektrotechniki Okrętowej) – 1977 - 1995.
Tematyka naukowa, wykładowe przedmioty	Elektryczne napędy na statkach, elektryczny napęd główny statków, niezawodność i eksploatacja urządzeń elektrycznych, seminarium dyplomowe elektrotechnika ogólna.
Wypromowani doktorzy	Than Ngoc Hoan – 1979 r. Nguyen Xuuan Nhung – 1982 r. Edward Krajczyński – 1983 r. Krzysztof Kamiński – 1989 r.
Inne ważne informacje	W latach 1969 - 1997 wypromowanie ponad stu dyplomantów: magistrów inżynierów i inżynierów.

Imię i nazwisko	Włodzimierz HELLMANN
Specjalność naukowa	Energetyka. Elektroenergetyka: elektrownie ciepłe, elektrownie wodne, regulatory, układy regulacji.
Data urodzenia	20.06.1911 r.
Data śmierci	27.10.1987 r.
Wykształcenie	Studia – Wydział Elektryczny Politechniki Warszawskiej, 1935 r.; zagraniczne staże naukowe – Jugosławia, 1959 r., Wielka Brytania, 1962 r.
Przebieg pracy zawodowej	1936 - 1938 – Angielskie Przedsiębiorstwo Elektryfikacji Kolei Węzła Warszawskiego, inspektor; 1938 - 1939 – Biuro Projektów Śląskich Zakładów Energetycznych w Katowicach, inżynier projektant; 1.12.1939 - 31.07.1945 (okres okupacji) – kierownik Elektrowni Okręgowej Okręgu Potockiego w Jabłonnie, inżynier ruchu; od 1.07.1945 – elektrownia wodna „Olcza” w Zakopanem, kierownik; 17.07.1945 - 31.03.1946 - 30.06.1956 – Zjednoczenie Energetyczne Okręgu Pomorskiego w Bydgoszczy, kierownik Wydziału Sieci; 1.04.1946 - 31.08.1949 – Zakłady Energetyczne Okręgu Bydgosko-Toruńskiego, dyrektor techniczny; 1.11.1949 - 12.1950 – Zakłady Energetyczne Okręgu Bydgosko-Toruńskiego, zastępca dyrektora do spraw inwestycyjnych, do 1.07.1953 – dyrektor do spraw inwestycyjnych; 1.07.1953 - 31.10.1954 – Zarząd Budowy Elektrowni w Katowicach – starszy inspektor nadzoru, główny inżynier

	<p>Elektrobudowy na budowie „Elektrociepłowni Żerań” w Warszawie;</p> <p>1.11.1954 - 31.08.1972 – Instytut Energetyki w Gdańsku, kierownik Pracowni Automatyki, kierownik Zakładu Regulacji;</p> <p>1959 – staż naukowy w Jugosławii;</p> <p>1962 – staż naukowy w Wielkiej Brytanii;</p> <p>1.01.1972 - 31.08.1972 – kierownik Oddziału Gdańskiego Instytutu Automatyki Systemów Energetycznych;</p> <p>od 1.11.1954 – praca w Katedrze Elektroenergetyki Wydziału Elektrycznego PG;</p> <p>1.11.1954 - 15.03.1955 – etat wykładowcy;</p> <p>15.03.1955 - 11.1957 – zastępca profesora;</p> <p>11.1957 - 10.1967 – docent etatowy;</p> <p>10.1967 – tytuł profesora nadzwyczajnego nadany przez Radę Państwa; objęcie stanowiska profesora nadzwyczajnego w Katedrze Elektroenergetyki, później w Instytucie Elektroenergetyki i Automatyki PG w okresie: 10.1967 - 12.07.1982;</p> <p>rok akademicki 1973/1974 wykłady na Wydziale Elektrycznym Uniwersytetu w Mosulu (Irak);</p> <p>od 1.10.1981 emerytura;</p> <p>1.10.1981 - 27.10.1987 – pół etatu w Instytucie Elektroenergetyki i Automatyki na stanowisku profesora nadzwyczajnego i profesora zwyczajnego;</p> <p>12.07.1982 – tytuł profesora zwyczajnego nadany przez Radę Państwa; objęcie stanowiska profesora zwyczajnego w Instytucie Elektroenergetyki i Automatyki Politechniki Gdańskiej;</p> <p>Emerytura: 1.10.1987.</p>
Pełnione funkcje	<p>Kierownik Zakładu Elektroenergetyki w Instytucie Elektroenergetyki i Automatyki Politechniki Gdańskiej – 1975 - 30.09.1979</p> <p>Delegat Rady Wydziału do Senatu Politechniki Gdańskiej</p> <p>Członek Komisji Programowej Wydziału Elektrycznego</p> <p>Członek rad naukowych:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Instytutu Energetyki, – Instytutu Maszyn Przepływowych PAN w Gdańsku, – Państwowej Agencji Atomistyki, – Instytutu Automatyki Systemów Energetycznych.
Tematyka naukowa, wykładane przedmioty	<p>Elektrownie ciepłe, elektrownie wodne, urządzenia elektryczne w elektrowniach, maszyny analogowe, elektrownie jądrowe.</p>
Wypromowani doktorzy	<p>4 doktorzy.</p>
Inne ważne informacje	<p>Autor 3 książek z zakresu regulacji systemów elektroenergetycznych, układów regulacji elektrowni wodnych oraz</p>

modelowania analogowego. Tłumaczenie jednej książki z języka niemieckiego z zakresu elektrowni jądrowych. 9 publikacji z zakresu automatyzacji siłowni wodnych, napędów potrzeb własnych elektrowni cieplnych. Był promotorem 70 prac magisterskich z zakresu automatyzacji elektrowni i zastosowań maszyn analogowych. Profesor Hellmann przez kilkanaście lat kierował dużym zespołem naukowo-badawczym, który opracował i wdrożył w polskiej energetyce oryginalne rozwiązania konstrukcyjne regulatorów napięcia dla generatorów synchronicznych, transformatorów oraz dla elektrofiltrów. Członek Stowarzyszenia Elektryków Polskich, Polskiego Towarzystwa Elektrotechniki Teoretycznej i Stosowanej, Polskiego Towarzystwa Cybernetycznego, Gdańskiego Towarzystwa Naukowego.

Imię i nazwisko	Jerzy HRYŃCZUK
Specjalność naukowa	Elektrotechnika teoretyczna.
Data urodzenia	28.07.1930 r.
Wykształcenie	mgr inż. – Wydz. Elektr., PG, 1954 r.; dr – Wydz. Elektr., PG, Wydział Elektryczny, 1963 r.; dr hab. – Wydz. Elektr., PG, Wydział Elektryczny, 1968 r.; tytuł profesora nadzwyczajnego 1974 r.
Przebieg pracy zawodowej	1950 - 1952 – Katedra Matematyki PG, mł. asystent; 1952 - 1963 – Katedra Elektrotechniki Teoretycznej, Wydział Elektryczny, asystent; 1963 - 1968 – Katedra Elektrotechniki Teoretycznej, Wydział Elektryczny, adiunkt; 1968 - 1974 – Katedra Elektrotechniki Teoretycznej, Wydział Elektryczny, docent; 1974 - 2001 – Katedra Elektrotechniki Teoretycznej, Wydział Elektryczny, profesor;
Pełnione funkcje	Prodzikan Wydziału Elektrycznego – 1981 - 1984 Kierownik Katedry Elektrotechniki Teoretycznej – 1974 - 2001
Tematyka naukowa, wykładane przedmioty	Elektrodynamika, fizyka plazmy, pola sprzężone. Wykładane przedmioty: podstawy elektrotechniki, teoria obwodów elektrycznych, elektrodynamika techniczna
Wypromowani doktorzy	Paweł Zimny – 1971 r. Jan Purczyński – 1971 r. Wojciech Lipiński – 1972r. Marek Durna – 1973 r. Kazimiera Rzepka – 1981 r. Kazimierz Jakubiuk – 1981 r.

Wiczesław Augustyniak – 1981 r.
Andrzej Skiba – 1985 r.

Imię i nazwisko	Jerzy JACZEWSKI
Specjalność naukowa	Energoelektronika, automatyka napędu elektrycznego.
Data urodzenia	15.01.1918 r.
Data śmierci	25.12.2000 r.
Wykształcenie	mgr inż. – Wydz. Elektr., PG, 23.12.1947 r.; dr – Wydz. Elektr., PG, 1963 r.; prof. nadzw. – 24.03.1976 r.; prof. zw. – 19.05.1988 r.
Przebieg pracy zawodowej	1939 - 1942 – S.Czarnecki i Ska Warszawa, technik elektryk; 1942 - 1944 – Fabryka Kabli Ożarów, technik elektryk; 1945 – Biuro Odbudowy Portów Gdańsk, technik elektryk; 1946 - 1948 – PG Kat. Fizyki i Kat. Miernictwa El., mł. asystent; 1949 - 1950 – CBKO Gdańsk, st. konstruktor; 1950 - 1953 – PG Kat. Maszyn Elektrycznych, st. asystent; 1953 - 1962 – PG Kat. Napędu Elektrycznego, adiunkt; 1962 - 1968 – PG Kat. Napędu Elektrycznego, st. wykładowca; 1968 - 1976 – PG Instytut Elektrotechniki Morskiej i Przemysłowej, docent etatowy; 1976 – PG IEMiP, profesor; 1988 – profesor zwyczajny.
Pełnione funkcje	Kierownik Zakładu Automatyki Napędu – 1959 - 1969 Wicedziekan Wydziału Elektrycznego – 1971 - 1973 Kierownik Zakładu Elektrotechniki Przemysłowej w Instytucie Elektrotechniki Morskiej i Przemysłowej – 1972 - 1988 Członek Komitetu Elektrotechniki PAN (Sekcja Energoelektroniki, Napędu El. i Trakcji) Członek korespondent zagr. Académie des Sciences, Inscriptions et Belles Lettres de Toulouse, Francja.
Tematyka naukowa, wykładowe przedmioty	Energoelektronika, automatyka napędu elektrycznego, sterowanie binarne i cyfrowe, symulacja komputerowa, technika cyfrowa i mikroprocesorowa, elektronika przemysłowa; w dorobku naukowym 4 pozycje książkowe, między innymi <i>Logical systems for industrial applications</i> (Warszawa Amsterdam PWN-Elsevier 1978).
Wypromowani doktorzy	13 wypromowanych doktorów, między innymi: dr inż. Andrzej Opolski – 1970 r. dr inż. Leon Golusiński – 1975 r.

dr inż. Cezary Wieczorek – 1975 r.
 prof. dr hab inż. Romuald Szczęsny – 1977 r.
 dr inż. Andrzej Gil – 1981 r.
 dr inż. Paweł Gruszczyński – 1983 r.
 dr inż. Tadeusz Piotrowski – 1983 r.
 dr inż. Andrzej Haras – 1986 r.
 dr inż. Bernard Rulaff – 1988 r.
 dr hab. inż. Piotr J. Chrzan, prof. PG – 1988 r.
 dr inż. Jan Kruszewski – 1988 r.
 dr hab. inż. Janusz Nieznański, prof. nadzw. PG – 1990 r.

Inne ważne informacje

Harcerz III WDH w okresie okupacji, członek Głównej Kwater, „Pasieki” Szarych Szeregów ps. „Wilk” „Traper”, przyboczny szefa „Pasieki”, kierownik służby „Wywiad Informacja Szarych Szeregów” a także w Chorągwi Warszawskiej komendant Bloku „Bazylika” (ps. „Kazimierz Bryza”). Brał udział w powstaniu warszawskim.
 Pionier i organizator współpracy naukowej Wydziału Elektrycznego PG z instytutami politechnicznymi w Tuluzie i w Grenoble we Francji.
 Odznaczony Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski, Krzyżem Armii Krajowej, Warszawskim Krzyżem Powstańczym, Orderem Oficerskim Palmes Académiques.

Nazwisko i imię

Kazimierz JAKUBIUK

Specjalność naukowa

Elektrotechnika teoretyczna, aparaty elektryczne.

Data urodzenia

2.05.1947 r.

Wykształcenie

mgr inż. – Wydz. Elektr., PG, 1972 r.;
 dr – Wydz. Elektr., PG, 1981 r.;
 dr hab – Wydz. Elektr., PG, 1994 r.;
 tytuł profesora 2001 r.

Przebieg pracy zawodowej

1.06.1972 - 31.05.1973 – Instytut Wysokich Napięć i Aparatów Elektrycznych, Zakład Podstaw Elektrotechniki i Wysokich Napięć, Wydział Elektryczny PG, asystent stażysta;
 1.06.1973 - 31.08.1974 – Instytut Wysokich Napięć i Aparatów Elektrycznych, Zakład Podstaw Elektrotechniki i Wysokich Napięć, Wydział Elektryczny PG, asystent;
 1.09.1974 - 31.08.1981 – Instytut Wysokich Napięć i Aparatów Elektrycznych, Zakład Elektrotechniki Teoretycznej, Wydział Elektryczny PG, st. asystent;
 1–20.02.1974 – staż naukowy w Instytucie Fizyki Jądrowej w Krakowie;
 1.10.1977 - 30.01.1978 – staż naukowy w Instytucie Maszyn Przepływowych PAN w Gdańsku;
 1.09.1981 - 9.11.1995 – Instytut Wysokich Napięć i Aparatów

	tów Elektrycznych, Zakład Elektrotechniki Teoretycznej, adiunkt; 10.11.1995 – Katedra Elektrotechniki Teoretycznej i Informatyki, profesor nadzwyczajny.
Pełnione funkcje	Członek Senatu Politechniki Gdańskiej – 1996 - 1999 Członek Senackiej Komisji ds. Nauki – 1999 Prodziekan ds. nauki Wydziału Elektrotechniki i Automatyki – 1999.
Tematyka naukowa, wykładowe przedmioty	Elektrodynamika, pola sprzężone, teoria obwodów elektrycznych, aparaty elektryczne. Wykładane przedmioty: podstawy elektrotechniki, teoria obwodów elektrycznych, elektrodynamika techniczna, metody numeryczne.
Wypromowani doktorzy	Mirosław Wołoszyn – 1997 r. Piotr Jankowski – 1998 r. Joanna Wołoszyn – 2001 r.

Nazwisko i imię	Aleksander JANKOWSKI
Specjalność naukowa	Elektroenergetyka: sieci i systemy elektroenergetyczne, informatyka w energetyce, Informatyka.
Data urodzenia	4.03.1912 r.
Data śmierci	2.10.1992 r.
Wykształcenie	Studia – rozpoczęcie studiów w 1932 roku na Wydziale Elektrycznym Politechniki Warszawskiej. Przerwa w studiach w czasie wojny. Ukończenie studiów na Politechnice Mediolańskiej (Włochy) z tytułem doktora inżynierii. Powrót do Polski – styczeń 1948.
Przebieg pracy zawodowej	1932 - 1935 – Biuro Elektryfikacji Węzła Kolejowego Warszawskiego; 1935 - 1938 – Wojewódzka Komisja Klasyfikacyjna przy Izbie Skarbowej w Warszawie; 1938 - 1939 (1940) – Elektrownia Warszawska, stanowisko technika; okres wojny – niewola niemiecka; 1947 - 30.12.1948 – Instytut Elektroenergetyki Politechniki Mediolańskiej, asystent; 1.03.1948 - 31.12.1951 – ZEON, kierownik Oddziału Dokumentacji i Projektów; 1.01.1952 - 30.06.1958 – Zakłady Energetyczne Okręgu Północnego; 1.04.1949 - 31.12.1981 – praca na PG: 1.04.1949 - 30.04.1951 – Katedra Urządzeń Sieci i Gospodarki Elektrycznej, st. asystent; 1.05.1951 – nominacja na adiunkta; 1.02.1953 - 30.04.1954 – zastępca profesora;

od 30.04.1954 – tytuł naukowy docenta (tytuł nadany przez CKK – pierwsza lista nominacji);
 1.10.1954 – powołanie przez ministra szkolnictwa wyższego na stanowisko samodzielnego pracownika nauki;
 1960 – dziewięciomiesięczny staż naukowy we Włoszech w Instytucie Elektroenergetyki Politechniki Mediolańskiej;
 03.1963 – uruchomienie Ośrodka Maszyn Matematycznych w ramach Katedry Elektroenergetyki PG (pierwsza tego typu jednostka w północnej części kraju);
 od 1.10.1966 – Ośrodek jest jednostką międzywydziałową, w roku 1969 zostaje włączony do Instytutu Matematyki PG;
 1966 – czteromiesięczny staż naukowy w Wielkiej Brytanii (uniwersytety: w Cambridge, w Manchester, w Londynie);
 01.1968 – wniosek PG o nominację na profesora nadzwyczajnego;
 1971 – doc. Aleksander Jankowski zostaje przeniesiony służbowo do Instytutu Informatyki na Wydziale Elektroniki PG;
 od 31.12.1981 – emerytura.

Pełnione funkcje

Współpraca z Komisją Typizacji Sekcji Najwyższych Napięć Centralnego Zarządu Energetyki – 1948 - 1951
 Współpraca z Polskim Komitetem Normalizacyjnym w zakresie opracowania i opiniowania norm – od 1950
 Współpraca z Zespołem ds. Koordynacji w zakresie mechanizacji i automatyzacji przetwarzania informacji w województwach gdańskim i olsztyńskim – od 1950
 Kierownik Zakładu Sieci Elektrycznych przy Katedrze Elektroenergetyki – od 1.08.1954
 Komisja Kwalifikacyjna Instytutu Energetyki, udział w pracach Komisji – 1954 - 1956
 Komitet Elektrotechniki Polskiej Akademii Nauk, członek Sekcji Sieciowej – 1954 - 1960
 Rada Naukowa Zarządu Energetycznego Okręgu Północnego, członek Rady Naukowej – 1957 - 1959
 Przewodniczący Komisji Programowej Rady Wydziału Elektrycznego – rok akademicki 1958/1959
 Gdańskie Towarzystwo Naukowe – 1958, 1959:
 – Wydział IV
 – funkcja sekretarza Wydziału IV
 Delegat rektora Politechniki Gdańskiej ds. organizacji Ośrodka Maszyn Matematycznych – od 10.1960 r.
 Polskie Towarzystwo Elektrotechniki Teoretycznej i Stosowanej, członek Towarzystwa – od 1961
 Kierownik Ośrodka Maszyn Matematycznych przy Katedrze Elektroenergetyki – od 04.1963
 Kierownik Ośrodka Obliczeniowego Politechniki Gdańskiej, podległy rektorowi Politechniki Gdańskiej – od 1.10.1966

	<p>Komitet Elektrotechniki Polskiej Akademii Nauk, współpracownik z Sekcją Zjawisk Elektrycznych przy przenoszeniu energii elektrycznej – od 1967.</p> <p>Ponadto:</p> <p>Członek Komisji Dyscyplinarnej dla Studentów Politechniki Gdańskiej</p> <p>Członek Rady Naukowej Instytutu Morskiego w Gdańsku</p> <p>Polskie Towarzystwo Cybernetyczne – członek Towarzystwa oraz organizator i przewodniczący Gdańskiego Oddziału PTC.</p> <p>Udział w pracach Zespołu Koordynacyjnego ds. Elektronicznej Techniki Obliczeniowej przy Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej.</p> <p>Funkcje na Wydziale Elektroniki Politechniki Gdańskiej, pełnione od 1971r.:</p> <ul style="list-style-type: none"> – zastępca dyrektora Instytutu Informatyki, – kierownik Zakładu Podstaw Informatyki, – kierownik Studium Podyplomowego Elektronicznej Techniki Obliczeniowej, – kierownik Studium Podyplomowego Podstaw Informatyki.
Tematyka naukowa, wykładowe przedmioty	Sieci elektroenergetyczne, równowaga systemów elektroenergetycznych, budownictwo sieciowe, przesył wielkiej mocy, hydraulika, podstawy informatyki, metody numeryczne, elektroniczna technika obliczeniowa.
Wypromowani doktorzy	J. Barełkowski J. Sozański L. Spiralski.
Inne ważne informacje	Wybitny specjalista w zakresie sieci i systemów elektroenergetycznych (w tym: sieci najwyższych napięć) oraz w zakresie maszyn matematycznych. Promotor 100 prac dyplomowych inżynierskich i magisterskich. Publikacje: Do roku 1939 opracowania pod kierunkiem prof. Drewnowskiego. Ponadto: 19 artykułów i komunikatów naukowych opublikowanych w kraju i za granicą, 9 referatów na konferencjach naukowo-technicznych, 14 opracowań dla gospodarki narodowej, 4 skrypty z zakresu metod numerycznych i techniki cyfrowej. Wykonane opracowania i wdrożenia z zakresu modelowania fizycznego systemów elektroenergetycznych (współdziałanie w wykonaniu w Katedrze Elektroenergetyki analizatorów sieciowych prądu stałego i prądu przemiennego).

Imię i nazwisko	Waldemar KAMRAT
Specjalność naukowa	Elektroenergetyka, elektrownie i elektrociepłownie, gospodarka energetyczna.
Data urodzenia	25.10.1953 r.

- Wykształcenie** mgr inż. – Wydz. Elektr., PG, 1977 r.;
 studia wyższe w zakresie ekonomiki i organizacji przemysłu na Wydziale Ekonomiki Produkcji Uniwersytetu Gdańskiego, dypl. ekonomista 1982 r.;
 dr – Wydz. Elektr., PG, 1989 r. – promotor prof. J. Marecki;
 studia specjalistyczne w zakresie polityki energetycznej, The Institute for Young Investigators in Energy Efficiency, USA, 1992 - 1996;
 dr hab. – Wydz. Elektr. i Automatyki PG, 6.07.1999 r.
- Przebieg pracy zawodowej** 4.07.1977 - 31.10.1977 – Spółdzielnia Pracy „Strzelewo”, Nowogard, energetyk placu budowy;
 2.01.1978 - 21.12.1978 – Centrum Szkolenia Spec. Technicznych Wojsk Lotniczych, Oleśnica/Wrocław, podchorąży SOR;
 15.01.1979 - 30.06.1981 – Gdańskie Zakłady Rafineryjne, Gdańsk, spec. energetyk w Dziale Głównego Energetyka;
 1.07.1981 - 15.08.1983 – Fabryka Podzespołów Elektrotechnicznych „Elektrocarbon”, Tarnowskie Góry, główny energetyk;
 od 1996 – Wydział Elektrotechniki i Automatyki PG:
 16.08.1983 - 31.12.1989 – st. asystent,
 1.01.1990 - 2001 – adiunkt,
 2001 - nadal – profesor nadzwyczajny.
- Pełnione funkcje**
- Na uczelni:
 - Kierownik Studiów Podyplomowych: „Energetyki przemysłowej”, „Racjonalizacji użytkowania energii”, „Audytting energetyczny” – 1990 - 1991 i 1992 - 1997
 - Członek Komisji Programowej Studium Doktoranckiego – 2000 - nadal
 - Kierownik Zespołu Elektrowni i Gospodarki Energetycznej w Katedrze Elektroenergetyki – 2001 - nadal.
 - Poza uczelnią:
 - w komitetach:
 - Członek Prezydium Polskiego Komitetu Gospodarki Energetycznej FSNT NOT – 1994 - nadal
 - Członek Komitetu Problemów Energetyki przy Prezydium PAN – 2003 - nadal;
 - w stowarzyszeniach:
 - Członek Zarządu polskiej afiliacji International Association for Energy Economics – 1994 - nadal;
 - Członek Association of Energy Engineers – Chapter Warsaw Poland, członek Towarzystwa Projektowo-Wykonawczego Budownictwa Energetycznego w Warszawie – 1999 - nadal;
 - w radach naukowych i programowych:
 - Członek Rady Naukowej Zakładu Badawczo-Doświadczalnego Gospodarki Komunalnej w Katowicach – 1991 - nadal;

Editorial Board Member of the International Journal of Power and Energy Systems, ACTA PRESS, Calgary Canada – 2003 - nadal;
Członek Rady Programowej dwumiesięcznika „Rynek Energii” – 2000 - nadal;
Członek Rady Programowej miesięcznika „Energetyka” – 2000 - nadal;
- na innych uczelniach:
Rektor Gdańskiej Wyższej Szkoły Administracji w Gdańsku – 2003 - nadal.

Tematyka naukowa, wykładane przedmioty

Urządzenia elektryczne, gospodarka energią w przemyśle, audyting energetyczny, zagadnienia prawne w energetyce, lokalne rynki energii, rachunek ekonomiczny i zarządzanie w elektrotechnice.

Wypromowani doktorzy

mgr inż. Rafał Gawin – 13.06.2000 r.

Inne ważne informacje

Ukończone kursy i szkolenia dla wyższej kadry kierowniczej energetyki – GFKM/University of Strathclyde, uprawnienia budowlane w branży elektrycznej, wieloletnia praktyka na stanowiskach kierowniczych w energetyce.

Imię i nazwisko

Stanisław KANIEWSKI

Specjalność naukowa

Maszyny i napędy elektryczne.

Data urodzenia

1.04.1881 r.

Data śmierci

7.10.1967 r.

Wykształcenie

Studia na Wydziale Mechanicznym Politechniki Kijowskiej ze specjalizacją w elektrotechnice, 1899-1907 r.;
tytuł naukowy profesora zwyczajnego, 26.07.1946 r.;
stopień doktora, 12.11.1953 r.

Przebieg pracy zawodowej

1908 - 1911 – Katedra Elektrotechniki na Wydz. Mech. Politechniki Kijowskiej, asystent, wykładowca;
1911 - 1916 – Fabryka Maszyn Elektrycznych „Westinghouse” (później „Dynamo”) w Moskwie, konstruktor, szef działu budowy maszyn elektrycznych;
1916 - 1918 – Fabryka „Volta”, szef działu bud. aparatów rozdzielczych;
1918 - 1919 – Rada elektr. Min.Przemysłu i Handlu w Kijowie.
Po przyjeździe do Polski:
1919 - 1920 – Budowa Elektrowni, kier. Biura proj. we Lwowie;
1920 - 1921 – Elektrownia na Mokotowie w Warszawie, kierownik;
1920 - 1923 – Politechnika Warszawska, st. asystent;

1922 - 1923 i 1925 - 1928 – Wyższa Szkoła Budowy Maszyn i Elektrotechniki im. Wawelberga i Rotwanda w Warszawie, wykładowca;
 1923 – 1931 – Zakłady „Brown-Boveri” st. inż., prokurent, wicedyrektor, od 1930 dyrektor Oddz. Lwowskiego;
 1932 - 1935 – Urząd Wojew. Śląski, kier. Ref. Elektr;
 1935 - 1940 – Zjednoczenie Elektrowni Okręgu Radomsko-Kieleckiego (ZEORK), st. inż., prokurent, naczelny dyrektor;
 1940 - 1944 – Fabr. Maszyn i Apar. Elektr. „KiW. Pustoła” w Warszawie;
 1945 - 1946 – Ministerstwo Przemysłu w Warszawie, a nast. Zjedn. Energet. Okręgu Łódzkiego, nacz. Wydziału;
 1946 - 1960 – PG, Wydz. Elektr. prof. zw., kier. Kat. Maszyn Elektr. i Napędu Elektr.

Pełnione funkcje Kierownik Katedry Maszyn Elektrycznych i Napędu Elektrycznego.

Tematyka naukowa, wykładane przedmioty Maszyny i napędy elektryczne.

Inne ważne informacje Współautor książki napisanej przez pracowników Katedry: S. Kaniewski, S. Roszczyk, J. Jaczewski, Z. Manitius, *Silniki indukcyjne asynchroniczne*. Wyd. PWN, 1956.

Imię i nazwisko **Krzysztof KARWOWSKI**

Specjalność naukowa Elektrotechnika, trakcja elektryczna.

Data urodzenia 17.11.1951 r.

Wykształcenie mgr inż. – Wydz. Elektr., PG, 1975 r.;
 mgr – Wydział Mat.-Fiz.-Chem., Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu, 1981 r.;
 dr inż. – Wydz. Elektr., PG, 1984 r. – promotor: doc. dr. hab. Przemysław Pazdro;
 dr hab. – Wydz. Elektr., PG, 1996 r.

Przebieg pracy zawodowej 1975 - 1984 – asystent, st.asystent;
 1984 - 2000 – adiunkt;
 2000 – prof. nadzw. PG.

Pełnione funkcje Przewodniczący Komisji Programowej WEiA – 2000 - nadal
 Kierownik Specjalności Inżynieria Elektryczna Transportu WEiA – 2000 - nadal
 Członek Senackiej Komisji ds. Kształcenia – 2003 - nadal
 Kierownik Katedry Trakcji Elektrycznej WEiA – 2003 - nadal.

Tematyka naukowa, wykładane przedmioty Trakcja elektryczna, diagnostyka techniczna urządzeń trakcyjnych, elektronika przemysłowa, sterowanie cyfrowe układami napędowymi z silnikami synchronicznymi.
Wykładane przedmioty: trakcja elektryczna, elektronika przemysłowa, elektrotechnika w transporcie, urządzenia mikrokomputerowe w transporcie.

Imię i nazwisko **Adam KASZUBA**

Specjalność naukowa Elektroenergetyka: stacje i urządzenia elektroenergetyczne.

Data urodzenia 26.01.1903 r. (brak danych o dalszych losach)

Wykształcenie, stanowisko inż. – Wydz. Elektr., Sekcja Prądów Silnych, Politechnika Warszawska, 31.01.1933 r.

Przebieg pracy zawodowej

1931 – Elektrownia, Polskie Spółdzielnie Warszawa;
1932 - 1937 – Elektrownia Łaziska Sp. z o. Kc, kierownik Wydziału Sieci;
1937 - 1939 – Wytwórnia Aparatów Elektrycznych H. Szpołański w Warszawie, referent w Dziale Technicznym;
1940 – Warsztaty Samochodowe MTW w Wilnie, monter;
1941 - 1943 – Warsztaty Samochodowe FIAT w Wilnie, monter elektryk;
1943 - 1944 – Kurs dla monterów samochodowych, Wilno, wykładowca;
1944 - 1945 – Energouprawlenije Wilenskowo Rejona, kierownik działu montażowego;
1945 – Zjednoczenie Energetyczne Okręgu Mazurskiego w Olsztynie, kierownik wydziału;
1946 - 1948 – Biuro Urządzeń Elektrycznych w Gdańsku, kierownik techniczny;
1947 - 1948 – Elektrotrakcja Gdańsk, kierownik techniczny;
1947 - 1948 – Gdańskie Techniczne Zakłady Naukowe, nauczyciel;
1948 - 1950 – Gdańskie Przedsiębiorstwo Budowlane Oddział nr 6, kierownik Wydziału Instalacji Przemysłowych;
1950 – do emerytury, Gdańskie Biuro Projektów Budownictwa Przemysłowego, główny specjalista elektryk;
1952 - 1955 – Wieczorowa Szkoła Inżynierska w Gdańsku, wykładowca.
Zatrudniony na PG na Wydziale Elektrycznym w okresie od 1.12.1955 do 30.09.1967:
1.12.1955 - 30.09.1961 – zastępca profesora w Katedrze Elektrotechniki Przemysłowej;
1.10.1961 - 30.09.1967 – st. wykładowca, od 1.04.1962 na pół etatu.

Tematyka naukowa, wykładane przedmioty Instalacje elektryczne, technika bezpieczeństwa, projektowanie stacji i urządzeń elektrycznych.

Imię i nazwisko **Eugeniusz Teodor KENIG**

Specjalność zawodowa Elektrotechnika ogólna, maszyny elektryczne.

Data urodzenia 1.09.1897 r.

Data śmierci 9.03.1970 r.

Wykształcenie mgr inż. – Politechnika Warszawska, 26.02.1925 r. – opiekun dyplomanta prof. K. Żórawski.

Przebieg pracy zawodowej 20.04.1925 - 31.07.1944 – Elektrownia Warszawska, inżynier sieciowy, projektant;
1.9.1938 - 31.06.1939 – Elektrownia Warszawska, wykładowca na kursach;
1.10.1926 - 31.08.1938 – Politechnika Warszawska, st. asystent;
26.02.1945 - 31.12.1946 – Związek Elektryfikacji Międzykomunalnej Przemysłowego Okręgu Łódzkiego, inżynier techniczny;
1.09.1945 - 29.02.1948 – Politechnika Łódzka, adiunkt;
1.03.1948 - 31.08.1949 – Politechnika Łódzka, zastępca profesora;
1.09.1949 - 30.09.1955 – PG, zastępca profesora;
1950 - 1955 – Wieczorowa Szkoła Inżynierska (przy PG), wykładowca;
1.10.1955 - 30.09.1967 – PG, docent;
od 1.10.1967 – emerytura.

Pełnione funkcje Elektrownia Warszawska, kierownik Biura Projektów
Politechnika Warszawska, kierownik Laboratorium Maszyn Elektrycznych
Związek Elektryfikacji Międzykomunalnej Przemysłowego Okręgu Łódzkiego „ZEMPOŁ”, kierownik techniczny
Politechnika Łódzka, kierownik Laboratorium Maszyn Elektrycznych – 1945 - 1947
Politechnika Łódzka, kierownik Katedry Elektrotechniki Ogólnej – 1948 - 1949
Politechnika Gdańska, kierownik Katedry Podstaw Elektrotechniki – 1949 - 1956
Politechnika Gdańska, kierownik Katedry Elektrotechniki Ogólnej – 01.11.1956 - 1967
Politechnika Gdańska, prodziekan Wydziału Elektrycznego – 1950 - 1951
Politechnika Gdańska, dziekan Wydziału Elektrycznego – 1951 - 1958
Politechnika Gdańska, opiekun Katedry Miernictwa Elektrycznego – 1964 - 1966.

Tematyka naukowa. Wykładane przedmioty	<p>Tematyka naukowa: elektrotechnika ogólna, maszyny elektryczne prądu stałego i przemiennego, udział silników asynchronicznych w zasilaniu zwar.</p> <p>Wykładane przedmioty: maszyny elektryczne dla elektromechaników (1938/1939), elektrotechnika ogólna, w tym podstawy elektrotechniki, maszyny elektryczne, urządzenia elektryczne (Politechnika Łódzka), elektrotechnika ogólna, maszyny elektryczne, urządzenia elektryczne, instalacje elektryczne dla wydziałów nieelektrycznych (PG), encyklopedia maszyn elektrycznych dla Wydz. Elektrycznego oraz Wydz. Łączności (PG).</p>
Wypromowani doktorzy	<p>mgr inż. Ludwik Referowski – 24.04.1965 r.</p> <p>mgr inż. Eugeniusz Zawalich – 30.06.1965 r.</p>
Inne ważne wiadomości	<p>Budowa pierwszego w kraju laboratorium maszyn elektrycznych i opracowanie metod badania tychże maszyn. Pierwsze w kraju wydanie skryptu (1932 r.) pt. <i>Objaśnienia do ćwiczeń z badania maszyn elektrycznych prądu stałego</i> (Wydawca: Bratnia Pomoc Studentów Politechniki Warszawskiej) oraz dalsze wydania w Łodzi (1946 - 1947).</p> <p>W okresie gdańskim napisał akademicki skrypt dwutomowy z elektrotechniki ogólnej, który ukazał się w czterech wydaniach, oraz skrypt specjalny dla zaocznych studentów Politechniki Warszawskiej.</p> <p>Został dwukrotnie odznaczony Złotym Krzyżem Zasługi (1938 r. i 1959 r.) oraz Medalem 10-lecia (1956 r.).</p> <p>Nie należał do żadnej partii politycznej. Był natomiast członkiem Związku Nauczycielstwa Polskiego oraz Stowarzyszenia Elektryków Polskich.</p>

Imię i nazwisko	Roman KENSIK
Specjalność naukowa	Elektrotechnika: spawalnictwo elektryczne.
Data urodzenia	31.01.1931 r.
Wykształcenie, stanowisko	<p>mgr inż. – Wydz. Elektr., PG, 1956 r.;</p> <p>dr – Wydz. Elektr., PG, 1966 r.;</p> <p>dr hab. – Wydz. Elektr., PG, 1985 r.;</p> <p>docent – Wydz. Elektr., PG, 1986 r.;</p> <p>prof. nadzw. PG. – 1989 r.</p>
Przebieg pracy zawodowej	<p>1956 – gł. specjalista w Stoczni Gdańskiej;</p> <p>1969 – dodatkowo wykłady na studium wieczorowym Wydz. Mech.-Tech. PG (elektryczne urządzenia spawalnicze), wykłady na kursie dla inżynierów Stoczni Gdańskiej (rachunek prawdopodobieństwa i statystyki matematycznej);</p>

1976 – gł. projektant w „Promorze”, badania oraz od 1977 – kontynuacja wykładów z urządzeń spawalniczych na PG;
 1981 – adiunkt, Wydz. Mech. Technol., PG;
 1985 - 86 – zast. dyr. Inst. Technologii Mat. Maszynowych i Spawalnictwa, PG;
 1986 – Zakł. Elektrotechnologii, PG, docent;
 1988 – Kier. Zakł. Elektrotechnologii PG;
 1989 - 1991 – profesor PG (Wydz. Elektr. oraz wykłady na Wydz. Mech.-Tech.);
 1991 - 1994 – drugi etat na Politechnice Częstochowskiej (wykłady: urządzenia spawalnicze, roboty spawalnicze, oprzyrządowania);
 1994 - 2001 – Wydz. Bud. Maszyn Politechniki Częstochowskiej, kont. wykładów na Wydz. Elektr. i Automat. PG (godz. zleczone);
 od 2001 – wykłady: Urządzenia i wyposażenie spawalnicze w ramach programu kształcenia europejskich inżynierów spawalników (EWE – European Welding Engineer) Wydz. Mech. PG oraz na Politechnice Częstochowskiej. Emerytowany w 2001 r.

Pełnione funkcje Członek Senackiej Komisji ds. Rozwoju Politechniki Częstochowskiej – 1977
 Zastępca dyrektora Inst. Technologii Mat. Maszynowych i Spawalnictwa PG – 1985
 Prodziekan Wydz. Elektr. PG – 1987
 Kierownik Zakładu Elektrotechnologii PG – 1988 - 1991.

Tematyka naukowa, wykładane przedmioty Elektrotechnologia, spawalnictwo, energetyka spawania łukowego, badania eksploatacyjne właściwości urządzeń (niezawodność, wrażliwość na zakłócenia wykorzystanie czasowo-energetyczne obiektów spawalniczych i in.), kwalimetryczna ocena urządzeń spawalniczych (własna oryginalna metoda), programy sterowania urządzeń spawalniczych (w tym sterowanie synergiczne).

Wypromowani doktorzy Jeden doktorant.

Inne ważne informacje 70 publikacji krajowych i zagranicznych.
 Wieloletni recenzent prac „Przeglądu Spawalnictwa”.
 Odznaczenia i nagrody:
 1972 – Srebrny Krzyż Zasługi,
 1974 – Medal 30-lecia Polski,
 1975 – Złota Odznaka SIMP,
 1968 – nagroda zespołowa III stopnia III Krajowego Konkursu Oszczędności Paliw i Energii,
 1969 – dyplom uznania za pracę społeczną w dziedzinie postępu technicznego,
 1994 – Medal SIMP S. Olszewskiego za osiągnięcia w rozwoju spawalnictwa,

1986 – nagroda indywidualna MNiSW st. III za pracę habilitacyjną pt. *Ocena elektrycznych urządzeń spawalniczych na podstawie ich stabilności technologicznej*
 Liczne nagrody rektorów politechnik Gdańskiej i Częstochowskiej.
 Liczne nagrody i wyróżnienia branżowe oraz stowarzyszeń inżynierów za wybitne osiągnięcia w dziedzinie spawalnictwa.
 Aktywny działacz SIMP, SEP oraz Stowarzyszenia Kaszubsko-Pomorskiego.

Imię i nazwisko	Jerzy KOLKA
Specjalność naukowa	Maszyny elektryczne.
Data urodzenia	8.04.1931 r.
Wykształcenie	mgr inż. – 1956 r.; dr – 1965 r.
Przebieg pracy zawodowej	1951 - 1954 – Stocznia Gdańska, konstruktor; 1954 - 1956 – Wydział Elektryczny, PG, asystent; 1956 - 1965 – Wydz. Elektryczny, PG, st. asystent; 1965 - 1970 – adiunkt; 1970 - 1996 – docent.
Pełnione funkcje	Prodziekan Wydziału Elektrycznego, PG – 1972 - 1978 Kierownik Zakładu Maszyn Elektrycznych WE, PG – 1988 - 1996.
Tematyka naukowa, wykładane przedmioty	Wzmacniacze elektromaszynowe, uzwojenia i harmoniczne napięć indukowanych, pulsacje prądów i napięć w silnikach prądu stałego, parametry obwodów dla prądu pulsującego, silniki prądu pulsującego, silniki specjalne okrętowe, obliczanie i projektowanie maszyn elektrycznych.
Wypromowani doktorzy	Mieczysław Ronkowski – 1979 r.

Imię i nazwisko	Kazimierz KOPECKI
Specjalność naukowa	Energetyka kompleksowa. Elektroenergetyka. Gospodarka energetyczna.
Data urodzenia	28.04.1904 r.
Data śmierci	11.03.1984 r.
Wykształcenie	inż. – Wydz. Mechaniczno-Elektryczny, Politechnika Lwowska, 1928 r.; dr – Wydz. Elektryczny, Politechnika Warszawska, 1950 r.
Przebieg pracy zawodowej	1.03.1927 - 1.06.1928 – Politechnika Lwowska, asystent prof. Idaszewskiego;

1.06.1928 - 30.11.1938 – Pomorska Elektrownia Krajowa „Gródek” z siedzibą w Toruniu (praca pod kierunkiem dyrektora Alfonsa Hoffmanna);
 1.12.1938 - 3.09.1939 – Elektrownie i Tramwaje Miejskie Toruń, praca na stanowisku dyrektora;
 09.1939 – komendant obrony cywilnej Torunia;
 okres okupacji – pobyt w Lublinie, Tarnopolu, Kursku, Lublinie. Ostatecznie w Krakowie praca w Elektrowni Miejskiej – jako robotnik i odczytywacz liczników;
 1945 – bezpośrednio po oswobodzeniu Gdańska oddelegowanie przez Ministerstwo Oświaty do Gdańska, odbudowa, uruchomienie i organizacja PG;
 05.1945 – dekret o przekształceniu PG w polską państwową szkołę akademicką; organizacja Wydziału Elektrycznego;
 1945 – zastępca profesora na Wydziale Elektrycznym PG;
 1946 – nominacja na profesora nadzwyczajnego;
 30.10.1958 – nominacja na profesora zwyczajnego;
 1970 – nadanie godności Honorary Fellowship of the Institute of Science and Technology Uniwersytetu w Manchester;
 1975 – nadanie godności doktora honoris causa Politechniki Gdańskiej.

Pełnione funkcje Stowarzyszenie Naukowo-Techniczne Elektryków Polskich od 1928:
 – członek,
 – przewodniczący Oddziału Wojewódzkiego 1935 – Toruń, 1946 – Gdańsk, 03.1955 – 05.1956 – Gdańsk.
 Polskie Towarzystwo Tatrzańskie i Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze:
 – członek, 1950/1951 – przewodniczący Gdańskiego Oddziału PTTK.
 Kierownik Katedry Urządzeń Elektrycznych Sieci i Gospodarki Elektrycznej – 11.1945 - 09.1946.
 Pierwszy dziekan Wydziału Elektrycznego Politechniki Gdańskiej – 1945 - 1950.
 Związek Nauczycielstwa Polskiego od 1945:
 – członek, 1945/1947 członek Zarządu Oddziału Gdańskiego.
 Kierownik Katedry Elektroenergetyki – 4.09.1946 - 1969
 Członek Towarzystwa Przyjaźni Polsko-Szwedzkiej
 Członek Towarzystwa Przyjaźni Polsko-Duńskiej – od 1946
 Członek Sekcji Technicznej Rady Głównej Ministerstwa Oświaty – 1948 - 1952
 Dziekan zorganizowanego i uruchomionego Wydziału Elektrycznego Wieczorowej Szkoły Inżynierskiej w Gdańsku – 1949 - 1952
 Doradca w Zjednoczeniu Stoczni Polskich w Gdańsku – 1949

Ekspert Polskiej Izby Handlu Zagranicznego w zakresie elektrotechniki silnopiętrowej – od 1.06.1951
 Prorektor ds. nauczania Politechniki Gdańskiej – 11.1951 - 04.1954
 Członek Rady Głównej Szkolnictwa Wyższego w Warszawie – 1952 - 1956
 Komitet Elektrotechniki PAN w Warszawie, przewodniczący Sekcji Elektrotechniki Morskiej – od 1952
 Komitet Gospodarki Wodnej przy Prezydium PAN w Warszawie, członek Prezydium i przewodniczący Zespołu Energetyki – od 1952
 Rzecznik naukowy Centralnej Komisji Kwalifikacyjnej dla Pracowników Nauki – 3.10.1953 - 11.1957
 Członek Rady Naukowej Instytutu Budownictwa Wodnego PAN w Gdańsku – od 1954
 Rektor p.o. Politechniki Gdańskiej – 1.04.1954 - 08.1954
 Prorektor ds. nauki Politechniki Gdańskiej – 09.1954 - 09.1956
 Członek Rady Technicznej Zarządu Zakładów Energetycznych Okręgu Północnego w Bydgoszczy – od 1955
 Członek Centralnej Komisji Kwalifikacyjnej dla Pracowników Nauki – od 18.05.1955
 Członek Polskiego Komitetu Światowej Konferencji Energetycznej w Warszawie – od 1956
 Członek Komitetu Elektryfikacji Polski PAN w Warszawie – 1957 - 1961
 Członek Zespołu Elektryki Sekcji Technicznej Rady Głównej w Warszawie – od 1957
 Prorektor ds. nauki Politechniki Gdańskiej – 09.1959 - 10.1960
 Rektor Politechniki Gdańskiej – 10.1960 - 31.08.1966
 Poseł na Sejm, dwie kadencje 4-letnie. Praca w Komitecie Badań i Prognoz PAN – lata sześćdziesiąte
 Powołanie na członka korespondenta Rady Redakcyjnej pisma „Energietechnik” w Lipsku – od 1.01.1968
 Kierownik Studium Doktoranckiego w zakresie Elektroenergetyki przy Wydziale Elektrycznym Politechniki Gdańskiej – 1.10.1969 - 1.10.1971
 Dyrektor Instytutu Elektroenergetyki i Automatyki Politechniki Gdańskiej – 1.10.1969 - 31.08.1974
 Przewodniczący Komitetu Problemów Energetyki przy Prezydium PAN – lata siedemdziesiąte
 Ponadto:
 Współpraca z Syberyjskim Instytutem Akademii Nauk ZSRR w Irkucku
 Współpraca z Międzynarodowym Instytutem Stosowanej Analizy Systemowej (IIASA) w Laxenburgu (Austria)
 Przewodniczący Miejskiego Komitetu Frontu Jedności Narodu
 Członek Polskiego Komitetu Pugwash

	<p>Współpraca z UNESCO Międzynarodowy rzeczoznawca filatelistyki Badania nad kulturą i historią północno-wschodnich Słowian okresu od III do XII wieku.</p>
Tematyka naukowa, wykładane przedmioty	<p>Tematyka naukowa: energetyka kompleksowa, gospodarka energetyczna, podstawy i metodyka rachunku ekonomicznego w pracach planowo-projektowych w elektroenergetyce, rachunek awaryjności i obliczanie rezerw w energetyce, podstawy ciepłownictwa, prognozowanie rozwoju energetyki.</p> <p>Wykładane przedmioty: gospodarka elektroenergetyczna, sieci elektroenergetyczne, urządzenia elektryczne.</p>
Wypromowani doktorzy	22, spośród których siedmiu uzyskało habilitację.
Inne ważne informacje	<p>Profesor Kazimierz Kopecki, autorytet o sławie międzynarodowej, jest twórcą szkoły naukowej w zakresie energetyki.</p> <p>Opublikował ponad 450 prac, wśród których są liczne artykuły, referaty, ekspertyzy, monografie, książki oraz artykuły popularnonaukowe i publicystyczne.</p> <p>Po raz pierwszy w Polsce sformułował kryteria wyboru optymalnego rozwiązania w oparciu o rachunek kosztów i efektów. Inne pionierskie dzieła to opracowanie rachunku awaryjności i obliczania rezerw w energetyce oraz podstaw ciepłownictwa.</p> <p>Profesor jest współtwórcą energetyki kompleksowej. Prace naukowe z lat siedemdziesiątych koncentrują się głównie na zagadnieniach ekonomiki energetyki kompleksowej, matematycznych modeli optymalizacji rozwoju i zarządzania wielkimi systemami, prognozowania średnioi długoterminowego, zagadnień substytucji i doboru nośników energetycznych. W zagadnieniach energetyki kompleksowej zwrócono uwagę na współzależności pomiędzy podsystemem energetycznym a systemem gospodarczym kraju z uwzględnieniem zagadnień demograficznych w kontekście powiązań międzynarodowych w ujęciu dynamicznych zmian w czasie.</p>

Imię i nazwisko	Kazimierz KOSMOWSKI
Specjalność naukowa	Niezawodność i bezpieczeństwo systemów technicznych.
Data urodzenia	12.05.1947 r.
Wykształcenie	mgr inż. – Wydz. Elektr., PG, 1972 r.; dr – Wydz. Elektr., PG, 1981 r. – promotor prof. dr inż. Jerzy Dziedzic; dr hab. – Wydz. Elektr. i Automatyki, 2003 r.

Przebieg pracy zawodowej	1972 - 1974 – Wydział Elektryczny PG, asystent; 1974 - 1981 – Wydział Elektryczny PG, st. asystent; 1981 – adiunkt; 2003 – adiunkt z habilitacją.
Pełnione funkcje	– Opiekun grup i lat studiów na wydziale Poza PG: – Polskie Towarzystwo Nukleoniczne (PTN), członek Zarządu przez 2 kadencje – Polskie Towarzystwo Bezpieczeństwa i Niezawodności (PTBN), członek Zarządu i Sekretarz przez 2 kadencje – Komitet Czynn timerów Ludzkich (Human Factors), członek w ramach ESRA (European Safety and Reliability Association) od 1998 – Komisja Energetyki Jądrowej, członek powołany przez Prezesa Państwowej Agencji Atomistyki na lata 2001 - 2004.
Tematyka naukowa, wykładane przedmioty	Tematyka naukowa: niezawodność i bezpieczeństwo systemów, analiza ryzyka i zarządzanie bezpieczeństwem, analiza niezawodności człowieka, systemy ekspertowe, systemy z bazą wiedzy, prawo i unormowania w technice. Wykładane przedmioty: niezawodność i diagnostyka, niezawodność i bezpieczeństwo, systemy z bazą wiedzy.
Inne ważne informacje	Prace studialne i badawcze za granicą: – Uniwersytet Studiów Międzynarodowych w Osace, 1977/1978; – Uniwersytet w Kioto, Japonia – Wydział Elektryczny, 1978/1979; – Ośrodek Badań Jądrowych, Instytut Badań Bezpieczeństwa Jądrowego, Jülich, RFN, 1987; – Centrum Naukowo-Badawcze, Instytut Badań Bezpieczeństwa i Techniki Reaktorowej, Jülich, RFN, 1990.

Imię i nazwisko	Zbigniew KOWALSKI
Specjalność naukowa	Automatyka okrętowa.
Data urodzenia	11.06.1936 r.
Wykształcenie	mgr inż. – 1963 r.; dr – Wydz. Elektr., PG, 1971 r.; dr hab. – Wydz. Elektr., PG, 1980 r.; prof. nadzw. – Wydz. Elektr., PG, 1988 r.
Przebieg pracy zawodowej	1963 – asystent; 1972 – adiunkt; 1981 – docent; 1988 – prof. nadzwyczajny; 2002 – prof. zwyczajny.

Pełnione funkcje	<p>Prorektor ds. badań naukowych Politechniki Gdańskiej – 1987 - 1990</p> <p>Zastępca dyrektora Instytutu Elektroenergetyki i Automatyki, Wydziału Elektrycznego Politechniki Gdańskiej – 1984 - 1987</p> <p>Przewodniczący Komisji Konkursowej dla powoływania na stanowiska nauczycieli akademickich – 1993</p> <p>Kierownik Studium Doktoranckiego przy Wydziale Elektroenergetyki i Automatyki – 1997</p> <p>Kierownik Katedry Automatyki – 2000.</p>
Tematyka naukowa, wykładane przedmioty	<p>Tematyka naukowa:</p> <p>1964 - 1975 – Automatyka okrętowa. Automatyzacja okrętowych systemów energetycznych.</p> <p>1974 - 1976 – Automatyzacja badań silników spalinowych na stanowisku doświadczalnym.</p> <p>1974 - 1986 – Stanowiska symulacyjne do badania regulatorów prędkości obrotowej okrętowych silników spalinowych.</p> <p>1973 - 1986 – Badania regulatorów i układów regulacji prędkości obrotowej okrętowych silników spalinowych.</p> <p>1984 - 1986 – Koncepcja, metody i stanowiska prób zespołów prądotwórczych we współpracy z lądową siecią elektroenergetyczną.</p> <p>1976 - 1990 – Badania symulacyjne podsystemów elektroenergetycznych i podsystemów napędowych statków.</p> <p>1991 - 1995 – Metody, modele i programy badania i projektowania układów sterowania okrętowych systemów energetycznych.</p> <p>1996 - 2002 – System ekspertowy dla wspomagania projektowania układów automatyki statków.</p> <p>Wykładane przedmioty: automatyka systemu energetycznego statku, automatyka i sterowanie, laboratorium problemowe.</p>

Wypromowani doktorzy	<p>Jerzy Jagiełło – 1981 r.</p> <p>Waldemar Łastowski – 1983 r.</p> <p>Ryszard Arendt - 1992 r.</p>
Inne ważne informacje	<p>Dorobek naukowy obejmuje 205 publikacji, referatów, komunikatów i patentów oraz skryptów, a także 91 opracowań niepublikowanych, w tym 11 recenzji opracowań.</p>

Imię i nazwisko	Zbigniew KRZEMIŃSKI
Specjalność naukowa	Napęd elektryczny.
Data urodzenia	06.04.1951 r.
Wykształcenie	mgr inż. – Politechnika Częstochowska, 1975 r.;

	dr – Politechnika Łódzka, 1983 r. – promotor dr inż. Józef Dancewicz; dr hab. – Politechnika Śląska, 1991 r.; prof. – PG, 2001 r.
Przebieg pracy zawodowej	1975 - 1983 – Politechnika Częstochowska, asystent; 1984 - 1992 – Politechnika Częstochowska, adiunkt; 1991 - 1992 – Instytut Elektrotechniki Oddział Gdański, adiunkt pół etatu; 1992 - 1993 – Instytut Elektrotechniki Oddział Gdański, adiunkt; 1993 - 1998 – Politechnika Gdańska, prof. nadzw.; 1996 - 1998 – Zakład Remontowy Energetyki Gdańsk, konsultant, pół etatu; 1998 - 2001 – Politechnika Gdańska, adiunkt; 2000 - 2001 – Instytut Elektrotechniki Oddział Gdański, główny specjalista; 2001 - 2003 – Politechnika Gdańska, prof. nadzw.; 2003 - Politechnika Gdańska, prof. zw.
Pełnione funkcje	Kierownik pracowni w Instytucie Elektrotechniki.
Tematyka naukowa, wykładane przedmioty	Napęd elektryczny, sterowanie nieliniowe, energoelektronika, procesory sygnałowe.
Wypromowani doktorzy	Haithem Abu-rub – 1995 r. Andrzej Jąderko – 1997 r. Andrzej Popenda – 1999 r. Jarosław Guziński – 2000 r. Arkadiusz Lewicki – 2003 r.
Inne ważne informacje	Autor multiskalarnych modeli maszyn indukcyjnych i obserwatora prędkości silnika indukcyjnego.

Imię i nazwisko	Longin KURSKI
Specjalność naukowa	Maszyny i napędy elektryczne.
Data urodzenia	23.05.1901 r.
Data śmierci	27.10.1987 r.
Wykształcenie	studia – Wydz. Elektr., Polit. Warszawska, 1920 - 1928 r.; zast. prof. – PG, 1.09.1954 r.; docent – PG, 1.07.1955 r.; tytuł naukowy prof. nadzw. – PG, 1.06.1966 r.
Przebieg pracy zawodowej	1929 - 1930 – PKP w Warszawie; 1930 - 1937 – Inspekcja elektryczna m. st. Warszawy; 1937 - 1939 – Elektrownia Warszawska; 1931 - 1939 – praca w szkolnictwie zawodowym w Warszawie, wykładowca;

1939 - 1945 – Oflag II C w Woldenbergu;
 1945 - 1948 – Zarząd Portów Gdańsk-Gdynia, naczelnik
 Wydz. Elektromechanicznego;
 1948 - 1950 – Zarząd Portów, doradca;
 1946 - 1954 – st. asyst. i adiunkt w Kat. Miernictwa Elektr.
 i Pomiarów Maszyn PG;
 1954 - 1955 – zast. prof. w Kat. Maszyn Elektr.;
 1955 - 1956 – docent w Kat. Maszyn Elektr. a następnie
 w Kat. Napędu Elektr.;
 1966 - 1971 – prof. nadzw. w Kat. Napędu Elektr. a na-
 stępnie w Instytucie Elektrot. Morskiej i Przemysłowej.
 Dodatkowe prace:
 1948 - 1951 – Conradinum,
 1951 - 1953 – OSMW,
 Odszedł na emeryturę 30.09.1971 r.
 Po przejściu na emeryturę – doradca w biurze projektów
 dźwigowych.

Pełnione funkcje Dziekan Wydz. Elektr. WSI – 1952 - 1955
 Prodziekan Studium Wieczorowego na Wydz. Elektrycznym
 PG – 1955 - 1958
 Kierownik Zakładu Podstaw Napędu Elektr. – 1959 - 1971
 Sekretarz Wydz. IV Nauk Technicznych GTN – 1962.

**Tematyka nau-
kowa, wykładane
przedmioty** Tematyka naukowa: napędy elektryczne dźwignic.
 Wykładane przedmioty: maszyny elektryczne, napęd elek-
 tryczny, napęd dźwigowy, elektr. urząd. transportowe.

**Wypromowani
doktorzy** dr inż. Hernyk Bitel – 1962 r.
 dr inż. Włodzimierz Pawlina – 1964 r.
 dr inż. Michał Tall – 1966 r.

**Inne ważne in-
formacje** Organizator labor. maszyn elektr. i napędu elektr. w PG,
 OSMW i Szkole Morskiej w Gdyni. Autor lub współautor
 skryptów:
 1966 – *Badanie elektrycznych układów napędowych*,
 1967 – *Laboratorium elektrotechniki ogólnej*,
 1968 – *Napęd i wyposażenie elektryczne dźwignic*.
 Odznaczenia:
 Medal X-lecia PRL – 1955,
 Złoty Krzyż Zasługi – 1955,
 Krzyż Kawalerski Orderu Odrodzenia Polski – 1970,
 Odznaka Grunwaldu – 1970,
 Medal Zwycięstwa i Wolności – 1972.

Imię i nazwisko **Tadeusz LIPSKI**

**Specjalność
naukowa** Elektrotechnika: aparaty elektryczne, bezpieczniki.

Data urodzenia	3.02.1925 r.
Data śmierci	4.04.2002 r.
Wykształcenie	studia – Wydz. Mech., Uniwersytet w Odessie, 1943 - 1944 r.; mgr inż. – Wydz. Elektr., PG, 1946 r.; zastępca profesora – kier. Zakł. Aparatów Niskiego Napięcia, 1953 r.; dr – Wydz. Elektr., PG, 1954 r.; docent – Kat. Wys. Napięć i Przyrz. Rozdz., PG, 1956 r.; prof. nadzw. – Wydz. Elektr., PG, 1968 r.; prof. zw. – Wydz. Elektr., PG, 1974 r.
Przebieg pracy zawodowej	1946 – Katedra Miernictwa EL., PG, budowa laboratoriów Katedry, asystent; 1952 – Kat. Wys. Napięć i Przyrz. Rozdz., PG, adiunkt; 1956 – Kat. Wys. Napięć i Przyrz. Rozdz., PG, docent; 1975 - 1990 – liczne wyjazdy na wykłady zagraniczne.
Pełnione funkcje	Kierownik Prac. Bezpieczn. w Inst. Elektrotechniki (część etatu), opracowanie serii bezpieczników – 1951 - 1968 Kierownik Zakł. Aparatów Niskiego Napięcia PG – 1953 - 1968 Dyrektor Inst. Wys. Nap. i Aparatów Elektr. PG – 1968 - 1978 Dziekan Wydziału Elektrycznego PG – 1978 - 1981 Kierownik Zakładu Aparatów Elektr. PG – 1981 - 1990 Kierownik Kat. Aparatów Elektrycznych PG – 1991 - 1994. Członkostwo organów doradczych: <ul style="list-style-type: none"> • Rada Główna Szkolnictwa Wyższego przy Ministerstwie Edukacji Narodowej – 1990 - 1993 • Komitet Badań Naukowych, Zespół Elektrotechniki – 1990 - 1992 • Rada Naukowa Instytutu Elektrotechniki – 1968 - 1995 • Rada Polskiego Rejestru Statków – 1961 - 1972 • Rada Naukowa OBR ORAM Łódź – 1969 - 1985 • Rada Naukowa Instytutu Elektroenergetyki Politechniki Poznańskiej – 1970 - 1980. Emerytowany w 1995 r.
Tematyka naukowa, wykładane przedmioty	Tematyka naukowa: konwencjonalne bezpieczniki topikowe, niekonwencjonalne bezpieczniki topikowe, niekonwencjonalne urządzenia do ograniczania prądów zwarciovych, zabezpieczenia diod i tyrystorów, aparaty dla okrętownictwa. Wykładane przedmioty: aparaty elektryczne, aparaty elektryczne niskiego napięcia, bezpieczniki, wielkie moce i wysokie napięcia (wykłady w językach: polskim, rosyjskim, angielskim i niemieckim).
Wypromowani doktorzy	9 doktorów (z których 3 osiągnęło tytuły profesorskie, 2 – stanowiska docentów etatowych)

Inne ważne informacje	<ul style="list-style-type: none"> • współudział w promowaniu 11 doktorów habilitowanych oraz 7 profesorów tytularnych • recenzent 26 rozpraw doktorskich <p>Opiniodawca 3 zagranicznych przewodów doktorskich: (Australia, Bułgaria, Niemcy) oraz 6 wniosków prof.: (3 Australia, 3 Anglia).</p> <p>Publikacje: ogółem 130, w tym 4 książki (3 współaut., jedna książka wydana za granicą, 2 monografie). Współautor 6 norm bezpiecznikowych i słownictwa z zakresu aparatów elektrycznych.</p> <p>Patenty krajowe – 27, zagraniczne – 2.</p> <p>Wykłady zagraniczne: Niemcy (Ilmenau, Braunschweig, Darmstadt), Wielka Brytania (Glasgow, Sheffield, Preston, Bolton), Australia (Sydney, Melbourne, Adelaida), Chiny (X'ian), Norwegia (Trondheim), Holandia (Eindhoven), Nowa Zelandia (Christchurch), Bułgaria, Dania, Japonia, Rumunia, Włochy (ośrodki uniwersyteckie).</p> <p>1973 – 1999 r. sekretarz naukowy „The Fuse Club”.</p> <p>Odnaczenia:</p> <p>1975 – Medal za Udział w Walkach o Berlin, 1973 – Krzyż Kawalerski Orderu Odrodzenia Polski, 1974 – Medal 30-lecia PRL, 1985 – Krzyż Komandorski Orderu Odrodzenia Polski.</p> <p>Odnaki i medale stowarzyszeniowe, brązowe oraz zakładowe – 8.</p> <p>Nagrody państwowe zespołowe I stopnia: 2 nagrody (1964, 1966).</p> <p>Nagrody ministrów: Szkolnictwa Wyższego, Nauki Szkolnictwa Wyższego i Techniki, Edukacji Narodowej: 3 nagrody zespołowe I stopnia (1983, 1986, 1990), 1 nagroda indywidualna II stopnia (1976), 3 nagrody zespołowe II stopnia (1964, 1973, 1979).</p> <p>Nagroda Wojewody Gdańskiego w dziedzinie nauki (1978).</p>
------------------------------	--

Imię i nazwisko	Zbigniew LUBOŚNY
Specjalność naukowa	Elektrotechnika: systemy elektroenergetyczne, automatyka elektroenergetyczna.
Data urodzenia	14.05.1961 r.
Wykształcenie	mgr inż. – Wydz. Elektr., PG, 1980 - 1985; mgr inż. (organizator przemysłu) – Instytut Organizacji i Projektowania Systemów Produkcyjnych, 1985 - 1987; dr inż. – Wydz. Elektr., PG, 29.11.1991 r. – promotor Z. Szczerba; dr hab. – Wydz. Elektr., PG, 09.11.1999 r.

Przebieg pracy zawodowej	1985 - 1986 – Wydział Elektryczny PG, Zakład Elektrotechniki Teoretycznej, asystent; 1986 - 1988 – Wydział Elektryczny PG, Zakład Elektroenergetyki, asystent; 1988 - 1992 – Wydział Elektryczny PG, Zakład Elektroenergetyki, st. asystent; 1992 - 2001 – Wydział Elektrotechniki i Automatyki PG. Katedra Systemów Elektroenergetycznych, adiunkt; 1.02.2001 – Wydział Elektrotechniki i Automatyki PG, Katedra Systemów Elektroenergetycznych (obecnie Katedra Elektroenergetyki), profesor nadzw. PG; 2001 – Otto-von-Guericke Universität Magdeburg (6 miesięcy, grant UE).
Pełnione funkcje	Przedstawiciel Polski w grupie roboczej CIGRE WG 34-08 – 2000 - 2002 Organizator i kierownik Specjalności Informatyka Techniczna – 2001 - 2002 Kierownik Specjalności Elektroenergetyka – 2003 Kierownik zespołu Systemy Elektroenergetyczne w Katedrze Elektroenergetyki – 2002 Członek wydziałowej komisji programowej – 2002 Współorganizator konferencji międzynarodowych „Aktualne Problemy w Elektroenergetyce” – 1995, 1997, 1999, 2001.
Tematyka naukowa, wykładane przedmioty	Elektroenergetyka, sterowanie systemem elektroenergetycznym, stabilność systemu elektroenergetycznego, elektrownie wiatrowe, sieci neuronowe, logika rozmyta.
Wypromowani doktorzy	Andrzej Swarcewicz – 2001 r.

Imię i nazwisko	Zdzisław MANITIUS
Specjalność naukowa	Maszyny elektryczne i transformatory.
Data urodzenia	14.11.1922 r.
Data śmierci	24.11.1985 r.
Wykształcenie	mgr inż. – Wydz. Elektr., PG, 1950 r.; dr – Wydz. Elektr., PG, 1965 r. – promotor S. Roszczyk; docent – PG, 1969 r.
Przebieg pracy zawodowej	1948 - 1985 – Katedra Maszyn Elektrycznych (od 1969 Zakład M.E. w Instytucie Elektrotechniki Morskiej i Przemysłowej), asystent, st. asystent, adiunkt, docent; 1950 - 1953 – Gdańskie Zakłady Maszyn Elektrycznych, st. konstruktor; 1983 - 1984 – River State University of Sc. And Tech. Nigeria, docent.

Pełnione funkcje	Kierownik międzyinstytutowego zespołu „Badania równomiernej jakości produkowanych seryjnie maszyn elektrycznych” Zastępca dyrektora Inst. Elektrotechniki Morskiej i Przemysłowej – 1972 - 1982 Kierownik Zakładu Maszyn – 1985.
Tematyka naukowa, wykładane przedmioty	Badania i diagnostyka maszyn elektrycznych i transformatorów.
Wypromowani doktorzy	W. Rafalski – 1978 r. W. Matulewicz – 1979 r. M. Chomiakow – 1984 r.

Imię i nazwisko	Jacek MARECKI
Specjalność naukowa	Energetyka, elektrownie i elektrociepłownie, gospodarka energetyczna.
Data urodzenia	11.03.1930 r.
Wykształcenie	inż. – Wydz. Elektr., PG, 1952 r.; mgr inż. – Wydz. Elektr., PG, 1954 r.; studia podyplomowe – Royal College of Science and Technology, Glasgow, 1958-1959; dr – Wydz. Elektr., PG, 18.11.1961 r. – promotor prof. K. Kopecki; dr hab. – Wydz. Elektr., PG, 14.02.1966 r.; tytuł naukowy profesora nadzwyczajnego – 1971 r.; tytuł naukowy profesora zwyczajnego – 1979 r.; wybór na członka korespondenta PAN – 1991 r.
Przebieg pracy zawodowej	1951 - 1954 – Zakład Elektroenergetyki PG, projektant elektrowni i elektrociepłowni; 1954 - 1955 – Zarząd Budowy Elektrowni Czechnica k. Wrocławia, asystent dyrektora; Wydział Elektryczny PG, od 1996 r. Wydział Elektrotechniki i Automatyki PG: 1955 - 1958 – aspirant naukowy, 1958 - 1966 – adiunkt, 1966 - 1971 – docent, 1971 - 1979 – profesor nadzwyczajny, 1979 – profesor zwyczajny.
Pełnione funkcje	<ul style="list-style-type: none"> Na uczelni: Zakład Elektrowni i Gospodarki Energetycznej, kierownik – 1966 - 1974 Wydział Elektryczny PG, prodziekan – 1968 - 1969 Wydział Elektryczny PG, dziekan – 1969 - 1973 Zastępca dyrektora Instytutu Elektroenergetyki i Automatyki – 1973 - 1974

Instytut Elektroenergetyki i Automatyki, dyrektor – 1974 - 1984
 Prorektor ds. nauki PG – 1984 - 1987
 Zespół Studiów Podyplomowych, dyrektor – 1986 - 1990
 Zakład Elektroenergetyki, kierownik – 1987 - 1991
 Katedra Elektrowni i Gospodarki Energetycznej, kierownik – 1991 - 2000.

- Poza uczelnią:
 - w Polskiej Akademii Nauk
 - Oddział PAN w Gdańsku, sekretarz naukowy – 1996 - 1997
 - Oddział PAN w Gdańsku, wiceprezes – 1997 - 2002
 - Oddział PAN w Gdańsku i członek Prezydium PAN, prezes – 2003 - nadal
 - w Stowarzyszeniu Elektryków Polskich
 - Zarząd Główny SEP, członek – 1972 - 1978
 - Oddział Gdański SEP, prezes – 1978 - 1981
 - w komitetach naukowych
 - Komitet Problemów Energetyki PAN, zastępca przewodniczącego – 1981 - 1984
 - Komitet Problemów Energetyki PAN, przewodniczący – 1984 - nadal
 - Zespół T-10 w Komitecie Badań Naukowych, przewodniczący – 1994 - 1997
 - w radach naukowych
 - Rada Naukowa Ośrodka Badawczo-Rozwojowego Gospodarki Energetycznej w Katowicach, przewodniczący – 1982 - 1988
 - Rada Naukowa Instytutu Maszyn Przepływowych PAN w Gdańsku, przewodniczący – 1996 - nadal.

Tematyka naukowa, wykładane przedmioty

Podstawy energetyki, gospodarka elektroenergetyczna, gospodarka i zarządzanie w energetyce, gospodarka skojarzona ciepłno-elektryczna.

Wypromowani doktorzy

Stefan Schally – 1969 r.
 Walenty Malewicz – 1971 r.
 Rudolf Krajewski – 1972 r.
 Andrzej Siodelski – 1976 r.
 Eugeniusz Ratajczak – 1976 r.
 Jan Stępień – 1979 r.
 Zbigniew Gulbicki – 1981 r.
 Andrzej Reński – 1981 r.
 Lesław Rodziewicz – 1986 r.
 Janusz Chojnowski – 1987 r.
 Waldemar Kamrat – 1989 r.
 Paweł Bućko – 1995 r.
 Andrzej Augusiak – 1997 r.
 Jerzy Buriak – 2001 r.

Inne ważne informacje Stopień naukowy doktora habilitowanego otrzymał jako pierwszy na Wydziale Elektrycznym PG po uzyskaniu przez Wydział uprawnień do nadawania tego stopnia.

Imię i nazwisko **Henryk MARKIEWICZ**

Specjalność naukowa Elektrotechnika morska.

Data urodzenia 13.11.1906 r.

Data śmierci 2.01.1987 r.

Wykształcenie Studia – Politechnika Lwowska, 1931 r.;
dr – Uniwersytet Rostock, 1950 r.;
prof. nadzw. – 1955 r.

Przebieg pracy zawodowej 1932 - 1936 – Stocznia Modlin, konstruktor;
1936 - 1937 – Kierownictwo Marynarki Wojennej w Warszawie, inspektor;
1937 - 1938 – Szefostwo Służb Technicznych Komendy Portu Wojennego w Gdyni, kierownik Działu Elektrycznego Floty;
1939 – Stocznia Marynarki Wojennej, kierownik Wydziału Elektrycznego w Biurze Konstrukcyjnym;
1940 - 1944 – pracownik różnych firm elektromechanicznych we Lwowie i Krakowie oraz firmy K. i W. Pustoła w Warszawie;
1945 - 1946 – Gdańska Dyrekcja Odbudowy;
1946 - 1977 – PG, zastępca profesora, później od 1955 profesor nadzwyczajny.

Pełnione funkcje Kierownik Katedry Elektrotechniki Okrętowej – 1946 - 1968
Prodziekan i dziekan Wydziału Budowy Okrętów PG – 1952 - 1953
Dyrektor Instytutu Elektrotechniki Morskiej i Przemysłowej – 1968 - 1972
Kierownik Zakładu Elektrotechniki Okrętowej – 1972 - 1977.

Tematyka naukowa, wykładane przedmioty Elektrotechnika okrętowa, podstawy teorii niezawodności.

Wypromowani doktorzy Jan Figwer – 1965 r.
Lech Gawęcki – 1961 r.
Zygmunt Nagiełło – 1965 r.
Bolesław Wybraniak
Krzysztof Fagiewicz – 1971 r.
Jerzy Wilczyński – 1971 r.

Imię i nazwisko	Wacław MATULEWICZ
Specjalność naukowa	Maszyny elektryczne i transformatory.
Data urodzenia	30.07.1950 r.
Wykształcenie	mgr inż. – Wydz. Elektr., PG, 1974 r.; dr – Wydz. Elektr., PG, 1979 r. – promotor Z. Manitius; dr hab. – Wydz. Elektr., PG, 1992 r.
Przebieg pracy zawodowej	1974 - 1977 – Instytut Automatyki Systemów Energetycznych O/Gdańsk, stażysta, inżynier, asystent nb., st. asystent nb.; 1976 - 1991 – Zakład Maszyn Elektrycznych w Instytucie Elektrotechniki Morskiej i Przemysłowej, asystent, st. asystent, adiunkt; 1991 - 2003 – Katedra Energoelektroniki i Maszyn Elektrycznych, adiunkt, prof. nadzw.
Pełnione funkcje	Kierownik Zakładu Maszyn i Napędu Elektrycznego – 1994 - 1997 Przewodniczący Komisji Dyscyplinarnej dla Studentów PG – 1996 - 2002
Tematyka naukowa, wykładane przedmioty	Badania i diagnostyka maszyn elektrycznych i transformatorów, modelowanie elementów układu krwionośnego.

Imię i nazwisko	Franciszek MILKIEWICZ
Specjalność naukowa	Dyscyplina naukowa: Automatyka i robotyka, specjalność naukowa: technika systemów, automatyka.
Data urodzenia	3.10.1929 r.
Wykształcenie	mgr inż. – Wydz. Elektr., PG, 24.02.1954 r.; dr – Wydz. Elektr., PG, 27.01.1962 r. – promotor prof. dr inż. Kazimierz Kopecki; dr hab. – Wydz. Elektr., PG, 15.01.1969 r.; tytuł profesora – 1985 r.
Przebieg pracy zawodowej	1951 - 1952 – Zespół Elektrowni Gdynia, praktyka inżynierska 6 miesięczna; 1954 - 1956 – Zakład Elektroenergetyki PG, st. projektant; 1956 - 1958 – Katedra Elektroenergetyki PG, st. asystent nb.; 1958 - 1966 – Katedra Elektroenergetyki PG, adiunkt; 1966 - 1968 – Katedra Automatyki PG, adiunkt; 1968 - 1969 – Katedrze Automatyki PG, docent; 1969 - 1985 – Instytut Elektroenergetyki i Automatyki PG, docent;

1974 - 1975 – Gdańskie Zakłady Rafineryjne, konsultant;
 1985 - 1991 – Instytut Elektroenergetyki i Automatyki PG,
 profesor i profesor nadzw.;
 1988 - 1990 – Instytut Maszyn Przepływowych PAN
 w Gdańsku, profesor;
 1991 - 1994 – Katedra Automatyki PG, profesor nadzw.;
 1994 - 2001 – Katedra Automatyki PG, profesor zw.;
 2001 - 2003 – Katedra Automatyki PG, profesor nadzw.
 kontraktowy.

Pełnione funkcje Kierownik Zakładu Automatykacji Systemów Przemysłowych w Katedrze Automatyki Politechniki Gdańskiej – 1968 - 1969
 Instytut Elektroenergetyki i Automatyki Politechniki Gdańskiej, zastępca dyrektora ds. naukowych – 1969 - 1973
 Wydział Elektryczny Politechniki Gdańskiej, prodziekan ds. naukowych – 1973 - 1975
 Zakład Automatyki, Instytut Elektroenergetyki i Automatyki Politechniki Gdańskiej, kierownik – 1974 - 1991
 Katedra Automatyki Politechniki Gdańskiej, kierownik – 1991 - 2000
 Zespół Opiniodawczy ds. Badań Naukowych w Politechnice Gdańskiej, członek i przewodniczący – 1974 - 1982
 Resortowy Ośrodek Badawczo Rozwojowy „Chemoautomatyka” w Warszawie, członek Rady Naukowej – 1976 - 1994
 Komitet Automatyki i Cybernetyki Technicznej PAN, członek – 1978 - 1980
 Senat Politechniki Gdańskiej, członek i przewodniczący Senackiej Komisji ds. Badań Naukowych – 1981 - 1984
 Zespół Ekspertów przy MNiSzW ds. Opracowania Koncepcji Rozwoju Kształcenia w Zakresie Robotyki, członek – 1986 - 1987
 Komitetu Automatyki i Robotyki PAN, członek – 1987 - 2003.

Tematyka naukowa, wykładane przedmioty

Tematyka naukowa: teoria sterowania systemami, a w szczególności dekompozycyjne metody sterowania: sterowanie wielopoziomowe, sterowanie wielohoryzontowe, dekompozycja problemów sterowania w „przestrzeni” metod.
 Wykładane przedmioty: podstawy automatyki, teoria sterowania, technika sterowania, podstawy optymalizacji, teoria wielkich systemów, technika systemów.

Wypromowani doktorzy

Krzysztof Wąsek – 1972 r.
 Andrzej Elek – 1975 r.
 Henryk Guilbert – 1977 r.
 Andrzej Matejowski – 1978 r.
 Kazimierz Duzinkiewicz – 1982 r.
 Longin Stolc – 1985 r.
 Mirosław Kwiesielewicz – 1990 r.

Inne ważne informacje Autor metody wielohoryzontowo-wielopoziomowej sterowania, wykorzystywanej w wielu opracowaniach dotyczących głównie sterowania systemami produkcyjnymi i systemami dystrybucyjnymi. Metoda została także wykorzystana we wdrożonym w MZRiP w Płocku, przez ROBR „Chemoautomatyka” z Warszawy, systemie sterowania produkcją benzyn i olejów napędowych.
Inicjator oraz organizator kierunku studiów: automatyka i robotyka na Wydziale Elektrotechniki i Automatyki Politechniki Gdańskiej.

Imię i nazwisko **Zbigniew MUSZAŁSKI**

Specjalność naukowa Maszyny elektryczne i transformatory.

Data urodzenia 12.05.1927 r.

Data śmierci 5.06.2002 r.

Wykształcenie Studia na Wydz. Elektrycznym PG;
inż. – Wydz. Elektr., PG, 1953 r.;
mgr inż. – Wydz. Elektr., PG, 1961 r.;
dr – Wydz. Elektr., PG, 1975 r. – promotor S. Roszczyk;
dr hab. – Wydz. Elektr., PG, 1986 r.

Przebieg pracy zawodowej 1949 - 1949 – Dyrekcja Lasów Państwowych Okręgu Gdańskiego;
1950 - 1997 – Wydział Elektryczny (od 1969 Zakład M.E. w Instytucie Elektrotechniki Morskiej i Przemysłowej), laborant, asystent, st. asystent, adiunkt, docent, prof. nadzw. PG.

Pełnione funkcje Instytut Elektrotechniki Morskiej i Przemysłowej, zastępca dyrektora – 1988 - 1991
Instytut Elektrotechniki Morskiej i Przemysłowej, dyrektor – 1991 - 1992
Katedry Energoelektroniki i Maszyn Elektrycznych, kierownik – 1992 - 1997.

Tematyka naukowa, wykładane przedmioty Badania i diagnostyka maszyn elektrycznych.

Wypromowani doktorzy A. Wilk – 1995 r.

Imię i nazwisko **Janusz NIEZNAŃSKI**

Specjalność naukowa Energoelektronika.

Data urodzenia	22.03.1957 r.
Wykształcenie	mgr inż. – Wydz. Elektr., PG, 1981 r.; dr – Wydz. Elektr., PG 1990 r. – promotor J. Jaczewski; dr hab. – Wydz. Elektrotechniki i Automatyki PG, 1999 r.
Przebieg pracy zawodowej	1982 - 1985 – asystent, Wydział Elektryczny PG, Instytut Elektrotechniki Morskiej i Przemysłowej, Zakład Elektrotechniki Przemysłowej; 1985 - 1990 – st. asystent, Wydział Elektryczny PG, Instytut Elektrotechniki Morskiej i Przemysłowej, Zakład Elektrotechniki Przemysłowej; 1990 - 1999 – adiunkt, Wydział Elektryczny PG (po zmianie nazwy – Wydział Elektrotechniki i Automatyki), Instytut Elektrotechniki Morskiej i Przemysłowej, Zakład Elektrotechniki Przemysłowej (po zmianie struktury wydziału – Katedra Energoelektroniki i Maszyn Elektrycznych); 1999 - 2000 – adiunkt z habilitacją, Wydział Elektrotechniki i Automatyki PG, Katedra Energoelektroniki i Maszyn Elektrycznych; od 2000 – profesor nadzw., Wydział Elektrotechniki i Automatyki PG, Katedra Energoelektroniki i Maszyn Elektrycznych.
Pełnione funkcje	Kierownik specjalności dydaktycznej „Napęd Elektryczny i Energoelektronika” – 1999 - 2002 Pełnomocnik dziekana ds. 5PR – 1999 - 2002 Prodziekan ds. rozwoju – od 2002.
Tematyka naukowa, wykładane przedmioty	Sterowanie i diagnostyka układów energoelektronicznych, cyfrowe przetwarzanie sygnałów, technika cyfrowa i mikroprocesorowa.

Imię i nazwisko	Przemysław PAZDRO
Specjalność naukowa	Elektrotechnika, trakcja elektryczna.
Data urodzenia	30.11.1932 r.
Wykształcenie	mgr inż. – Wydz. Elektr., Politechnika Warszawska, 1956 r.; dr inż. – Wydz. Elektr., PG, 1965 r.; dr hab. – Wydz. Elektr., PG, 1978 r.; prof. nadzw. – Wydz. Elektr., PG, 1988 r.
Przebieg pracy zawodowej	PG, Wydział Elektryczny: 1956 - 1965 – asystent, st. asystent, 1965 - 1978 – adiunkt, 1978 - 1988 – docent, 1988 – prof. nadzw.

Pełnione funkcje	Instytut Wysokich Napięć i Aparatów EI. WE PG, dyrektor – 1979 - 1984 Wydz. Elektryczny PG, prodziekan ds. nauki – 1984 - 1990 Przewodniczący Senackiej Komisji ds. Nauki PG – 1990 - 1993 Wydział Elektryczny PG, dziekan – 1993 - 1999 Katedra Trakcji Elektrycznej WE (WEiA) PG, kierownik – 1992 - 2003 Kierownik Specjalności Trakcja EI. WE (WEiA) PG – 1993 - 2000.
Tematyka naukowa, wykładane przedmioty	Tematyka naukowa: trakcja elektryczna, energoelektroniczne trakcyjne układy napędowe, diagnostyka techniczna urządzeń trakcyjnych. Wykładane przedmioty: zasady trakcji elektrycznej, pojazdy elektryczne, systemy transportowe, automatyka systemów transportowych, automatyka urządzeń trakcyjnych, energoelektronika.
Wypromowani doktorzy	Zygmunt Giętkowski – 1981 r. Krzysztof Karwowski – 1984 r. Miroslaw Mizan – 1991 r.

Imię i nazwisko	Jan Tadeusz PIASECKI
Specjalność naukowa	Elektroenergetyka: aparaty i urządzenia elektryczne, instalacje elektryczne, ochrona przeciwporażeniowa.
Data urodzenia	24.10.1903 r.
Data śmierci	13.12.1981 r.
Wykształcenie	studia – Wydz. Elektr., PG, 1922 - 1931; stopień inżyniera dyplomowanego w 1931 r. (stopień inżyniera dyplomowanego jest równoważny stopniowi magistra inżyniera).
Przebieg pracy zawodowej	04.1927 - 10.1928 – Kierownictwo Budowy Elektrowni Kujawskiej, stanowisko konstruktora; 01.1931 - 04.1931 – „Polskarb” Urządzenia Portowe Przeładunku Węgla w Gdyni, inżynier ruchu; 1.04.1931 - 24.02.1933 – Miejskie Zakłady Elektryczne w Gdyni, stanowisko samodzielnego konstruktora, później kierownika Wydziału Technicznego; 3.12.1933 - 8.09.1935 – Elektrownia Miejska w Słonimie, kierownik elektrowni; 19.09.1935 - 18.09.1938 – Inspekcja Elektryczna w Zarządzie Miejskim Miasta Stołecznego Warszawy, kierownik Referatu Urządzeń Elektrycznych potem projektant w Wydziale Inwestycyjnym Elektrowni (do 10.1939) – nadzór nad budową i eksploatacją urządzeń elektrycznych we wszystkich inwestycjach miejskich;

19.09.1938 - 6.09.1944 – Elektrownia Miejska w Warszawie, inżynier łącznikowy, sekretarz techniczny dyrekcji;
 15.10.1944 - 14.01.1945 – Fabryka W. Ciszewskiego w Częstochowie, elektromonter;
 15.02.1945 - 18.03.1945 – Elektrownia Częstochowska, instruktor;
 4.04.1945 - 31.11.1946 – Zjednoczenie Energetyczne Oddział w Gdańsku, kierownik Oddziału;
 1.12.1946 - 31.10.1947 – Zjednoczenie Energetyczne Oddział w Gdańsku, kierownik Referatu Szkolnictwa Zawodowego w Dyrekcji Zjednoczenia;
 od 1.10.1946 – PG, adiunkt w Katedrze Urządzeń Elektrycznych, Sieci i Gospodarki Elektrycznej;
 od 17.05.1951 – Katedra Zespołowej Elektroenergetyki i później Katedra Elektroenergetyki, zastępca profesora;
 24.07.1954 – tytuł naukowy docenta przyznany przez Centralną Komisję Kwalifikacyjną dla Pracowników Nauki;
 29.10.1954 – samodzielny pracownik nauki (w niepełnym wymiarze godzin);
 1961 - 1975 – współpraca z Polską Akademią Nauk w zakresie planowania badań naukowych;
 od 1960 – doradca w Ośrodku Normalizacyjnym Ministerstwa Żeglugi i Gospodarki Wodnej w Gdańsku (pół etatu);
 22.02.1962 – tytuł profesora nadzwyczajnego, przyznany uchwałą Rady Państwa;
 1957 – stanowisko profesora nadzwyczajnego w Katedrze Elektrotechniki Przemysłowej;
 od 1.10.1968 – w Katedrze Elektrotechniki Morskiej i Przemysłowej;
 1972 - 1974 – w Zakładzie Elektroenergetyki Przemysłowej i Rolniczej w Instytucie Elektroenergetyki i Automatyki, Wydziału Elektrycznego PG;
 4.07.1967 – kierownik p.o. Katedry Elektryfikacji Rolnictwa.
 Ponadto:
 Funkcja redaktora działowego „Zeszytów Naukowych Politechniki Gdańskiej”.
 Ścisła współpraca z Polskim Komitetem Normalizacyjnym.
 Emerytura od 1.10.1974 r.

Pełnione funkcje Komisja Instalacji Elektrycznych, powołana przez Polski Komitet Normalizacyjny, członek Komisji – 1952 - 1954
 Zakład Elektrotechniki Przemysłowej w ramach Katedry Elektroenergetyki, kierownik – 1.09.1954 - 10.1957
 Katedra Elektrotechniki Przemysłowej, później Katedra Elektrotechniki Morskiej i Przemysłowej, kierownik – 18.09.1957 - 31.08.1968
 Komisja Egzaminu Dyplomowego na Wydziale Elektrycznym Politechniki Gdańskiej, przewodniczący – 1.03.1968 - 31.12.1968
 Zakład Elektrotechniki Przemysłowej w Instytucie Elektrotechniki Morskiej i Przemysłowej Politechniki Gdańskiej, kierownik – 1.12.1968 - 30.09.1971

Zakład Elektroenergetyki Przemysłowej i Rolniczej w Instytucie Elektroenergetyki i Automatyki Politechniki Gdańskiej, kierownik – 1.12.1972 - 30.09.1974
Wydział Elektryczny Politechniki Gdańskiej, prodziekan – 1.10.1966 - 31.08.1969.

Tematyka naukowa, wykładane przedmioty

Elektrotechnika stosowana, encyklopedia urządzeń elektrycznych, instalacje elektryczne dla sekcji silnoprądowej, instalacje elektryczne dla sekcji słaboprądowej, elektryfikacja zakładów przemysłowych, ochrona przeciwporażeniowa, urządzenia elektryczne, bezpieczeństwo i higiena pracy, gospodarka elektroenergetyczna w zakładach przemysłowych, organizacja pracy inżyniera.

Inne ważne informacje

Po uzyskaniu dyplomu inżyniera – praca przy budowie portu gdyńskiego, podczas której inżynier Piasecki kierował budową 11 stacji transformatorowych (w tym jedna centralna) i budową 62 km sieci wysokiego i niskiego napięcia. Podczas pracy w Zarządzie Miejskim Miasta Stołecznego Warszawy na stanowisku kierownika Referatu Urządzeń Elektrycznych, a potem projektanta w Wydziale Inwestycyjnym Elektrowni prowadził nadzór nad budową i eksploatacją urządzeń elektrycznych we wszystkich inwestycjach miejskich.

Profesor Piasecki jest autorem 44 publikacji w czasopiśmie krajowych i zagranicznych, publikowanych 6 referatów naukowych na konferencjach krajowych i zagranicznych, 15 skryptów i broszur dla pracowników zakładów elektrycznych Wybrzeża oraz dla politechnik Gdańskiej i Warszawskiej, 3 książek, 4 opinii i recenzji książek, a także szeregu opracowań dla przemysłu. Uczestniczył w licznych seminariach roboczych i szkoleniowych w zakładach przemysłowych i w biurach projektowych, utrzymując przez to między innymi bardzo ożywiony kontakt z przemysłem w kraju i za granicą.

Jego publikacje i opracowania dowodzą dużej pracowitości, sumienności, dokładności, wnikliwości oraz pomysłowości i wszechstronności. W początkach swej działalności naukowej koncentrował się na zagadnieniach gospodarki elektrycznej, elektryfikacji zakładów przemysłowych i budowie sieci elektrycznych, a później – na zagadnieniach normalizacji, które stanowią, we współpracy z Komitetem Normalizacyjnym, najbardziej wartościowy dorobek naukowy profesora.

Imię i nazwisko

Franciszek PRZEZDZIECKI

Specjalność naukowa

Maszyny i napędy elektryczne.

Data urodzenia	30.09.1926 r.
Wykształcenie	mgr inż. – Wydz. Elektr., PG, 1950 r.; dr – Wydz. Elektr., PG, 17.01.1964 r. – promotor S. Roszczyk; docent PG – 1970 r.
Przebieg pracy zawodowej	1950 - 1951 – mł. asystent w Katedrze Miernictwa Elektrycznego i Pomiarów Maszyn; 1951 - 1955 – st. asystent w Katedrze Maszyn Elektrycznych, a następnie w Katedrze Napędu i Trakcji Elektrycznej; 1955 - 1970 – adiunkt w Katedrze jw.; 1969 – staż naukowy w Moskiewskim Instytucie Energetycznym (MEI) i Leningradzkim Inst. Elektrotechnicznym (LETI); 1971 – staż naukowy na Politechnice w Ilmenau i Uniwersytecie Technicznym w Dreźnie, NRD; 1970 - 1991 – docent w Zakładzie Napędu Elektrycznego Instytutu Elektrotechniki Morskiej i Przemysłowej; 1976, 1982 – misje naukowe we Francji (ENSEEIH), (ENSIEG); 1985 - 1989 – kontrakt w Tunezji (ENIS).
Pełnione funkcje	Prodziekan Wydziału Elektrycznego ds. naukowych – 1975 - 1978 Instytut Elektrotechniki Morskiej i Przemysłowej, zastępca dyrektora – 1983 - 1985.
Tematyka naukowa, wykładane przedmioty	Tematyka naukowa: badania laboratoryjne maszyn asynchronicznych, tyrystorowe układy napędowe z silnikami asynchronicznymi. Wykładane przedmioty na Wydziale Elektrycznym: podstawy napędu elektrycznego, wyposażenie elektryczne i sterowanie obrabiarek; na Wydziale Łączności: maszyny i urządzenia elektryczne; na Wydziale Mechaniczno-Technologicznym i Budowy Maszyn: elektrotechnika i elektronika, elektroautomatyka obrabiarek, napęd i sterowanie elektryczne obrabiarek.
Wypromowani doktorzy	Dr inż. Marek Różycki – 1979 r.
Inne ważne informacje	Autor podręcznika akademickiego <i>Elektrotechnika i elektronika</i> PWN (6 wydań) oraz 7 skryptów dla studentów szkół wyższych. Sześciokrotnie wyróżniony nagrodą ministra. Odznaczony Złotym Krzyżem Zasługi oraz Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski.

Imię i nazwisko	Tadeusz PRZYBYLSKI
Specjalność naukowa	Elektroenergetyka: sieci i systemy elektroenergetyczne, zabezpieczenia.
Data urodzenia	13.08.1919 r.
Data śmierci	2.10.1982 r.
Wykształcenie	studia – Uniwersytet Londyński, 1945 - 1947; inż. – Wydz. Elektr., PG, 1947 - 1949; mgr inż. – Wydz. Elektr., PG, 02.1950 r.; dr – Wydz. Elektr., PG, 01.1961 r.; dr hab. – Wydz. Elektr., PG, 05.1969.
Przebieg pracy zawodowej	1949 - 1982 – zatrudniony na PG w Katedrze Elektroenergetyki oraz w Instytucie Elektroenergetyki i Automatyki na Wydziale Elektrycznym; 1.05.1949 - 31.03.1951 – mł. asystent w Katedrze Elektroenergetyki; 1.04.1951 - 28.02.1954 – stanowisko st. asystenta; 1.03.1954 - 31.12.1970 – praca na etacie adiunkta; 1957 – staż dydaktyczny na Uniwersytecie w Manchester (Wielka Brytania); rok akademicki 1966/1967 – staż przemysłowy w energetyce brytyjskiej; rok akademicki 1967/1968 – praca badawcza na Uniwersytecie w Manchester; 1.01.1971 - 2.10.1982 – nominacja i praca na stanowisku docenta w Katedrze Elektroenergetyki.
Pełnione funkcje	Studium Doktoranckie przy Wydziale Elektrycznym Politechniki Gdańskiej, kierownik – 1.09.1974 - 30.09.1974. Ponadto: Członek Rady Oddziałowej Związku Nauczycielstwa Polskiego na Politechnice Gdańskiej Członek Koła Zakładowego Stowarzyszenia Elektryków Polskich Członek Polskiego Towarzystwa Elektrotechniki Teoretycznej i Stosowanej.
Tematyka naukowa, wykładane przedmioty	Sieci i systemy elektroenergetyczne, równowaga systemów elektroenergetycznych, zabezpieczenia.
Inne ważne informacje	Napisał 22 publikacje naukowe, 5 referatów na konferencje krajowe i zagraniczne oraz 2 koreferaty. Jest recenzentem jednej rozprawy doktorskiej i jednej habilitacyjnej. W programie rządowym wykonał 2 opracowania z zakresu wdrażania techniki cyfrowej w prowadzeniu ruchu energetycznego na poziomie Państwowej Dyspozycji Mocy, Okręgowej Dyspozycji Mocy oraz na poziomie węzłów elektroenergetycznych. Opracował także algorytm komputerowego obliczania rozptyłu mocy w systemie elektroenergetycznym. Szczególne interesowały go modele fizyczne elemen-

tów systemów elektroenergetycznych, w tym – wykonanie modelu linii elektroenergetycznej oraz zaprojektowanie i współuczestnictwo w wykonaniu i uruchomieniu w Katedrze Elektroenergetyki Politechniki Gdańskiej dwóch analizatorów sieciowych – prądu stałego i prądu przemiennego, modelu do badania zabezpieczeń. Jest autorem patentu na trójfazowy transformatorowy przesuwnik fazowy.

Imię i nazwisko	Ludwik REFEROWSKI
Specjalność naukowa	Metrologia.
Data urodzenia	09. 03. 1930 r.
Wykształcenie	inż. – Wydz. Elektr., PG, 1952 r.; mgr inż. – Wydz. Elektr., PG, 1954 r.; dr – Wydz. Elektr., PG, 1965 r. – promotor E. Kenig.
Przebieg pracy zawodowej	Politechnika Gdańska: 1953 - 1955 – asystent, 1955 - 1965 – st. asystent, 1965 - 1972 – adiunkt, 1972 - 1995 – docent, 1995 - 1998 – adiunkt, 1998 - 2003 – st. wykładowca.
Pełnione funkcje	Na Politechnice Gdańskiej: Prodziekan Wydziału Elektrycznego – 1975 - 1987 Dziekan Wydziału Elektrycznego – 1987 - 1993 Przewodniczący Komisji Senackiej ds. Kształcenia – 1991 - 1993. Poza uczelnią: Przewodniczący Gdańskiego Oddziału PTETiS – od 1991 Przewodniczący Komitetu Naukowego ZNWEiA – od 1991 Członek Komitetu EAEEIE – od 2001.
Tematyka naukowa, wykładane przedmioty	Tematyka naukowa: metrologia – wykorzystanie systemów wirtualnych w nauce i technice. Wykładane przedmioty: metrologia, przemysłowe systemy pomiarowe, przetworniki inteligentne, sensoryka robotów.
Wypromowani doktorzy	Miron Galewski – 1977 r. Leon Swędrowski – 1981 r. Stanisław Płaska – 1981 r.

Imię i nazwisko	Andrzej Józef REŃSKI
Specjalność naukowa	Energetyka ciepła, urządzenia energetyczne, elektrociepłownie i systemy ciepłownicze gospodarka energetyczna.

Data urodzenia	27.08.1945 r.
Wykształcenie	mgr inż. – Wydz. Mechaniczny Energetyki i Lotnictwa Politechniki Warszawskiej, 1969 r.; dr – Wydz. Elektr., PG, 2.10.1981 r. – promotor prof. J. Marecki; dr hab. – Wydz. Mechaniczny Energetyki i Lotnictwa Politechniki Warszawskiej, 26.01.2003 r.
Przebieg pracy zawodowej	Wydział Elektryczny PG, od 1996 r. Wydział Elektrotechniki i Automatyki PG: 1970 – Zakład Elektrowni, Sieci i Gospodarki Elektroenergetycznej, Instytut Elektroenergetyki i Automatyki, asystent stażysta; 1971 - 1972 – asystent; 1972 - 1980 – st. asystent; 1980 - 1981 – specjalista; 1981 – Zakład Elektroenergetyki, a następnie Katedra Elektrowni i Gospodarki Energetycznej oraz Katedra Elektroenergetyki, adiunkt.
Pełnione funkcje	Komisja Zakładowa PG, członek – 1980, 1989 - 1992 Studium Podyplomowe Budowy Elektrowni Jądrowych na Wydziale Elektrycznym Politechniki Gdańskiej, kierownik – 1984 - 1985 Zastępca pełnomocnika rektora ds. realizacji porozumienia o współpracy pomiędzy Politechniką Gdańską a Elektrownią Jądrową „Żarnowiec” w budowie i Generalnym Wykonawcą EJŻ – 1984 - 1988 Odwoławcza Komisji Dyscyplinarnej dla Studentów Politechniki Gdańskiej, członek – 1993 - 1996 Rzecznik Dyscyplinarny dla Studentów Politechniki Gdańskiej – 1996 Rada Programowa Fundacji Poszanowania Energii w Gdańsku, członek – 2004.
Tematyka naukowa, wykładane przedmioty	Podstawy techniki cieplnej, elektrownie, elektrownie jądrowe, wymiana ciepła w reaktorach jądrowych, elektrociepłownie i ciepłownictwo, urządzenia energetyczne w elektrowniach, technologie wytwarzania energii elektrycznej, przemiany energetyczne i termokinetyka, sieci ciepłownicze, systemy zaopatrzenia w energię, a ponadto wykłady i seminaria na studiach podyplomowych w zakresie energetyki przemysłowej, energetyki jądrowej, budowy elektrowni jądrowych, ciepłownictwa oraz audytingu energetycznego.
Inne informacje	Autor i współautor 44 artykułów, referatów i komunikatów naukowych, jednej monografii, jednego skryptu, jednego przekładu monografii oraz 95 prac niepublikowanych. Opiekun 30 prac dyplomowych magisterskich, 6 inżynierskich oraz 17 prac końcowych na studiach podyplomowych.

Imię i nazwisko	Mieczysław RODKIEWICZ
Specjalność naukowa	Elektrotechnika, trakcja elektryczna.
Data urodzenia	17.11.1903 r.
Data śmierci	18.08.1987 r.
Wykształcenie	studia – Wyższa Szkoła Techniczna w Gdańsku, 1929 r.; dr inż. – Wydz. Elektr., PG, 1960 r.; prof. nadzw. – Wydz. Elektr., PG, 1967 r.
Przebieg pracy zawodowej	1930 – Śląsko-Dąbrowskie Kolejowe Towarzystwo Eksploatacyjne; 1931 – Politechnika Lwowska, asystent prof. K. Idaszewskiego; 1933 – Łódzkie Koleje Dojazdowe, kierownik warsztatów; 1945 – PG Wydz. Elektr., adiunkt; PG Wydz. Elektr., zastępca profesora; 1957 – PG Wydz. Elektr., docent; 1967 – PG Wydz. Elektr., prof. nadzw. Katedra Kolejnictwa Elektrycznego, kierownik – 1946 - 1952 Katedra Napędu i Trakcji Elektrycznej, kierownik – 1952 - (do likwidacji Katedry) Prodziekan ds. kształcenia Wydz. Elektr. – 1960 - 1966.
Tematyka naukowa, wykładane przedmioty	Trakcja elektryczna, sieci trakcyjne, prostowniki.
Wypromowani doktorzy	P. Pazdro – 1965 r. Z. Bendyk – 1965 r.

Imię i nazwisko	Mieczysław RONKOWSKI
Specjalność naukowa	Maszyny elektryczne.
Data urodzenia	7.04.1945 r.
Wykształcenie	mgr inż. – Wydz. Elektr., PG, 1969 r.; dr – Wydz. Elektr., PG, 1979 r. – promotor doc. dr inż. Jerzy Kolka; dr hab. – Wydz. Elektrotechniki i Automatyki, PG, 1995 r.
Przebieg pracy zawodowej	1969 - 1998 – Katedra/Zakład Maszyn i Napędu Elektrycznego Instytutu Elektrotechniki Morskiej i Przemysłowej PG, stażysta, asystent, st. asystent, adiunkt; 1981 – 1985 – Basrah University (Basrah, Irak), wykładowca; 1985 – 1998 – Zakład Maszyn i Napędu Elektrycznego

	<p>Instytutu Elektrotechniki Morskiej i Przemysłowej PG (od 1993 Katedra Energoelektroniki i Maszyn Elektrycznych PG), adiunkt;</p> <p>1998 – Katedra Energoelektroniki i Maszyn Elektrycznych, prof. nadzw.;</p> <p>1975 – staż naukowy w na Politechnice Charkowskiej (2 miesiące) i Politechnice Leningradzkiej (2 miesiące);</p> <p>1996, 1998 – 2003 - visiting prof. - INPT – ENSEEIHT w Tuluzie (miesiąc).</p>
Pełnione funkcje	Katedra Energoelektroniki i Maszyn Elektrycznych, kierownik – 2000 - 2003.
Tematyka naukowa, wykładane przedmioty	<p>Tematyka naukowa: maszyny elektryczne, układy energoelektroniczne z maszynami elektrycznymi: problematyka modelowania i symulacji zjawisk elektromechanicznych, projektowanie, zastosowania magnesów trwałych.</p> <p>Wykładane przedmioty: maszyny elektryczne, maszyny i napęd elektryczny, modelowanie maszyn elektrycznych, budowa maszyn elektrycznych.</p>
Wypromowani doktorzy	<p>Jarosław Łuszcz – 1998 r.</p> <p>Piotr Gnaciński – 2000 r.</p>

Imię i nazwisko	Ryszard ROSKOSZ
Specjalność naukowa	Elektrotechnika, metrologia.
Data urodzenia	15.10.1936 r.
Wykształcenie	<p>mgr inż. – Wydz. Elektr., PG, 1965 r.;</p> <p>dr – Wydz. Elektr., PG, 1975 r. – promotor prof. Jerzy Sawicki;</p> <p>dr hab. – Wydz. Elektrotechniki i Automatyki, PG, 1996 r.</p>
Przebieg pracy zawodowej	<p>1953 - 1961 – Przedsiębiorstwo Robót Elektrycznych „Elektromontaż” Lublin; Grupa Budów: Kraśnik Fabryczny, Lublin, elektryk, monter, technik;</p> <p>Politechnika Gdańska:</p> <p>1966 - 1968 – asystent,</p> <p>1968 - 1975 – st. asystent,</p> <p>1975 - 1979 – adiunkt.</p> <p>University of Basra, Iraq:</p> <p>1979 - 1982 – visiting profesor.</p> <p>Politechnika Gdańska:</p> <p>1982 - 1996 – adiunkt,</p> <p>1996 - nadal – prof. nadzw. PG.</p>

Pełnione funkcje	<p>Na Politechnice Gdańskiej: Kierownik Katedry Miernictwa Elektrycznego – 1997 - nadal Przewodniczący Rady Oddziałowej Związku Nauczycielstwa Polskiego Wydziału Elektrycznego – 1973 - 1979 Członek Komisji Dyscyplinarnej dla Nauczycieli Akademickich PG – 1997 - 2003 Przewodniczący Komitetu Obchodów 100-lecia Wydziału Elektrotechniki i Automatyki Politechniki w Gdańsku – od 2001 - nadal Członek Komisji Dyscyplinarnej dla Nauczycieli Akademickich PG – 1999 - 2001 Przewodniczący Komitetu Organizacyjnego Krajowego Kongresu Metrologii KKM 98 w Gdańsku – 1988 Organizator i prowadzący akcje informacyjne w szkołach średnich o studiach na Wydział – 1982 - 1987. Poza uczelnią: Członek sekcji Podstawowe Problemy Metrologii Komitetu Metrologii i Aparatury Naukowej PAN – od 2001 - nadal Członek sekcji T10C - Miernictwo Interdyscyplinarne KBN – 2001 - 2002. Członek: The Institute of Electrical and Electronics Engineers (IEEE), Polskiego Towarzystwa Elektrotechniki Teoretycznej i Stosowanej.</p>
Tematyka naukowa, wykładane przedmioty	<p>Tematyka naukowa: metrologia, pomiary elektroenergetyczne, jakość energii elektrycznej. Wykładane przedmioty: metrologia, przetworniki pomiarowe, technika pomiarów i badań urządzeń elektroenergetycznych.</p>
Wypromowani doktorzy	Stanisław Czapp – 2002 r.
Inne ważne informacje	Autor i współautor ponad 130 publikacji naukowych oraz 21 patentów, z czego 8 patentów na przyrządy zostało wdrożonych do seryjnej produkcji.

Imię i nazwisko	Stefan ROSZCZYK
Specjalność naukowa	Maszyny elektryczne.
Data urodzenia	4.09.1918 r.
Data śmierci	29.05.1996 r.
Wykształcenie	inż. – Wydz. Elektr., PG, 1946 r.; kandydat nauk technicznych – Wydz. Elektr., PG, 1954 r. – promotor prof. Stefan Kaniewski.
Przebieg pracy zawodowej	1946 - 1988 – Katedra Maszyn Elektrycznych PG, Katedra Maszyn i Napędu Elektrycznego, Instytut Elektrotechniki Morskiej i Przemysłowej PG, mł. asystent, asystent, st. asystent, adiunkt., zastępca prof., docent (1957), prof. nadzw. (1967), prof. zw. (1974);

1946 - 1947 – Zakład Fizyki Akademii Medycznej w Gdańsku, st. asystent;
 1948 - 1952 – Gdańskie Techniczne Zakłady Naukowe, wykładowca;
 1952 - 1953 – Zakład Elektrotechniki Morskiej Instytutu Elektrotechniki, samodzielny pracownik naukowy;
 1958 - 1960 – Wyższa Szkoła Marynarki Wojennej, wykładowca (pół etatu);
 1980 - 1988 – Wyższa Szkoła Morska w Szczecinie i w Gdyni;
 1988 – przejście na emeryturę i dalsze zatrudnienie w Instytucie Elektrotechniki Morskiej i Przemysłowej PG na etacie prof. do chwili śmierci.

Pełnione funkcje Wydział Elektryczny, PG, prodziekan – 1954 - 1956
 Katedra Maszyn Elektrycznych, kierownik – 1957 - 1969
 Katedra Maszyn i Napędu Elektrycznego, kierownik – 1969 - 1970
 Zakład Maszyn Elektrycznych Instytutu Elektrotechniki Morskiej i Przemysłowej, kierownik – 1970 - 1985
 Instytut Elektrotechniki Morskiej i Przemysłowej, zastępca dyrektora ds. naukowo badawczych – 1969 - 1972
 Instytut Elektrotechniki Morskiej i Przemysłowej, dyrektor – 1985 - 1988.

Tematyka naukowa, wykładane przedmioty Tematyka naukowa: teoria, obliczanie, projektowanie i badanie maszyn elektrycznych, maszyny elektryczne okrętowe, maszyny elektryczne specjalne, współpraca maszyn elektrycznych z układami energoelektronicznymi
 Wykładane przedmioty: maszyny elektryczne, działy wybrane maszyn elektrycznych, budowa maszyn elektrycznych.

Wypromowani doktorzy 14 doktorów.

Inne ważne informacje Aktywny członek SEP, członek Sekcji Maszyn Elektrycznych i Transformatorów Komitetu Elektrotechniki PAN, Przewodniczący Rady Zakładowej PG, odznaczony: Srebrną Odznaką SEP, Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski, odznaką honorową „Zasłużonym Ziemi Gdańskiej”.

Imię i nazwisko Jerzy Zbigniew SAWICKI

Specjalność naukowa Elektrotechnika, metrologia.

Data urodzenia 19.08.1927 r.

Wykształcenie mgr inż. – Wydz. Elektr., PG, 1951 r.;
 dr – Wydz. Elektr., PG, 1959 r. – promotor doc. dr inż. Stanisław Trzetrzewiński;

	dr hab. – Wydz. Elektr., Politechniki Łódzkiej, 1966 r.; prof. nadzw. – 6.07.1973 -1993 r.; prof. zwycz. – 6.08. 1993 -1997 r.
Przebieg pracy zawodowej	od 1.02. 1950 – PG, zast. asystenta od 1.01. 1951 – PG, asystent od 1.04. 1951 – PG, st. asystent od 15.10. 1954 – PG, adiunkt 10.06.1967 - 19973 – PG, docent 6.07.1973 - 1993 – PG, prof. nadzw. 6.08.1993 - 1997 – PG, prof. zwycz.
Pełnione funkcje	Wydział Elektryczny, PG, prodziekan – 1969 - 1971 Zakład Miernictwa Elektrycznego, kierownik – 1972 - 1991 Instytut Elektrotechniki i Automatyki, dyrektor – 1988 - 1990 Przewodniczący Komisji Dyscyplinarnej dla Nauczycieli Akademickich PG – 1982 - 1985 Katedra Miernictwa Elektrycznego, kierownik – 1991 - 1997.
Tematyka naukowa, wykładane przedmioty	Tematyka naukowa: metrologia – pomiary wielkości elektrycznych przebiegów odkształconych. Wykładane przedmioty: miernictwo elektryczne, pomiary wielkości nieelektrycznych.
Wypromowani doktorzy	Jerzy Wieland – 1971 r. Ryszard Roskosz – 1975 r. Ryszard Wepa – 1974 r. Romuald Nowakowski – 1976 r. Janusz Mindykowski – 1981 r. Marek Wołoszyk – 1988 r. Dariusz Świsulski – 1994 r.
Inne ważne informacje	Recenzje doktoratów – łącznie 12; recenzje habilitacji – łącznie 9.

Imię i nazwisko	Leon Jan STANIEWICZ
Specjalność naukowa	Elektrotechnika.
Data urodzenia	21.12.1871 r.
Data śmierci	22.01.1951 r.
Wykształcenie	mgr – Wydział Fizyko-Matematyczny Uniwersytetu w Petersburgu, 1894 r.; inż. elektryk – Instytut Elektrotechniczny w Petersburgu, 1903 r.; dr – 1915 r.; prof. nadzw. – 1917 r.; prof. zw. – Politechnika Warszawska, 1920 - 1932.

Przebieg pracy zawodowej	<p>1896 - 1901 – IV Gimnazjum Klasyczne 1 Korpusu Kadetów w Petersburgu (Rosja), nauczyciel;</p> <p>1900 - 1919 – Instytut Cywilnych Inżynierów w Petersburgu (Rosja), asystent, profesor;</p> <p>1901 - 1919 – Instytut Elektrotechniczny w Petersburgu (Rosja), st. asystent, profesor;</p> <p>1903 - 1919 – Instytut Politechniczny w Petersburgu (Rosja), wykładowca;</p> <p>1920 - 1932 – Politechnika Warszawska, prof. zw.;</p> <p>1932 - 1939 – Politechnika Warszawska, wykładowca;</p> <p>1945 - 1951 – Politechnika Gdańska, prof. zw.</p>
Pełnione funkcje	<p>Instytut Elektrotechniczny w Petersburgu, prorektor – 1918;</p> <p>Politechnika Warszawska:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Wydział Budowy Maszyn i Elektrotechniczny, dziekan – 1920 - 1921, – Katedra Elektrotechniki Teoretycznej, kierownik – 1920 - 1934, – Wydział Elektryczny, dziekan – 1921, – rektor – 1921 - 1923, – członek Senatu Politechniki Warszawskiej – 1923 - 1929, – Wydział Elektryczny, dziekan – 1929 - 1934; <p>Politechnika Gdańska:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Katedra Elektrotechniki Teoretycznej, kierownik – 1945 - 1951; <p>Stowarzyszenie Elektryków Polskich:</p> <ul style="list-style-type: none"> – członek zarządu – 1920 - 1939, – członek honorowy – 1946 - 1951; <p>Akademia Nauk Technicznych w Warszawie, przewodniczący Komisji Elektrotechnicznej – 1923 - 1939;</p> <p>Polski Komitet Elektrotechniczny, prezes komitetu – 1924 - 1932;</p> <p>Towarzystwo Naukowe Warszawskie, członek zwyczajny – 1930 - 1939.</p>
Tematyka naukowa, wykładane przedmioty	<p>Tematyka naukowa: analiza zjawisk termoelektrycznych, analiza i badania nagrzewania kabli wysokiego napięcia, moc w obwodach prądów odkształconych, modelowanie linii długich obwodami o parametrach skupionych.</p> <p>Wykładane przedmioty: elektrotechnika teoretyczna, instalacje elektryczne.</p>
Inne ważne informacje	<p>Dorobek naukowy obejmuje kilkadziesiąt publikacji, między innymi rozprawy, referaty, prace popularnonaukowe oraz dwa podręczniki: <i>Podstawy elektrotechniki</i> (1932) oraz <i>Teoria prądów zmiennych</i> (1935).</p>

Imię i nazwisko	Zbigniew SZCZERBA
Specjalność naukowa	Elektrotechnika, elektroenergetyka, automatyka w elektroenergetyce.
Data urodzenia	27.10.1930 r.
Wykształcenie	inż. – Wydz. Elektr., PG, 1952 r.; mgr inż. – Wydz. Elektr., PG, 1956 r.; studi di perfezionamento – Politecnico di Milano, 1962 r.; dr – Wydz. Elektr., PG, 1963 r.; dr hab. – Wydz. Elektr., PG, 1977 r.; tytuł prof. nadzw. – 1981 r.
Przebieg pracy zawodowej	1952 - 1956 – Zespół Elektrowni Gdynia, zastępca gł. inżyniera; 1956 - 1972 – Instytut Energetyki Oddział Gdańsk, adiunkt, docent; 1972 - 1977 – Instytut Automatyki Systemów Elektroenergetycznych Wrocław, docent; od 1977 – PG, docent, profesor nadzwyczajny, profesor zwyczajny; 1987 - 1990 – Université des Sciences et de la Technologie d'Oran.
Pełnione funkcje	Instytut Energetyki Oddział Gdańsk, zastępca kier. oddziału – 1956 - 1972 Instytut Automatyki Systemów Elektroenergetycznych Wrocław, zastępca dyrektora ds. naukowych – 1972 - 1977 Politechnika Gdańska, prorektor ds. nauki (2 kadencje) Wydział Elektryczny, dziekan (2 kadencje), kierownik Katedry Systemów Elektroenergetycznych (do 2001) – od 1977 Université des Sciences et de la Technologie d'Oran, Kierownik Studium Doktoranckiego – 1987 - 1990.
Tematyka naukowa, wykładane przedmioty	Systemy elektroenergetyczne, sterowanie procesami elektroenergetycznymi, specjalne urządzenia elektryczne w elektrowniach i stacjach.
Wypromowani doktorzy	Andrzej Sołtys – 1978 r. Jerzy Knitter – 1984 r. Hocine Tilliouine – 1986 r. Andrzej Malinowski – 1987 r. Ryszard Zajczyk – 1987 r. Andrzej Imieliński – 1990 r. Zbigniew Lubośny – 1991 r. Kazimierz Redlarski – 1992 r. Artur Grzenkowicz – 1999 r. (w końcowej fazie przewodu promotorem był Ryszard Zajczyk).
Inne ważne informacje	Wieloletni członek Komitetu Elektrotechniki PAN, Komitetu Problemów Energetyki PAN, distinguished member of CIGRE, członek Sekcji KBN, komitetów naukowych czaso-

pism: „Automatyka Elektroenergetyczna” i „Przegląd Elektrotechniczny”, członek komitetów naukowych wielu konferencji międzynarodowych i krajowych. Ponad 60 patentów, 60% zastosowanych w praktyce.

Imię i nazwisko	Romuald SZCZĘSNY
Specjalność naukowa	Energoelektronika.
Data urodzenia	7.02.1945 r.
Data śmierci	31.07.2000 r.
Wykształcenie	mgr inż. – Wydz. Elektroniki, PG, 11.04.1968 r.; dr – Wydz. Elektr., PG, 21.04.1977 r. – promotor prof. dr inż. Jerzy Jaczewski; dr hab. – Wydz. Elektr., PG, 30.03.1993 r.; tytuł profesora – 1999 r.
Przebieg pracy zawodowej	1.07.1968 – rozpoczęcie pracy zawodowej, bezpośrednio po ukończeniu studiów, na Wydziale Elektrycznym PG w Katedrze Napędu Elektrycznego w charakterze asystenta; 1.07.1970 - 30.09.1970 – asystent; 1.10.1970 - 1.09.1974 – powołanie na stanowisko st. asystenta w Instytucie Elektrotechniki Morskiej i Przemysłowej; 2.09.1974 - 30.09.1974 – pobyt we Francji na zaproszenie Ministerstwa Spraw Zagranicznych – Departament Współpracy Kulturalnej, Naukowej i Technicznej (ośrodki naukowe w Lille, Tuluzie, Grenoble); 1.12.1975 - 30.04.1976 – stypendium rządu francuskiego i pobyt w Ecole Nationale Supérieure d'Electrotechnique, d'Electronique, d'Informatique, d'Hydraulique de Toulouse ; 23.03.1977 – uzyskanie stopnia doktora nauk technicznych nadanego uchwałą Rady Wydziału Elektrycznego PG; 1.06.1977 – powołanie na stanowisko adiunkta w Zakładzie Elektrotechniki Przemysłowej Instytutu Elektrotechniki Morskiej i Przemysłowej PG; 28.09.1979 – 28.09.1984 – pobyt w Université des Sciences et de la Technologie Oran (Algieria), w ramach umowy międzyrządowej, w charakterze wykładowcy; 29.09.1984 - 30.09.1993 – adiunkt w Zakładzie Elektrotechniki Przemysłowej Instytutu Elektrotechniki Morskiej i Przemysłowej PG (od 1990 r. przemianowanej na Katedrę Energoelektroniki i Maszyn Elektrycznych); 27.09.1993 – zatwierdzenie przez Centralną Komisję stopnia doktora habilitowanego;

- 1.10.1993 - 31.05.1994 – adiunkt z habilitacją w Katedrze Energoelektroniki i Maszyn Elektrycznych (KEiME);
 1.06.1994 – powołanie na stanowisko profesora nadzwyczajnego w Katedrze Energoelektroniki i Maszyn Elektrycznych;
 1.09.1994 - 31.08.1997 – powołanie na stanowisko kierownika Zakładu Energoelektroniki i Elektrotechniki Okręgowej w KEiME Wydziału Elektrotechniki i Automatyki PG (WEiA PG);
 1.09.1996 – wybór na stanowisko prodziekana ds. nauki Wydziału Elektrotechniki i Automatyki PG, kadencja 1996 - 1999;
 1.09.1997 – powołanie na stanowisko kierownika Katedry Energoelektroniki i Maszyn Elektrycznych WEiA PG.

Wyjazdy służbowe:

- Francja, Tuluza – staż doktorancki, 1976, 5 miesięcy;
 Algieria, Oran – wykładowca, 1979 - 1984, 5 lat;
 Francja, Tuluza – profesor II klasy, 1992, 2 miesiące;
 Francja, Grenoble – współpraca naukowa, 1993, 1 tydzień;
 Francja, Tuluza – współpraca naukowa, 1993, 1 tydzień;
 Francja, Tuluza – profesor II klasy, 1995, 1 miesiąc;
 Francja, Grenoble – współpraca naukowa, 1996, 1 tydzień;
 Francja, Tuluza – profesor II klasy, 1996, 1 miesiąc;
 Francja, Tuluza – profesor II klasy, 1997, 1 miesiąc;
 Francja, Tuluza – profesor I klasy, 1998, 1 miesiąc.

Pełnione funkcje	Katedra Energoelektroniki i Maszyn Elektrycznych, kierownik – 1997 - 2000 Wydz. Elektrotechniki i Automatyki, prodziekan ds. nauki – 1996 - 1999 Wydz. Elektrotechniki i Automatyki, dziekan – 1999 - 2000.
Tematyka naukowa, wykładane przedmioty	Elektronika, technika cyfrowa, energoelektronika, symulacja komputerowa układów energoelektronicznych, systemy ekspertowe.
Wypromowani doktorzy	Ahmed Kalas – 11.10.1994 r. Krzysztof Iwan – 4.05.1999 r.
Inne ważne informacje	Aktywny udział w stowarzyszeniach zawodowych: IEEE, PTETiS, SEP, Komitet Elektrotechniki PAN Sekcja Napędu Elektrycznego. Monografie: – <i>Symulacja komputerowa systemów przekształtnikowych</i> , – <i>Komputerowa symulacja układów energoelektronicznych</i> . Nagroda Ministra Edukacji Narodowej (2000).

Imię i nazwisko **Stanisław SZPOR**

Specjalność naukowa Elektrotechnika: Technika wysokich napięć i aparaty elektryczne, ochrona odgromowa, fizyka pioruna.

Data urodzenia	5.04.1908 r.
Data śmierci	10.04.1981 r.
Wykształcenie	inż. – Wydz. Elektr., Pol. Warsz., Sekcja Prądów Silnych, 1931 r.; dr – Wydz. Elektr., Pol. Warsz., 1934 r. – promotor prof. Drewnowski; dr hab. – Pol. Warsz., 1939 r.; tytuł prof. nadzw. – Wydz. Elektr., PG, 1947 r.; tytuł prof. zwycz. – Politechnika Gdańska, 1956 r.
Przebieg pracy zawodowej	1931 - 1933 – st. asystent w Katedrze Miernictwa Elektr. i Wysokich Napięć PW; 1933 - 1939 – konstruktor, Kier. Działu Transformatorów w FAE K. Szpotańskiego i S-ka, w Warszawie; 1940 - 1945 – docent, wykładowca Aparatów Elektrycznych w obozie uniwersyteckim w Winterthur, autor i redaktor obozowych wydawnictw naukowych, prowadzi samodzielne badania piorunowe, zdemobilizowany we Francji jesienią 1945 r.; 1945 – konstruktor w Ateliers de Constructions Electriques de Delle w Lyon, Francja; 1947 – zast. prof. w Katedrze Konstrukcji Urządzeń Elektr. Pol. Warszawska; 1947 – prof. nadzw. Wydz. Elektr. PG: organizacja Katedry Wysokich Napięć i Przyrządów Rozdzielczych oraz budowa laboratoriów; 1956 – prof. zwyczajny, PG: badania piorunowe oraz opracowanie i wdrażanie piorunochronów „lekkich” do ochrony zabudowań wiejskich, badania uderzeń w wysokie kominy na Śląsku, badanie uderzeń w limby w Tatrach, prace nad modyfikacją teorii pioruna. Emerytowany w 1978 r.
Pełnione funkcje	Katedra Wysokich Napięć i Przyrządów Rozdz., kierownik – 1947 - 1962. Nie ubiegał się o funkcje kierownicze, a nawet odmawiał ich przyjęcia.
Tematyka naukowa, wykładane przedmioty	Tematyka naukowa: wyładowania atmosferyczne, teoria pioruna, metody rejestracji wyładowań atmosferycznych, ochrona odgromowa, miernictwo wysokonapięciowe, technologia i konstrukcja urządzeń wysokonapięciowych. Wykładane przedmioty: technika wysokich napięć, miernictwo wysokonapięciowe, przepięcia i ochrona odgromowa, aparaty elektryczne, transformatory miernicze.
Wypromowani doktorzy	14 doktorów (T. Lipski, S. Grudziecki, W. Kuźniar, J. Samuła, E. Wasilenko, H. Dzierżek, J. Suchocki, A. Jałocha, W. Winiarski, R. Kosztaluk, S. Nurek, J. Arciszewski, E. Dytkowski, B. Hirsch), z których 4 osiągnęło tytuł profesorski, a 2 – stopień doktora habilitowanego.

Inne ważne informacje 1939 - 1940 – obrońca Warszawy, odznaczony Krzyżem Walecznych rozkazem dowódcy Armii Warszawa z dnia 25.09.1939. Przedostał się do Francji, wstąpił do 2 DSP Wojska Polskiego. Po klęsce Francji internowany wraz z 2 Dywizją w Szwajcarii, gdzie nadal prowadził prace naukowe.
W latach 1950 - 1983 wydał 11 tomów monografii i podręczników autorskich z dziedziny pioruna, ochrony odgromowej i techniki wysokich napięć, oraz 4 podręczniki współautorskie do wykładów, około 200 publikacji, przeważnie obcojęzycznych, oraz uzyskał 25 patentów.
Odznaczenia i nagrody:
1939 – Krzyż Walecznych,
1954 – Krzyż Kawalerski Orderu Odrodzenia Polski,
1962 – Sztandar Pracy II klasy,
1973 – Odznaka „Racjonalizator Produkcji”,
1955 – nagroda państwowa II stopnia.
Otrzymał wiele nagród resortowych oraz nagród rektora PG.

Imię i nazwisko **Stanisław TRZETRZEWIŃSKI**

Specjalność naukowa Elektrotechnika, metrologia.

Data urodzenia 6.07.1901 r.

Data śmierci 2.08.1964 r.

Wykształcenie studia – Wydział Elektryczny, Politechnika Warszawska, 15.12.1928 r.;
dr – PG, 24.11.1951 r. – promotor prof. dr inż. Kazimierz Drewnowski;
prof. nadzw. – Rada Państwa, 27.04.1963 r.

Przebieg pracy zawodowej 1925 - 1934 – asystent na Politechnice Warszawskiej, Zakład Miernictwa Elektrycznego i Wysokich Napięć;
1934 - 1939 – starszy konstruktor, Państwowe Zakłady Tele- i Radiotechniczne, Warszawa;
02.1945 - 09.1945 – „Grupa Operacyjna Pomorska” Wojewódzki Urząd w Bydgoszczy;
17.11.1945 - 1951 – zast. profesora, Katedra Miernictwa Elektrycznego, PG;
1951 - 1963 – docent;
1.06.1963 - 1964 – prof. nadzw.

Pełnione funkcje Na Politechnice Gdańskiej:
– Wydział Elektryczny, prodziekan – 1956 - 1959,
– Wydział Elektryczny, dziekan – 1959 - 1964.
Poza uczelnią:
– Oddział Gdański Stowarzyszenia Elektryków Polskich, prezes Oddziału SEP – 1947 - 1949

– Polskie Towarzystwo Elektrotechniki Stosowanej i Teoretycznej, oddział Gdańsk, członek – 1961.

Tematyka naukowa, wykładane przedmioty Tematyka naukowa: miernictwo elektryczne (budowa i działanie przyrządów pomiarowych, metody pomiarowe).
Wykładane przedmioty: miernictwo elektryczne.

Wypromowani doktorzy Alojzy Spichalski – 1959 r.
Jerzy Sawicki – 1959 r.
Ludwik Referowski – 1965 r.

Imię i nazwisko **Zenon ULMAN**

Specjalność naukowa Informatyka.

Data urodzenia 5.02.1943 r.

Wykształcenie mgr inż. – Wydz. Elektr., PG, 1970 r.;
dr – Wydz. Elektr., PG, 1979 r. – promotor prof. dr inż. Jerzy Dziedzic;
dr hab. – Politechnika Wrocławska, Wydział Elektroniki, 2000 r.

Przebieg pracy zawodowej 1970 - 1971 – Morski Instytut Rybacki w Gdyni, konstruktor;
1972 - 1973 – Zakład Miernictwa Elektrycznego Wydziału Elektrycznego PG, asystent;
1973 - 1979 – Zakład Miernictwa Elektrycznego Wydziału Elektrycznego PG, st. asystent;
1979 - 1993 – Katedra Miernictwa Elektrycznego Wydziału Elektrycznego PG, adiunkt;
1993 - 2000 – Katedra Automatyki Wydziału Elektrotechniki i Automatyki PG, adiunkt;
2000 – Katedra Automatyki Wydziału Elektrotechniki i Automatyki PG, adiunkt z habilitacją.

Pełnione funkcje Funkcje pełnione na uczelni, wydziale:
– Kierownik praktyk studenckich na Wydziale Elektrotechniki i Automatyki Politechniki Gdańskiej
– Przewodniczący Wydziałowej Komisji Wyborczej ds. wyboru władz Wydziału Elektrotechniki i Automatyki Politechniki Gdańskiej
– Kierownik specjalności Informatyka Techniczna na Wydziale Elektrotechniki i Automatyki Politechniki Gdańskiej
– Wiceprzewodniczący Komisji Wydziałowej Związków Zawodowych „Solidarność” na Wydziale Elektrotechniki i Automatyki Politechniki Gdańskiej
– Członek Uczelnianej Odwoławczej Komisji Dyscyplinarnej dla Studentów na Politechnice Gdańskiej
– Członek Komisji Programowej kierunku Automatyka i Robotyka na Wydziale Elektrotechniki i Automatyki Politechniki Gdańskiej.

	Redaktor informatora „Program nauczania” na kierunku studiów magisterskich Automatyka i Robotyka na Wydziale Elektrotechniki i Automatyki Politechniki Gdańskiej – 1998.
Tematyka naukowa, wykładane przedmioty	Tematyka naukowa: arytmetyka komputerowa, cyfrowe przetwarzanie sygnałów. Wykładane przedmioty: technika przesyłania sygnałów, arytmetyka cyfrowa, miernictwo elektryczne, podstawy techniki cyfrowej.
Inne ważne informacje	Hobby i zainteresowania: muzyka, literatura staropolska, turystyka.

Imię i nazwisko	Eugeniusz WASILENKO
Specjalność naukowa	Elektrotechnika: technika wysokich napięć, fizyka dielektryków.
Data urodzenia	19.08.1926 r.
Wykształcenie	mgr inż. – Wydz. Elektr., PG, 1950 r.; dr – Wydz. Elektr., PG, 1962 r.; dr hab. – Wydz. Elektr., PG, 1991 r.
Przebieg pracy zawodowej	1949 - 1950 – Kat. Wys. Napięć i Przyst. Rozdz., PG, budowa laboratoriów wysokich napięć, mł. asystent; 1951 - 1954 – Kat. Wys. Nap. i Przyst. Rozdz., PG, badania piorunowe, budowa laboratoriów wysokich napięć, asystent, st. asystent; 1953 - 1955 – Prac. Przepięć i Uziemień, Inst. Energetyki o/Gdańsk, (pół etatu) kierownik, badania piorunowe; 1955 - 1968 – Kat. Wys. Napięć PG, badania piorunowe, metody pomiarowe stratności dielektryków oraz badania dielektryków ciekłych, adiunkt; 1964 - 1965 – Univ. of Liverpool oraz Electr. Research Assoc. Leatherhead, Anglia (staż naukowy), teoria wyładowań elektrycznych, gazy elektryczne; 1968 - 1981 – Zakł. Wysokich Napięć PG, badania izolacji polimerowej, docent; 1981 - 1985 – reader (Rivers State Univ. of S&T, Port-Harcourt, Nigeria), budowa laboratoriów, kurs MSc.; 1985 - 1991 – Zakł. Wys. Napięć PG (docent), badania izolacji polimerowej, kierownik; 1991 - 1991 – Zakł. Wys. Napięć PG (dr hab.), badania izolacji polimerowej, modelowanie zjawisk starzeniowych, kierownik; 1991 - 1996 – Kat. Wys. Napięć PG (prof. PG), badania izolacji polimerowej, modelowanie zjawisk starzeniowych, kierownik; 1997 – prof. nadzw. PG. Emerytowany w 1996 r.

Pełnione funkcje	Zakład Podstaw Elektrotechniki i Wysokich Napięć PG, kierownik – 1968 - 1975 Zakład Wysokich Napięć PG – 1975 - 1981 Wydz. Elektr. PG, prodziekan, dziekan – 1969 - 1975 Prorektor ds. badań naukowych PG – 1975 - 1981 Acting Head of Elec. Eng. Depart. of RSUST (Port Harcourt, Nigeria) – 1982 - 1985 Zakł. Wys. Napięć PG, kierownik – 1985 - 1991 Kat. Wys. Napięć PG (prof. PG), kierownik – 1991 - 1996.
Tematyka naukowa, wykładane przedmioty	Technika wysokich napięć, przepięcia i ochrona przeciwprzepięciowa, materiałoznawstwo elektryczne, TWN dla fizyków, koordynacja izolacji, układy izolacyjne WN, przekładniki, komunikacja naukowa (seminaria). Wykłady w języku angielskim: <i>Material Science, Power Technology, High Voltage Engineering</i> (MSc).
Wypromowani doktorzy	Henryk Boryń, Adam Rynkowski, Adam Wesołowski, Stanisław Wojtas.
Inne ważne informacje	Publikacje (ok. 90) dotyczące badań piorunowych, a także degradacji oraz mechanizmów przebicia dielektryków ciekłych i polimerowych. Aktywny udział w wielu krajowych i zagranicznych organizacjach i komitetach naukowych lub technicznych. Odznaczenia i nagrody: 1986 – Krzyż Kawalerski Orderu Odrodzenia Polski, 1973 – Złoty Krzyż Zasługi, 1978 – Medal Komisji Edukacji Narodowej. Wielokrotnie nagradzany nagrodami rektora PG.

Imię i nazwisko	Krzysztof WĄSEK
Specjalność naukowa	Dyscyplina naukowa – Automatyka i robotyka, specjalność naukowa – automatyka.
Data urodzenia	5.01.1941 r.
Data śmierci	30.08.1999 r.
Wykształcenie	mgr inż. – Wydz. Łączności, PG, 24.03.1964 r.; mgr – Wydz. Matematyczno-Fizyczny, Politechnika Warszawska, 4.05.1970 r.; dr – Wydz. Elektr., PG, 26.09.1972 r. – promotor doc. dr hab. inż. Franciszek Milkiewicz; dr hab. – Wydz. Elektr., PG, 13.03.1979 r. (zatwierdzona w roku 1993).
Przebieg pracy zawodowej	1964 - 1965 – Katedra Elektroenergetyki PG, asystent;

1965 - 1969 – Katedra Automatyki PG, st. asystent;
 1969 - 1972 – st. asystent w Zakładzie Automatyki Instytutu Elektroenergetyki i Automatyki PG;
 1972 - 1973 – wykładowca w Zakładzie Automatyki Instytutu Elektroenergetyki i Automatyki PG;
 1973 - 1991 – adiunkt w Zakładzie Automatyki Instytutu Elektroenergetyki i Automatyki PG;
 1991 - 1994 – adiunkt w Katedrze Automatyki PG;
 1994 - 1998 – profesor nadzw. PG w Katedrze Automatyki PG.

Pełnione funkcje Przewodniczący Uczelnianej Komisji Wyborczej na Politechnice Gdańskiej – 1996 - 1999
 Redaktor „Zeszytów Naukowych Politechniki Gdańskiej”, seria Automatyka i Robotyka – 1994 - 1999.

Tematyka naukowa, wykładane przedmioty Teoria i technika sterowania, a w szczególności metody sterowania ciągłymi wielowymiarowymi nieliniowymi procesami technologicznymi o postaci uwikłanej, w tym procesami wymiany masy i energii, głównie procesami destylacji wieloskładnikowej.

Inne ważne informacje Autor matematycznych podstaw metody fenomenologicznej opisu procesu rozdzielania mediów wieloskładnikowych na przykładzie procesu destylacji ropy naftowej. Stypendysta Fulbrighta.
 Autor wielu skryptów z teorii i techniki sterowania, twórca podstawowych laboratoriów dydaktycznych Katedry Automatyki z tego zakresu.
 Współtwórca programów nauczania na kierunku studiów automatyka i robotyka na Wydziale Elektrotechniki i Automatyki Politechniki Gdańskiej.
 W czasie ciężkiej choroby Krzysztofa Wąska, gdy potrzebna była mu krew, do Stacji Krwiodawstwa w Gdańsku zgłosiło się w ciągu dwóch dni i oddało krew ponad 150 studentów. Zdumiony personel Stacji telefonował do Dziekanatu z gratulacjami.

Imię i nazwisko **Wojciech WINIARSKI**

Specjalność naukowa Elektrotechnika: technika wysokich napięć, aparaty elektryczne, przekładniki.

Data urodzenia 13.01.1921 r.

Wykształcenie mgr inż. – Wydz. Elektr., PG, 1950 r.;
 dr – Wydz. Elektr., PG, 1964 r.;
 docent – Wydz. Elektr., PG, 1970 r.;
 tytuł prof. nadzw. – Wydz. Elektr., PG, 1989 r.;
 tytuł prof. – Wydz. Elektr., PG, 1992 r.

Przebieg pracy zawodowej	<p>1950 - 1952 – Kat. Wys. Napięć i Przyrz. Rozdz., PG, budowa zwarciowni 50 MVA (pierwszej w Polsce), asystent, usunięty z uczelni jako były oficer Armii Krajowej;</p> <p>1952 - 1958 – Instytut Elektrotechniki Gdańsk, kierownik pracowni, budowa zwarciowni prądu stałego (pierwszej w Polsce) i badania zwarciowe, udział w budowie zwarciowni PG w formie prac zleconych;</p> <p>1958 – Kat. Wys. Napięć i Aparatów EI., PG, badania zwarciowe, konstrukcje aparatów elektr., adiunkt;</p> <p>1970 – budowa zwarciowni średniego napięcia 100 MVA 3, 6, 12, 24 kV (Kat. Wys. Napięć i Aparatów EI., PG) badania zwarciowe, konstrukcje przekładników;</p> <p>1975 – 1980 – opracowanie, wdrożenie i badania eksploatacyjne okrętowego systemu elektroenergetycznego wn. 3 kV oraz 6 kV.</p> <p>Emerytowany w 1991 r.</p>
Pełnione funkcje	<p>Stud. Podyplomowe, kierownik – 1969</p> <p>WNiAE, zastępca dyrektora – 1972 - 1978</p> <p>Przewodniczący Komisji Dyscyplinarnej PG – 1980 - 1984</p> <p>Prodziekan ds. kształcenia Wydz. Elektr. PG – 1987</p> <p>Przewodniczący Związku Kombatantów, Koło przy PG.</p>
Tematyka naukowa, wykładane przedmioty	Technika wysokich napięć, elektrotechnika, aparaty elektryczne, przekładniki.
Wypromowani doktorzy	B. Kuczałek, R. Partyka, M. Luto.
Inne ważne informacje	<p>Około 100 publikacji, w większości związanych z przekładnikami prądowymi i ich wytrzymałością zwarciową.</p> <p>S. Szpor, H. Dzierżek, W. Winiarski: <i>Technika wysokich napięć</i> – podręcznik akad., 3 wydania: 1967, 1969, 1989.</p> <p>Wypromował kilkudziesięciu mgr inżynierów.</p> <p>Odnaczenia:</p> <p>1946 – Krzyż Partyzancki,</p> <p>1955 – Krzyż Armii Krajowej,</p> <p>1959 – Złoty Krzyż Zasługi,</p> <p>1985 – Krzyż za Kampanię Wrześniową,</p> <p>1988 – Krzyż Kawalerski Orderu Odrodzenia Polski,</p> <p>1991 – Medal Komisji Edukacji Narodowej,</p> <p>1990 – Krzyż Armii Krajowej,</p> <p>1990 – „Zasłużonym Ziemi Gdańskiej”.</p> <p>Wiele innych odznaczeń różnych organizacji.</p> <p>Nagroda Ministra II stopnia za wyróżniający się podręcznik,</p> <p>Nagroda Ministra III stopnia za osiągnięcia naukowe.</p>

Imię i nazwisko	Andrzej WOLNY
Specjalność naukowa	Elektrotechnika: Aparaty elektryczne i technika wysokich napięć.
Data urodzenia	4.02.1939 r.
Wykształcenie	mgr inż. – Wydz. Elektr., PG, 1961 r.; dr – Wydz. Elektr., PG, 1974 r.; dr hab. – Wydz. Elektr., PG, 1995 r.; tytuł profesora – 2001 r.;
Przebieg pracy zawodowej	1961 – Gdańska Stocznia Remontowa, labor. defektoskopii, inż. stażysta; 1962 – Zakł. Okręt. Urz. Elektr. ELMOR, napędy klasyczne i energoelektryczne do wind, konstruktor; 1966 – Kat. Wys. Napięć i Przyrz. Rozdz. PG badania piorunowe, łączniki gazowymuchowe i generatory EGD, st. asystent; 1970 – 3-mies. staż Politechnice Leningradzkiej, ZSRR, łączniki SF ₆ ; 1974 – Inst. Wys. Nap. i Ap. Elektr. PG, aparatura gazowymuchowa, generatory EGD, adiunkt; 1978 – Inst. Wys. Napięć i Aparatów Elektr., zastępca dyrektora; 1980 – Centro de Graduados w Instituto Tecnológico de la Laguna, Meksyk, technika wys. napięć, badania piorunowe, wykładowca; 1983 – Inst. Wys. Nap. i Ap. Elektr. PG, bezpieczniki wn i aparatura gazowymuchowa, st. wykładowca; 1992 – visiting scholar w Univ. of Sydney, Australia, procesy komutacji prądu w łącznikach ograniczających; 1994 – Kat. Aparatów Elektr. PG, łączniki ograniczające prąd, adiunkt; 1995 – Kier. Zakł. Wys. Napięć PG, łączniki ograniczające, degradacja izolacji, habilitacja; 1997 – Wydz. Elektr. PG., hybrydowe łączniki ograniczające, prof. nadzw. PG; 2000 – Kat. Wys. Nap. i Apar. Elektr. PG, hybrydowe łączniki ograniczające, kierownik; 2001 – prof. nadzw. Wydz. Elektr. PG., hybrydowe łączniki ograniczające, profesor.
Pełnione funkcje	Inst. Wys. Napięć i Aparatów Elektr., zastępca dyrektora – 1978 Przew. Kom. Szkol. Oddz. Woj. SEP, Gdańsk – 1984 - 90 Kier. Zakł. Wys. Napięć PG – 1995 Kier. Kat. Wys. Napięć i Aparatów Elektr. PG – 2000 Przew. NKP 75 ds. Bezpieczników Elektroenergetycznych – od 2000 r.

Tematyka naukowa, wykładane przedmioty	Tematyka naukowa: generatory EGD, aparatura gazowodmuchowa, bezpieczniki wysokonapięciowe, ograniczanie prądów zwarciovych. Wykładane przedmioty: aparaty elektryczne, aparatura elektroenergetyczna, przemysłowa aparatura zabezpieczeniowa, technika wysokich napięć.
Wypromowani doktorzy	Ali Fellah, Marek Olesz.
Inne ważne informacje	Publikacje: około 110 pozycji w tym 2 monografie anglojęzyczne i 15 patentów, 2 recenzje zagranicznych rozpraw doktorskich (Australia), jedna recenzja dorobku do wniosku o prof. zw. Członek Fuse Club. Odznaczenia i nagrody: 1978 – Brązowy Krzyż Zasługi, 1991 – Złoty Krzyż Zasługi, 2001 – Medal Komisji Edukacji Narodowej, 1990 – nagroda zespołowa I stopnia Ministra Edukacji Narodowej, 2002 – nagroda indywidualna Ministra Edukacji Narodowej i Sportu, dyplomy uznania instytucji meksykańskich, 1994 – Srebrna Odznaka SEP, 1998 – Medal Pamiątkowy 50-lecia Oddz. Gdańskiego SEP, 2002 – Złota Odznaka SEP. Liczne odznaczenia spółdzielcze i nagrody Rektora PG.

Imię i nazwisko	Zbigniew WOYNAROWSKI
Specjalność naukowa	Elektrotechnologia.
Data urodzenia	1.03.1914 r.
Data śmierci	5.05.1988 r.
Wykształcenie	inż. – Wydz. Mechaniczny, Pol. Lwowska, 1939 r.; dr – Wydz. Elektr., PG, 1954 r.; z-ca profesora – Wydz. Elektr., PG, 1956 r.; docent – Wydz. Elektr., PG, 1958 r.; tytuł prof. nadzw. – 1969 r.
Przebieg pracy zawodowej	1940 – sztygar elektryczny w Kopalni Modrzejów; 1945 – tymczasowy kierownik kopalni Modrzejów; 1945 – Centralne Warsztaty Mechaniczne w Nivce, kierownik techniczny; 1947 – Fabryka Aparatur Termicznych R. Postawski w Bielsku-Białej, przemianowanej później na APENA, kierownik techniczny;

1948 – Biuro Studiów w APENIE, dyrektor techniczny i kierownik;
 1954 – APENA i Centralnym Zarząd Przemysłu Aparatów Elektrycznych, doradca naukowo-techniczny;
 1954 – Katedra Wysokich Napięć i Przyrządów Rozdzielczych, PG, adiunkt;
 1958 – Wydz. Elektr. PG, Kier. Kat. Podstaw Konstrukcji Urządzeń Elektrycznych PG, docent;
 1968 – Zakład Elektrotechnologii PG, kierownik
 1969 – Wydz. Elektr. PG, profesor nadzwyczajny.
 Emerytowany w 1984 r.

Pełnione funkcje Katedra Podstaw Konstrukcji Urządzeń Elektrycznych, kierownik – 1958 - 1968
 Zakład Elektrotechnologii, kierownik – 1968
 Wydz. Elektrycznego, dziekan – 1964 - 1968
 Przew. Rady Dydaktyczno-Wychowawczej – 1978 - 1979
 Członek Komitetu Elektrotechniki PAN – 1980 - 1984
 Przew. Wydziałowego Zespołu Opiniodawczego – 1984.

Tematyka naukowa, wykładane przedmioty Materiałoznawstwo, podstawy technologii materiałów, technologia aparatów elektrycznych, organizacja i planowanie produkcji, podstawy elektrotechnologii.

Wypromowani doktorzy 6 doktorów.

Inne ważne informacje Publikacje – 60 pozycji, 3 podręczniki akademickie:
 1980 – *Ochrona środowiskowa aparatów elektrycznych*,
 1981 – *Mechanizmy termobimetalowe* (współautor Lech Józefiak),
 1982 – *Łączenie bezstykowe* (tłum. z czeskiego).
 Współautor rozdziału „Łączniki” rosyjsko-polskiego słownika elektrotechnicznego.
 Recenzje 14 rozpraw doktorskich i 2 habilitacyjnych.
 Redaktor Państwowych Wydawnictw Technicznych.
 Odznaczenia i nagrody:
 1968 – Złoty Krzyż Zasługi,
 1974 – Krzyż Kawalerski Odrodzenia Polski,
 1979 – Medal Komisji Edukacji Narodowej,
 1961 – Srebrna Odznaka SEP,
 1966 – Złota Odznaka SEP,
 1953 – III nagroda państwowa Wydawnictw Technicznych za najlepsze opracowanie autorskie (za książkę pt. *Niskonapięciowa wyłączniki przemysłowe*).

Imię i nazwisko Ryszard ZAJCZYK

Specjalność naukowa Elektroenergetyka, systemy elektroenergetyczne, automatyka elektroenergetyczna.

Data urodzenia	24.12.1953 r.
Wykształcenie	mgr inż. – Wydz. Elektr., PG, 1978 r.; dr – Wydz. Elektr., PG, 1988 r. – promotor prof. Zbigniew Szczerba; dr hab. – Wydz. Elektrotechniki i Automatyki, PG, 1997 r.; tytuł naukowy profesora – 2004 r.
Przebieg pracy zawodowej	1978 - 1983 – Instytut Automatyki Systemów Energetycznych IASE o/Gdańsk. Zakład Automatyki Maszyn Elektrycznych, inż., asystent, st. asystent; 1983 - 1992 – Wydział Elektryczny PG, Zakład Elektroenergetyki, st. asystent, adiunkt; 1992 - 1997 – Wydział Elektryczny PG, Katedra Systemów Elektroenergetycznych, adiunkt; 1997 - 1999 – adiunkt z habilitacją, Wydział Elektryczny PG, Katedra Systemów Elektroenergetycznych; 1999 – profesor nadzwyczajny PG, Wydział Elektrotechniki i Automatyki PG, Katedra Systemów Elektroenergetycznych.
Pełnione funkcje	Na uczelni: Katedra Elektrowni i Gospodarki Energetycznej, kierownik – 2000 - 2001 Katedra Elektroenergetyki (powstałej z połączenia katedr: Katedry Systemów Elektroenergetycznych oraz Katedry Elektrowni i Gospodarki Energetycznej), kierownik – 2001 - nadal Prodziekan ds. kształcenia na Wydziale Elektrotechniki i Automatyki Politechniki Gdańskiej – 2002 - nadal. Poza uczelnią: Członek ZNP – 1978 - 1981 Członek NSZZ Solidarność – 1981 - 1996 Członek SEP, w latach 1980 - 1983 prezes koła SEP przy IASE o/Gdańsk – 1975 - 1983 Członek Towarzystwa Elektrowni Wodnych – 1995 - nadal Członek Komitetu Automatyki Elektroenergetycznej SEP – 1996 - nadal Członek CIGRE – 1999 - nadal Redaktor naukowy „Zeszytów Naukowych Politechniki Gdańskiej” serii: Elektryka – 1999 - 2002 Członek Polskiego Towarzystwa Elektrotechniki Teoretycznej i Stosowanej – 2000 - nadal Uczestnik Polsko-Niemieckiej Sieci Naukowej INCREASE (International Protection, Process Safety and Energy Technology) – 2000 - nadal Członek Sekcji Systemów Elektroenergetycznych Komitetu Elektrotechniki PAN – 2001 - nadal.
Tematyka naukowa	Metody i algorytmy sterowania węzłów wytwórczych w

stanach nieustalonych systemu elektroenergetycznego, dobór i optymalizacja struktur wieloparametrowych regulatorów napięcia do generatorów synchronicznych, modele matematyczne elementów układu elektroenergetycznego do badania elektromechanicznych stanów nieustalonych systemu elektroenergetycznego.

Wypromowani doktorzy Artur Grzenkowicz – 1999 r.
Robert Małkowski – 2003 r.

Imię i nazwisko **Paweł ZIMNY**

Specjalność naukowa Elektrotechnika teoretyczna.

Data urodzenia 15.01.1942 r.

Wykształcenie mgr inż. – Wydz. Elektr., PG, 1965 r.;
dr – Wydz. Elektr., PG, 1971 r.;
dr hab. – Wydz. Elektr., PG, 1981 r.;
tytuł profesora – 1999 r.

Przebieg pracy zawodowej 1965 - 1972 – Katedra Elektrotechniki Teoretycznej, Wydział Elektryczny, asystent;
1972 - 1984 – Katedra Elektrotechniki Teoretycznej, Wydział Elektryczny, adiunkt;
1984 - 1990 – Katedra Elektrotechniki Teoretycznej, Wydział Elektryczny, docent;
1990 – Katedra Elektrotechniki Teoretycznej, Wydział Elektryczny, profesor.

Pełnione funkcje Wydział Elektryczny, prodziekan – 1981 - 1982
Instytut Wysokich Napięć i Aparatów Elektrycznych, zastępca dyrektora – 1984 - 1990
Wydział Elektryczny, prodziekan – 1990 - 1993
Wydział Elektryczny, dziekan – 2000 - 2002, 2002 - 2005
Katedra Elektrotechniki Teoretycznej, kierownik – 2001 - nadal.

Tematyka naukowa, wykładane przedmioty Tematyka naukowa: elektrodynamika, metody numeryczne, pola sprzężone.
Wykładane przedmioty: podstawy elektrotechniki, teoria obwodów elektrycznych, elektrodynamika techniczna, metody numeryczne, metody matematycznej fizyki.

Wypromowani doktorzy Zbigniew Koczkowski – 1988 r.
Krzysztof Dymarkowski – 1993 r.
Muhammed Zafar Iqbal – 1994 r.
Jacek Horiszny – 1996 r.

Imię i nazwisko	Jacek Michał ŻYBORSKI
Specjalność naukowa	Elektrotechnika: aparaty elektryczne, energoelektronika.
Data urodzenia	12.04.1929 r.
Wykształcenie	mgr inż. – Wydz. Elektr., PG, 1954 r.; dr – Wydz. Elektr., PG, 1968 r.; dr hab. – Wydz. Elektr., PG, 1982 r.; tytuł naukowy profesora – Wydz. Elektr., PG, 1992 r.
Przebieg pracy zawodowej	1954 - 1965 – Kat. Elektryf. Rolnictwa PG, rolnicze urządzenia elektryczne, asystent, st. asystent; 1965 - 1975 – Wydz. Elektr. PG, łączniki półprzewodnikowe, proj., st. projektant; 1975 - 1990 – Inst. WN i AE PG, łączniki półprzewodnikowe i hybrydowe, adiunkt, docent; 1983 - 1984 – Inst. Wys. Napięć i Ap. Elektr. PG, zastępca dyrektora; 1984 - 1991 – Inst. Wys. Napięć i Ap. Elektr. PG, dyrektor; 1990 - 1992 – dr hab., prof. nadzw. PG; 1992 - 1996 – prof. nadzw. PG; 1994 - 1999 – Katedra. Aparatów Elektr. PG, kierownik; 1996 - 1999 – prof. zw. PG; Emerytowany w 1999 r.
Pełnione funkcje	Zastępca dyrektora Inst. Wys. Napięć i Ap. Elektr. PG – 1983 - 1984 Dyrektor Inst. Wys. Napięć i Ap. Elektr. PG – 1984 - 1991 Kierownik Katedry Ap. Elektr. PG – 1994 - 1999.
Tematyka naukowa, wykładane przedmioty	Energoelektroniczna aparatura łączeniowa, a zwłaszcza tyrystorowe wyłączniki szybkie do ograniczania prądów zwarciovych oraz ultraszybkie wyłączniki hybrydowe ograniczające prądu przemiennego.
Wypromowani doktorzy	Allaa Abdel Razek Asisi, Hasan Hadji.
Inne ważne informacje	Dorobek naukowy: 216 pozycji, w tym 98 publikacji (5 prac monograficznych, 69 referatów i artykułów, 11 patentów, 9 prac popularno naukowych oraz 3 skrypty), a także 76 opracowań niepublikowanych, 27 seminariów i odczytów (w tym 25 zagranicznych). Odznaczenia i nagrody: 1985 – Złoty Krzyż Zasługi, 1993 – Krzyż Kawalerski Orderu Odrodzenia Polski, 1997 – Medal Komisji Edukacji Narodowej, 1975 – Medal za zasługi dla PG, 1975, 1983, 1986 – Nagrody III stopnia Ministra Szkolnictwa Wyższego, 1980 – Nagroda II stopnia Ministra Szkolnictwa Wyższego, Liczne nagrody Rektora PG.

